

VZPO—
—MÍNKY
NA JEDNU
VESNIC—
—KOU Jiří Hájíček
povídky
TANCO—
—VAČKU host

VZPO—
NA JEDNU
VESNIC—
TANCO—

povídky

Jiří Hájíček

—MÍNKY

—KOU

—VAČKU

Jiří Hájíček
povídky

Brno 2014

VZPO—
—MÍNKY
NA JEDNU
VESNIC—
—KOU
TANCO—
—VAČKU

© Jiří Hájíček, 2014

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2014 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-377-8 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-378-5 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-379-2 (Formát MobiPocket)

Pinky a já

Pinky a já jsme se zase po čase měli sejít. Léto zrovna dohořovalo a já jsem strašně chtěl být free, ale i na tohle jsem byl nějak líný. Vystoupil jsem z vagonu a prošel nádražní halou, prosklenou klenbou na mě shora padalo světlo, dělalo mi fleky na šatech a na obličeji, že jsem musel vypadat jako figura z impresionistického obrazu, celý slepený z těch skvrn. Zahlédl jsem Pinkyho na protější straně silnice. Zelená otlučená Škoda 100 zaparkovaná u obrubníku vypadala o poznání hůř, než jak jsem si ji pamatoval z loňského prosince, zato Pinky byl zase o něco tlustší a snad i menší, umaštěné vlasy, rovné jako hřebíky, měl ulíznuté k čelu.

„Nazdar, vypadáš rok od roku blbějc, jak to děláš?“

„Radši nasedej, promovaná hlavo, jak se cejtíš po tý slávě? Máš ještě zborcený krystaly, ne?“ strachoval se Pinky.

„Kdyžs mi volal, říkals, že dáváš auto do generálky.“

„Rozmyslel jsem si to, s tímhle pekáčem už nemá cenu něco dělat. Ale mám v pácu něco fajnovýho, fakt, budeš čumět, cizina, trochu jetá, ale dobrá. Akorát musím splasit ještě pár tisíc korun, no...“

„Pár desítek tisíc jsi chtěl říct,“ opravil jsem ho.

„Jo, tak ňák. Co se nám narodil kluk, to víš, to je konec. Ale mám pro tebe dobrou zprávu. Odklidil jsem na tyhle dva dni Markétu i s Michálkem ke tchyni, byt je volnej!“

„To jako mám mít radost, jo? Dva roky, co seš ženatej, mi slibuješ, že mě seznámíš, a nakonec ji vždycky pošleš pryč, když přijedu.“

„Ukážu ti ji na fotce.“

„Tak dík.“

„Můžem na ni vzpomínat v hospodě, nechala mi tu něco, za co budu pít.“

„Dala ti kapesný do knajpy?“

„Ne prachy, ale stravenky. Kupony, co fasujou v práci, lístky RaJ, víš.“

„Jaký lístky? Ráj?“

„RaJ, vole, Restaurace a jídelny, státní podnik!“

„Aha. A kam pudeme? Jako minule?“

„Můžem kamkoli, mám těch kuponů celej aršík, to ani neprochlastáme. Máš hlad? Markéta nám navařila guláš na celý dva dni.“

Vymotávali jsme se složitě z centra města, potom širokou silnicí na sídliště, bílé hradby panelových domů nám svítily naproti, Pinky jel, co to dalo, až se plechy staré škodovky roztráslly a drnčely tak, že až zaléhalo v uších.

„Proč jedeš jako blázen, tady neměřej?“

„Klid, docente.“

„Neříkej mi docente...“

„Radši se drž, teď budu zatáčet...“

Pinky a já jsme si vykračovali ulicí vedoucí k náměstí, den zlátnul na kupoli nějakého otlučeného chrámu, můj den v cizím městě se pomalu zhášel, ze starobylých uliček dýchala naděje na kus nějakého tajemství, ale nedalo se to uchopit ani pojmenovat nebo zapamatovat. Potkávali nás dělníci, co se vlekli z práce nebo z melouchu, cikánské děti v otahaných hadrech. Pinky si plácal na zadní kapsu svých džínů.

„Každá stravenka má hodnotu deseti korun. Za to máš dvě dvanáctky nebo čtyři desítky, to už je jedno. Osobně bych navrhoval jít někam na desítku.“

„Jak chceš, mně je to jedno. Hlavně ať nejdem dlouho.“

Míjeli jsme okna hospody, doléhal k nám šum a větrák vydechoval ten nezaměnitelný pach českých pivnic a výčepů. Pinky už držel ruku na klice, ale já jsem si všiml zažloutlé cedulky za jedním z oken.

„Stůj! Tohle není Raj. Tohle patří pod HaR, Hotely a restaurace, státní podnik, je to tu napsaný.“

„To je škoda, pivo tu maj celkem dobrý.“

„Tak pudem jinam.“

„Ale ne, zajdem sem na jedno a pak budem chlastat někde jinde za lístky, jo?“

Hospoda byla obsazená, stěží jsme našli dvě místa u stolu, politý ubrus, ale lepší než nic. Pivo roznášela ženská v umouněném bílém plášti a s kovovou sponkou ve vlasech. Sedli jsme si a Pinky mi vyprávěl o fabrice, a jak ho to všechno sere, ani jsme si nenechali napsat účtenku a zaplatili jsme rovnou, jen co hostinská položila půllitry před nás. Poslouchal jsem Pinkyho stesky a čekal, až ho pustí jeho existenční témata a začneme se bavit o kravinách, jenže nějak to nepřicházelo. Už jsme měli dávno dopito a on pořád mluvil. Když jsme se konečně zvedli a vyšli před hospodu, nadechl jsem nějaký stesk, který mi úplně zmáčkl srdce, nevěděl jsem, kde se vzal, a tak jsem musel říct nahlas pár prostých slov, abych to nějak zahnal.

Zamířili jsme s Pinkym na náměstí a sedli jsme si do celkem dobrého lokálu, čisté ubrusy, jen namodralá clona cigaretového kouře ležela na celém sále. Vzal jsem do ruky jídelní lístek zasunutý v průhledné fólii a uviděl jsem ten samý znak, stejnou hlavičku, HaR, nastavil jsem to Pinkymu před oči.

„To se na to vykašlu, kde je náká hospoda pod RaJ, vždyť jich musí být plný město, no ne?“

„Ty tvoje lístky jsou pěkně na hovno, radši si to normálně zaplatíme a zůstaneme tady.“

„Blbost, dáme si tu pivo, když už jsme tu, ale pak najdem hospodu, kde tyhle lístky berou. To by byla škoda, mám jich plnou kapsu.“

Hospodský nám donesl dvě plné sklenice a já jsem raději začal mluvit první, aby Pinkyho náhodou zase nenapadlo bavit se o fabrice a nočních šichtách.

„Hele, co je to za auto, jak si na něj brousíš zuby?“

„Renault, dobrej koráb, známej ho dotáh přímo z ciziny, ale už ho prdnu. Není to ale zlý, je vzatej na předeek, pravej blatník a trochu nárazník a pravý dveře. Dává ho dohromady a pak ho chce střílet. Láká mě to, ale kde sebrat prachy?“

„Řekni tchánovi.“

„Seš blbej? To radši budu jezdit na kole. Ten je spokojenej, když mě vidí dvakrát do měsíce, a mně to připadá ještě moc často.“

Restaurace se zaplnila, Pinky vykládal o autech, to bylo jeho. „... pořádněj silnej auťák, to je můj sen číslo jedna, člověče. Jel jsi někdy s nákým takovým autem, řídil jsi ho? To je pocit jako bejk, ty vole, jenom polechtáš plynovej pedál a cejtíš, jak to vystřelí, jak tě ta síla táhne dopředu, ty kobylky pod haubnou, cejtíš ten vodpich v rukách na volant, v zádech, v koulích, rozumíš, když to rozjedeš na rovině na sto vosumdesát, motor jde tiše jako šicí stroj, jen tak šumí a ty prostě jedeš. A v zatáčkách to dřepí, vnímáš, že se to nehne, drží na silnici jako přisátý. V takovém autě už se cejtíš jako svéprávněj člověk, jako dospělej chlap...“

Než jsem dopil sklenici, Pinky vypil ještě jedno pivo navíc a vstával od stolu. Chtěl jsem zůstat, ale Pinky už platil u výčepu, a tak jsme znovu vypadli na ulici, už bylo šero a podél domů se ploužily šelestící stíny lidí. Na vysoké budově na rohu svítil červený nápis BUDUJ VLAST, POSÍLÍŠ MÍR. Pinky se zašklebil a chtěl jít dovnitř toho domu, už stál na posledním schůdku přede dveřmi, že se jich tam zeptá, co má to heslo znamenat, ať mu to vysvětlí, jak posílí mír, když bude budovat vlast, jak přesně to funguje, to posilování míru. Ale pak si vzpomněl na své stravenky v zadní kapse kalhot a přestal lomcovat zavřenými dveřmi z hliníku a skla. Dál jsme pročesávali město.

„Hele, tady za rohem je hospoda, tam chodívá takovej zvláštní chlápek. Nosí vždycky sako a šátek kolem krku, kouří doutníky jako Churchill, tahá s sebou dvě tašky nabouchaný knížkama a ty přímo v lokále prodává. Já se v tomhle nevyznám, ale tebe by to mohlo zajímat, prej tam nosí takový ty, co se na ně stávají ve čtvrtěk fronty před knihkupectvíma.“

„Tak jo. Tam zajdem. A ta hospoda je RaJ, nebo HaR?“

„Nevím, ale to je jedno. Nemusíme se tam dlouho zdržovat, jenom se mrkneme, jestli tam ten chlápek je, nebo není.“

V malém útulném sálku bylo úplně nabito, nedostali jsme se k žádnému stolu, tak jsme si dali pivo jen tak na stojáka u pultu, upíjeli jsme a rozhlíželi se po místnosti, ale podivného

knihkupce jsme nezahlídlí. Pinky se pak ještě pro jistotu zeptal jednoho štamgasta, ale ani on nevěděl, jestli dotyčný dnes přijde. A tak jsme šli zase dál, protože od stání nás bolely nohy a Pinkyho stravenky tu stejně neplatily.

Další restaurace, na kterou jsme narazili, byla trochu dál od náměstí, jenže byla taky HaR. Ale Pinkymu se tam líbilo, přisedli jsme si ke skupince starších chlapů, byli hluční a hodně kouřili, překřikovali jeden druhého a od vedlejšího stolu přicházel také rachot, hráli tam karty o peníze, bulku nebo mariáš, mince a bankovky házeli doprostřed stolu. Točilo se tu dvanáctistupňové pivo za čtyři koruny osmdesát haléřů, Pinky objednal další rundu a já už jsem cítil, jak se mi pivo šplhá do hlavy, pil jsem pomalu, věděl jsem, že moc nevydržím, a Pinkymu bych stejně nestačil. Řvali jsme si do ucha, abychom se slyšeli a abychom překřičeli ty ostatní kolem nás. V bavlňeném tričku, ve vlasech, na kůži, všude ulpíval pach cigaretového dýmu a mastných výparů.

„Pinky, ještě se musíme stavit tam, co pracuje ta servírka, jak jsi mi psal, že mi ji ukážeš. Kde to je?“

„Kousek odtud, ale maj tam nejhorší pivo.“

„Ale třeba to spadá pod RaJ, tak bysme tam mohli udat ty tvoje lístky.“

„Hm, to je možný. Dáme si tady ještě jedno a pudem.“

„Já už nechci...“

Podíval jsem se vedle sebe na hustě popsanou účtenku našich sousedů. Strejc s ohromným břichem, kvůli kterému musel sedět dál od stolu, takže vlastně neseděl vedle mě, ale za mnou, se na mě usmál a zamrkal.

„To je teda výkon,“ kývl jsem uznale při pohledu na počet čárek na podlouhlém lístku.

„To nic není,“ mávl tlustý pán rukou.

„Pánové, něco vám teď povím, poslouchejte dobře,“ spustil plešatý starý pán naproti, „pamatuju, když jsem byl mladej kluk, někýho Fořta, von dělával kočího u statků tady kousek

za městem. Vážil něco přes metrák a kočíroval těžký tažný valachy, takový, co stahují klády v lese nebo tahají velký těžký kočár. Tak tenhle Fořt, břicho měl jak lejt a ruce v zápěstí silný asi tak, jako má tady mladej stehna, se jednou vsadil s chlapama ze statku, že vypije padesát piv v kuse a nepude se vychcat. Nikdo mu to nechtěl věřit, a tak se vsadili, ustavili sekundanta, kterej měl na všechno dohlížet a dělat čárky na futro za vypitý piva. A ta sázka zněla tak, že když Fořt ty piva vypije a vydrží během toho nejít na záchod, ti chlapi, co prohrajou, zaplatí všechny ty piva, telecí párky pro sekundanta a uzený s křenem pro Fořta, aby moh zajíst těch pětadvacet litrů piva. Tak to rozjeli a díval se celej dvůr, z celýho hospodářství se sjeli lidi, aby to na vlastní voči viděli. Fořt měl krizi po sedumnáctým pivu, ale pak se zatáh a lil to do sebe, mezitím vodpočíval a procházel se a trochu zajídal tím uzeným a dva dni starým chlebem a těsně před koncem byl už tak voteklej a rudej, že to vypadalo, že normálně praskne, jako když se ovce na pastvě přežere mladý namoklý trávy a nafoukne se. Nakonec do sebe nalil i to padesáté pivo, voči mu lezly z důlků, držku měl celou fialovou, už vůbec nemoh chodit, mluvit ani hejbat rukama, jenom seděl, celej rozteklej, votevřenou hubu a bečel jako tele, fakt, nekecám, viděl jsem to tenkrát na vlastní voči, jak k němu přiskočili dva chlapi, postavili ho na nohy a rozepli mu kalhoty, Fořt se jen tak břichem převalil přes voje u žebříňáku a chcal tři čtvrtě hodiny, teklo to z něj jak z hydrantu přes dvůr a po pěšině dolů ze stráně, normální potok, a úplně to vyplavilo maštal s mladým dobytkem, co stála pod kopcem, jalovice se v tom brodily po kotníky a přespat musely na pastvě, než to druhej den hovnocucem vodčerpali...”

Polovina našeho stolu se po tom strašném příběhu začala podivně kroutit a okamžitě musela na záchod, strejcové, co zůstali v klidu sedět, se nám smáli, až se jim pivní pupky natřásaly. Nakonec jsme se s nimi rozloučili a vyrazili jsme s Pinkym do hospody, kde roznášela servírka, se kterou by si starouš Pinky hrozně rád něco začal, jenže to nešlo, byl už ženatý a měl

dvouletého syna a navíc sám byl malý, zavalitý, s prošedivělými vlasy na skráních, a servírce bylo devatenáct, vlasy zlaté a oči nebezpečně zelené. Jenže když jsme tam přišli, nevšimala si ta holka nejen Pinkyho, ale ani mě, seděli jsme u stolu v koutě a piva jsme se nedočkali, Pinky byl dotčený a došel po půl hodině pro dva půllitry k výčepu sám. Na parapetu ležely noviny, Pinky je vzal a přistrčil přede mne. Byly celé zaprášené, ale kupodivu jen dva dny staré.

„Čti mi, vole.“

„A co?“

„Stačí jen titulky, to zbýlý už si domyslím.“

Otevřel jsem tedy noviny a přelétl očima stránky, KRONIKA OSVOBOZENÍ, ZASEDÁNÍ RVHP V MOSKVĚ, PRO INTENZIFIKACI VÝROBY KRMIV, ORIENTOVAT SE PODLE POTŘEB ZÁKAZNÍKA...

„Hm, žádná katastrofa? Žádný atentát, zemětřesení?“ předstíral Pinky zájem.

„Jo, počkej, hladomor někde v Africe.“

„To znám, náš generální tajemník jim tam pošle letadlo sušenýho mlíka.“

„Cože?“

„Sušený mlíko jim pošle. Jako když tam někde v Etiopii nebo kde přišlo to sucho a vyschly oázy a artéský studně, tak náš generální tajemník ústředního výboru jim poslal sušený mlíko jako bratrskou pomoc ze socialistického tábora. Chápeš to, ty vole, sušený mlíko jim do té pouště poslal! To je kondolence, vole, do čeho si ho asi mohli rozdělat, to sušený mlíko, když neměli vodu...“

Pokrčil jsem rameny. Pinky seděl trochu schlíple s lokty na stole, snad si prohlížel svůj odraz v zrzavé hladince polovypitého piva. Položil jsem noviny zpátky, pod nimi byl ještě jídelní lístek naklepaný na stroji přes fialový kopírák, mrknul jsem na něj, zase HaR, Pinkymu už to bylo jedno.

Blížila se zavírací hodina, lidí ubývalo. Pinky už skoro usínal na stole pod tíhou vypitých piv, dlouze zívá a podíval se na mě zastřeným pohledem.

„Víš, co je můj životní přání číslo dvě?“

Mlčel jsem a pozoroval servírku, jak kolem nás zvedá židle a pokládá je na stoly nohami vzhůru, bylo pět minut před desátou hodinou.

„Chtěl bych mít jednu hospodu. Svoji hospodu.“

„Jako úplně svoji, aby ti patřila?“

„Jo.“

„Tak to ses měl narodit jinde, tady jsou všechny státní, RaJ a HaR a tak, znáš to.“

„Je to hovadina, já bych jim ukázal, debilům, jak má vypadat pořádná hospoda,“ tloukl se pěstí do čela a druhou rukou šmátral v kapse kalhot a hodil na stůl pomačkané stravenky. Prohlížel jsem si je, bílé potištěné lístky, a pak jsem vyprsknul smíchy.

„Co děláš, vole...“

„Podívej se, co je na těch stravenkách napsáno.“

Pinky si vzal ode mne aršík bílých kuponů a brejlil na ně, napadlo mě, jestli vůbec ještě vidí.

„Ty nevidíš, co je tam za písmena?“

„No, je tam 10 Kčs.“

„To jsou číslice, ale nad tím, co je napsáno.“

„Nad tím je... HaR. Ty vole, jak to?! Jak to HaR? Já jsem měl za to, že mám RaJ!“

„To znamená, že všude, kde jsme byli, jsme mohli platit těmahle lístkama a nemuseli jsme se trmácet od hospody k hospodě.“

„Teď seš chytřej. Jak je to možný?“

Pinky bědoval a já jsem odešel na záchod, nad umyvadlem jsem se díval do svých zarudlých očí, otřel jsem si zpoceně čelo, všechno kolem trochu hučelo, vrátil jsem se do prázdného lokálu s lesem zvednutých židlí. Pinky taky vstal a šli jsme po dlaždicích ke dveřím.

„Víš, co mi řek vrchní? Ptal jsem se ho na ty stravenky, když jsi byl na hajzlu.“

„Co ti řek?“

„Že RaJ, rozumíš, RaJ, Restaurace a jídelny, už neexistují, že už je ten podnik zrušený...“

Na chodníku na nás spadla vlhká osvěžující noc, vydali jsme se na sídliště pěšky přes celé město. Přes silnici naproti nám přecházely dvě dívky v krátkých sukních, na nohou sandálky, byli jsme všichni čtyři v tu chvíli pod jedním tmavým šumícím nebem. Pinky to na ně zkusil.

„Nazdar šťávy, kam tečete?“

Zasmály se, ale nezastavily, jen pár metrů za námi se ještě ohlédly, nechtěly s námi mít nic společného. Na začátku sídliště, na prvním paneláku u silnice, byl černou sprejovou barvou nastříkán veliký nápis: NEPODLÉHEJTE NADĚJI!

Pinky a já jsme spali až do deseti hodin dopoledne, otevřel jsem oči jako první, vstal jsem a pustil oknem do ložnice čerstvý ranní vzduch. Když jsem se obrátil zpátky, udiveně jsem zůstal stát, to, co jsem uviděl na Pinkyho polovině manželského letiště, jsem nechápal. Na polštáři, na příkrývce, na prostěradle, na Pinkyho hlavě, v jeho vlasech a všude kolem bylo rozmatlaného něco mastného nebo lepkavého, takové hnědé a béžové bláto. Hlasitě jsem zakřičel a Pinky ani nemohl otevřít oči, protože měl tím vším přilepená víčka. Posadil se na posteli a rozhlížel se kolem sebe, nechápal nic stejně jako já. Pak odněkud zpod pokrývky vytáhl umělohmotnou krabičku, byla to průsvitná čtvercová krabice od nanukového dortu, ještě v ní byly zbytky čokolády a rozehřátého smetanového krému. Pinky vyskočil z postele, zavrával a přidržel se nočního stolku.

„Markéta mě zabije, až tohle uvidí.“

Pinky klesl na koberec před postelí a v tureckém sedu lamentoval a prsty si probíral spleené vlasy, s takhle natuženým účesem vypadal dost punk. Začal jsem se smát, až jsem se musel chytat záclon, abych neupadl.

Když jsem se uklidnil, slyšel jsem sprchu a šplouchání vody z koupelny. Pinky za chvíli vyšel s mokkými vlasy a v županu, vypadal jako Balzac, sedl si do křesla a dlouze oddechoval.

„Cos dělal s tím nanukáčem?“

„Co..., když už jsi spal, tak jsem se vzbudil hladý, to se mi stává, víš, když takhle v noci odněkud přídu. Hrnú se vždycky do ledničky a sežeru, na co přídu. Jenže včera tam vůbec nic nebylo, jen ten polárkovej dort v mrazáku. Vzal jsem si ho do postele a jed jsem, no a pak jsem asi usnul.“

Pinky vstal z křesla a odešel do ložnice, pomalu stahoval prostěradlo z postele a povlečení z polštáře a přikrývky. Sledoval jsem ho a cukalo mi v koutcích úst.

„Nečum a napušť vodu do vany.“

„Už se ti tohle někdy stalo, Pinky?“

„S nanukáčem ne. Ale už jsem jednou spal se štanglí salámu, taky s papírem od sušenek a jednou jsem se celou noc válel v so-lenejch arašídech.“

Za okny ty samé stejné betonové stěny, jen víc svítily, když na ně dopadaly sluneční paprsky, nacpali jsme s Pinkym do napuštěné vany umazané prostěradlo a povlečení. Potom jsme se-
děli v obývacím pokoji a hrála televize. Z bytu nad námi bylo sly-
šet dětský pláč a potom to ustalo. Pinky vypnul televizi a na chvíli bylo ticho jako v akváriu. Bolela nás oba hlava, a tak Pinky vzal z kuchyně kostkovanou nákupní tašku, dal do ní dvě tenisové rakety a trička a míčky a vyrazili jsme na hřiště. Antukový dvo-
rec byl přímo uprostřed sídliště, obehnaný plotem s vyvrácenými
vrátky, byl vysušený a samá díra, prášilo se na něm při každém
kroku, místo sítě bylo natažené tlusté lano. Kolem posedávaly na lavičkách mladé maminky s kočárky, byl všední den.

Pinky a já jsme si hráli na Wimbledon, já jsem byl Ivan Lendl a Pinky byl John McEnroe, potom jsme si vyměnili strany a Pin-
ky křičel, že je Adriano Panatta a já že jsem Tomáš Šmíd a hráli
jsme o Davisův pohár. Jedna matka u kočárku si ťukala na čelo a ptala se Pinkyho, kolik je mu let, a napomínala ho, aby tak ne-
řval, nebo jí vzbudí dítě. Pinky jí řekl, že je pitomá, měl už úpl-
ně propocené tričko, funěl jako prase a volal: „Já jsem Martina
Navrátilová, a ty?“

„Já jsem Hana Mandlíková,“ zavolal jsem nazpátek přes natažené lano a hráli jsme si na tenisový Pohár federace. Ale míčky na hrbolatém povrchu špatně odskakovaly a my jsme se bořili nohama do děr v antuce a někdy nebylo vůbec poznat, jestli míček proletěl nad lanem nebo pod ním. Když slunce stálo v tom nejvražednějším úhlu, přestalo nás to bavit. Poplácal jsem Pinkyho po ramenou. „Hrál jsi skvěle, fakt, seš king.“

„Hm, tak možná pára z kingova hovna,“ zabručel Pinky.

Vlekli jsme se zpátky sídlištěm po horkém asfaltu, nohy jsme měli až po kolena zaprášené cihlovým prachem.

Dusné odpoledne napouštělo sídliště svým nenápadným jedem, únavou a malátností po tučném obědě. Snažili jsme se s Pinkym přemoci ospalost a pokládali jsme na podlahu v polo-prázdném dětském pokoji nový koberec, do té doby stál srolovaný v koutě. Potom mi Pinky ukazoval fotografie ze své svatby, byly naházené v krabici od bonboniéry, ženich v černém vypadal jako vosková figurína, dost jsem se nasmál.

A nakonec jsem si přehodil batoh přes rameno a vyrazili jsme pěšky přes město k nádraží. Pinky se celou cestu kabonil, koutkem oka jsem ho sledoval, a když se mi zdálo, že zachmuřeněji už vypadat nemůže, najednou se mě zeptal: „Co se tak mračíš?“

Trochu mě to zaskočilo, ale jeho nálada na mě asi přecházela, aniž jsem si to uvědomoval.

„Za měsíc jdu na vojnu.“

„No a co? Rok to tam vydržíš, čeho se bojíš?“

„Já se nebojím.“

Šli jsme dál, Pinky se trochu nervózně usmál, neznělo to ode mne příliš věrohodně, kopal do šutrů a zmačkaných plechovek.

„To já mám strach.“

Podíval jsem se na něj.

„Ty? Z čeho?“

Zvedl oči nahoru k obloze.

„Z toho nahoře.“

„Ty myslíš... to, jako... Boha?“

Pinky se na mě soucitně podíval, zašklebil se a nevěřicně nade mnou zakroutil hlavou.

„Z nebe kouká Lenin, vole.“

„Jdi do hajzlu.“

„To si piš. Aspoň z té naší půlky nebe. Žil, vole, žije a bude žít, vole. Čet jsem to u nás ve fabrice na nástěnce.“

Procházeli jsme tou nejzoufalejší městskou čtvrtí, které se tu říkalo Bronx. Plesnivé stěny starých domů, zaprášená okna, papírky a odpadky v roztřískaných výkladech. Pinky se kolébal vedle mě, čím déle jsme kráčeli, tím víc jsem cítil, že už oba myslíme na to, až zase budeme každý sám u svých záležitostí a věcí, co nás čekají. Už nebylo co povídat, nemělo už cenu o ničem začínat, na těch pár minut. Nádraží už z dálky tlouklo a vyzvánělo, zastavil jsem se před špinavými prosklenými dveřmi nádražního bufetu. Měl jsem sucho v krku, ale Pinky už nechtěl jít se mnou dál, stáli jsme na chodníku.

„Tak se vopatruj u těch zelenejch, a až se tam trochu zabydlíš, tak dej vědět.“

„Hm.“

„A co budeš dělat potom? Vrátiš se tam k vám na vesnici?“

„Nevím.“

„No jo, co bys tam dělal, s diplomem z univerzity,“ odpověděl Pinky za mě.

Plesknul jsem svou úzkou dlaní do jeho nastavené pracky s bachratými prsty. Potom jsem ho viděl ještě chvíli z restaurace přes okenní skla, zhrzeného milovníka silných vozů a hoteliéra zkrachovalého ještě předtím, než mohl začít s hoteliérstvím.

Stál jsem u stolu nádražního bufetu a pil žlutou lepkavou limonádu, o jeden stůl blíž ke dveřím stáli u piva dva chlapi, starý šedý nádražák a cikán ve vytahaném odřeném saku. Podpírala je deska stolu a odpolední vysílání rozhlasové stanice Hvězda, které šlo z nějakého reproduktoru. Shrbená žena v zašlém svetru utírala mokrým hadrem umakart a odnášela nádobí,

postupovala od výčepu k nám, nadzdvihl jsem mlčky sklenici, když se zastavila u mě. Unaveným krokem se došourala k mým sousedům.

„Tak, páni...“

„Já nejsem pani, já jsem chlap,“ dotčeně se ohradil nádražák.

„Já jsem neřekla pani, řekla jsem PÁNÍ,“ protáhla nevzrušeným hlasem šedovlasá žena a utřela desku stolu pod jejich nadzvednutými pěstmi.

Tam venku za sklem bufetu chodili lidé, svítilo slunce, poslední srpnový den roku devatenáct set osmdesát osm. Mrknul jsem na hodiny nade dveřmi, byly zaprášené i uvnitř, rafičky i ciferník. Ještě jsem měl čas, ale už to ve mně trochu škubalo, nějaký neklid nade mnou, všude kolem a hluboko ve všech věcech, které jsem vnímal. Dal jsem si hlavu do dlaní a usilovně jsem se pokoušel přemýšlet o tom, co zabíjí Pinkyho a co je to sakra se mnou.

Baladička

Seděl jsem na návsi na trávníku zády opřený o plot zahrady. Začínalo jaro. Na palouku vedle silnice se popásal Martin, hnědák s bílou lysinou a unavenýma očima. Čekali jsme spolu na nákladní auto, které bylo objednané z městských jatek. Měl jsem pocit úplného prázdna a únavy z odvážného odpoledního slunce, které už trochu připalovalo. Nemyslel jsem na nic, ani když jsem u Boháčů v maštali Martina hřebelcoval a čistil mu háčkem kopyta. Nemyslel jsem už na spokojený obličej pana Boháče, který byl rád, že už se konečně může zbavit starého vysloužilého valacha, co mu jenom ujídal seno. Oves mu ten starý lakomec stejně nedával. Tak rád mi otevřel maštálku a já jsem naposledy přišel za Martinem. Přece jsem mu nedávno slíbil, že ho odsud odvedu, a tak jsem slib splnil, i když úplně jinak, než jsem si představoval. Neposlouchal jsem zbytečné řeči starého Boháče ani jeho syna, který za námi přišel do stáje. Byla to naše prohra, moje i Martinova, a teď jsme si to museli odtrpět. Moje mysl byla rozostřena už několik dní, od nedávného pohřbu pana Stránského, ze kterého jsem se vrátil zrovna za takového odpoledne, jako bylo tohle. Nemyslel jsem už ani na podrobnosti, události se daly do pohybu nezávisle na mně.

Martin se popásal, na pár minut volný, ale stejně dýchal chřípím ten smutek ze vzduchu, tu dlouhou bolest svého posledního jara. Na nebi načechraný selský barok a na návsi dvě polorozpadlá opuštěná stavení. Vítr mě uklidňoval a hladil po vlasech. Na co teď přemýšlet o tom, jak mu to na jatkách udělají. Říkají se různé věci, jak řezníci poráží dobytek, elektrickými kleštěmi nebo pistolí nebo sekerou...

Už uběhla třičtvrtěhodina, co jsem trochu nervózně Martina odvazoval od žlabu. Když překročil svýma štíhlýma nohama práh stáje, šel za mnou klidně a poslušně. Věřil mi. Z trávy šla vlhká vůně, na zápraží jednoho domu zíval starý pes a za kopcem vyčníval vršek ohromného sila, stříbřité stavby s čerstvě zamalovanými komunistickými hesly, do které se svázelo obilí z polí ležících okolo dalších šesti vesnic, jako byla tahle. Auto se

náhle objevilo v dálce na kopci, právě před silem, jako by vyjelo z něho. Celý ten kilometr, který nás dělil v tom okamžiku, kdy jsem auto zahlédl, se pomalu smršťoval. Naposled jsem se díval na pasoucího se Martina. Ptal jsem se sám sebe, jestli vůbec někdy můžeme vychutnat právě probíhající vteřinu, minutu, vždyť čas není, jen hodinky tikají a nákladní auta urážejí vzdálenosti po asfaltových silnicích.

Zvedl jsem se na nohy a popošel k Martinovi, zapletl jsem mu prsty do hřívky a dýchal jeho pach, pažemi jsem mu lehce sevřel šíji, abych ho uklidnil před ráumusem přijíždějícího auta. Zastavilo u krajnice před námi, z kabiny seskočil řidič a z druhé strany závozník. Řidič měl trochu prošedivělé kudrnaté vlasy a flegmatické pohyby, závozník byl neoholený a opilý, to jsem poznal hned, a když na mě promluvil, měl drsný hlas a kalné oči. Řidiče jsem poslal k Boháčům s lístkem k podepsání a pro veterinární potvrzení. Závozník zatím sklopil zadní čelo starého otlučeného trambusu, otevřel dvoukřídlá dvířka zajištěná řetězem a pak ještě jednu zábranu, která předělovala vnitřek vozu na dvě poloviny. Zeptal se mě, jestli má přinést z kabiny obušek, nebo jestli můžu půjde na korbu vozu dobrovolně.

Přiblížil jsem se pomalu po trávě k Martinovi a chytil ho za ohlávku. Dovedl jsem ho k autu, pak jsem na chvíli ucítil jeho zaváhání, slabý odpor šíje a předních nohou, ale vzápětí rozvážně vystoupal po šikmé plošině temného vozu. Došli jsme do zadní poloviny přepravního prostoru, blíž ke kabině vozu. Sám jsem Martina uvázal do kroužku ve sloupku přední stěny. Když jsem od něho odcházel, přešel jsem dlaní od nozder po tváři až k šíji a pak po vyhublém boku. Potom už jsem stál na slunci a zadní čelo se zlověstně pomalu vracelo zpátky, aby uzavřelo únikovou cestu a poslední bláhovou naději.

Počkal jsem na řidiče, závozník zatím močil u zadních kol. Řekl jsem řidiči, že bych chtěl jet s nimi, ale odmítl, že v autě není místo pro tři. „Sednu si doprostřed na motor,“ řekl jsem a vytáhl z kapsy u bundy láhev chalupářské pálenky.

„Ale my jedeme ještě pro další dobytek,“ odpověděl.

„To mi nevadí, vemte mě.“

Řekl jsem to asi dost pevně. Závozník se ke mně domotal, vzal si láhev a vybídl mě, abych nastoupil. Řidič už nic neříkal, tak jsem vylezl do kabiny, sedl jsem si na kryt motoru mezi řidiče a závozníka, nohy jsem nechal spuštěné na stranu k závozníkovi, který si přisedl víc ke dveřím. Bylo to hodně nepohodlné, ale řidič už startoval, auto se rozdrncalo po špatné silnici a závozník otevřel láhev pálenky. Před každým napitím mi nabízel, nechtěl jsem, on pil s přestávkami po celou cestu, chvílemi usínal a chvílemi se probouzel, jak se střídaly hladké úseky silnice s horšími. Motor řval, prach vnikal do kabiny a pálenka voněla a já jsem začal vyprávět o tom koni za námi, protože řidič, který na závozníka vůbec nemluvil, chtěl, abych něco říkal. Snad měl na něho vztek nebo se bál, že usne za volantem.

Zpočátku se mi vůbec nechtělo mluvit, ale cítil jsem to trochu jako povinnost, nějak je cestou zabavit, když mě vzali s sebou. A tak jsem žvanil jako vděčný stopař, musel jsem překřikovat motor, aby mě řidič slyšel. A on jen mlčel, celou cestu, stejně jako střídavě spící a bdící závozník. Byla to podivná dvojice. A Martin, ten stál za našimi hlavami na korbě nákladáku, takže neslyšel nic. A i kdyby slyšel, tak by tomu asi stejně nerozuměl.

„... tenhle kůň tahal taky žebříňák a valník a vobracečku na seno a taky nosil jezdce a patřil panu Stránskému, kterej byl můj nejlepší kámoš. Vlastně to byl kámoš mého táty z mládí a přes něj jsme se poznali. Pan Stránský byl starej koňák a znalec života, i když teď na starý kolena poznal hlavně dřinu, jak se pořád pachtil sám na svém hospodářstvíčku, se sušením sena, s krmením dobytka a se vším, co k tomu patřilo. Já jsem byl vždycky z práce vysezenej, když jsem vosum a půl hodiny dřepěl v kanceláři. A tak jsem ho chodil vobčas navštěvovat a v létě jsem mu trochu pomáhal se senem a tak. Von byl chlap jako hora a měl vohromný břicho, který mu lezlo z košile, už se hůř hejbal i hůř dejchal, a když byly hice, teklo z něj proudem, jak se potil.

To nosil v létě vždycky takový starý tílko samá díra, drželo pohromadě už jenom silou vůle, a plátěný kalhoty a na pleši vybledlou kšiltovku. Pár let už byl v invalidním důchodu, vlastně ani nevím, kvůli čemu, ale kouřil furt jak továrna a jeho spotřeba piva, hlavně v létě, byla slušná. Když mi podával ruku, měl dlaně jako struhadlo. Dřív než dostal pan Stránský důchod, jezdil dělat do města, do nějaký fabriky, kde se vohybal plech nebo tak něco. A to hospodářství měl k tomu. Ale teď poslední dobou už žil jen prací v maštali a na loukách, kde sekal trávu a sušil seno pro krávy a koníka. Martin tahal každě den žebříňák s čerstvě nasečenou trávou a vobčas ho pan Stránský zapřáhnul do valníčku a vyjeli do města pro vobilnej šrot nebo pro voves. Ale nakupovat do krámu jezdil pan Stránský většinou v pátek a to sednul do svýho modrýho fiata. Vyjížděl s ním jenom na sváteční jízdy, když dělal ve městě velký nákupy, to se pak vždycky hodil do gala, voholil se a vyrazil. Jinak mlíko nekupoval, to měl vlastní, takže přes tejden mu stačil chleba a rohlíky, který kupoval v krámku na vsi, maso měl zavařený v plechovkách, a zapomněl jsem na pivo. To kupoval zásadně po bednách. Taký kupoval nakládaný vokurky. Von byl pan Stránský hrozně štedřej a pohostinnej člověk. Každýmu hned votvíral pivo a nalejval panáka, takže bylo docela umění vodejít z takový návštěvy ve střízlivým stavu, případně po dvou. Zasedli jsme ke stolu v jeho kuchyni, von pustil televizi a votevřel lednici. Vždycky měl nějaký vepřový maso, buď upečený, nebo votevřel plechovku, nebo vodříznul kus uzenýho. K masu chleba a křen nebo vokurky a pak už to jelo, pivo, rum, pivo, rum a čas letěl jako splašenej. Vo návštěvy neměl pan Stránský nouzi, někdy se stavil nákej soused, jindy listonoš s důchodem, vobčas já a pak tu byli kámoši z města a s nima dámský návštěvy, u toho jsem teda nikdy nebyl, ale po takovejch bouřlivejch večerech a nocích pak druhej den pan Stránský chodil jako po vobrně, celej den vzdychal a utíral si pot, když se vlek vedle žebříňáku, kterej táhnul Martin. Bolela ho vždycky hlava a přísahal, že už nechá chlastu a ženskejch.

Von byl vdovec, už asi deset let, takže si nemoh stěžovat, že s ním doma nikdo nemluví, protože byl stejně sám. A tak vždycky říkal, že když je po tahu, tak se jeho pes urazí a krávy nepustí najust mlíko a prasata nežerou, prej za trest, že z něj táhne pivo a rum. A pak si zapálil cigaretu a vyprávěl mi, co se v noci dělo, v tomhle neměl moc zábrany, jenže já jsem se rozmejšlel, jestli mu mám všechno věřit, co říkal, že zvládnul dvě ženský najednou a tak dál, to se mi při jeho věku a kondici moc nezdálo. Ale vždycky jsem ho vyslechnul, protože von sám se rád poslouchal. Ale každému pan Stránský doma taky nenalil a ne každého v chalupě rád viděl. Když se potkal v hospodě se starým Boháčem, sedlákem ze vsi, kterému z družstva teď po revoluci vrátili pole a dobytek a stroje, měl ještě dlouho potom vždycky mizerou náladu a nadával, kudy chodil. Když jsem byl náhodou v té době u něj, musel jsem vyslechnout hromobití. Česal jsem třeba v maštali Martina a pan Stránský seděl na vobráceným škopku a vymejšlel pro Boháče ty nejhorší jména. Možná v tom bylo ještě něco jinýho, třeba nějaký starý nepřátelství nebo hádka, nevím přesně, ale hlavně šlo vo to, že Boháčů stáli vo jeho kus políčka a louku, který byly zaklíněný mezi jejich dvěma velkejma kusama pole. Zkrátka Boháčů polnosti by byly celistvý, až na ten kus louky a pole pana Stránskýho, který do nich zasahovaly. Někdy zašel Boháč i se synem, kterému mohlo bejt něco přes třicet a kterej byl stejně protivnej jako tatík, přímo za panem Stránským domů a hučeli do něj voba dva, aby jim prodal nebo propachtoval ty svý pozemky. Jenže von je vždycky nějak vodbyl a nechtěl ani slyšet vo tom, že by se měl vzdát toho pole a tý loučky, která živila Martina a krávy Olinu a Jitku. Boháčů to u pana Stránskýho neměli dobrý, říkával vo nich, že jsou to lakomci a vyřídíuš a že by ho nejradši vokradli. Ten vztek z něj úplně stříkal jako z hadice, ještě že mě pan Stránský nikdy neviděl, jak jsem votočenej ke koni, vyčesávám mu ze srsti prach a cloumá se mnou smích. Jenže Boháč byl vopravdu takovej lakomej sedlák, kolovala vo něm po vsi historka, že ztratil někde

na silnici peněženku se sedmi tisícema, a když mu ji poctivej nálezce přines až domů, chňapnul po ní a zabouchnul dveře, ani nepoděkoval. Takže to byl starej Boháč. Ale byly chvíle, kdy byl pan Stránský dobře naloženej a seděli jsme spolu na zápraží jeho chalupy, kde si sám uklízel, vařil i pral, a von vyprávěl vo koních a vo ženskejch za svejch mladejch let, protože tenkrát bylo prej lepší vobojí. Na podzim a v zimě jsme se vídali málo, někdy jsem se stavil třeba na Mikuláše s flaškou a jednou na Vánoce jsem sebral doma náký cukroví do pytlíku, abych udělal panu Stránskýmu radost. Ale když jsem mu to předával, mžoural na mě nabručeně a brblal, jestli mi neruplo v bedně, von totiž na sladký nebyl, tak jsem to pak v maštali nacpal všechno do huby Martini, kterej stříhal ušima vod samý radosti. Přes zimu jsem se vždycy těšil na jaro a hlavně na léto. A loni na jaře, teď to bude přesně rok, jsem potkal Moniku, tam ve vsi v krámku. Měla tmavý vlasy, skoro černý, jen když na ně dopadalo v určitý chvíli světlo, vysvítíl z jejího účesu hnědej vodstín, takový skoro vokrový světlo a ta barva, je to možná blbý srovnání, ten vodstín jejích vlasů, to bylo nemlich to samý jako barva srsti u Martina, kterej je černej hnědák. Když jsem za ní stál u tý kasy už potřetí, tak jsem jí tenkrát řek potichu do ucha, aby počkala u dveří krámu, že jí musím něco důležitýho říct. Ani ke mně nevotočila hlavu, jen s ní tak trochu pohnula a pak zaplatila a já jsem byl zvědavej, jestli venku počká, nebo pude jako vždycy ke svýmu autu, který jsem už pár dní vídal parkovat u vrat jednoho stavení na návsi naproti krámu. Byla to červená škodovka s mosteckou poznávací značkou MO. A když jsem přišel na řadu a zaplatil, tak vona stála za dveřma s nákupem v ruce, všechno měla ve dvou papírovejch pytlíkách, protože nesnášela nákupní tašky, jak jsem se pozdějc dozvěděl. Dívala se na mě, jenom se dívala a nic neříkala, tak jsem se nadejchnul toho vlhkýho vánku, kterej pofukoval na návsi, a řek jsem jí vo tom nešťastným přirovnání, který mě napadlo tam v krámu, když jsem se díval na její vlasy, ale abych to trochu zachránil a nevypadalo to tak blbě, že ji

srovnávám s koněm, tak jsem jí řekl, že ten kůň je krásnej a ušlechtlej a že na něm jezdím. A vona jen na chvilinku přivřela voči proti slunci a pak se usmála a tak krásnej úsměv jsem do té doby v životě neviděl a bylo mi jasný, že kvůli tomuhle úsměvu bych se nechal klidně zabít na místě, když by to bylo nutný. A tak jsme se sešli ještě ten večer v restauraci dole ve městě, kde Monika stejně jako já bydlela. Jako první rande s ní to teda dopadlo katastrofálně, bylo zrovna po vejplatách a dělníci z fabrik a zedníci přišli propít část svejch vejdělků zrovna tam. Seděli jsme u stolu ještě se dvěma chlápky a museli jsme na sebe křičet, abysme se slyšeli. Monika chtěla jen limonádu a já jsem si dal pivo a kolem nás to hučelo. Dozvěděl jsem se, že Monika nastoupila sem do města jako sociální pracovnice, nebo jak se to správně říká, zkrátka byla pečovatelka a starala se vo nemocný nebo nemohoucí starý lidi, který už nikoho nemají. Zaměstnával ji městskej úřad a jezdila i do několika vsí ve okolí včetně té, kde bydlel pan Stránský a kde jsme se poprvé potkali. Nikdy jsem se vod ní vlastně pořádně nedozvěděl, proč přišla zrovna do jižních Čech až z Mostu, myslím, že říkala, že chce dejchat čistej vzduch a taky že ji nebavila škola, kterou dělala v Praze, takže přerušila studium. Ale já jsem ji tenkrát v té hospodě ani pořádně neposlušal, jenom jsem na ni civěl, měla hezkej vobličej, taková jednoduchá krása, nikdy se nemalovala, ani rty, ani řasy, a voči měla to samý co vlasy, tmavý a hnědý. Bylo jí přesně dvacet, vo tři roky mladší než já, a pak jsme se scházeli pravidelně, když jsem měl po práci a když vona měla volno, protože někdy jezdila za těma svýma babičkama i dlouho do večera. Do vsi dojížděla třikrát tejdne do jedný chalupy na návsi, kde bydlela vosumdesátiletá paní nemocná na nohy, ani nevím, jak se vlastně jmenovala, ale podle baráku se tam říkalo U Janišů. Monika mi vyprávěla, že když k ní přijela poprvý, tak zaparkovala auto před vratama a šla dovnitř. A po chvíli vtrhli za ní do místnosti dva chlapi ze vsi, protože mysleli, že stavení přijel někdo vykrást, když viděli cizí auto a neznámou poznávací značku. Takže takhle

to všechno začalo, se mnou a s Monikou... pana Stránského i Martina jsem začal kvůli Monice dost zanedbávat, ale když jsem po třech tejdnech zase přijel, tak už pan Stránský vo Monice věděl, protože už ji ve vsi znali. Musel jsem mu slíbit, že mu ji brzo přivedu ukázat, a panu Stránskému zasvítily vočička, protože vždycy říkal, že by do baráku potřeboval mladý maso a šikovnou hospodyní, ale upozornil jsem ho, ať si nechá zajít chuť. Ale brzy jsme vopravdu přijeli, protože Monika stejně po mně pořád chtěla, abych jí někdy ukázal toho koně, na kterým jezdím, jak jsem se s tím ze začátku vychloubal, a já jsem se jí ještě nepřiznal, že jsem si to vymyslel, abych měl zrovna v té chvíli co říct. Nejhorší na tom ale bylo, že Monika sama doma v Mostu chodila do jezdeckýho klubu, takže mi bylo jasné, že musím s pravdou ven, protože Martin už leta tahal jenom žebříňák, i když dřív na něm taky jezdili. Ale já sám jsem seděl na koni poprvé a naposled v šesti letech na poníku. Všechny ty řeči, který jsem Monice vo koních znalecky navykládal a který ji bavilo poslouchat, jsem kdysi vyčet v knížkách nebo jsem si něco pamatoval ze střední školy. Prostě jsem trochu machroval a dělal chytrýho, ale nebylo to žádný lhaní, vlastně zalhal jsem jen trošku na začátku. Takže když jednou v odpoledne jela Monika do vsi k Janišům za starou paní, svez jsem se s ní a poprvé jsme společně navštívili pana Stránského. Zabouchal jsem u něj na dveře neohlášeně a ten den vopravdu nebyl šťastnej pro návštěvu. Pan Stránský byl po flámu a navíc ještě dopoledne za ním přišel starej Boháč a přemlouval ho, aby mu přenechal svoje pole a louku. A nic nepomohlo, že Monika byla milá a hezká jako vobrázek, vedešli jsme brzo, protože jsem viděl, že ten den je už pro pana Stránského ztracenej. Byl mrzutej a skoro nemluvil. Aspoň jsem ale Monice ukázal Martina a Monika byla z koníka nadšená a nemoh jsem ji dostat od něj. Trochu jsme ho spolu vypucovali, i když byl čistej, koně jsou chloubou každýho sedláka, říkával pan Stránský, akorát pro Boháče to neplatilo, protože ten měl jen traktory. Když jsme navštívili pana Stránského podruhé, tak

to stálo za to, pan Stránský nás pozval na voslavu svejch šedesá-
tin, veliká akce, v práci jsem si vzal volno a už vod rána jsem po-
máhal u pana Stránskýho všechno připravovat, jídlo a pití. Byl
tam taky brácha pana Stránskýho Brěťa, takovej tichej seriózní
pán, úplnej vopak svýho staršího bratra. Vyvezli jsme na dvůr
polskýho fiata a dveře vod garáže jsme vysadili, dovnitř přišly
srazit tři stoly a židle z kuchyně a křesla z vobejváku a další žid-
le jsem si ještě zaskočil vypučit do hospody. Soudek protivínský-
ho piva byl naraženej už vod rána a pan Stránský poletoval ko-
lem jako skřivánek a jen nás tak dirigoval, co udělat teď a co
potom, ale když se peklo maso, tak u toho musel bejt sám. Vepřo-
vá pečeně a v hrnci klobásy, bochníky chleba z krámu a flašky
tvrdýho, který se scházely na stole vod rána, jak přicházeli gra-
tulovat sousedi. A v poledne se sešlo nejvíc hostů, nejvíc se vy-
pilo a snědlo a Monika přijela po poledni, přinesla flašku vína
jako dárek za nás dva a sama pila zase jenom limonádu, jak měla
ve zvyku. Pan Stránský byl v nejlepší rozmaru a pár nejsnaži-
vějších hostů už bylo vožralejch. K večeru se vypnulo rádio, kte-
rý vod rána vyhrávalo v garáži, a spustila harmonika. Byl krásnej
teplej den, tak se stoly i židle přenesly z garáže na dvůr a já jsem
ještě pomoh panu Stránskýmu nakrmit dobytek a podojit Olinu,
Jitka už se nedojila, protože brzo čekala tele. A pak mě Monika
vodvezla domů a cestou jsem usnul, protože už jsem toho měl
vod rána dost, pití i jídla a vůbec, a doma jsem spal do půl devá-
tý večer, a když jsem se probral, tak jsem myslel, že je ráno, a šel
jsem se mejt a snídat, že puďu do práce, až jsem se podíval po-
řádně na hodiny a z vokna ven a došlo mi, že je večer. Tak dopad-
la voslava šedesátin pana Stránskýho a vo to nejlepší jsem stejně
přišel, protože k večeru přijeli gratulovat z podniku, kde pan
Stránský dřív dělal, podnikovou volhu zaparkovali na dvůr ve-
dle hnoje a vylezl z ní prej sám ředitel a mzdová účetní a ještě
nákej další chlap, v rukách měli kytice a dárkovéj koš a pan
Stránský, když uviděl tu ženskou, tak jak už byl pod parou, po-
vídá, tohle je ta baba, co mě dvacet let vokrádala. Druhej den

jsem přijel hned ráno, byla sobota a pan Stránský už měl nakrmenej dobytek a zrovna uklízeli s Břétou dvůr a garáž. Zbytek piva ještě vytejkal z pípy, ale mně se vobracel žaludek, jen co jsem nasál tu pivní vůni. Byl už konec května a to byl zrovna čas, kdy se Monika přestěhovala z ubytovny ve městě do vsi k Janišům, k tý starý paní, vo kterou pečovala, a teď u ní teda bydlela v podnájmu. Ráno vyrážela autem do města a vodpoledne se vracela a tehdy jsme se znali už přes měsíc a já jsem se Monice přiznal, že jsem na Martinovi nikdy nejel. A tak jsem jednou přišel sám k panu Stránskému a povídám, jestli by šel Martin ještě pod sedlem. A pan Stránský chvíli nabručeně civěl do hrnců na plotně a nic neříkal, bylo mu jasný, proč se na to ptám, že kvůli Monice, abych ji sem moh vodit, a pak pozvednul vobočí a povídá, proč ne? Jenže sedlo a uzdečku dávno neměl, všechno to rozprodal, tak jsem si sehnal tyhle věci jinde a Martin byl po dlouhý době zase vosedlanej. Monika na něm mohla voči nechat, a já jsem měl Martina rád už jen proto, že ho měla ráda Monika. Za těchhle letních dní mi to v kanceláři vůbec neutíkalo a byl jsem celej den jako na trní a hned po práci jsem čekal na Moniku nebo někdy vona si zajela pro mě a pak jsme byli spolu a já jsem byl zamilovanej nejen do ní, ale i do jejího červenýho auta a do poznávací značky MO a do její džínový bundy a do všeho, co bylo její nebo čeho se dotkla rukou nebo pohledem. Martinovi pohyb pod sedlem svědčil a pan Stránský už taky nebejval strohej a nabručenej, a když jsme s Monikou seděli večer u něj v kuchyni nebo na zápraží, tak byl samá sranda a vobčas přines z almary starou knížku vo koních, vydanou někdy v roce devatenáct set dvacet dva, kterou si koupil ještě táta pana Stránskýho, a předčítal nám z ní, byly tam takový srandovní slovní vobraty a archaický slova a my jsme měli s Monikou nejrači kapitolu Klamy a podvody při prodeji koní, kde se psalo vo tom, jak se švindlovalo a podvádělo při handlování s koňma, různý fígle a podfuky, jak napálit kupce, a pan Stránský měl fůru svejch vlastních historek ze svejch mladejch let. A když čet, tak měl

tichej chraplavej hlas, kterej nás uspával, a jednou se stalo, že při takovým předčítání mi Monika usnula na rameni a za chvíli usnul i pan Stránský a knížka mu upadla na zem. Někdy nás z tý idylky vyrušil nákej soused, kterej přišel k panu Stránskému na kus řeči, a vobčas přišla jedna ženská, co bydlela vo dvě chalupy dál, vona byla sama a byla z Prahy a tuhle chalupu měla jenom na léto. Bylo jí asi padesát a byla trochu prdlá, měla patnáct koček a dvě starý vopelíchaný slepice, ty byly pojmenovaný, jedna z nich byla kulhavá a ta se jmenovala Sára, a když náhodou někdy snesla vajíčko, tak jí ta baba zpívala voslavnou píseň *Děkujem ti, Sáro*. Byli jsme ten čas s Monikou u pana Stránského skoro denně a já jsem bez ní už nemoh bejt, a tak jsem byl smutnej, když někam vodjízďěla, což bylo pravidelně, a říkala, že chodí do sboru, ale víc vo tom nemluvila. Myslel sem, že je v nějakým pěveckým sboru, tak mě to ani nezajímalo. Stará paní u Janišů měla Moniku ráda jako svoji vnučku, někdy jsem k nim zašel a paní vařila bylinkovej čaj, kterej sladila medem. Monika si u ní trochu zařídila jeden pokoj, ale měla tam jen pár knížek a šaty ve skříni a pár dalších věcí, který si tam převezla z ubytovny. Jinak spala ve vedlejší místnosti na manželský posteli vedle tý babičky, tam, kde kdysi dřív spával nebožtík její muž, než paní vovdověla a neměla už nikoho. Tahle představa, jak Monika spí vedle stařenky na manželský posteli, mě začala pomalu přivádět k lehkému šílenství a začal jsem vymejšlet různý kombinace a možnosti, jak se s Monikou od polibků dostat dál, jenže bylo mezi námi těch pět kilometrů asfaltový silnice, po který jsem se vracel večer domů, a Monika ulíhala do bíle povlečený starodávný postele pod krucifix vedle stařenky a já jsem nevěděl, jak s tím hnout...”

Měl jsem už sucho v krku od toho vyprávění, závozník vedle mě podřimoval a flašku držel na klíně. Řidič zpomalil a zajel do dvora nějakého statku. Chlapík vedle mne na sedačce se probudil, jak auto zabrzdilo. Vystoupili jsme všichni z kabiny. Měl jsem

pořádně zdřevěnělé nohy od nepohodlného sezení na krytu motoru. K Martinovi do vozu jsme nahnali z tmavé maštálky s pavučinami jednu kulhavou vyhublou kravku a dvě telata. Slyšel jsem Martina, jak frká a podupává, ale raději jsem co nejrychleji vyšplhal zpátky do kabiny na své místo na motoru. Závozník odšrouboval víčko z láhve, napil se a potom jsem se napil já. Auto se rozjelo, teď už směrem na Budějovice. A já jsem myslel na Martina a pátilo mě v krku. Řidič zase mlčel a sledoval silnici před námi a kroutil volantem, tak jsem pokračoval ve vyprávění.

„... pan Stránský koupil Martina, už před léty, jako zkaženýho koně za štrnácet tisíc, pocházel vodněkud z Moravy po hřebci, kterej byl vyloženej netahač a byl tím všeobecně známej a taky Martin jako mladej kůň byl celej po něm. Do vršku v zápreži nehnul, když si ho pan Stránský přived domů. Byl z velkého bohatýho statku a snad byl zvyklej z lehkýho kočáru vyjíždět kopce ricem, nebyl naučenej, jako jsou chladnokrevný tažný koně, stejnoměrně vlastní vahou vystoupat svah. Von se na to rozběhnul, a když mu v kopci došel dech, začal couvat a zlomil by voje a pana Stránskýho chytaly záchvaty vzteku, Martin nechtěl ani do chomoutu, v maštali couval a kopal a nechtěl tahat a pan Stránský ho zmlátil bičem a příští den klackem, ale nebylo to nic platný, tak si vzal třetí den, když už byl rudej vzteky, železnej řetěz s velkejma vokama a přehodil ho Martinovi přes hřbet, vzal sukovici a mlátil ho přes řetěz do boku, až mu železný články řetězu drtily žebra a Martin řičel bolestí a pěna mu šla vod huby. Vod tý doby prej tahal bez problémů a poslouchal na slovo a stačilo na kozlíku zařinčet řetězem a Martin tahal jak šilenej. Monika poslouchala pana Stránskýho s rozšířenejma vočima a ve tváři měla zděšení a byla bledá a začala se s ním hádat vo tom, jak se mají vychovávat a cvičit koně, jak se mají zaučovat do tahu, bez násilí a bití, aby se z nich nestaly zlé a zákeřný zvířata, a pan Stránský se jí jízlivě ptal, kolik těch koní už vycvičila, že je tak chytrá... a léto vrcholilo a jednou jsem se stavil u pana Stránskýho sám a von vokamžitě jako vždycky poznal, vo co mi

de, když jsem na něm chtěl, aby na dva dny vodjel a nechal mi volnej barák. Přemlouval jsem ho skoro hodinu, než uznal, že by moh ráno vodjet k Břeťovi do Buděj a vrátit se až druhej den vodpoledne. Další hodinu jsem ho zapřisahal, že vobstarám všečen dobytek a hospodářství, a dopodrobna jsem mu musel vyříkávat, co všechno udělám, co nejdřív a co potom, a během toho všeho si to pan Stránský ještě dvakrát rozmyslel a dvakrát to vzal zpátky a nakonec jsme se domluvili, že v sobotu ráno vodjede a vrátí se až v neděli po vobědě. Tehdy jsem Monice podruhý zalhal a řek jsem jí, že pan Stránský musí vodjet a že mě poprosil, jestli bysme mu s Monikou nevobstarali hospodářství. To už jsme se znali s Monikou přes dva měsíce. Někdy byla veselá a dá se říct i důvěrná, jindy ale měla takový pro mě nepochopitelný reakce, ze kterejch jsem byl zmatenej. Jenže já jsem na ní miloval všechno, i tyhle její vlastnosti a zvláštnosti. Nakonec souhlasila s tím, že se v sobotu vodpoledne sejdeme u pana Stránskýho, protože já jsem měl vodjet po neděli na pár dní pryč a už jsem nechtěl na nic čekat. Domluvili jsme se, že vosedláme Martina a že Monika usmaží u pana Stránskýho v kuchyni rybu, co dostala vod někýho starýho dědy, kterýmu vobstarávala nákupy a kterej rybařil u Vltavy. A když přišla konečně sobota, rozjel jsem se hned po ránu k panu Stránskýmu a von mi dal ještě poslední instrukce vohledně hospodářství a úplně nakonec řek, že nebude mít nic proti tomu, když si s Monikou vodemkneme ložnici, kde spávali s nebožkou ženou, ta ložnice měla takový starodávný dveře, který byly prosklený, a to sklo bylo mlíčný a byly na něm takový vobrázky, výjevy z bible asi, byli tam andělé a čerti, já jsem za ty dveře nahlídnul jen jednou a byly za nima postele zastlaný bílejma duchnama. Pan Stránský spával totiž na kanapi v kuchyni. Byl jsem už rád, když pan Stránský zmizel, vodjel se svým polským fiatem a vod tý doby pádil čas jak šílenej kůň. Vodpoledne jsme vosedlali Martina a Monika si vyrazila na projížďku do lesa a na polní cesty za vesnicí a já jsem začal s prací, vyvez jsem hnůj a nastlal čistou slámu, vohřál jsem

vodu a nakrmil prasata, hodil slepicím a sebral vod nich vajíčka a uložil je do kartonu ve spíži, založil jsem voboum kravám seno na noc a udělal jim vlažnej nápoj se šrotem a pak jsem v maštali zapnul vývěvu a podožil jsem Olinu a mlíko jsem slil do konve. Psovi jsem dal zbytky masa, co byly v kuchyni vod včerejší večere pana Stránskýho, a pak jsem šel do stavení a rozsvítil jsem v tmavý koupelně, která byla chladná a vlhká, a vykoupal jsem se po tý práci a pak jsem vyšel před práh a sednul jsem si, záda jsem se vopřel vo chalupu a čekal, až uslyším dusat kopyta na prašný cestě za humny. Po horkým dnu byly zdi domu vohřátý, i betonovej chodníček. A potom už Monika na Martinovi vjela do dvora, zavřel jsem za nima vrata na závoru a Monika měla slanou pusu a tváře tím prachem z cesty, a tak se šla umejt a připravit tu rybu a já jsem zatím vodsedlal a uvázal Martina, nandal jsem mu seno a chvíli jsem ho česal a pak jsem mu přines napít a nasypal mu voves. Když jsem zavíral maštal, všechen dobytek už spokojeně ležel na žlutý slámě a přežvykoval nebo jen tak voddychoval a venku, když jsem vyšel, taková sladká letní vůně. A v kuchyni u bílýho stolu jsme snědli rybu s tmavým chlebem a zapili to vínem, který jsem koupil ráno ve vsi v krámě...”

Auto zastavilo a najednou jsme byli před bránou a pomalu se zvedala závora. Na nádvoří jatek bylo prázdkno, závozník a já jsme vystoupili, viděl jsem šedé budovy a zábradlí, všude byl klid. Řidič nacouval k rampě, zadní čelo nákladřáku se sklopilo a po něm jako po mostě přešla kráva a dvě telata. A pak jsem otevřel druhou polovinu uvnitř vozu a sáhl jsem na Martina, na jeho hebké nozdry. Byl nervózní a já asi ještě víc. Když jsem ho odvázal, jemně jsem ho zatáhl za ohlávku a on se ve voze otočil, přešli jsme můstek a naproti nám už zela otevřená místnost, kde se z podlahy splachuje krev do kanálu a cinkají řetězy a kladky. Vešli jsme, Martinovi se chvělo chřípí a přešlapoval, stáli jsme tam uvnitř na okamžik úplně sami. Vlhký chladný vzduch, filtrované světlo zvenčí a šum, stáli jsme s Martinem v místnosti

smrti. A já jsem z ní utekl, najednou jsem cítil tlak v ramenou a ztěžklé nohy, a jako bych nevěděl, co dělám, za pár okamžiků jsem seděl v autě. Nebyl tam ani řidič, ani závozník, jenom já na sedačce, hleděl jsem na strohou účelnost jateckého nádvoří a nemohl jsem si v prvních vteřinách uvědomit, proč jsem tak rychle opustil porážkovou místnost, proč jsem ještě chvíli nepočkal u Martina. Pak jsem si uvědomil, že nějaký člověk, zřejmě řezník, vešel dovnitř a zavíral za sebou vrata té místnosti a já jsem spěšně prošel z temna do denního světla, než docela zavřel. Proto jsem se ocitl tak rychle venku, a teď jsem najednou pocítil touhu vrátit se ještě zpátky k Martinovi, ještě ho naposled vidět, ale nějak jsem se nemohl hnout ze sedačky a díval jsem se z kabiny auta ven. A potom se vrátili řidič i závozník a já jsem si znovu vylezl na kryt motoru a vyjeli jsme ze dvora jatek. Cestu jsem nevnímal, stejně jako po celou dobu předtím. A řidič zase točil mlčky volantem a měl soustředěný pohled a vypadalo to, že mě poslouchá, závozník už nespál a jenom koukal z okýnka ven.

„... Monika chodila pravidelně do nějakýho charismatickýho sboru, to byly ty pátky a neděle, co bejvala pryč, a já jsem myslel, že chodí někam zpívat, protože jsem neměl ponětí vo tom, co to je charismatickej sbor a novozákonní církev, a vo tom všem mi Monika řekla až ten večer, co jsme spolu byli sami v chalupě pana Stránskýho. A to říkám proto, že ty dveře do ložnice, který byly zasklený tím malovaným mlíčným sklem s vobrázkama čertů a andělů, který se Monice tak líbily, tak ty dveře ten večer se před náma nevotevřely a ani se za náma nezavřely. Seděli jsme na zápraží, jako jsme vždycky sedávali s panem Stránským. Horekej den už vychládal a Monika měla hlavu vopřenou vo zeď a dívala se trochu nahoru a tmavý nebe se jí vlejvalo do vočí a mluvila vo tom, kdo to byl Ježíš a proč přišel. A že před dvěma rokama vstoupil i do jejího života a celou ji změnil. Naplnil jí život láskou a štěstím a vona je moc šťastná. Že už nemusí žít v přetvářce, konečně ví, kdo je, spousta lidí ale nosí různý masky,

který převlíkají podle toho, v jakým se nacházejí prostředí nebo kolektivu. Vona, Monika, že to dřív taky dělala a nevěděla, kam pořádně patří, ale sláva Pánu, už to ví. Ježíš existuje, je živý! Když někdo vstane z mrtvech, tak musí bejt, ne...? Jenom jsem poslouchal a dvorem začali lítat rorejsi. Tak jsem mlčel a na nic jsem se neptal, jen jsem pozoroval ty rorejse a Monika mluvila dál, že hodně lidí chce vědět, jak vona to ví, že Ježíš existuje, když ho nikdy neviděla, ale vona ví, že nákej přelud nebo výmysl by nemoh změnit její srdce a její život, Bůh tolik miluje každého člověka, že miluje mě stejně jako ji a pana Stránského velikou láskou! A za chvíli se už úplně setmělo a už byly vidět jen vobrysy blízky maštale a nad dvorem voněla tmavá koruna jabloně. A Monika seděla vedle mě s kolenama přitaženejma až k bradě, jak už bylo trošku chladno, a povídala do noci vo Starým a Novým zákonu. Vyprávěla, že lidi ve starozákonní době museli dodržovat desatero přikázání a bylo dost tvrdý dokázat to bez pomoci boží, protože hřích je ukrást, zabít nebo že se někdo s někým vyspí před svatbou nebo taky jenom křivý pomýšlení, hříšná myšlenka, a že vona, Monika, dala slib, slib čistoty. Šla mi z toho hlava kolem. A Monika vyprávěla dál, že Bůh poslal Ježíše, že jeho krev nás smířila s Bohem a Ježíš umřel za všechny, za každej hřích každého člověka. Že novozákonní doba je dobou milosti a přišla s Ježíšem, a když chce člověk přijít k Bohu, nemusí už vobětovat zvířata, aby byl vočištěnej vod hříchů, Ježíš to udělal za každého člověka...! Moničiny voči zářily a její bílý čelo a celá její tvář, bible prej říká, že Bůh už nebydlí jenom v chrámech udělanech z kamene, ale že my jsme chrám živého Boha, naše srdce! Pak se Monika vodmlčela a její voči byly trochu klidnější, a když přešla věčnost tam a zpátky, tak jsme vstali ze zápraží, na dvoře už byla tma tmoucí a ticho, jenom vobčas z maštale dolehlo k nám frknutí nebo zamručení, jak dobytek spokojeně vodpočíval v té teplý noci. Vyšli jsme vrátkama za humna a procházeli jsme se hodiny po louce a na vokraji lesa pod vysokým nebem a mluvili jsme vo všem, co jsme si ještě

do té doby nestačili nebo snad nechtěli říct. Když jsme se vrátili do dusného pokoje v chalupě pana Stránského, usnul jsem za chvíli na kanapi, jak jsem byl utahaný po té práci v maštalích. A vedle mě spala Monika, ta holka, která byla zamilovaná do Ježíše Krista, a na prosklených dveřích ložnice jsme byli voba namalovaní, vona anděl, kterej se vznáší na křídlech, a já čert, kterej se plazí dole na zemi. A tak uběhnul kratičkej zbytek noci, a když jsme ráno brzo vstali, aby všechny zvířata dostaly včas nažrat a kráva byla podojená, jak jsem slíbil panu Stránskému, tak jsme snídali mlíko a tmavej chleba a to ráno a to všechno kolem mi připadalo nějak svatý, i když nevím, co to znamená. Pak Monika vodjela, a než nasedla do svého červeného auta, tak jsme na chvilinku stáli proti sobě a já jsem jí řek, že mi na ní záleží, a pak jsme se políbili. Po veškerý práci jsem vyved Martina na palouk před vrata a sednul jsem si na zem a čekal v rozzářeným ránu u konví s mlíkem na mlíkařský auto a pak jsem čekal dál, dokud se nevrátil pan Stránský, abych mu moh předat hospodářství. Pan Stránský prošel chlívy a všechno poměřil svým přísným zrakem hospodáře a neřek ani slovo. Byl z něj cítit líh, zajel s fiatem do garáže a ani mi nevodpověděl, když jsem se ho ptal, jak se měl u Břeti na návštěvě, natáhnul se na gauč a za chvíli začal chrápat a já jsem potichu vyved kolo a vodjel domů. Ještě jsme vlastně nemohli vědět, že to bylo naposled, co jsem takhle normálně vodjel vod pana Stránského. Po tomhle víkendu jsem se s Monikou dva dni neviděl a pak jsem byl dva dny na služební cestě. A když jsem se v pátek vrátil, nemoh jsem Moniku nikde najít, ani u Janišů v chalupě, ani u pana Stránského, ani ve městě před úřadem nestálo její červený auto se značkou MO. A tak jsem jel znovu k Janišům pořádně se zeptat, kde Monika vlastně je, a stará paní měla přísnou a trochu posmutnělou tvář, pohledem trochu uhejbala, a nakonec jsem se vod ní dozvěděl, že Monika kvůli mně v úterý a ve středu plakala a dneska že se vodstěhovala vod Janišů z chalupy a vodjela. Celej zmatenej jsem se vrátil domů a celej víkend jsem nestál za nic.

V pondělí ráno jsem Moniku našel na městském úřadě a vůbec ničemu jsem nerozuměl, měla zamženej pohled a mluvila rychle a tiše. Vrátil jsem se zpátky do práce, celej den jsem se snažil pochopit, co mi Monika vyčítala, jaký řeči jdou po vsi vo nás dvou a hlavně vo ní, a po práci jsem ujížděl na kole rovnou k panu Stránskýmu. A tam u něj jsme se smrtelně pohádali, protože vyšlo najevo, že nalitej pan Stránský dával v neděli večer v hospodě k lepšímu, jak jeho starý manželský posteť zase přišly ke slovu, jak jsme já a Monika trávili noc v jeho chalupě, když von chlastal u bráchy v Budějčích, jak jsme si užívali v jeho ložnici, v prostěradlech a peřinách z výbavy jeho nebožky ženy. A mě to rozzuřilo, jak moji Moniku takhle vykřičel po celý vsi, kde ji všichni znají, tu čistou svatou Moniku, vošetřovatelku starejch a nemocnejch. Jenže pan Stránský nic nechápal, připadalo mu vždýcky normální, že se u piva mluví a kecá a řeči jdou a voda teče. Když jsem na něj začal křičet, tak hulákal taky, pustili jsme se do sebe a já jsem se zapřisáhnul, že už nepřekročím práh jeho baráku, a třísknul jsem dveřma a to byla definitivní tečka mezi náma. A tak jsem tam v jediný chvíli vzteku zabouchnul pana Stránskýho a Martina a všechny ty naše společný dni, kdy jsme byli pohromadě a já jsem byl šťastnej. Šlapal jsem na kole zpátky do města a nebyl jsem schopnej uvažovat vo tom, jestli jsem udělal dobře, nebo špatně, myslel jsem jenom na Moniku. Věřil sem, že Monika musí poznat, kde je pravda, a že si to nechá vysvětlit. Všude jsem ji hledal, ale na městském úřadě už bylo zavřeno a Moničino červený auto nebylo nikde, ani před ubytovnou, kde dřív bydlela, ani před hotelem na náměstí, ani na parkovišti u řeky. A tak jsem prožil neklidnou noc a ráno jsem volal z práce na městskej úřad a tam mi řekli, že Monika ukončila praxi, protože nastupuje v září do školy a tuhle práci měla jenom brigádně, prostě že už je pryč. A tak přešel zmatenej podzim a zima s holomrazama a celou tu dobu jsem se snažil zahnat myšlenky na Moniku a u pana Stránskýho jsem se neukázal. A na začátku března jsem ve městě náhodou potkal pana Boháče a ten mi řek novinu,

kteřá mi vyrazila dech, totiž že už vod prosince mají Boháčů všechen dobytek a pole pana Stránského, zkrátka před Vánocema prej přišel pan Stránský za starým Boháčem, že je mu zle a není schopnej se už dál starat vo hospodářství, aby si vodved krávy a prasata a koně a aby si propachtoval i ty jeho pole. A ještě do konce roku byl v nemocnici se srdečním záchvatem a teď prej leží doma a nevychází vůbec z chalupy. Boháčů dali Olinu na jatka, protože už byla stará a málo dojila, a Martin prej stojí ve stáji a vobčas tahá valník, jenže Boháčů mají traktory a Martin je pro ně darmožrout, kterýho nepotřebujou a nejradši by ho poslali zabít taky, jenže pan Stránský vo tom nechce ani slyšet. Myslel jsem na to, jaký to musí bejt s panem Stránským špatný, že všechno nechal Boháčovi a nechal vodvést i Martina. Večer jsem nemoh usnout a druhej den ráno jsem se rozhodnul. Vodpoledne po práci jsem sednul na kolo a jel jsem tu starou známou trasu a ještě cestou jsem se rozmejšlel, jestli se nemám vrátit, a skoro jsem i zastavil, že to votočím zpátky, protože jsem se přece zařek, že nepřekročím práh toho domu, ale už jsem byl na kopci a viděl červený střechy chalup, a tak jsem nechal kolo jet a zabrzdil až před vrátkama pana Stránského. Bylo to už skoro tři čtvrtě roku, co jsem tam byl naposled, trochu jsem měl trému, jak to teď asi s panem Stránským vypadá a co řekne, až mě uvidí ve dveřích. Prošel jsem pustým dvorem, maštale byly dokořán, vtevřený a prázdný, jenom zblešenej pes mi přiběh naproti a skákal na mě, když mě poznal. Vzal jsem za kliku dveří vod verandy, byly vodemčený, prošel jsem chodbičkou a stál ve vtevřenejch dveřích do kuchyně, a co jsem uviděl, to jsem nečekal. Pan Stránský seděl na židli, na stole a všude kolem děsnej binec, prázdný flašky, špinavý talíře, a von měl vtevřenou plechovku s vepřovým masem, který napichoval nožem, a ohromný kusy si cpal do pusy a vedle stála sklenice s kyselejma vokurkama a načatá flaška piva. Takhle jsem si zrovna večeri kardiaka nepředstavoval, a pan Stránský ani nevypadal na to, že by před měsícem ještě ležel v nemocnici. Zůstal jsem stát ve dveřích a pozdravil jsem

a pan Stránský zvednul hlavu vod jídla, a teprve teď jsem si všimnul, jaký má propadlý tváře a jak je bledej ve vobličejí. Chvíli jsme na sebe bez řečí koukali, pak se pan Stránský dlouze napil z flašky a suše povídá: „Tak už tě to přešlo?“ A pak jsme se začali bavit a za chvíli už jsme byli jako dřív. Ptal jsem se pana Stránského, jak se cítí, a von tvrdil, že mu nic není, že je to všechno výmysl doktorů a že na ně kašle. Ale pak se přiznal, že nemůže skoro nic dělat, že se hned unaví a musí sedět nebo ležet, ale dietu nedodržíval. Tvářil se spokojeně, i když neměl zrovna proč. Pole propachtoval Boháčovi, vodved mu dobytek, vodvezli si seno i vobilí a neviděl za to vod Boháčů zatím ani korunu. Pokud šlo vo koně, tak toho mu Boháč živil a slíbil panu Stránskému, že co bude živ, tak Martina nenechá vodvézt na šlachtu, ale stejně ten valach pil Boháčovi krev. A pan Stránský, když už byl doma ze špitálu, vstával z postele, chodil k Boháčovi do maštale za Martinem a povídal si s ním a starej Boháč rozhlašoval po vsi, že se pan Stránský zbláznil, že se mu to v hlavě mele, a aby Boháčovi zůstalo zadarmo všechno to, co vod pana Stránského získal, byl rozhodnutej dostat ho do Dobřan do blázince a všude vo něm tvrdil, že je nesvéprávněj. Nemoh jsem uvěřit svejm uším, když mi pan Stránský tohle všechno vyprávěl. A ještě ten den jsme se domluvili, že až bude teplo a louky trochu vobrostou, zkrátka až bude pastva, že si pan Stránský vodvede Martina zpátky a já ho budu krmit a starat se vo něj, když pan Stránský nebude moct, a budem vobsíkat zahradu a volný plácky ve vsi, abysme nadělali náký seno na zimu, koupí se voves a náká sláma ještě ve stodole zbyla. Vodjížděl jsem pozdě večer a měl jsem radost, protože jsem viděl na panu Stránským, že ho to trochu pozvedlo, ty naše plány do budoucna. Za tejden jsem se vypravil za panem Stránským znovu, a když jsem sjížděl z kopce, tak jsem se nemoh dočkat, až mu řeknu nový zprávy, měl jsem vobjednanýho kováře pro Martina a taky jsem sehnal z vedlejší vesnice pár metráků sena, to abysme si mohli vzít Martina dřív a nemuseli přitom starýho Boháče vo nic prosit. Jenže když jsem zastavil

kolo před vratama, dvířka do dvora byly zamčený, tak jsem vo-bešel zeď a přelez plot na zahradu. Ale vchodové dveře do cha-lupy byly taky zamčený, tak jsem bouchal a koukal voknama do kuchyně a do chodby, ale pan Stránský nikde, ani se nevozý-val. Všimnul jsem si, že ani z komína se nekouří, a to bylo divný, protože bylo dost zima. Tak jsem přelez zpátky přes plot a šel jsem se zeptat do sousední chalupy, jestli...“

Vtom auto zastavilo někde na předměstí a řidič probudil zá-vozníka, který seděl na sedačce s hlavou spadlou na prsa. Něco zabručel, vystoupil a zabouchl dveře nákladáku. Sednul jsem si na sedačku a šofér se mě zeptal, jak pojedu domů, že on tady kousek parkuje. Tak jsem mu řekl, že už se domů nějak dosta-nu, i když to bylo přes dvacet kilometrů, a že mu děkuju, že mě vzal s sebou a že bych ho teď za to rád pozval na pivo, kdy-by chtěl. Trochu se rozmýšlel, ale pak souhlasil, tak jsme zašli do restaurace a já jsem objednal pivo a myslel jsem si, že řidičovi dovyprávím to zmatené nervózní blues, které ze mě vydrncaly okresní silnice Budějovicka, ale on se dal zrovna do řeči s lid-mi od vedlejšího stolu. A pak si k našemu stolu ti chlapi při-sedli a vytáhli karty a řidič se nechal přemluvit ke hře a mě se také zeptali, jestli nechci hrát, ale já jsem to neuměl, tak jsem se na ně jenom díval a pomalu jsem upíjel pivo. Poslouchal jsem je-jich řeči a pozoroval jejich tváře, ale napůl jsem byl někde jinde. A myslel jsem na to, když jsem se díval do obličeje toho šoféra dobytčího auta, jak prožívá partičku karet, jestli mě během té cesty vůbec poslouchal.

A tak jsem nakonec ten příběh nedopovídal, i když už zbý-valo doříct jen konec, že pro pana Stránského do jeho stavení mezitím přijelo to auto s černým lakem, ten poslední auťák, kte-rým se jednou svezeme všichni. Vyšli jsme z hospody, bylo už dost chladno, březen, a já jsem šel zkusit zamávat na nějaké auto k silnici. Nade mnou visela šedá obloha a já jsem náhle pocítil hroznou úzkost a samotu, srdce mi sevřel šílený a beznadějný smutek. A to proto, že jsem si najednou naplno uvědomil, že pan

Stránský je mrtvý a kůň s bílou lysinou je mrtvý a Monika už je dávno pryč a tenhle příběh asi umře s námi dvěma, protože příběhy umírají jako lidé. Jen některé znám, které přežily staletí, třeba ty od Shakespeara, co se dodnes hrají v divadlech, jenže ty se nikdy nestaly.

Noc s manekýnou

U baru byla tlačnice, za barovými stoličkami zbývala jen úzká ulička a potom zeď, sunul jsem se pomalu shlukem lidí za Zbyňkem. Jeho bílé sako svítilo v přítmí a také jeho žluté vlasy a rudý obličej. Měl už dost, ale ještě mě táhl na panáka, Jarda zatím seděl u stolu, hlídal Zbyňkův fotoaparát a držel místo, aby nám ho někdo neobsadil před módní přehlídkou, která měla podle programu večera co nevidět začít.

Až dosud jsem seděl u stolu převážně sám, Zbyněk s Jardou se potulovali většinu času po sále. Vůbec mi to nevadilo, protože když se Zbyněk usadil u stolu, musel jsem poslouchat jeho hloupé řeči, a čím víc byl opilý, tím byl chytřejší a s gustem mě poučoval a udílel mi rady z pozice svých čtyřiceti pěti let a bohatých životních zkušeností. A Jarda se přidával, protože byl stejný jako on. Vůbec jsem si všiml, jak si ti dva rozumějí, jak si notují. Vlastně to nebylo nic divného, většinou dělali spolu v terénu, „reprezentovali a dělali image Ateliéru“, jak vždycy říkal Zbyněk. Ale dneska už jsem věděl, že se Zbyňkem nic nebude a že už nic nenafoť. Říkal jsem si, že bych si měl skočit nahoru na pokoj pro svůj foťák, aspoň na tu módní přehlídku, ale pak jsem jen mávl rukou. Je to Zbyňkův Ateliér a tohleto je jeho zakázka. A to podstatné už snad nafotil, předání ocenění nejlepším pracovníkům firmy, šéfa firmy při proslovu a tak dál. Takže jsem si s tím přestal lámat hlavu.

Na prázdný parket zrovna nastupovaly manekýnky. Náš stůl byl hned na kraji parketu, řada manekýn, která vypochozovala s elegantním pánem v čele, končila hned vedle mé židle.

Předváděly se dlouhé večerní šaty a pak různé jiné věci a nás ovíval průvan z rozevlátých sukní, tak jsme byli blízko. Téměř okamžitě jsme se všichni tři shodli na jedné manekýně, která byla bezkonkurenčně nejhezčí a nejzajímavější ze všech. Měla dlouhé rovné hnědé vlasy a namalované rty, Zbyněk mlsně mlaskal, ale vzhledem k jeho věku jsme mu doporučili černo-vlasou paní ve středních letech, která právě předváděla tmavě modrý kostýmek. Asi při čtvrtém kole předvádění modelů

se hnědovláska dostala na konec řady těsně před náš stůl, stála v klidu zády k nám, s levou nohou povolenou v kolenu čekala s ostatními, až na ni přijde řada a vyjde doprostřed parketu předvést svůj model. A Jarda mě pod stolem lehce nakopl do kotníku a ukazoval prstem, abych se jí podíval na rameno. Visela jí tam na nitce lesklá papírová cedulka od těch zbrusu nových šatů. Naklonil jsem se ze židle dopředu co nejbliž k ní.

„Ssss....!“

Otočila se na mě přes rameno.

„Kouká ti vzadu cedulka.“

„Dík.“

Zašmátrala rukou za zády a zastrčila cedulku za límec. Zbyněk okamžitě hodnotil nahlas její nohy a mně to přišlo najednou hrozně hloupé a trapné, ani tak ne ty řeči samotné, ale hlavně že ona to slyší, a přál jsem si, aby už hned teď šla na parket a nemusela vyslechnout až do konce všechny ty Zbyňkovy kecy, které mi najednou připadaly vůči ní ponižující a hrubé a za které jsem se jakoby sám styděl. Ale stála bez pohnutí, neviděl jsem jí do tváře. A elegantní chlápek v hnědém obleku s decentní kravatou uváděl jednotlivé kolekce šatů, manekýnky se měkce procházely po parketách a v sále to bzučelo jako pod dráty vysokého napětí.

A přišlo poslední kolo a konferenciér ohlašoval přestávku a občerstvení ve formě jakési recepce. S fanfárami mizely manekýny. Jako poslední odcházela ta naše. Naprázdno jsme vydechli, že už je po všem.

„A nedáme jí. Ať si jde,“ brblal Zbyněk do skleničky s vínem.

Potom jsme se já a Jarda vydali k bílým ubrusům, cpali jsme se u několika sražených stolů, kde byla na talířích, tácech a podnosech spousta jídla, chlebíčky, saláty, šunka, sýry a tak dál. A tam někde na druhém konci řady stolů jsem zahlédl mezi ostatními lidmi známý proud hnědých vlasů a schválně jsem soustředil pohled do těch míst. Skutečně to byla naše manekýnka, teď už jen v džínách a tričku s dlouhým rukávem. Hleděl

jsem na ni dobrých deset minut, co jsme oba stáli naproti u mís se saláty, a za tu dobu spolykala ještě s jednou manekýnou v civilu horu lahůdek ze švédského stolu, až jsem nevěřil, že se to do ní všechno může vejít.

Vrátili jsme se s Jadou ke stolu, pivo v půllitrech už bylo bez pěny a Zbyněk seděl opřený na židli a měl zavřené oči. Slavnostní večer nebyl ještě ani v polovině.

„Počkej, ještě nechod', ještě budou chvíli hrát.“

Manekýna se jmenovala Eva a v jakémsi pomalém rytmu dýchavičných nástrojů jsme několikrát přeploužili parket křížem krážem.

„Vždyť hrajou hrozně.“

„Hm, to je pravda.“

Odporná taneční kapela přesně zapadala do vesnického sálu. Eva chtěla pryč z parketu. Držel jsem se jí jako klíště, ale neměla stání.

„Tak pojď' aspoň ke stolu nebo k baru,“ navrhl.

„K baru se mi zrovna moc nechce, víš...“

„Tak pudeme k našemu stolu, holky budou za chvíli odjíždět.“

Doprovodil jsem Evu ke stolu, kde seděly ostatní manekýny z dnešního večera, a přece jen jsem se vydal k baru, abych donesl víno, pro Evu a pro sebe. Eva byla tady v tomhle sále vlastně doma, bydlela v téhle vesnici a na dnešní večer si jen tak odskočila z návsi nedaleko odtud. Ostatní manekýny byly odjinud a vozily se společně autem na různé akce, ale všechny měly nějaká jiná zaměstnání, tohle dělaly ve volném čase. A všechny už se zvedaly ze židlí a šly se obléct do šatny, Eva se s nimi rozloučila a taky se šéfem, s tím elegantním pánem v obleku, co zároveň dělal šoféra dodávkového vozu, kterým všichni společně jezdili po módních přehlídkách, a co mi tak silně připomínal Zbyňka, který teď už stoprocentně chrápal na židli.

Eva dostávala rychle karmínovou barvu vína, které jsme upíjeli ze skleniček, a během další rundy zoufale znějících tanečních

melodií jsme se znovu vydali ke stolům, kde ještě zbylo něco z přichystaného občerstvení. Eva se cpala obloženými chlebičky. Tvrdila, že to bere jako součást honoráře za večerní produkci, jako foršus, jako zálohu na zbytek, který jim šéf vyplácí vždycky na následující akci. Mně samotnému už ochotnická kapela taky vadila, chtěl jsem poslouchat jen Evu.

„Počkej, vážně chceš už jít? Aspoň bysme tu flašku měli dopít.“

Eva měla už sto chutí vypadnout, snažil jsem se ji různě zdržovat a odrazovat.

„Dneska večer jsem tě zachránil od fópa, jinak by ses procházela po place a cedulka by se ti bimbala na zádech...!“

Chtěl jsem jen, abychom aspoň tuhle láhev spolu dopili, než Eva někam zmizí a já se budu nudit až do rána. Ale zároveň mě napadlo, že chci dost málo. Ale co s tím?

Eva vzala do rukou obě naše skleničky, zvedla je jako k přípitku a přitom si je dala před oči a dívala se na mě přes červené hladinky. Na celý obličej jí to vrhlo pastelový stín a v očích se jí odrážely skleničky s vínem, nebo spíš ve skleničkách se odrážely její oči. Tvořilo to všechno dohromady krásný a naprosto symetrický obraz. Udělal jsem si před očima z prstů rámeček a hleděli jsme na sebe.

„Teď jsi byla na chvíli nesmrtelná.“

Eva mi nevěřila a dlouhé medové vlasy jí splynuly k ubrusu, když sklonila hlavu.

„Hele, my fotografové máme smysl pro čas, chápeš, umíme ho zastavit. Kousek z něj utrhnout, vypreparovat nějakou chvíli, napíchnout ji navždycky na špendlík.“

„Hm, tos řek hezky..., rád se posloucháš, vid’?“

„Hm, vypadáš hezky, ráda se předvádíš, vid’?“

„Ani ne... Vlastně mi to vadí, když mi někdo předhazuje, jak pěkně vypadám.“

„Proč?“

„Tak. Prostě mě to zlobí. To přece není žádná zásluha, pěkně zjev, žádná vlastní schopnost.“

„Hm, ale není to k zahození.“

„Možná...“

Ubrusy už byly polité, židle vrzaly, na parketu se rozjíždělo další kolo tance, nová porce muziky z pódia.

Eva se tajemně a zádumčivě dívala do stropu.

„Mám pořád hlad...“

Noc byla černější než moje sako, Eva mě táhla přes temnou náves, bylo to z kopce a došli jsme k baráku, svítil bíle do tmy svou omítkou a Eva se zastavila u vrátek. Někde blízko štěkali psi a mně to přišlo tak k smíchu, náves, tma, psi, jako ze špatného románu. Eva měla perfektní linii, od ramenou přes boky až ke kotníkům, šel jsem za ní po betonovém chodníčku a díval se jen na ni. A pak zámek a dveře a potom temno, klopýtl jsem o rohožku a o nějaké boty. Eva rozsvítila, stáli jsme v prostorné hale, prázdnota visela z holých kolmých stěn.

„Tos mi neřekla, že bydlíš v hradu.“

Zuli jsme se a šli po studených kamenných schodech nahoru.

„To máte všichni ve vesnici takhle veliký baráky?“

Eva se na mě otočila a zasmála se, její smích se rozstříkl všude kolem a tloukl se někde nahoře nad schodištěm v akustických klenbách. V patře byla spousta dveří. Jedny Eva otevřela.

„Tady je můj pokoj.“

Světlo vtrhlo do prostoru mezi stěnami. Eva si stoupla do prostřed svého pokojíku, který nebyl nijak velký, na stěnách kolem dokola plakáty a obrazy a knihy v policích. A Eva byla teď úplně jiná, jak tam stála sevřená stěnami svého pokoje, byla hrozně blízko, víc na dosah a skutečnější a krásnější než ve velkém sále kulturního domu. A její vlasy teď byly tmavší, tmavohnědé, bez toho rusého paprsku, který jim propůjčilo ostřejší světlo tam v sále.

Prohlížel jsem si knížky a obrázky po stěnách a Eva mě odněkud z kuchyně po paměti navigovala, jako by přes stěnu viděla, co dělám, na dálku mě svým hlasem prováděla, kde co má,

nad psacím stolem je ruská ikona z Moskvy a vedle knihovny je reprodukce Schwittersovy koláže a nad pohovkou plakát smutného pana Bustera Keatona a v koutě u lampy visí reprodukce starého vlámského mistra, zátiší s loveckou tematikou.

„Jak tě tak poslouchám a dívám se, tak sis do své světničky namixovala dějiny umění.“

Eva z kuchyně hlasitě odříkávala jednotlivě knížky, jak šly po sobě v policích, v zasedacím pořádku autoři a tituly, znala to nazpaměť, *English Dictionary* a *Encyklopedie architektury a Technické tabulky pro stavebnictví* a *Vincent van Gogh*. Já jsem se pásl pohledem na těch zajímavých věcech, a když Eva zmlkla, zůstal jsem v jejím pokoji náhle opuštěný, přestože jsem tam byl sám vlastně už několik minut. A uvnitř mě sílila taková jemná touha, jako když pomalu stoupá voda, hladina, lehce aromatická hladina nějakých těch látek, co se vylévají do krve, hrozně jsem se v té chvíli těšil představou, že se teď vydám ze dveří pokoje hledat Evu v bludišti dalších pokojů, abych ji objevil v kuchyni, kde už jsem si ji představoval, jak tam bude stát, velická, ta kuchyňka jí bude plná. A šel jsem po zvuku těch drobných úderů a šeles-tů, jak o sebe zavadilo nějaké nádobí, braní a pokládání věcíček na umakartovou desku kuchyňské linky. Nejdřív jsem trochu zabloudil v tom šeru, hrozně se mi to líbilo, stěny a chodba a dlaždice na mě voněly novotou, neznámou vůní cizího bytu, tak lechtající a zvědavou. Když jsem dorazil do kuchyně, Eva měla přes své šaty puntíkovanou zástěrku s laclíkem. Ani jsem se nemohl hnout z prahu kuchyně, ani jsem nemohl promluvit. Eva se na mě usmála a pak udělala trochu ustaraný obličej, když lila olej na pánev a zapalovala plamen na sporáku.

„Evo, jak ty to děláš, pokaždý, když se na tebe dívám, tak seš tak hezká. Když teď zavřu oči a zase je otevřu, tak seš zase stejně hezká jako předtím... Že tě to pořád baví.“

Na oleji se smažily kousky rybího filé a Evě visely vlasy skoro k pánvi, až jsem měl strach, aby jí nechytly od plynového ohníčku. Neviděl jsem jí teď do tváře a věděl jsem, že to ví, a proto se

určitě usmívá, jako se někdy lidé usmívají, když vědí, že je nikdo nevidí. Otevřeně a celým obličejem.

„To musí bejt děsná námaha, bejt pořád tak hezká. Nemůžeš toho na chvíli nechat? Vždyť už tě to musí otravovat, bejt pořád tak hezká, celej den a v každý chvíli...“

„Myslela jsem, že otevřu k tý rybě víno, ale když už takhle breptáš, tak dostaneš jenom sodovku.“

„Já nejsem opilej, vážně. Takhle já blábolím normálně.“

Eviny vlasy splývaly v proudu světla, které padalo z lustru a z jejího úsměvu. Kolem voněla smažená ryba a já jsem bral přibory a ubrousky z Eviných rukou a nosil jsem je na stůl do velkého obývacího pokoje, humpolácky zařízeného po vesnickém způsobu, naleštěný hnědý nábytek, skříně jako tmavé rakve a tlustý koberec. A ještě nebylo všechno hotovo, i když jídlo už vonělo z talířů a láhev vína čekala vzpřímeně uprostřed stolu. A Eva už se neozývala z kuchyně, bylo ticho, pořád ticho, nic se nepohnulo, nevěděl jsem, co se děje, už mi docházel rozum, co by tam ještě mohla dělat, a až po chvíli jsem zaslechl šramocení z nějakého jiného pokoje, vrzala dvířka nějakých skříní. A zase ticho, nevěděl jsem, jestli mám zůstat stát, nebo si už sednout, a tak jsem chvíli stál a chvíli seděl a potom jsem přecházel po obýváku sem tam, až Eva odněkud zavolala, abych vzal z kuchyně ze sporáku sirky a zapálil svíčku ve svícnu, který stál na stole. V té chvíli se objevila ve dveřích a přešla ke stolu, stál jsem proti ní a měl jsem jí plné oči a plnou hlavu. Měla na sobě dlouhé šaty okrové barvy s oranžovými a červenými květy, v dekoltu brož, na nohou světlehnědé střevíčky a vlasy rozpuštěné na ramena zářily a oslňovaly mě.

„My slavíme nějakej svátek?“ zeptal jsem se nad prostřenou tabulí udiveně.

A Eva pokrčila ramený. „Když se dva lidi setkaj, tak to může bejt svátek, ne?“

A já jsem byl ohromený tím, co právě řekla, sedli jsme si naproti sobě a já jsem si připadal najednou úplně vygumovaný,

pochyboval jsem o tom, jestli se dokážu najíst příborem, bál jsem se, že mi bude maso padat z talíře na stůl a na koberec. Sál jsem po příboru a zas ho pustil, protože Eva ještě vstala a zapnula gramofon a chtěla vědět, jestli chci poslouchat radši Purcella, Gounoda, Orglera, nebo J. K. Kuchaře. Neznal jsem ani jednoho toho chlapa, tak jsem řekl, že to nechám na ní. A pak se Eva bez okolků pustila do ryby na talíři, a jak jsme jedli a ve sklenicích trochu zlostně světélkovalo červené víno, z rohu místnosti nás zaplavoval příliv varhanní hudby, něžné proudy a hladké vlny, vysoké tóny i hluboké zvuky, jakoby generované z temných koutů pokoje. Jedl jsem rybí maso, zář svíčky, píšťaly varhan, a dával si pozor, abych se choval při jídle způsobně. Než jsem si něco pořádně začal s tím rybím filé, Eva už měla prázdný talíř. A já jsem třikrát tak dlouho zápasil se svou porcí a cítil jsem, jak mi rudnou tváře a čelo.

Nevěděl jsem, jak se pohodlně usadit v křesle, chvíli mě tlačilo opěradlo do ramene a pak jsem měl zase zdřevěnělé nohy. Byli jsme sami. Já a Eva v jejich velkém domě.

„Naši se pořád za něčím honí, když už ses na ně ptal, někdy tomu nerozumím. Vlastně rozumím, ale nechci rozumět.“

„A teď jsou zrovna kde?“

„Staví barák.“

„Co? Teď večer?“

„No, teď už asi spí, v tom baráku, už je skoro postavenej.“

„Tak oni staví ještě jeden barák?“

„Hm.“

„A proč?“

„Pro mě.“

„A tenhle dům je pro koho?“

„No, ten je náš a jednou bude mýho bráchy. A ten, co staví teď, ten bude můj.“

„Tak vaši postavili dům pro bráchu, teď staví pro tebe... a kde je brácha?“

„Bydlí v Praze na sídlišti.“

„V paneláku, ne? To je dobrý. A ty budeš bydlet tady na vsi v novém domě...“

„Ne, já tam nebudu. Chci bydlet taky v Praze anebo v Brně, tam se mi líbí.“

„A na co to vaši tedy staví?“

„Říkám ti, že nevím. Oni se mě neptali, jestli chci nákej barák. Dělají to pro nás, ale kdyby se napřed zajímali, jestli to chceme. Víš, brácha dělá technika v rozhlasu, prostě odešel do Prahy a dělá, co ho baví, a nikoho se neptal, jestli se mu to líbí, nebo ne. A našim to vadilo a vadí, že udělal takový svobodný rozhodnutí, a snaží se udržet doma aspoň mě. Ani nechtěli, abych šla studovat do Brna. A já pořád mám náký ohledy vůči nim, jenže...“

Doléval jsem do sklenice víno. Eva odešla do kuchyně a za chvíli se vrátila se dvěma miskami, byla v nich zmrzlina a ovoce a čokoláda. A pustila se sama do toho zmrzlinového poháru jako hladové zvíře a já jsem jen těžce zdolával ty dobroty, už toho bylo na mě za celý večer trochu moc.

„Když jsme tancovali, tak jsem se tě ptal, jestli tě baví dělat manekýnku, a ty jsi mi nechtěla odpovědět.“

„To je těžký. Někdy mě to baví šíleně a někdy si připadám jako dobytek, když se vozí někam na výstavu. Ale co. Vydělám si tím nějaký peníze. Abych nemusela bejt tak závislá na našich, víš? To mě totiž štve.“

Nevěděl jsem, jak se uvelebit v křesle, tak jsem si přesedl k Evě na pohovku, rozehrátý vosk pomalu znetvořoval svíčku, která byla původně rýhovaná jako antický sloup.

„Myslím, že jsi k rodičům trochu nespravedlivá.“

„Asi jo, ale když já nechci dopadnout jako oni, víš? Já prostě nechci bejt jako oni. Stavět baráky a štvát se kvůli něčemu, já nevím čemu... tebe takovýhle věci neštvou?“

„Neboj se, Evo, my budeme lepší než oni. Máš velice studený prsty u nohou.“

„Básník zrovna nejsi, teda.“

„Já jsem fotograf.“

„Proč jsi nefotil při té módní přehlídce? Mohla jsem mít od tebe fotku.“

„Protože fotit měli Zbyněk s Jardou. Jsou lepší, mě vzali s sebou jen tak do počtu.“

„Zrovna moc si nevěříš.“

„No a co. Nevím. Já se považuju za obyčejnýho komunálního fotografa.“

Eva si přitáhla jedno koleno k bradě a trochu naklonila hlavu, seděli jsme teď naproti sobě na opačných koncích gauče, vypadala na chvíli úplně jako dívka z obrazu Egona Schieleho.

„Stejně ti nevěřím, že jsi takovej, jak říkáš.“

Podívala se na mě provokativně a jediná věc, do které se mi v tu chvíli nechtělo, bylo pouštět se do nějakého dlouhého kecání.

„Fakt jo. Já jsem obyčejnej fotograf, portréty na občanský legitimace, rodinný oslavy, svatby.“

„No a co fotíš, když nejsi komunální fotograf, když nejsi v práci?“

„Já jsem komunální fotograf, i když nejsem v práci. Když je někdo jednou komunální fotograf, tak nemůže bejt nic jinýho než zase komunální fotograf.“

„Ale když jsme tancovali, tak jsi říkal, že si fotíš jen tak pro sebe. Jako si jiný píšou deníček, tak ty že si fotíš.“

„Hm, to jsem říkal.“

„A co teda fotíš?“

„Sebe.“

„Sebe? Sebe fotíš? A jak?“

„Normálně.“

„Pořád fotíš sebe?“

„Hele, to je těžký. Prostě když jsem přestoupil z komunálních služeb ke Zbyňkovi do Ateliéru, na inzerát, přestěhoval jsem se od našich, do podnájmu, do cizího města, kde jsem předtím byl dvakrát v životě a kde jsem nikoho neznal. Bylo to takový jako

zklamání. Zbyněk se sice nazývá umělcem a ten svůj podnik uměleckým Ateliérem, ale o výtvarný fotografii toho mám já přičteno ve čtyřiašedesáti víc než on ve čtyřiačtyřiceti. V podstatě se mi práce moc nezměnila, dělal jsem v Ateliéru portréty a skupinky a občas svatby a různé společenské akce na městských úřadech a tak. Zbyněk bral všechno, protože potřeboval do začátku vydělat nějaký prachy. Aby pak bylo na náročný umělecký projekty, jak říkal, když mě lákal k sobě. Ale na ty by musel mít především tady, v hlavě. Hele, měli jsme toho tolik, že jsme nestíhali. V komoře jsem toho většinu dělal já a Zbyněk s Jardou jezdili po těch lepších kšeftech. Bejval jsem tam ze začátku od rána do večera, v ateliéru a v komoře, vracel jsem se za tmy do bytu, kde se mnou bydlel ještě jeden chlápek. Ale vlastně tam nebydlel. Byl to divadelník a platil si podnájem, jenže v něm vůbec nebydlel. Měl tam jen povlečenou postel a pár krámů na polici. Poprvé jsem ho viděl po třech tejdnech, co jsem se nastěhoval. Dva večery se tam učil nějakou roli, nahlas, a pak zase na čtrnáct dní zmizel. Spal různě po kamarádech nebo v divadelní šatně, jednou jsem se ho na to ptal. Hrál v takovém malém divadélku, který vzniklo ve městě po listopadové revoluci. Vlastně pořádně nevím, co tam všechno dělal, mám dojem, že taky prodával lístky a tak. Takže jsem chodil domů večer nebo pozdě odpoledne a vařil jsem si na plynu večeři a byl jsem tam úplně sám. Neznal jsem ve městě ani nohu, nevěděl jsem, kam bych měl jít, a ani se mi večer nikam nechtělo, protože jsem byl utahaný a pálily mě oči z temných komor. Někdy jsem šel večer do hospody na jídlo a na pivo a na televizi. A na podzim, když už byla zima, tak jsem seděl v křesle a bolelo mě břicho, žaludek, nevěděl jsem proč, bylo mi dost blbě. Svůj foťák jsem měl ve skříni, a ani jsem na něj nešáh. Neměl jsem na nějaký focení po práci ani pomýšlení. No a jednou před Vánocema mi poslal bejvalej spolužák ze školy péefku, blahopřání k Novému roku. My jsme si je vždycky mezi sebou vyměňovali. A já jsem si uvědomil, jak žiju, že nic nedělám, že jsem ani nikomu víc než rok nenapsal.

Začal jsem přemýšlet, jak bych to napravil, abych taky něco poslal tomu klukovi na oplátku. Ale už nebyl vůbec čas na nějaký dlouhý rozvažování. Tak jsem prostě vytáhl foťák a stativ a samospoušť, a jak jsem byl v džínách a v černém tričku a neučesaný, tak jsem si stoupnul před objektiv k bílé stěně naproti oknu. A kouskem křídý jsem si napsal na tričko velkejma písmenama PF 93. A čekal jsem, až to cvakne, a hned večer jsem ještě vyvolal negativ. A druhý den jsem to zvětšil na tvrdý papír, a když jsem se uviděl, úplně jsem se leknul toho svého výrazu. Hele, to si nepředstavíš, vypadalo to celý spíš jako varování před novým rokem nebo jako kondolence než jako pour felicité. Tak nák útrpně jsem se tvářil. No a pak byl leden, zima, takový to počasí, který nesnáším, a když jsem se po silvestru v novém roce vrátil do toho pronajatého pokoje a seděl jsem zase v křesle s bolestma žaludku a hlavy, tak jsem si jednou všimnul toho černého trička. Leželo na prádelníku, jak jsem ho svlíknul, když jsem se před Vánocema fotil na to novoroční přání. Vypral jsem ho v umyvadle a druhý den jsem si koupil celou krabičku bílých školních kříd. A napsal jsem na tričko, nevím už proč, prostě jen tak, FOR SALE, oblíknul jsem si to, naběh jsem před objektiv a naexponoval půl filmu. A pak jsem vyhrabal z almary ještě jedno černý tričko, který jsem tam měl, a napsal na něj HELP! A natahoval jsem samospoušť a díval jsem se do objektivu a vedle něj a do země a do stropu. Tak jsem dofotil film a udělal ho. A druhý den večer jsem to v koupelně zvětšil. A zase jsem se zděsil svého ksichtu a těch nápisů na tričku. Vybral jsem z toho všeho jen dvě fotky a pověsil je kolíčkem na prádlo na šňůru vedle svých vypraných slipů. Vypral jsem obě trička a celej příští den jsem vymejšlel další nápis, se kterým bych se vyfotil a ke kterému bych dodal výraz obličeje. A napsal jsem HOPE a zašklebil jsem se a cvaknul a na druhý tričko IN LOVE a udělal jsem grimasu. Hele, a dostal jsem takovou tu tvůrčí horečku, napadaly mě další slova, ale písmena napsaná křídou nešly z látky smazat, jako to lehce jde z tabule, musel jsem tričko vyprat a počkat, až uschne, a to

mě zdržovalo. Tak jsem ve své nedočkavosti přišel na to, že si to můžu oblíct obráceně, žádama dopředu, a měl jsem jeden pokus u každého trička navíc. Napsal jsem si na sebe PEKLO. A potom NEBE. A OČISTEC. Prostě jsem si čmáral na tričko různý kraviny podle svejch nálad. Když jsem poslouchal na magnetáku Enyu, tak jsem měl na tričku THE CELTS a na druhým TO GO BEYOND a dělal jsem do foťáku zasněný voči. Takhle jsem po večerech blblnul a fotky jsem vybíral a věšel na prádelní šňůru, která šla napříč pokojem. A ty dvě trička, jak jsem je furt pral, už byly vetřelý, tak jsem si koupil u Vietnamců ve stánku hned čtyři nový. Dost se to tím všechno zrychlilo, měl jsem šest černejš triček, to je dvanáct černých tabulí, který jsem popisoval a fotil. Na fotkách jsem se zabíral od hlavy k pasu, pozadí bílá zeď. A jednou když přišel Miro, ten divadelník, prohlížel si ty fotky na šňůře a řek, že je to dobrý! Nalil jsem mu polívku, kterou jsem měl k večeri, a on jed a prohlížel si ty fotky a říkal mi, který se mu líbí nejvíc, a že ten můj úzkej asketicej ksicht je nečekaně fotogenickej. Miro byl naopak takovej obtloustlej. Ráno zmizel a ukázal se až za dva tejdny. To už jsem měl nadělaný další fotky, další nápisy a obličej. MOJE BLUES, když jsem zrovna čet Kainara, JACK KEROUAC, ALLEN GINSBERG. Taky ISAAK BABEL a šesticípou hvězdu k tomu. Miro dlabal večer můj guláš a vybral zase pár fotek, který se mu zdály dobrý, ostatní jsem hodil do koše, když odešel. V koupelně jsem máčel trička a vyvolával filmy, sušil jsem to všechno nad radiátorem a dál jsem čmáral nápisy podle toho, co jsem si přines z knihovny nebo viděl v kině nebo v televizi. KAŠPAR HAUSER, NIRVANA, SEATTLE, MUDHONEY, nevzpomenu si teď všechno, OSTBLOCK, HIV, FRANZ KAFKA: DER VERSCHOLLENE, SVĚT JE HODINOVEJ HOTEL, FR. GELLNER: VŠICHNI MI LHALI, taky jsem opisoval názvy léků, co jsem bral na žaludek. A pak jsem si zkoušel malovat i na ksicht, líčidlama, co mi přines Miro, před zrcadlem jsem se maloval jako teplouš, tak různě, třeba černý rty nebo černý líčka nebo jsem si půlku tváře začernil a na druhou půlku jsem udělal černý kolečko

a do černý půlky bílý kolečko a na triko jsem si napsal LAO'C a na druhý TAO a na třetí O TAU A CTNOSTI. Praštěný, co? Hele, přes den jsem makal v Ateliéru a večer jsem provozoval tohle. Potom jsem měl takový období, kdy jsem glosoval na svejch tričkách zprávy z rádia, fotil jsem se s tranzistorákem u ucha a na prsou jsem měl napsáno VUKOVAR, MOSTAR, SARAJEVO, BOSNA, HERCEGOVINA. A taky BELFAST nebo MOSCOW. S tím rádiem to začalo, že jsem si před objektiv začal brát rekvizity, prostě různý věci, co jsem měl zrovna po ruce, aby nějak doplňovaly významy těch nápisů a výrazy mojí tváře. Třeba jsem sundal ze stěny takovej přiblbllej obraz, vykopal jsem ho z rámu a prázdněj velkéj rám jsem si dal před sebe a na černém plátně bylo napsáno EGON SCHIELE. Nebo jsem si dal ještě na hlavu velkéj trychtýř a na tričku jako na plátně obrazu stálo HIERONYMUS BOSCH. Taký jsem si bral do ruky různý nádoby z kuchyně a tak. A zase přišel Miro a kejval spokojeně hlavou, že dělám pokroky, a vybíral u stolu fotky, co byly podle něj nejlepší. Nakoupil jsem nový zásoby filmů a papírů a chemie a začal jsem pak fotit celý série fotek, čtyři nebo pět triček a grimas, nápisy, který se nevešly napsat celý na jedno tričko, jsem třeba rozložil do čtyř pěti fotek. Tak jsem moh psát a fotit třeba citáty z knížek. Třeba J. P. SARTRE: KAŽDÝ EXISTUJÍCÍ SE RODÍ BEZDŮVODNĚ, PŘEŽÍVÁ ZE SLABOSTI A UMÍRÁ NA SETKÁNÍ. Na další sérii zase byl Orten: PÍŠÍ VÁM, KARINO, A NEVÍM, ZDA JSEM ŽIV. Dál třeba CHESTERTON: PEKLO JE POMNÍK SVOBODY ČLOVĚKA. Nebo VÁCLAV HRABĚ: POMNÍKY VELKOHUBÝCH LÁSEK SCHÁZEJÍ NA SOUCHOTĚ ČASU. A potom VLADIMÍR MERTA: JSEM POBLITÁ ZPOVĚDNICE A BLÁZEN NA KOPCI, znáš to? Na jinejch sériích fotek jsem měl křídou na tričku reklamní slogany z televize, na prací prášky a na kafe a na zubní pasty. A Miro, když se po čase objevil, začal z těch všech fotek, kterejch už byly haldy, skládat takový mozaiky. Sám jsem se divil, jak ty jednotlivý slova a věty a jména, úplně různý a vzdálený, když jsou vedle sebe, vyvolávají nečekaný významy a asociace. Miro si s tím hrál dva

večery a lepil fotky izolepou na zeď vedle sebe. Sundali jsme ze stěny obraz, aby bylo místo, a po čase druhý obraz. To už bylo skoro jaro, vyměřel jsem furt nový věci a způsoby, jak psát na černej textil, třeba tři nápisy pod sebe na jedno tričko, například LSD, YPERIT, SACHARIN nebo ROSSIJA, CHLJEBNYJ KVAS, LEFORTOVO a takový hovadiny, už si nevzpomínám na to všechno. A Miro zase na jeden večer přišel a sundal ze šňůry nový fotky a skládal z nich mozaiky. Některý fotky se mu zdály tak silný, jak říkal, že je nechával samostatně, aby víc o samotě vynikly. Říkal, že to je jako černý divadlo, představení na černém pozadí, jako když prej přes to moje černý tričko jdou dějiny, svět, život, jako film promítnutej na černým filmovým plátně. A já jsem fotil dál, jednou odpoledne, když jsem se vracel z práce, jsem si všimnul na rohu ulice u obchodu černý tabule, kde bylo křídou napsáno: NABÍDKA DNE: KOŇSKÝ SALÁM, VEPŘ. SRDCE, SVĚTLÁ TLAČENKA. Tak jsem si to hned doma přepsal na tričko. U dalšího krámu stálo MOZART, VODKA, VÍNO, SEKT. Příště jsem si tam zase přepsal valutovej kurzovní lístek, kterej vždycky svítí za oknama banky, a potom ceník služeb pohřebního ústavu Vaňha a syn z reklamního letáku. A z novin jsem si načmáral na tričko koncentrace oxidu siřičitého a oxidů dusíku v Severočeský pánvi a další večer jsem na všechny svoje trika vypsál křídou nejzajímavější značky inzerátů z rubriky seznámení. A Miro, když za týden přišel, tak hned se hnál k prádelní šňůře a sundával fotky a rovnal je a lepil na zeď, dával k sobě různý nápisy, který k sobě na první pohled vůbec nešly, a moje grimasy a škleby a podoby, který na sebe křičely nebo se mračily nebo po sobě jen tak pokradmu pokukovaly. Bylo to s ním takový zvláštní. Kdyby se občas nevracel domů a nedával mi najevo, že se mu ty fotky líbí, asi bych s tím dávno přestal. Ale takhle jsem měl aspoň trochu motivaci, měl jsem pro koho to dělat, tak jsem dál kupoval filmy a papíry a v umyvadle jsem namáčel černý trička a pak jsem je věšel vedle fotek na šňůru a žehlil jsem je na psacím stole. Každý večer šest fotek, nejvíc dvanáct, když jsem si

oblíknul tričko ještě zádama dopředu. Pak jsem taky zkoušel obracet se k objektivu zády. A ty nápisy, když byly na zádech, tak to zas mělo trochu jiné výraz. Hele, v té době už byly v pokoji sundaný všechny obrazy a věci ze zdi, popínavý kytky byly složený v koutě a dvě poličky strčený pod postelí. A na ty bílý prázdný zdi pak Miro přilepoval fotky a skládal z nich ty mozaiky. Musel jsem ho krotit, aby mi v pokoji nechal aspoň ten kus bílý stěny, před kterou jsem se fotil. No a jednou jsem přišel domů a Miro už tam byl a strhával ty fotky ze stěn a skládal je do desek. Ptal jsem se ho, co s nima bude dělat, a on že mi udělá výstavu ve foajé jejich divadýlka. Byly toho dohromady čtyři narvaný desky, skoro tři sta fotek. Takže Miro to odnes a asi čtrnáct dní se neukázal a jednou, když jsem přišel z práce a otevřel dveře, viděl jsem, že má svlečenou postel a že těch pár věcí, co měl v pokoji slozenejch, zmizelo. A pan domácí druhý den přived novýho podnájemníka. Sháněl jsem Míra v divadle, nebyl tam. Když jsem se ptal, řekli mi, že je pryč. Zkrátka konec angažmá. Od té doby jsem ho neviděl a svý fotky taky ne. Už je to tři čtvrtě roku...

Eva mě celou dobu poslouchala, byla teď naprosto věrným modelem k tomu Schieleho obrazu. Nakloněná hlava, zamýšlená tvář. Levou nohu měla nataženou směrem ke mně a pravou pokrčenou v koleni.

„To se s tebou ani nerozloučil?“

„Ne. Prostě odešel. My jsme toho spolu vlastně moc nena mluvili, ani jsme jeden o druhým dohromady nic nevěděli. Když jsme byli spolu, tak jsme se zabývali skoro vždycky jen těma fotkama.“

„A on si ty fotky vzal s sebou?“

„Já nevím, co s nima udělal.“

„A dělal sis ty fotky znovu? Máš přece negativy.“

„Už se mi do toho nechtělo. Bez Míra to najednou nemělo cenu. Nebavilo by mě to, nevěděl bych, jak to uspořádat. Bylo to takový naše společný soukromý dílo.“

„Počkej, to to chceš fakt jen tak nechat?“

„Hele, říkám ti, že to nebylo stejně k ničemu. Nevím, proč bych se k tomu vracel. To bylo spojený s tím obdobím, který jsem žil, dneska už jsem zase trochu jinde. Nebo by mi to připomínalo tu dobu, která pro mě nebyla zrovna nejlepší...“

„Ty jsi blázen, půl roku ses namáhal úplně zbytečně.“

„Hele, chceš dolejt víno?“

„Neříkej mi furt hele, já jsem Eva.“

„Promiň.“

Svíčka byla uhořelá v polovině, má mysl plavala na narudlé hladině, pohupovala se v něžných vlnkách. Eva otočila na gramofonu už třetí desku, pořád samé varhany. Vzpříchli jsme se s Evou v čase, nebo aspoň mi to tak připadalo, přál jsem si to. Eva měla takovou barvu hlasu jako její okrové a žlutavé šaty, byl jsem zalitý tím zlatem. Jemně jsem mnul v dlani její bosou nohu, patu a chodidlo, dívala se mi na ruku.

Jedli jsme mandle z misky, která ležela mezi námi na pohovce.

„Víš co? Vždycky jsem chtěla jet do Ruska.“

„Do Ruska?“

„Hm. Přivést si ikonu, víš? Děsně miluju pravoslavný ikony.“

„A odkud máš tu nad stolem?“

„Tu jsem si koupila v Praze. Tajně. Ani se neptej za kolik. Známej mi ji sehnal od nějakých ruskejch překupníků. Musela jsem si na ni půjčit u známých. Ale stejně bych se tam chtěla co nejdřív podívat, do Ruska, na jejich kostely a paláce a tak. V Brně dělám pro jednu firmu rekonstrukci kostela, projekci, víš? Výkresy, výpočty...“

„Kde na to bereš čas, když ještě děláš manekýnu?“

„Manekýnu dělám jen tady doma a v okolí, o víkendech, o prázdninách... Ale mě baví vydělávat si tím, co umím, čemu snad rozumím, co studuju, než tímhle, že se někde předvádím v šatech. Ale ta architektura a to všechno kolem, to, co jsem se naučila, to jsou moje schopnosti, moje cena, víš, co tím myslím?“

Eva přinesla ještě v podivné těžké karafě vodku, sama nalít nechtěla, já jsem jen párkrát usrkl a už jsem taky neměl chuť pít. Nechtěl jsem si Evu rozmazávat, ten krásný zlatočervený obraz. Když mlčela, připadala mi úplně nejhezčí, když se zvedla, šaty jí splynuly kolem boků a vlasy padaly na záda a na ramena. Odešla do obývacího a já jsem se chtěl dát už nějak do pořádku. A přepadla mě zase lehounká nervozita z očekávání a Eva nějak nešla. A čas nám oběma běžel. A potom se vrátila a sedla si naproti přes stůl do křesla a zase podivně mlčela, věděl jsem, že už musím s něčím začít, vstal jsem, ale byl mezi námi ten stůl s nádobím, zazátkoval jsem těžkou karafu a srazili jsme se pohledem, Eva se tak jakoby omluvně usmála. Zdálo se mi, že je najednou bledá. Nabídl jsem se, že odnesu talíře a skleničky do kuchyně. Před očima jsem měl jenom ji, když jsem v malé kuchyňce stál sám proti smaltovanému sporáku. Táhlo mě to neudržitelnou silou zpátky k ní, ale když jsem se vrátil, byla pryč. Procházel jsem se po obývacím pokoji, těžké stíny nábytku ležely vedle mých nohou na koberci, až jsem měl pocit, že je mohu vzít do ruky a zdvihnout. Náves za okny jsem jen tušil, tmavý neprůhledný ingot noci zakryl výhled ven.

Eva vešla do pokoje a trochu ztěžka dosedla do křesla, byla bílá.

„Stalo se něco?“

Přistoupil jsem až k ní a ruka mi sama splynula po proudu jejích vlasů. Zdvihla ke mně hlavu a chvíli podržela tvář ve slabounkém světle svíčky.

„Je mi strašně blbě.“

„Jak blbě?“

„Od žaludku, já jsem toho dneska hrozně snědla, víš, nějak mi to nesedlo.“

Vzpomněl jsem si na švédský stůl při slavnostním večírku, víno u baru, tady večere a zmrzlina a víno.

„Zvracela jsi?“

„Ne, ale je mi těžko, jako bych měla v žaludku šutry...“

Lampička svítila u Eviny postele, my dva v jejím pokoji, všechny obrazy a knihy a plakáty si žily své životy na stěnách a v policích, jen my jsme žili doopravdy. Eva ležela jen v košili na posteli, byla bílá a sténala jako při průstřelu břicha.

„Teda, to je trapas, já...“

„Hele, kde máte lékárníčku, já ti najdu hofmanský kapky, ty jsou na žaludek...“

„Já nevím.“

„Když jsem byl malej, tak mi je maminka kapala na kostku cukru, ono je to totiž dost hnusný.“

„Fuj, já už nemůžu nic pozřít, fakt.“

„Myslím, že je v tom líh a éter.“

„Ježíš, to bych nevydržela.“

„Hele, nemám zavolat pro doktora...?“

„Ty ses zbláznil, volat doktora, co by se mnou dělal, když jsem jen normálně přezraná...“

„Ale když je ti tak špatně! Vypadáš, že za chvíli umřeš.“

Eva těžce dýchala.

„Nechceš se radši procházet než ležet?“

„Nevím.“

Sedl jsem si vedle postele a nevěděl, co mám dělat.

„Ježíš, to je trapný, Pavle, proč jsem se tolik cpala všema těma věcmama... Já jsem tak blbá...“

„To bude dobrý.“

„Já nevím, jestli mám radši ležet, nebo sedět, nebo chodit...“

„Tak radši lež.“

Seděl jsem bezradně u její postele. Za Evinou hlavou bylo okno, pootevřel jsem ho, i když byla venku dost zima.

„Pavle, povídej něco nebo něco dělej nebo to nevydržím...“

„Já nevím, nemám přece jen zavolat...“

„Nikam nevolej!“

„Vážně?“

„Ne.“

„A nechceš něco přinést? Třeba...“

„Něco k jídlu, ne?“

„Cha, něco malýho k zakousnutí.“

„Nech toho, prosím tě, nebo za pět minut umřu. Radši mi něco povídej.“

Vysychalo mi v krku, jak jsem dlouho nepřetržitě mluvil, abych Evu nějak uklidnil. Přisunul jsem si k její posteli tu těžkou karafu se špiritusem, bylo to krásné, odlévat si širokým hrdlem do malinké skleničky alkohol, přímo jsem cítil, jak líh klouže po skle, jak se čirá kapalina hladce tře o skleněnou stěnu. Ale vůbec mi to nechutnalo, tak jsem dál povídal, co mě napadalo.

„Hele, když jsem byl malej, bydleli jsme na vesnici, v takový malý vesničce, a můj táta dělal v okresním městě a každý den tam dojížděl. A místnímu faráři vozíval v tašce mešní víno, on trošičku pil. Někdy večer, když už byla tma, přišel k nám ten farář pod okno a škrábal na sklo jako kočka a hlasitě šeptal, šepetem křičel na tátů, Pavlíku, máš to pro mě? A táta otevřel okno a podal mu tu tašku s flaškama mešního vína a farář mu podal do okna prachy. Tenhle farář mě křtil a já jsem se ho vždycky bál, nevím, párkrát jsem byl u něj s tátou na faře a měl jsem ohromnej strach, děsně jsem se bál rakví. Bál jsem se, že na faře určitě bude schovaná nějaká rakev, že za nákejma dveřma bude strčená. A hned vedle našeho baráku na návsi byl kostel a kolem hřbitov a všechny funusy chodily pod našima okna. Mužika a zvony a průvod a všechno, co k tomu patří. Vždycky jsem se schoval do ložnice pod peřinu a ani za nic bych se nepodíval z okna. Ale i když jsem měl hlavu pod peřinou, stejně jsem si ten pohřeb představoval, jak to asi vypadá, a ségra, která byla statečnější, mi to potom vyprávěla, ta se dívala vždycky z okna. Hele, víš, co jsem si myslel? Že rakev se nese vysoko podepřená na čtyřech dlouhejch kůlech. A proto jsem se schovával, protože jsem si myslel, že ta rakev bude vidět až u nás v okně. A z obejváku jsme viděli na hřbitov a po každým pohřbu tam byl hrob s čerstvě navršenou hlínou a ještě neměl obrubníky okolo. A toho

faráře jsem se bál ještě z jednoho důvodu. Když jsme měli ve škole náboženství, naši mě tam přihlásili, tak jsem si nemohl zaboha zapamatovat otčenáš. Pro mě to bylo hrozně těžký, protože jsem vůbec nechápal ten význam, víš, co ty slova vlastně znamenají. Pak jsem chodil k babičce a v kuchyni jsem seděl na židli pod krucifixem a učil jsem se tu modlitbičku. A potom v kostele jsem to zvorál a farář mi hrozil, že jestli to do příště nebudu umět, tak mě zavře do věže. Vedly tam takový dvířka, napravo od oltáře. Ale většinou jsme měli náboženství ve škole, ve třídě. On vždycky chtěl, aby na tabuli před hodinou byl nakreslený kříž. Jen tak jednoduše, ze dvou čar křídou. A jednou nám hrozně vynadal, když jsme udělali na tabuli velké kříž a do těch čtyř kvadrantů jsme ještě dokreslili do každého jeden malej křížek. Vyváděl jako pominutej, že je to urážka křesťanství nebo co, ať to okamžitě smažem a příště to neděláme, vůbec jsme netušili, že ho to takhle rozčílí, někdo to tam nakreslil jen tak z horlivosti...”

Eva jenom čas od času zahekala a nic neříkala. Na tváři se jí vyprofiloval trpitelský výraz.

„Nemám fakt zavolat doktora? Nebo nechceš něco, třeba tu vodku? Třeba by...”

„Fuj...”

„Počkej, třeba by ses potom vyzvracela a bylo by ti líp?”

„Prosím tě, nech toho a radši ještě povídej, když jsi byl malej...”

„Ach jo, když jsem byl malej... Hele, když jsem byl malej, tak jsem normálně věřil, že existuje peklo a nebe. Věříš? Na dvoře jsme měli takovej dřevník, kůlnu, ta byla rozdělená napůl příčkou, která nebyla až ke stropu, ale asi jenom dva metry vysoko. V první půlce bylo složený dřevo a taky kola a takový různý věci. A do té levý půlky byly dveře zamčený. Tam bylo uhlí. A my jsme si dávali pod nohy bedýnky a koukali přes tu přepážku z té půlky, kde bylo dřevo. A tam vedle byla skoro tma, jenom když jsme se za chvíli rozkoukali, tak tam bylo vidět uhlí a mour a náký starý kamna a roury a další různý krámy a my jsme si jako děti myslely, že je to peklo, že tam bydlí čerti a tak. To jsem teda

musel bejt hodně malej, když jsem tomuhle věřil. A nebe jsem si představoval jako půdu v chalupě u babičky, kam se leze po příkřejích dřevěnejch schodech a kde se povalujou peřiny a polštáře jako oblaka. A že je tam světlo, který proniká skrz tašky střechou, velký světlo... Evo, nespíš?“

„Nemůžeš dát tu flašku dál, tady to smrdí jak v palírně, takhle mě to nepřejde...“

„Hele, Evo, víš, co je zajímavý? Občas mě to napadne. Zkusit si vzpomenout až úplně nejdál, kam si můžeš vzpomenout. Kolikrát už jsem na to myslel. Rozumíš, vzpomenout si, na co nejstaršího si v životě pamatuješ. Neruda napsal v *Malostranské povídkách* takovou jednu, jmenuje se Večerní šplechty, a tam se schází kluci vždycky večer na střeše domu a tlachají, jen tak si vypráví a jednou si vzpomínají, na kterou věc ze svého života si pamatují, která se stala úplně nejdřív. První zážitek nebo věc, na kterou si ještě vzpomeneš. Schválně si to zkus. Já už jsem o tom přemýšlel a vystrachal jsem pár takovejch vzpomínek, spíš jen takový obrazy. Ale nevím, kterej byl dřív, kterej je opravdu ten první. Tak třeba si vzpomínám na naši ložnici, tam, jak jsme tenkrát bydleli, tam spali naši, já a ségra a naproti postelím stály skříně, takový veliký almary z leštěného dřeva, byly do červena a odrážely obraz jako zrcadla. A my jsme se ségrou skákali po postelích, jak ty drátěnky pérovaly, jako na trampolíně a koukali jsme se na sebe v těch skříních a mysleli jsme si, že to nejsme my, že to jsou něký jiný děti. Chápeš? Že je nás doma v té ložnici víc, dvakrát tolik. Takže když jsem tomuhle moh věřit, tak kolik mi mohlo bejt? Asi to bude opravdu moje nejstarší vzpomínka.“

Krásná přežraná Eva mi funěla do ucha a chvílemi se převalovala na posteli, nevěděla, jak má ležet, aby jí bylo co nejlhčeji. A já jsem dál žvanil, až mě bolela huba a taky hlava a nevěděl jsem, co si mám pořád vymýšlet.

„Já jsem taková kráva...“

„Jen mluv, ulev si...“

„Promiň, Pavle, já... prosím tě, už je sobota?“

„Jo. Už půl hodiny.“

„Už musíš jet domů, ne?“

„Ale nemusím, říkal jsem ti, že máme zaplacený pokoje v kulturáku, tam v poschodí nad sálem. Ráno si tam akorát můžu zajít pro věci.“

„Pane bože, to bude sobota, celý den zkaženej...“

„Nefňukej pořád, ráno ti bude dobře.“

„Sobota je nejhezčí den. V neděli už vždycky musím balit a odpoledne jdu na vlak a jedu na kolej. Co ty děláš v neděli?“

„Hm, jak kdy. V poslední době chodím s takovejma chlápky do tělocvičny na volejbal, vždycky dopoledne. Už jsou to samí takoví starší taťkové a já to moc neumím, takže jim stačím. A když dvě hodiny hrajeme, tak potom jdeme na pivo. Před obědem, aby jim chutnalo doma vepřoknedlo.“

„Pavle...?“

„Co je, Evo?“

„Hlavně musím bejt fit v neděli ráno, to jdu na kachny.“

„Co?“

„No na kachny, na hon.“

„Na hon? Ty střílíš kachny?“

„Jo. Jsem členkou mysliveckýho sdružení tady ve vsi.“

„Počkej, ty máš flintu a střílíš?“

„No a co je na tom? Ta flinta je kousek od tvejh nohou, v pouzdře pod postelí.“

„Hm, nevím, je to takový divný, u holky. A střílíš taky zajíce a jiný zvířata?“

„Jednou jsem byla na srnčí, jinak chodím na zajíce, bažanty, kachny. Nejdřív jsem chodila s tátou, víš, bral mě s sebou na hony nebo na posed. Mně se to hrozně líbí, připomíná mi to nějak starý časy, když se dělaly leče se psama a na koních, kamizoly a lesní rohy. Parforsní hony. Proto se mi tak líbí starý vlámský obrazy a malíři, ty lovecký zátiší a tak. Táhletu reprodukci mi jednou koupil táta. Myslivost, to není jenom, že se zabíjejí

zvířata, je s tím spousta práce, v létě sušíme seno a v zimě nosíme krmení do lesa. Už dva roky mám myslivecký zkoušky...”

Celý Evin pokoj jako by se scvrkl na malý prostor ozářený lampičkou s kulatým stínítkem, světlo nás zavřelo do malé jeskyňky uprostřed tmy. Dala se do mě zima. Eva mě poslala do velké místnosti vedle obývacího pokoje, tam jsem našel přes dvířka skříně přehozený svetr jejího tatínka. Oblékl jsem si ho a bylo mi tak zvláštně, vracel jsem se po studených dlaždicích chodbou k hořící skleněné výplni dveří Evina pokojíku, kde byla lovecká puška a ikona, trochu mi šumělo v hlavě a cítil jsem tlak za víčky.

„Hele, víš, co si myslím, Evo, že my budeme fakt lepší než ti naši tatkové... víš, jaké já mám teď pocit, když zavřu oči? Sedím v mořském příboji na břehu a voda mě strhává s sebou do moře a zase vyhazuje na pláž, jsem chvílema celej ve vodě a ta voda, když zavřu oči, tak je ve mně, v hlavě, v mozku a všude, moje vnitřnosti, celý moje tělo je vláčený tou vodou sem a tam a sem a tam... Už je ti líp, Evo?“

„Hm, je to lepší, možná že bych mohla usnout.“

„Hele, já ti budu na dobrou noc předčítat, jo?“

„Hm.“

„A že nevíš co?“

„Kuchařskou knihu,“ dostala ze sebe Eva.

„Dobřej vtip! A znáš tenhle?“

„Neříkej mi žádný vtipy, nebo umřu...”

„Tak to jako jde Honza do světa, má uzlík s buchtama a v lese potká bábu. A ta bába mu říká, Honzo, prosím tě, dej mi jednu buchtu, mám hrozně hlad, a Honza říká, dám ti buchtu, ale nejdřív musíš vypít kýbl vody. Tak bába vypije kýbl vody a zase prosí Honzu, ale Honza jí povídá, bábo, když vypiješ ještě jeden kýbl vody, dám ti buchtu. Tak bába vyžunkne ještě kýbl a chce buchtu, ale Honza říká, bábo, já jsem dobrák, když vypiješ ještě jeden kýbl vody, tak dostaneš buchtu. Bába vypije i třetí kýbl vody a Honza sundává uzlík, že jí dá buchtu, a bába nalitá vodou,

že jí teče i z uší, povídá, Honzo, já už tu buchtu ňák ani nechci, a Honza, vidíš, bábo, žízeň jsi měla, a ne hlad...”

S Evou chvilku cloumal smích, ale už ani neskučela, že ji bolí břicho, otevřel jsem trochu víc okno a vyklonil jsem se ven, mou zamotanou hlavu ovíval čerstvý chladný vzduch, měl jsem pocit, že letím v letadle, na dvojplošníku bez kabiny a bez letecké kukly, pod sebou jsem tušil tmavé prázdno, hluboké několik metrů nebo století. Ale nebylo mi úzko, jako bych se rozplýval do té prázdnoty a rozpouštěl se v černém prostoru a čase. A byl jsem dobrý a byl jsem taky špatný a na nic jsem se neptal, na nic se nebylo třeba ptát, všechno bylo pokojné a smířeně vyhaslé a zodpovězené.

Studily mě tváře a konečky prstů, obrátil jsem se do místnosti a Eva ležela se zavřenýma očima a oddychovala trochu s námahou, ale pravidelně. Pomalu jsem našlapoval, abych nebyl hluchý, a za chůze jsem usínal. Trefil jsem se do obývacího pokoje, kde voněl spálený knot a žlutý vosk, lehl jsem si na pohovku a přetáhl jsem přes sebe hnědý přehoz z jejího opěradla, a to bylo poslední, co jsem si ještě pamatoval.

Na celé kolo se rozeřvala dechovka, nějaká polka, s obrovským duněním se rozkomíhala prostorem. Nevěděl jsem, jestli sním, nebo bdím, otevřel jsem oči, co se děje, v úplně první chvíli jsem se lekl, že ležím někde uprostřed parketu. Ale ležel jsem v obývacím pokoji, obklopen masivním tmavým nábytkem, přikrytý chundelatou příkrývkou napůl staženou z pohovky. V krku jsem měl sucho a v ústech zvětralou pachuť. A potom to náhle přestalo a zadunělo to, zachroptělo a zachrčelo a najednou jako by mi někdo promluvil těsně za hlavou. Monumentální hlas naplnil pokoj: „HLÁŠENÍ MÍSTNÍHO ROZHLASU. UPOZORŇUJEME OBČANY, ŽE OČKOVÁNÍ PSŮ PROBĚHNE DNES V DOPOLEDNÍCH HODINÁCH V PŘEDSÍNI HASIČSKÉ ZBROJNICE...”

Ležel jsem ještě se zavřenýma očima, ale už jsem neusnul. Z chodby ke mně doléhalo vrzání dveří a ozvuky kroků a potom

hrčení vodovodního kohoutku a voda řinoucí se ze sprchy, tryskající, stékající voda, dlouho syčel vodopád odněkud z koupelny. V duchu jsem se v něm omýval ze všeho, co na mně a hlavně ve mně ulpělo.

Pocit provinilosti z probuzení, ten úděl mnoha mých rán. A představa sebe sama v odrazu zrcadla, jak asi vypadám, oči nečisté od včerejšího alkoholu a pod nimi zarudlé rýhy. Stále jsem jen ležel a nehýbal se a naslouchal. Po delší době sprchování ustalo. A najednou ticho, takové ticho, které nejvíc svádí k představám a nejvíc dává hádanky. Zaklaply dveře a znovu kroky na chodbě, ale zněly mi už jinak, tak nějak čistěji nebo lehčeji, proměněné. Jako by z koupelny vyšel někdo jiný, než kdo do ní vstupoval. Po chvíli jsem uslyšel zvuky z kuchyně, vzdálené cinkání nádobí a zase vodu z kohoutku.

Rychle jsem vstal a bylo to nepříjemné, potichu jsem proklouzl ze dveří na chodbu a do koupelny. Na umyvadle byly složené dva čisté ručníky. Podíval jsem se do zrcadla a všechno bylo tak, jak jsem předvídal. Divné ráno. Mýdlo a šampon a pasta na zuby. Zmatená představa, že voda mě umyje.

Pak jsem se oblékl a vykročil přes práh zamžené koupelny. Eva stála v úplně jiném světle než včera, tatáž kuchyně, tatáž Eva, ale dnes trochu jiná než včera. Vlasy měla vyčesané nahoru a vzadu gumičkou svázané do ohonu, na sobě bílé tričko. Slunce oslepovalo oknem celou místnost. Němě jsem mžikal. Eva se na mě usmála, když se naše pohledy srazily.

„Ahoj.“

„Pojď dál a sedni si, snídaně je hotová.“

Eva se utápěla ve světle, pálily mě oči.

„Je to tu náký přeexponovaný.“

„Cože?“

„Nic. Jak ti je?“

„Výborně. Jsem fit. Úplně to do rána přešlo, cítím se skvěle. Fakt. Jako by to byl zlej sen... Prosím tě, promiň mi to, že jsem ti ani nedala deku na spaní, usnula jsem a...“

„To je dobrý.“

„Ale není, mě to fakt děsně mrzí, všechno.“

„Nemluv o včerejšku. Už je dneska, tak co...“

Usmívala se a kroutila hlavou.

Mátový čaj. Trochu hloupý pocit, třásly se mi ruce, když jsem si bral chleba a máslo z talířku. Eva zapíjela čajem suchý rohlík. Sedla si hned vedle mě přes roh stolu, trochu jsme se navzájem dotýkali lokty, voněla mýdlem nebo nějakou pěnou do koupele, tak nádherně čistá. Přepadl mě náhle strach, že budeme teď oba mlčet, a jak z toho ven. Hlavou se mi neuspořádaně honily myšlenky, samé hlouposti, jestli den má končit nocí, nebo ránem, jestli tohle ráno je konec včerejška, nebo začátek dneška. Nevěděl jsem, co s tím, a modlil jsem se k Eviným rtům, aby už konečně něco řekla.

Někdy tě hledám

Ráno se probouzím unavený, nejde to smýt vodou z kohoutku, vidím to i v zrcadle. Obouvám si boty, za okny svit, tluče se mezi kolmými stěnami domů, přichází jakoby odnikud, nebe tu není, jen nějaké parametry ovzduší. A slunce ještě před pár týdny studilo.

Zamykám za sebou byt, je březen, moje ulice je stejná, stejné domy a popelnice u chodníku, i já jsem stejný, nejde s tím hnout. Snad to dnešní ráno má něco zvláštního, nerozeznatelně nového, třeba jen jiná šmouha přes okno nebo dobré zprávy v ranním rádiu nebo začínající jaro. Ale to se tu stejně nedá poznat.

Vycházím z domu, neděle je ve městě. Dostávám se dál od domovských končin a město je černobílé. Z aluminia a betonu, hořlavé. Na ulici mě míjejí lidé. Běží to, ten starý film se občas zasekává, jenže nesmí se přerušit, je na to nějaký zákon. Ale v neděli se stejně jenom usazuje prach, a sotva se stačí ve zdech města umlátit ozvěna předešlých pracovních dnů, toho rachotu a řevu a horké krve, té nekonečně písničky, dunícího kolovrátku. Cítím se uvolněný, už jsem se probudil s tou melodií v uších, provrtává mi napříč hlavu, i když ji právě neslyším kolem. Možná že to není tak zlé, ale taky je možné, že už jsem se s ní narodil.

Jdu dál, naproti budově soudu ohromný oranžový výkřik za výkladem, půl metru vysokým fosforeskujícím písmem se oznamují nové ceny automobilů, stojím před jejich reflektory a nablýskanými plechy, vidím svůj pokroucený obraz v tmavozeleném metalickém zrcadle. V nonstop herně o kus dál je nastavený pořád večer, z blikajících automatů a tlumených zářivek, dívám se, ale nejsem uvnitř, dělí mě sklo, ten kluk tam sedí zase, cpe do bedny mince, má soustředěný pohled a na tričku podobiznu svého hrdiny, chce žít jako on, nějaký plochý širokoúhlý barevný život. Co je mi po něm. Pokračuju dál po chodníku, chvíli se dívám jen pod nohy, sloupy vyrůstají z asfaltu, mají betonové kmeny a ocelové duše, na špici nějaký porcelán a plastickou hmotu, nad hlavou v drátech jde cvrkot, brnění, běží to mým směrem, podél květinářství s palmami a kyticemi karafiátů a narcisů, potom je blok domů se zatlučenými okny, FOR RENT

napsané vápnem na širokém prkně a potom už cukrárna, vezmu za kliku, zacinkám dveřmi. Paní nad chladicími vitrínami se unaveně usměje, jsem tu sám.

Sedím u stolku a míchám v šálku čaj, dívám se ven na ulici. Ten zvláštní, nezvyklý klid ve mně. Připadám si jako robot bez proudu, ruce volně položené na desce, mozek bez impulzů. Dneska je neděle, nejsem napojený na podzemní kabel ani na družici, vnímám jen tíhu svých ramenou. Přemýšlím, proč jím, i když nemám hlad. Asi ze zvyku. Zvenku k nám kouká nějaký člověk jako do terária, má rozčuchané vlasy a dlouhý kabát, stojí jako socha, je příliš daleko na to, abych mu mohl něco přechít z očí. Je tak podivný, že se s prodavačkou téměř současně na sebe podíváme. Když se otočíme zpátky, už tam není. Mráz mi přeběhl po zádech, už je to pryč, snažím se honem myslet na nějaké příjemné věci, ale vím, že tohle se mi občas vrací, přijde to na zlomek vteřiny jako zášleh, píchne to, zabolí, někde na chodníku, na zastávce tramvaje nebo ve stěnách kanceláře, kdekoli tady ve městě.

Vycházím na ulici, do té známé nahořklé vůně, co padá na město, je tu všude a už tu s námi zůstane. Jedu tramvají, cestou na periferii přibývá oblohy a ubývá zdí, ale pak se to zase vrací v trochu jiné podobě. Vystupuju až na konečné a stojím uprostřed zástavby dvanáctipatrových panelových domů, jeden jako druhý, sklo, beton, ocel. Jenže já tu umím chodit, vím, jak se dostanu k tomu správnému vchodu, který je označen 220/C.

Zvoním u dveří a pak jedu výtahem, byt už je pootevřený, nakouknu dovnitř. Péťa je připraven, má pevné šněrovací boty, džíny a šedou bundu s nápisem CHICAGO BULLS a s barevným znakem klubu. Na hlavě má čepici s kšiltlem, taky americkou.

„Nazdar, Tkaničko, máš všechno?“

„Jo,“ kývne hlavou Péťa a podává mi rybářskou tašku na řemenu, teleskopický rybářský prut JUNIOR si ponese sám. V předsínce se objevuje Péťova maminka v modrém županu a s rýhami pod očima, nevěřicně kroutí hlavou.

„Vy fakt jdete na ryby? Je zima, nic nechytíte.“

„My ani nechceme nic chytit,“ povídám.

„A co tam budete dělat?“

„Sedneme si na břeh a budeme se koukat, jak teče voda.“

Ona kroutí hlavou. Usmívám se.

„Pěť se bude učit nahazovat a v poledne se vrátíme.“

„Jste stejně blázni... Péťo, nesvlíkej si bundu a neseď na zemi, nebo nastyďneš, víš, jak dlouho jsi byl nemocnej.“

„Dám na něj pozor, Jano.“

Obracím se na Pěťu. „Jdeme na Malej kanál, nebo na Velkej?“

„Jasně že na Velkej.“

Z chodníku před domem ještě zamáváme nahoru do okna a už chvátáme na tramvaj, co jede zpátky přes celé město až do okrajové čtvrti s rodinnými domky a nemocnicí. Jsme dva lovci a město má své kyseliny a zvuky, nechce nás pustit, dlouho nás doprovází, a teprve až u konečné stanice vidíme do volné krajiny. Potom pustá pláň, jdeme po bývalém vojenském cvičišti zarostlém trávou a keři, přecházíme po širokém prkně přes nějaké polozasypané zákopy a vidíme řeku, jdeme po proudu k brodu, vjezd do vody je vydlážděn betonovými deskami, břeh je zpevněný i dál, míjíme plechovou boudu, má zurážené zámky na vratech a je prázdná. Procházíme kolem místa, kde se před rokem topil bagr, Pěť si na to pamatuje a ukazuje mi ten úsek. Po deseti minutách jsme u cíle. Břeh se tu svažuje pozvolna, vytahuju z Pěťovy tašky kus impregnovaného zeleného plátna, sedám si na něj, Pěť má rozkládací sedátko. Na tomhle kilometru je Velký kanál snad nejširší. Pěť už rozložil svůj rybářský prut, má černý lesklý lak.

„Mám pro tebe doma nový číslo *Rybáře*. Je tam pokračování toho seriálu o rybářských oblastech ve Švédsku a burza a to všechno...“

„Táta mi koupil ten velkej atlas ryb, viděls ho?“

„Ne, musíš mi ho ukázat... zvedej víc ruce v loktech, jinak nehodíš ani pět metrů od břehu. Stoč vlasec a hod' to znovu, zkus si

to třeba pětkrát nebo desetkrát, dokud se ti to nepovede. Trochu fouká, máš to těžší...”

Vítr češe trávu a čeří hladinu, někde za ohybem řeky zůstal průmysl a hromady konfekce a prefabrikáty a nějaký nový řád, který trhá město na kusy, na majetkové podíly. My jsme tu sami, zbývá nám z toho všeho jen rozežrané děravé nebe nad hlavou, Péťa sleduje tmavý proud a chroupe jablko, jedno vzal pro mě, připadá mi skoro bez chuti. Povídáme si a řeka teče pryč a zároveň k nám, jak to bývá. Péťa trochu pokašlává, má bledou pleť, tři týdny v zimě strávil v ozdravovacím středisku na horách, někde v přírodě, kde sníh je bílý a lesy dýchají a voní. Ale už je to pryč a město je tu zpátky, Péťa je chcípáček, na klinice mají snímky jeho průdušek, údaje o jeho červených krvinkách, a měl by taky víc jíst, aby rostl a tak dál.

Špinavý proud unáší splávek, Péťa stahuje navijákem vlasec a znovu nahazuje, už mu to jde. Zase sedíme, potom se ptá.

„Co teď dělá táta?“

„Sedí v práci, sleduje monitory a pult a všechny ty věci, znáš to přeci, byls tam.“

„Povídej mi o tom, jak jste s mojí tátou kamarádi.“

„Víš, o tom nejde ňák povídat, prostě jsme kamarádi.“

„Proč o tom nejde povídat?“

„Protože správní kamarádi si spolu nepovídají, že jsou kamarádi. Podnikají spolu různé věci nebo mají ňáký společný tajemství a pomáhají si, když to někdo z nich potřebuje, a tak.“

„A jak to teda poznají, že jsou kamarádi?“

„To je mezi nima prostě jasný a každej to taky o nich ví, že jsou kamarádi. Třeba jako my dva spolu jsme kamarádi.“

„Ale mně je teprv deset a ty jsi starší...”

„To je jedno.“

„A o kolik let jsi starší?“

„Tak si to spočítej.“

„... o osmnáct?“

„Hm.“

„To je dlouho?“

„Co je dlouho?“

„Osmnáct let je dlouho?“

„Jo, docela jo.“

„A jak dlouho?“

„Jak, jak...“

Přemýšlím, jak vlastně dlouho je osmnáct let. Těžko říct, jako životnost smaltované vany nebo záruční lhůta střešní krytiny nebo Dubčekovo domácí vězení.

„... až ti bude osmnáct, Tkaničko, tak sám budeš vědět, jak dlouhá je to doba, a až ti bude jako tvému tátovi, tak to budeš vědět dvojnásobně...“

Díváme se na hladinu a polykáme vzduch ztěžklý nedalekým městem, aerosolové částice, mišunk harampádí, náhod a zběsilostí. Péťův táta v tuhle chvíli prodává svůj čas, po kouskách dává svůj mozek jinému, většímu mozku, krmí ho. A jestli stihne vydělat ty potřebné tisíce dřív, než ho to sežere, než ho to dostane celého, tak Péťu odveze odtud, jak slíbil, na venkov, někam k řece, na které není ta něžná bělounká jedovatá pěna a kde žijou nějaké ryby.

Břehy kolem jsou už trochu zelené, opožděné jaro a mé každoroční záněty spojivek, trochu se mi míhají barvy a kruhy a světelná zrna, když přivírám oči. Čas není, jen nějaké tekuté krystaly na mé levé ruce, hodina a druhá, stovky nebo tisíce kubíků špinavé vody se provalí korytem. Chce se mi spát, cítím slast nehybnosti, pevnou plochu pod sebou a sám sobě se ztrácím. Něco mi běží hlavou dozadu a něco se zase vrací, odněkud se vynořují vůně a obrazy, chvějící se hladina, je to známé a příjemné, ale už to bylo... vnímám, že se něco děje, něco se hýbe, slyším to, zaskřípou podrážky bot na písku, otevírám oči a Péťa na mě mává jednou volnou rukou, snad má strach zakřičet, zvedá prut a napíná vlasec, zdá se, že něco je na konci.

„Něco tam máš, Tkaničko!“

„Co mám dělat?“

„Buď v klidu, trochu to přitáhni, počkej a pak sekni.“

Visíme na vlasci oba, je tu ta chvíle a je třeba se soustředit. Péťa zasekává opatrně, rychle a s potlačovanou nedočkavostí otáčí kličkou navijáku, mírně ho okřikuju, aby tak nechvátal, aby navíjel vlasce v klidu a plynule, ale nepřibližuju se k němu, stojím opodál s rukama svěšenýma podél těla, připravenýma pomoci. Je to jeho ryba. První ryba. Po chvilince je zřejmé, že to bude něco docela malého, okoun nebo malý lín. Jak klučina pomalu navíjí dlouhý neviditelný vlasce, ryba na jeho konci už se nemrská, neklade žádný odpor, najednou nebojuje, klouže pod hladinou jako kus hadru, je to divné. Dál povzbuzuju malého lovce už jen ze setrvačnosti a tíše. Popocházím až těsně k vodě, tam, kde kameny a betonem vyztužený břeh se ztrácejí v mělké hnědavé hladině. Péťovy paže jsou napjaté, je trochu předkloněný a nohy má pokrčené v kolenou, v obličeji ten svůj zápas, není to ani odraz tohoto skutečného zápasu, který teď svádí s rybou, protože tohle vlastně žádný boj není, maličké břemeno někde pod vodou na háčku je už bez známek pohybu. Péťovou tvář škube jiný zápas, zápas, který tak dlouho očekával, o kterém snil a který v představách tolikrát vybojoval, ale skutečnost je najednou úplně jiná. Už je venku splávek, úlovek je u břehu, ještě pár centimetrů, malý skládací podběrák nechávám ležet stranou, nebude ho zapotřebí. Ryba je venku z vody, leží na plochých kamenech, nehybná, snad dvacet centimetrů dlouhá od tlamy k ocasu. Okamžik zastavení a teď přistupuju k malému rybáři, беру si od něho prut, aby měl volné ruce a mohl sundat rybu z háčku. Sklání se nad ní, levá bota mu neustále klouže po mokrých kamenech do vody, přidržuju ho za loket, aby se zbytečně nenamočil. Když je háček uvolněný, vystupujeme výš na břeh, dovíjím zbytek vlasce, háček zachytávám do kroužku na prutu a pokládám ho na zem. Obracím se k Péťovi, dívá se na mě a neříká nic, drží rybu bezradně v dlaních. Malý cejn, nehýbe se.

„Podej mi ji, Tkaničko.“

Beru si ji od něho, sedáme výš na břeh a prohlížíme si ulovenou rybu, je už mrtvá, šupinaté tělo má trochu nezvyklou barvu, kolem hlavy je potažené páchnoucím mazlavým slizem, snažím se ho otřít o travu vedle sebe, moc to nejde, obracím tu rybku v ruce, na druhé straně hlavy má nějaké zvláštní oko, vlastně to ani žádné oko není, jenom jakási bulka nebo vřed, hnědavý novotvar.

„Co to má s tím okem?“

„Nevím.“

„Ukaž, podívám se.“

„Radši ne, Tkaničko, neber to už vůbec do ruky.“

„Proč?“

„Je náká divná. Musíš si co nejdřív někde umejt ruce, smrdí nějakým tím svinstvem, co je ve vodě...“

„Ona není živá?“

„Už ne. Hodíme ji někam do křoví.“

„To ne...“

„Vůbec už ji neber do ruky, ti povídám.“

Dívá se na mě nechápavě, držím na rukou leklou rybu a pak ji pokládám na travu.

„Jak to, že se chytla na háček, když je mrtvá?“

„Asi chtěla hned ve vodě, když jsi ji tahal.“

„Jak mohla chcípnout?“

„Nevím.“

Vytahuju z kapsy kapesník a podávám ho Péťovi, aby si utřel ruce. Rozhlížím se, kam vyhodím mrtvou rybu, a jsem otrávený, jako celé tohle nedělní dopoledne je najednou otrávené, jako tenhle podměrečný cejn, voda Velkého kanálu šplouchá pod námi, je mi jasné, že tohle se nemělo stát. Péťa se sklání nad chcíplou rybou a obrací ji prstem, zkoumá její znetvořené oko.

„Říkal jsem ti, že na ni už nebudeš šahat!“

Sedí vedle ní a dívá se na její studené rybí tělíčko. Já sbírám prut a tašku, podběrák a kus cely, na které jsem seděl. Balím to všechno a pokládám tašku i prut vedle Péti. A on zaloví v té

zelené tašce a vyndává z ní malý rozkládací plechový vaříč a krabičku se zápalkami a bílé hořlavé tablety na rozdělávání ohně, nožík, sáček s mletou paprikou a nějakým kořením.

„Tkaničko, ty ses zbláznil, tuhle rybu nemůžeme péct, ta se nedá jíst.“

„Proč?“

„Necítíš, jak smrdí, to nemůžeme...“

„Ale ty jsi říkal, že až chytím první rybu, tak...“

„Jo, to jsem říkal, ale myslel jsem to tak, až v létě pojedeme někam na rybník a něco chytíme. Tohle fakt nejde.“

Trochu se zvedá vítr, dívám se dolů po řece, jak voda teče od zákrutu, za tím ohybem je město. Péťa nevstává, sedí u své ryby. Dívám se na hodinky, stejně už je čas jít. Mám jeho rybářskou tašku na rameni a složený prut držím v ruce.

„Pojď, jdeme domů. Nech ji tady.“

Udělám pár prvních kroků od břehu k cestě, po které jsme sem přišli, pak se zastavím, chvíli zkoumám pohledem špičky svých bot a kamínky zašlapané do hlíny.

Péťa se dívá pořád do trávy, neustále na to samé místo, vracím se k němu.

„Ty ji chceš ukázat doma, vid’?“

Sundám mu čepici a pohladím ho po vlasech, zakrouť hlavou, nemá to rád, už je velkej. Klekám na kolena, v kapse bundy mám ještě jeden složený čistý kapesník, rozprostřu ho na mrtvé rybí tělo a pak ho zvednu ze země i s trochou trávy, zabalím to všechno do modrobílého kapesníku a strkám do kapsy.

Jdeme zpátky k silnici, Péťa vedle mě, na té straně, kde v mé kapse je zabalená rybí mrtvolka, hlídá ji a taky mě, abych se nepokusil nějak se jí zbavit.

Město nám vyšlo naproti, dýchá na nás. Za chvíli jsme pěšky u vlek a potom u bývalých kasáren. Tam, kde končí dlouhá červená zeď, je první křižovatka a za ní restaurace. Uvnitř je poloprázdno, sedáme si ke stolu, objednávám něco k pití a pak hned vedu

Pěťu k toaletám, u bílého umyvadla si myje ruce, teplá voda, mýdlo. Vracíme se zpátky a sedíme, pijeme kokakolu, hovor nám moc nejde. Pěťa fňuká, že měl chuť na rybu opečenou na paprice, nevím, co s tím. Beru do ruky jídelní lístek, co leží na kraji stolu, otvírám ho a pokládám před něho.

„Tady máš ryb, že si nevybereš.“

Pěťa truceje, jako bych snad já za to všechno mohl... Čtu mu tedy sám menu: „PSTRUH NA MODRO, PSTRUH SMAŽENÝ S BRAMBOREM A CITRONEM, KAPR NA KŘENU, ŽRALOČÍ STEJK PO PROVENSÁLSKU, MOŘSKÁ ŠTIKA... Tak dáš si něco?“

„Hm.“

„A co?“

„Nevím.“

„Tu štiku? Nebo pstruha na modro?“

„Hm.“

„Tak tu štiku?“

„Jo.“

Objednávám u číšníka jednu porci štiku. Nebe nad ulicemi je modré jako okna na mytí skla. Za námi u stolu sedí dva nedělně oblečení pánové, prou se, jestli má Česká republika vstoupit do NATO, nebo nemá. Pěťa se dívá do ubrusu, jako by v něm četl něco, co má nějaký smysl. Potom číšník v černé vestě přináší talíř a příbor.

„Ty nebudeš?“ ptá se Pěťa.

„Ne, nemám hlad.“

Pěťa jí dost rychle, na vzduchu mu asi vytrávil, hrají si s papírovým táckem pod sklenice na pivo, za chvíli si všimnu, že je úplně rozcupovaný, schovám ho dospodu hromádky pod ostatní.

„Tvoje máma nám stejně vynadá, že vařila oběd zbytečně.“

Pěťa mlčí, začínám cítit přes látku bundy tu mrtvou rybu, dopijíme a zvedáme se. Vracíme se kousek zpátky ke křižovatce na zastávku tramvaje. Za chvíli nastupujeme. Sedíme proti směru jízdy za sklem špinavým od deště a prachu. Žvaním. Pěťovu tašku mám na klíně, on drží složený rybářský prut na kolenou.

„... příští sobotu se u vás určitě stavím a zajedeme se podívat do té nové prodejny u nádraží. Budeš zírat. Mají tam snad třicet různých modelů prutů pro muškaření, pak ty teleskopický surfový pruty. Těžkal jsem jeden, je lehounkej, to je ten vysoko-modulovej uhlík, jako bys nedržel nic v ruce, s tím hodíš v pohodě přes sto metrů. Pak jsou tam různé vázací materiály a všechny další věci k tomu, skřípce, nůžky, pinzety, bobiny. A taky tam mají děsně druhů třpytek a woblerů, Mapps a Kendik, jak jsme na ně na podzim koukali v tom katalogu. Taky je tam spousta navijáků, ty nové modely, tos neviděl, Shimano, Corman, Mitchell, všechny. Prodává tam chlápek, co jezdívá lovit do norských fjordů, má zkušenosti s mořskejma rybama a letos se chystá někam do Mongolska na tajmeny a amurský štiky. V sobotu se tam stavíme a dáme s ním řeč, o víkendech jezdí prej chytat až někam na Berounku, tak bysme se mohli domluvit a někdy vyrazit s ním. Od něj by ses naučil určitě spoustu věcí, to se spolehni...“

Péťa sedí a poslouchá asi spíš motor tramvaje než mě. Vystupujeme u plechové ohrady, dávám mu tašku, chce si ji nést sám, prut taky. Jdeme hlouběji do sídliště, Péťa se drží krok za mnou, aby mě měl na očích, vím proč, přemýšlím, co provedu s tou fenolovou rybou, ale nic mě nenapadá a už jsme u bloku, kde Péťa bydlí. Kapsu bundy mám už promočenou, smrdí to přes látku, jsem vlastně trochu rád, že jde Péťa za mnou, kdo se má dívat na ty jeho oči. Ach jo. Péťa je Tkanička a hubená dušička, slaboučké ruce, jak drží prut, má už celé promodralé, nějak se ochladilo a fouká nepříjemný vítr. Dávno už mi došla všechna slova, tak jsem rád, že jsme konečně u vchodu 220/C. Boty necháváme stát na rohožce přede dveřmi bytu.

Péťa má ve svém pokoji akvárium, psací stůl a glóbus, polici s knihami o rybách a o afrických zvířatech, na zdi kytaru a plakát rockového bubeníka Davida Kollera. Teď stojí u telefonu, volá tátovi do práce, že chytil rybu, musím mu slíbit, že ji vezmu s sebou a při střídání na směně ji jeho tátovi ukážu, tam v našem podniku na druhém konci města. Bundu mám položenou

na botníku hned u dveří v předsíni, je už opravdu dost cítit, kapsa je jeden tmavý mokrý flek. Jíme koláč v kuchyni místo oběda, pootevřeným oknem sem proudí vzduch, už se může normálně větrat, je po inverzi. Péťova maminka mě jde vyprovodit k výtahu, Péťa se bude učit na zítra do školy.

Nedělní odpoledne visí nad sídlištěm, kličkuju po chodničkách ven, u hlavní ulice vedoucí do centra města se zastavím. Podél dlouhé stěny polepené plakáty a reklamami stojí řada kontejnerů na odpadky, patří k posledním panelákům na okraji. Otevírám jeden, který se zdá být nejméně plný. Je tam ještě místo, vytahuju z promočené kapsy rybu a hážu ji do kontejneru i s kapsníkem a shýbám se pro nějaké polorozpadlé kusy kartonu, co se povalují kolem na zemi, a cpu to ještě dovnitř za tím, pro jistotu, za nic na světě bych nechtěl, aby Péťa viděl, jak jeho první rybu tahají po sídlišti psi nebo potkani. Kráčím podél svodidel, sídliště svítí za mými zády jako špinavě bílé hradby.

Ve stínu vysokých ulic z domů a věžáků myslím už zase víc na sebe. Kam se teď vrátit, do kterého kontejneru vyhodit zbytek tohoto dne? Potkávají mě lidé, možná i oni se přistěhovali z malé vesnice. Mají nějaké příběhy jako z levných knižních edic. V neděli i to čekání a nervozita jsou svátečnější, zástupy spěchajících se ve volný den rozejdou, a přece jsou to neustále oni, ti samí, ti, co čekají, trpěliví na telefonu a do sluchátek jim v mezičase hrajou Mozarta, jako by po té pauze mělo něco přijít.

Nad kovovými dveřmi svítí nápis PIZZERIE, vida, ulice sama mě sem dovedla, už mě tak zná. Otevírám dveře a vcházím do černobílé šachovnice podlahy, pod nízkým stropem malátně bliká televizní obrazovka a ze dvou velkých reproduktorů v tičných sametových basech pulzuje melodie, videoklipy se střídají jeden za druhým nepřetržitě čtyřicet hodin denně. Nad pultem se usmívá Veronika, usmívá se vždycky, nepřetržitě čtyřicet hodin denně, ale nejen proto, že je za to placená. Její nazrzlé vlasy svítí z toho přitímí. Není to tu velké, dva taxikáři

sedí u kafe, jsou tu každý den a znají Veroniku a její svatou řeč. Ale ti dva cizí, co sedí naproti ní, ji se zájmem sledují, její rozzářenou tvář, jako by z ní šlo nějaké jiné světlo, všimli si té bílé záře odněkud zevnitř jejího obličej. Pokládá před ně dva velké tácy a přístroje. Poděkují. Ona se na ně usměje.

„Bůh vás všechny moc miluje.“

Přibálí to každému k jeho jídlu jako ubrousek. Chlapci se po sobě dívají a smějí se. Sedám si vedle nich a lokty se opírám o pult.

„Ahoj, Veroniko.“

„Ahoj. Jak se ti vede?“

Dívám se trochu nad její tvář, na rozsvícenou barevnou obrazovku, černoši s holými hlavami rapují. Rytmus šlape bezchybně jako dobře seřízený stroj.

„Tak jako včera. Kolikrát už ses dneska pomodlila?“

„Zatím jen třikrát,“ Veronika trochu posmutní, „ale ty, kdy už začneš?“

„Když já si ty tvoje modlitby nemůžu zapamatovat,“ uhýbám očima a škrábu se ve vlasech.

„Říkala jsem ti přece, že to nevádí, každý den si můžeš vymyslet úplně jinou modlitbičku, nic na tom není. Fakt, co tě zrovna napadne, hele: Někdy tě hledám v květinách, někdy tě hledám v zrnkách písku, někdy v patníku u cesty, někdy v kůře stromů a někdy ve vzpomínkách, přijď a...“

Mikrovlnná trouba za plentou hlásí, že další pochoutka se šunkou a žampiony je hotová, Veronika mizí vzadu a já se dívám na vzor toho závěsu, mění se mi před očima, jak se ještě chvěje, pravidelné barevné vzory se sesypávají do jiných jako obrazce v krasohledu. Upíjím kolu, z reprobeden už jde zase jiná písnička a po ní zase jiná, Veronika myje skleničky, leští je a uklízí. Automat na kolu je hranatá červená skříň, na boku má displej a zprava doleva přes něj běhají červeně svítící písmena: ENJOY COCA-COLA ENJOY COCA-COLA ENJOY COCA-COLA ENJOY COCA-COLA ENJOY COCA-COLA ENJOY COCA-COLA...

„Ty se tak tváříš. Stalo se ti něco?“ Veronika si mě starostlivě prohlíží.

„Jo.“

„A co?“

„To právě přesně nevím.“

„Tak nebuď smutnej, dostanu tě z toho.“

„Jak?“

„Vyléčím tě vkládáním rukou. Chceš?“

„Jo.“

„Vážně chceš?“

„Vážně.“

„Tak se nakloň ke mně, rozepni si košili u krku, otevři se... co děláš?“

„Co bych dělal?“

„Proč otvíráš pusu?“

„Říkalas, otevři si...“

„Tady nejsi u zubaře. Říkala jsem otevři SE. Otevři se Bohu.“

Veronika má teď zavřené oči, tváří se vážně, cítím na kůži teplo jejích dlaní, dává mi ho. Obě ruce drží na mém krku, vlastně na mých ramenou, nevím, co s očima, tak se dívám chvíli do očí Veronice a potom nahoru, v televizi nad barem běží klip THE BEATLES, hit letošní zimy, ta pomalá, líně se převalující melodie, FREE AS A BIRD, točí se v kruzích nad cihlovými domy Liverpoolu, obratně sestříhaná do černobílých filmových smyček. Je to oživená mrtvola, tahle píseň, vrže v ní úzkost a bezvýchodnost toho kroužení nad střechami, protože každý ví, kolik let už je John Lennon mrtvý. Sedím nehnutě, Veronika se soustředí a pohybuje rty, potichu se za mě modlí. A náhle se otvírají dveře, dovnitř vchází nějaká hlučná parta a s ní k nám vtrhla nová nálada, všechno je pryč, vlhký vzduch zvenčí mě studí na kůži, po skleničkách a lahvích nad barem přeskakuje denní světlo z ulice a Veronika ho má najednou v očích a já taky, všichni, co tu sedíme. Dívám se kolem, trochu se usmívám, všechno je teď. My nikdy neumřeme.

Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku roku 1986

Okna hospody byla otevřená na náves, a když na chvíli přestala hrát dechovka, jako by letní soumrak zvenku šuměl v rozevlátých zažloutlých záclonách. Do dýmu z cigaret v hospodském sálku se mísil štiplavý kouř zvenčí, věděli jsme, že to jde směrem od kostela, hrobař pálí staré věnce a uschlé kytice i se stuhami. Bylo mu jedno, že je sobota večer, neslyšel hudbu, tam pod kostelem hučela řeka, žlutý a hnědý proud pod jezem nesl pach ryb a rostlin a bahna, které vlácel po dně. Jako bych viděl starého pána, jak přihazuje do ohně, jak dýchá ten dým a vůni řeky, která stoupá až k němu za nízkou zídku z kamene, nahoru nad sráz od Vltavy mezi litinové kříže.

V hospodě bylo rušno, Libuna nestačila točit pivo, přesně jsem věděl, jak dlouho jí trvá, než natočí plný tác püllitrů, a kdy se objeví v otevřených dveřích výčepu. Baculatá tvář a její vlasy do žlutého blondu, vyčesané nahoru a propíchnuté jakousi spounou s mašlí z černé krajky, jenom se mihla mezi zárubněmi a už tancovala kolem stolů, celou tu váhu na podnose držela ve výši ramen. Libuna a hudba plechových dechů, která se v dýchavičném rytmu pomalu obracela po parketu, a když jsem k tomu nadechl tu vůni od kostela, slilo se mi to na okamžik v jeden dlouhý hořký závan úzkosti. A její černá stuha ve vlasech a dům na konci vesnice a rodinný smutek, který nebyl ani týden starý. A přesto neměla Libuna na sobě černou blůzu, jen nějakou tmavou sukni a přes bílé těsné tričko bílou zástěru.

Strejda brácha seděl naproti mně, sako viselo za ním na opěradle židle, měl vyhrnuté rukávy až k loktům. Sršela z něho ta jeho síla, nejvíc z paží a mohutného krku, byl už celý rudý, i v obličeji, bílou košili na prsou rozhalenou. Kdykoli mluvil, nebyl jsem s to dívat se jinač než jemu do očí a na tmavé žíly naběhlé po stranách zpoceného čela.

„Hádal bys mi padesát, kdybys mě neznal?“ zněl jeho sytý hlas.

Ale Krámský vedle na židli už se staral, s kým tancovala ta sousedovic holka, hubená a snědá jako poloviční cikánka. Kolem

nás prošla jako baletka po špičkách, měla tak slaboučké paže a kotníky, bál jsem se, že kdyby se na ni strejda brácha pořádně zadíval, kdyby se do ní jen opřel svým pohledem, že by se sešypala na zem.

Krámský se na chvíli ztratil pohledem někde ve výškách nad pódiem mezi fábory a girlandami, v té barevné kráse z krepového papíru, která zdobila strop. Strejda brácha si zapaloval další cigáro a starý pan Fuks se pořád mračil. Zvedl jsem se od stolu, a než jsem vyšel do dvora, mrknul jsem do výčepu, ale Libuna tam nebyla, snad odběhla na chvíli dozadu do kuchyně. Pár půllitrů pod pípou přetévalo pěnou a další byly do půlky zlaté roztočeným pivem. Na záchod to bylo deset kroků po kamenném chodníčku podél zdi, dřív tu byly chlívky a z bývalé maštale na druhém konci dvora byly udělané dvě garáže.

Nechtělo se mi hned zpátky do sálu, dvorek plaval ve zlomeném světle, slunce se sklánělo níž a níž, jako by zářilo ze zahrady, zapadlé mezi větvemi jabloní. Myslel jsem na Libunu, na její smutek, že maminku už nikdy neuvidí stát za pípou, tahat bedny s pivem a limonádami, přejít po tomhle dvorku. Na skobě na obílené zdi viselo zrcadlo, bylo tu tak dávno, kam až sahala moje paměť, kdy jsme si tu jako děti hráli, zašlé a staré zrcadlo, kousek ode dveří do hospodského sálu. Opřel jsem se rukama nad ním, až jsem cítil v dlaních kamínky z omítky, a byl jsem v něm já a bylo v něm všechno z toho podvečera, pavučiny, prach a vůně dřevěných pilin, rozeschlých trámů, horkého skla a roztaveného vosku. Zatočila se mi obloha s kusem střechy a taškami na hřebeni, na chvíličku jsem vůbec nic neviděl, než jsem zase překročil prážek do stínu sálu a dýchla na mě kamenná vlhkost hospodských zdí a výpary z kuchyně. Hned ve dveřích jsem zase uslyšel strejdu bráchu, jak vypráví a jak se směje, dotáhlo mě to k němu samo jako nějaká zvláštní gravitace. Napil jsem se piva, oranžová hladinka s tenounkým bílým prstýnkem spadlé pěny. Položil jsem ruce na ubrus, Krámský na mě kývl, „jak je v Praze, mla-dej?“, a já jsem jen pomalu pokrčil rameny, přemítal jsem, jestli

už jsem nepropásl tu správnou chvíli, kdy jsem se měl zvednout a dojít za Libunou do výčepu, říct jí něco o upřímné soustrasti a že mě mrzí, že jsem se z koleje vrátil až předevečím a dozvěděl se všechno, co se stalo, tak pozdě. Jenže čím déle jsem váhal, tím těžší se mi to zdálo. Jak to říct a co udělat, abych se jí nedotkl a něco nezkazil, nikdy tam nebyla úplně sama, vždycky někdo objednával panáka nebo si kupoval cigarety, a Libuně ve výčepu nikdo nepomáhal.

Strejda brácha se nadechl k dalšímu dlouhému sólu a já jsem se jen bál, kdy dojde ve vyprávění z dětství na toho německého zajatce, co pracoval po válce na statku u přívozu a jak ho jednou chlapi ze vsi zbili ve stodole, to bych musel zase na chvíli odejít, abych neslyšel ten dávný příběh, ze kterého na mě šla hrůza. Ale naštěstí začali právě hrát a já jsem se připravoval, že konečně zajdu za Libunou, jenže jsem měl strach, že budu koktat a někdo bude stát nablízku. A Martina zůstala sama u rohového stolu, protože neměřičtí kluci si vynesli pivo ven a seděli na schodech před hospodou. Došel jsem pro ni a tancovali jsme valčík, Martina mě vedla, abychom pěkně kroužili kolem celého parketu, protože věděla, že mně vždycky vychází krok do podivných čtverců, ze kterých bychom se potom nevymotali. Křičela mi do ucha, že její bráchové a ostatní kluci se venku radí, co podniknout proti pankáčům, kteří obsadili celý jeden stůl vpravo pod pódiem. Bylo jich celkem pět a šel z nich trochu strach. Když jsme protancovali kolem nich, všiml jsem si pořádně jejich kožených bund s cvočky a pichlavých náramků s ocelovými ostny. Jeden měl na hlavě natužené číro, ostatní měli splhlé copany a po straně vyholené hlavy. Přijeli odněkud autobusem, nikdo je tu nikdy předtím neviděl.

„Myslíš, že je kluci chtějí vyhodit z hospody?“ sklonil jsem se k Martině.

„Chtějí je zmlátit, aby odtáhli pryč...“

„Ale proč? Dyť nikomu nic nedělají...“

„Prej jsou to feťáci, říkal náš Jára...“

Přes Martinino rameno jsem se v otočkách valčíku díval do výčepu, Libuna mi nepřipadala smutná, spíš tak nějak napjatá a unavená, přemýšlel jsem, jak s tím začít, a jestli vůbec za ní mám dneska jít, ta její černá mašle... třeba bude potřebovat, jako už tolikrát, pomoci s narážením sudu, až vytočí všechno pivo, a pak bych s ní mohl mluvit o samotě. Jenže taky může říct někomu jinému, kdo bude zrovna po ruce, mohl bych se jí dopředu nabídnout, ale to by bylo stejné jako za ní rovnou přijít.

„Pojď se mnou za klukama,“ řekla Martina, když hudba dohrála do další přestávky. Ale nechtěl jsem se kvůli Libuně hnout ze sálu, a tak jsem se vrátil ke stolu.

Sedělo se a připíjelo na zdraví, díval jsem se po obličejích sousedů a po stěnách sálu obložených zašlým dřevem napuštěným fermeží, trubka, klarinet, mastná omítka, kapelník zpíval horkým zadýchaným hlasem a Krámský se na mě zašklebil, že jsem ještě pořád nedopil to pivo, „ty jako bys nebyl z vaší chalupy, já pamatuju tvýho dědu, zeptej se táty, no ne?“, štouchnul loktem do strejdy bráchy a ten přikývl a řekl: „Počkej, až se zase všichni sejdem, můj táta, tvůj táta, já a náš Francek, vypijeme Libuši celej sklep...“

„Kdepak, ty nejsi od Vltavy, koukej to dopít, krucinál...“

Krámský mě nechtěl nechat na pokoji, vyptával se pořád na Prahu a Libuna přicházela s dalším tácem piv, umíral jsem, jestli se u nás zastaví, ten den jsme se ještě ani pořádně nepozdravili, vlastně celý týden od toho pohřbu. Ale strejda brácha na ni nezamával, ani pan Fuks, ani Krámský, pálila mě ta chvíle, než Libuna zase zmizela s prázdnými püllitry, a ještě potom jsem na to pořád myslel. Začalo se zase hrát, kolem opěradla židle za mými zády se protáhlo pár lidí na parket, do piva mi napadaly konfety, modré, červené, zelené, zíral jsem trochu apaticky na ty barvy, nikotin, rtěnka, peprmintka, ohlédl jsem se přes rameno, za mnou jen něčí ruce zdvižené nad hlavu a zpocená záda. Polka se zase roztočila a zvedl se prach, na hladině mé sklenice

plavala barevná kolečka, Krámskýmu svítily oči, jeho utahané manšestrové sako, neoholená tvář, co všechno prožil, to měl v obočí a ve svrasklé kůži na čele, usazené v koutcích úst. Starý pan Fuks se probral ze své letargie nad skleničkou becherovky, věděl, že já jediný budu poslouchat, a já jsem už zase věděl, co přijde.

„Hlavně že už není bída, Pavlíku,“ začal pomalu a já jsem přikyvoval, z Libuny jsem viděl otevřenými dveřmi do výčepu jen špičku nahého lokte, „dneska už zaplat' pámbu není nic na lístky. Jó, za války, už v devětařicátým se kupovalo na lístky, nejdřív mejdlo, potom cukr, chleba, maso i mlíko, kafe taky. Porážky prasat se musely hlásit dopředu...“ vypravoval starý pan Fuks hrbolatým hlasem a tam vpředu tu a tam zasvítíl pramen zlatých vlasů a hned zmizel za zárubní. „... a přišla bída, jedly se jen brambory, a kdo něco měl, tak kšeftoval, jedno vejce za pětikorunu, husa za pět stovek, litr rumu za tisícovku. A na Vánoce v druhým roce války už nebylo nic, ani svíčky, v jednaštyřicátým byl na lístky tabák a potom i dříví na zátop a kyselý zelí. Boty se dělaly s dřevěnou podrážkou a Němci vodváželi kostelní zvony a sebraný železo, papír a hadry, všechno...“ Přikyvoval jsem panu Fuksovi a na okenním skle hořely poslední zbytky červeného slunce, topil jsem se ve svém usmívání a snění a mhouřil oči, strejda brácha se vrátil z kola polky a valčíku, měl kapičky potu na čele.

„Tak, pane Fuks, kolik stál za protektorátu kus flákoty?“ zeptal se roz dováděný tancem a pivem. Znali jsme to už všechno nazpaměť, starý pan Fuks se díval před sebe nebo kdoví vlastně kam, snad až někam do těch starých časů, pokyvoval hlavou.

„Teď už je dobře, za Hitlera stálo kilo vepřovýho tři sta korun, kilo šunky devět set, litr mlíka deset, to byla všechno šmelina, protože to jinak bylo na příděl. A stříleli český lidi...“ Pan Fuks usrkl ze skleničky s kořeněnou vůní další slzu becherovky. „Ve dvaštyřicátým gestapáci zabili Viktora a jeho ženu, co učila v měšťance, v třištyřicátým zastřelili četnickýho, že schovával

toho polskýho uprchlýho zajatce, a ještě v létě ve štyryaštyrycátým vodtáhli do koncentráku hajnýho Rybáka a Vojtu ze samoty, ty vy už stejně neznáte...”

„Taky dostali svý, fašouni, aspoň některý“, strejda brácha si odkašlal a dopil pivo. „Pamatuju to trochu jako kluk, co se dělo, ale ty to víš líp, ne?“ otočil se na Krámskýho a ten se zašklebil.

„Viděl bys, co s nima dělali Rusáci, když se jim Němci dostali do ruky“, a dal se do vyprávění svým nepříjemným nakřáplým hlasem. „Pochytali je tady vokolo v lesích a zavřeli do školy, tam, co ke konci války bydlela ta mladá Němka, co čekala na manžela tak dlouho, až nakonec nestačila zdrhnout. Když ji Rusáci vyslídili, byli ve škole furt, střídali se na ní jeden po druhým, ti dva oficiři a potom další a další, co ještě přišli...”

Rychle jsem se nabídl, že dojdu Krámskýmu a strejdovi bráchovi pro pivo, popadl jsem jejich prázdné püllitry a nechal za sebou další hrůzné historky ze starých časů. Ve výčepu už svítila žárovka, jak se setmělo, položil jsem sklo na mokrý plechový pult. Jenže Libuna byla někde vzadu v kuchyni, chvíli jsem postál a pak se vrátil ke stolu. Krámský ještě vyprávěl, jak po osvobození chlapi ze vsi pomáhali chytat německé vojáky po lesích a co jim pak Rusové dělali, zvláště pak, když dva z nich při těch přestřelkách padli, jeden jejich vojín a jeden poručík, nositel nějakého vyznamenání, které se jmenovalo Řád Alexandra Něvského. Ani jsem si nesedl a šel jsem zpátky do výčepu, abych nic neslyšel, mnohem raději jsem poslouchával vzpomínání starého pana Fukse, jeho čísla a jména a letopočty, snad to měl už trochu pomotané, ale mluvil jako chodící kronika česká, která všechno pamatuje, dobré i zlé o svých lidičkách, kteří za nic z té velké historie nemůžou docela, ale za všechno trošku.

Libuna se objevila ve dveřích z kuchyně do výčepu, v zubech držela černou mašli a oběma rukama si upravovala vlasy, než je znovu propíchla tou sponou, v podpaží měla mokrou skvrnu potu. Usmála se na mě, vždycky měla tvář jakoby trochu oteklou,

tak nějak roztomile, a když se usmívala, bylo její hnědé oči vidět jenom štěrbinkami mezi víčky a řasami.

„Ahoj, Pavle. Kolik piv chceš?“ zeptala se, viděla prázdné půllitry na pultě přede mnou.

„Ahoj. Tři, prosím tě. Chtěl jsem za sebou... máš toho dneska hodně, vid’?“

„Hm, je toho moc, ale babička mi pomáhá v kuchyni a občas i tady. A taky přijel na chvíli brácha, tak snad to zvládnem...“

Trochu nakrčila čelo a přivřené oči mrkaly snad víc, než jen z cigaretového dýmu, vypláchla všechny vrácené půllitry a začala roztáčet piva, nadechl jsem se k té řeči, kterou jsem si připravoval, ale vtom se ve dveřích z kuchyně objevila Libunina babička. Libuna jí uvolnila místo u pípy a poskládala si půllitry na táč, bílé čepice přetékal přes skleněné okraje, vykročila s plným tácem do sálu. Vzal jsem si od babičky Engلمانů tři piva a donesl je ke stolu, strejda brácha se o něčem hádal s Krámským, z celého toho poválečného příběhu, před kterým jsem utekl, zbyla jen rozvalená hromádka šedivého popela z cigarety strejdy bráchy v popelníčku na stole. Starý pan Fuks měl pořád ještě ve skleničce trochu štiplavé becherovky, věděl jsem, že mu vydrží až do půlnoci, pak si dá druhou a půjdu ho doprovodit domů jako vždycky.

„Dneska už je dobře,“ kýval hlavou to své, „po převratu spousta lidí ze vsi vodošla do pohraničí, zbyla tu jen dřina, byly noví rozpisové dodávky podle polností, pak přijeli instruktoři z vokresu zakládat do Neměřic družstvo... jo, Pavlíku, to už nikdo neví, co to bylo za časy...“

Libuna se stavila u našeho stolu, zapsala na lístek piva, nešlo nic říct, strejda brácha na ni s úsměvem mrknul, taky se pokusila usmát, ale nebyl čas, dívali jsme se všichni na její plnoštíhlý pas, když odcházela, na její boky, strejda brácha zamyšleně povzdechl a starý pan Fuks mě chytil za paži: „... a víš, kdy bylo nejhuň, Pavlíku? Když jsme dlužili na dodávkách, na daních a dokonce i na pokutách za to všechno předtím. Vod třiapadesátýho už se

pak nekupovalo za lístky, ale udělali měnovou reformu, na poště to vyměňovali, jedna ku padesáti...”

„Pane Fuks, když jste u těch počtů, tak si vás trošku vyzkouším.“ Strejda brácha šibalsky zahýbal obočím a napil se. „Kolik dobytka tehdy v těch letech bylo v Neměřicích, když se zakládal kolchoz? Ale přesně, já se doma voptám svého táty.“

„Jo, chlapče,“ pan Fuks nakrabil čelo, „to ti povím pinktlich. Stovka krav na mlíko, sedum jalovic, třiatřicet koní a štyry páry volů do tahu!“

„Jak si to tak přesně můžete pamatovat?“ nedal se strejda brácha.

„Takto!“ odsekl starý pan Fuks, zašklebil se na něj a obrátil do sebe zbytek ze sklenky. „A metrák pšenice tehdy vykupovali po stovce, žito za šestadevadesát, ječmen za pětadesát a brambory za vosnácet korun...”

Krámský a strejda brácha se rozesmáli, pan Fuks se kabonil do sepraného zažloutlého ubrusu a trochu se mu trásla brada.

„Hovno víte...” mumlal si pro sebe. Krámský ho dost nešetřně poplácal po svěšených ramenou. Ale starý pan Fuks se uraženě díval přes ně oba někam nad dveře do dvora a po chvíli do mě šťouchnul loktem: „A deset let po válce už jsme tu měli biograf, obecní rozhlas, družstevní prádelnu pro ženský a na poště telefon. Jenom velcí sedláci netáhli společně, nikam nechodili. Ti věřili na šeptandu a čekali, že přijde z ciziny zase převrat...”

„Než je komunisti všechny vystěhovali, vid', Krámský?“ uchechtl se škodolibě strejda brácha, který poslouchal, co mi pan Fuks vypráví.

„Co se díváš na mě?“ ohrazoval se Krámský.

„Ty vo tom něco víš, ne?“

„Zato ty víš prd. Ze vsi byl vystěhovanej jedinej sedlák, jeden jedinej...” Krámský zrudl ve tváři, důchodce, už chce mít klid, usmíval jsem se a koukal se přes jeho rameno do okna, jak venku tmavne nebe.

„Vy jste pěkný kurvy...“ řekl strejda brácha a koukal do piva.
„Hele, nech toho, znáš se, když se napiješ... bude tě to pak mrzet,“ řekl už klidně a trochu zlověstně Krámský.

„To určitě...“ napil se strejda brácha.

„Teď už je dobře,“ mručel pan Fuks, „už se nekupuje na lístky...“

Všechna okna do sálu už zasklila tma, k našemu stolu si přisedlo pár dalších lidí, strejda brácha už hučel jako piliňáky, vyprávěl a vyprávěl, ta síla přitahovala všechny, nehnul jsem se ze židle, hřál jsem se v jeho energii, v té jistotě a pocitu bezpečí, všechno bylo v pořádku, nic se nemohlo stát, když tam byl, když tam seděl a povídal.

Až za drahnou chvíli jsem si všiml, že dohrála muzika, pan-
káči přešli tam a zpátky po sále, připadali mi nervózní, ten s cí-
rem na hlavě byl už dost opilý. Po chvíli se mezi stoly objevila
Libuna i s babičkou, servírovaly zájemcům překvapení veče-
ra, pečení s bramborem a se zeleninou, to byla tedy ona vůně,
která prosakovala z kuchyně, kde byli zavření střídavě babič-
ka Engلمانů a Libunin bratr Tomáš, který jinak dělal kucha-
ře v jednom hotelu až v Budějovicích. Strejda brácha objednal
u Tomáše večeři pro celý stůl, jenom starý pan Fuks nechtěl,
odcházel domů.

Došel jsem s ním vlahou tmou přes náves, kolem národního
výboru a místní lidové knihovny až k jeho stavení, Neměřice čís-
lo popisné dvacet osm. Pokynul mi holí a zmizel za vrátky.

Když jsme se dali do jídla, kapela začala hrát další rundu, ale
parket byl poloprázdný. Jenže to trvalo jen jeden tanec, protože
potom kapelník zavelel a muzika spustila osvědčené písničky,
které lidi zvedly ze židlí, *Malý hošík černovlasý a Šestého července
na strahovských hradbách...*

Strejda brácha a Krámský dojedli a Libuna jim mezitím při-
nesla další piva. Já jsem ještě zápasil s trochu tuhým plátkem
masa opečeným jen tak na přírodní způsob.

„Koukám, že je to na tebe ňáký tvrdý,“ komentoval se smí-
chem strejda brácha můj boj s pečením.

„Pro Pavla je celej život nějak tvrdej,“ ušklíbl se Krámský, „kdepak, Pavel není z vaší chalupy, vy jste byli odjakživa jinačí jedlíci a pijáci, no řekni...“ obrátil se Krámský na strejdu brácha, ten už měl bílou sváteční košili rozepnutou skoro až na břicho.

„Hele, vynech na chvíli naši rodinu,“ zabručel strejda brácha. Ale Krámský byl stará drbna a uměl vyprávět letopisy naší vesnice zase z trochu jiné stránky než starý pan Fuks. A přitom se posmíval a v očích měl zlá světylka.

Občas jsem se podíval ke stolu pod pódiem, kde seděli pankáči, bavili se mezi sebou a pili pivo, obrnění v kůži a kovu vypadali snad opravdu trochu zlověstně. Libuna se mi ztratila na nějakou dobu z očí a až za hodně dlouho přišla pro sklenice a prázdné talíře, kapela měla pauzu a muzikanti jedli u stolu, lidi se troušili přes parket ke dveřím do dvora nebo na náves, která už byla přikrytá tmavou letní nocí bez hvězd.

Pomohl jsem Libuně odnést talíře ze všech stolů a pak jsem zůstal stát u výčepu, chtěl jsem být chvíli u ní, abychom spolu mohli mluvit, trpělivě jsem čekal, až se na chvíli zastaví, ale znovu a znovu odbíhala. Opíral jsem se o pult a díval se, jak odnáší k našemu stolu další piva, a když psala čárky na lístek, viděl jsem, jak se na ni strejda brácha usmál a kývl na ni, aby šla k němu. Vstal ze židle, vyndal z kapsy kalhot kapesník, naslinil ho a utřel Libuně z tváře nějakou šmouhu od mastnoty nebo prachu nebo od slz. Pak ji pohladil po vlasech, vzal ji kolem ramen a přišli spolu do výčepu. Strejda brácha posadil Libunu na židličku za pult a říkal jí něco, asi ji zval na skleničku proti smutku a pláči. A já už jsem tam neměl co překážet, a tak jsem se šoural pomalu zase zpátky ke stolu, ke Krámskému a k sousedům, co tam seděli. A odtud jsem se díval, jak strejda brácha vzal sám z poličky láhev myslivce a nalil do dvou malých skleniček. Libuna se na něj dívala a trochu se usmívala, přitukli si a napili se a já jsem cítil, jak mi hoří tváře, jako bych tu kořalku právě vypil sám, ale ve skutečnosti to bylo zahanbením nebo možná lítostí, protože

strejda brácha udělal to nejjednodušší, co se udělat dalo a co mě nenapadlo, když jsem seděl celý večer u stolu jako na trní a přemýšlel, jak Libuně projevít účast, jak jí šetrně říct, že jsem s ní a trápí mě, že ona se trápí. A že je mi líto, co se stalo s jejich maminou, a aby se nesoužila, a že se na mě může spolehnout a obrátit se na mě s čímkoli, vždyť se známe odmala...

Strejda brácha stál za pultem a chvíli za Libunu točil pivo do vymytých püllitrů a mluvil k ní, bylo vidět jen její blond hlavu, jak seděla na židličce, upíjela ze skleničky, a já jsem nevěděl, proč nejsem a nikdy nebudu jako strejda brácha nebo Krámský nebo další chlapi, co jsem znal, kteří by udělali zrovna tohle, zatímco já jsem se nezmohl ani na to, abych něco řekl, vymyslel, udělal, když to bylo přece tak jednoduché a přirozené. Nejraději bych se neviděl.

Za pár minut se opět rozhýkala dechovka, sloky a refrény písniček se převalovaly v tom umaštěném, upoceném rytmu jako stokrát přežvýkané sousto a mě už trochu bolela hlava, sledoval jsem chvíli přes rameno několik tanečních párů na parketu hospodského sálku, strejda brácha už zase seděl a diskutoval naproti mně u stolu, vykřikoval a smál se, ale mně už najednou jeho síla nepomáhala, cítil jsem se sto let starý a prázdný. Panáči se někam ztratili, jejich stůl byl opuštěný.

Noc vyšuměla ke stropu zakouřeného hospodského sálku. Už jsem jenom počítal minuty a čtvrt hodiny, které mýjely, nechtěl jsem jít pryč dřív než strejda brácha, i když jsme měli cestu domů opačným směrem. Prach se usazoval na parketách v sále pod začouzenými světly, která pálila u stropu, už se netancovalo, protože kapela právě odehrála závěrečnou rundu.

Měl jsem v püllitru ještě skoro polovinu druhého piva, bylo už zteplalé a dávno bez pěny, připomínalo spíš jarovou vodu. Strejda brácha už si oblíkl sako a Krámský vytahoval peněženku. Libuna obešla poslední hosty v sále a zastavila se u nás, strejda brácha za mě zaplatil piva i večeři, bránil jsem se, ale on mě neposlouchal a zaplatil ještě panáka Krámskýmu a sobě. Libuna

přinesla láhev myslivce až k nám ke stolu, musel jsem si nakonec dát poslední kořalku s nimi a Krámský se mi smál, že jsem toho panáka vypil nadvakrát, že jsem ho do sebe neuměl obrátit naráz jako oni.

„Ty že seš z chalupy? Takhle se pijou frťany, co? To snad není možný...“

Chystali jsme se vyjít na náves, ale vtom se ve dveřích objevili dva kluci ze vsi a jednomu stékaly po tváři pramínky krve a držel si hřbet ruky podnosem, krev mu protékala mezi prsty a šikmo rýhami po dlani. Libuna zrovna odnášela ze stolu prázdné láhve od vína a od limonád, sklenice a popelníky, a když viděla tu krev, došla rychle do kuchyňky pro lékárníčku. Strejda brácha odstrčil toho prvního a znalecky prohlížel zranění zakrváceného kluka, byl to Petr, co jezdil s traktorem v družstvu.

„Nic to není,“ řekl nakonec, „máš jen natržený vobočí a rozbitej rypák...“

Petr se k nám otočil zády a vzal si od Libuny vatu a fáč, otíral si krev a pak mu Libuna na tvář přilepila náplastí kus polštářkového obvazu, u nosu si přidržoval chomáč vaty, která rychle prosákla krví. Vyprávěli oba zmateně, jak společně vyhnali pankáče za ves a co se všechno dělo.

Vyšli jsme před hospodu. Oba kluci se dali domů podle řeky a Krámský chtěl po strejdovi bráchovi, aby ho odvezl domů na samotu traktorem s radlicí, který měl strejda brácha zaparkovaný před chalupou u přívozu. Začal jsem jim to rozmlouvat, že to není dobré, když oba pili, ale Krámský mě odstrčil.

„Co jsi pořád posranej, běž domů! Ne, ty snad nejsi z vaší chalupy. A nesar se tady do našich věcí...!“

„Drž už, kurva, hubu, co to pořád meleš!“ obořil se najednou strejda brácha na Krámskýho tak prudce, až jsem ztuhl leknu-tím. „Co to furt kecáš, že není náš, ty vole? Pavel je ten nejlepší z nás, to si pamatuj, z celého našeho rodu! Študuje na univerzitě v Praze, bude z něj doktor nebo tak něco a ty mu nesaháš ani

po kotníky, tak už buď konečně zticha, protože von je stokrát lepší než ty...!“

Krámský povytáhl obočí a něco našťavaně brumlal.

„Pavel má recht, pudeš domů po svejch, já jsem měl pivo.“

A já jsem se chabě pokoušel něco říct, protestovat proti tomu, co strejda brácha právě řekl, protože to nebyla žádná pravda, byl jsem trochu zaskočený a trochu jsem se styděl, co jsem to zavinil, cítil jsem teplo ve tvářích, ale vlhká noc mi chladila rozbouřenou krev. Hvězdy nebylo vidět a na obzoru po celé šířce nebe prosvítal bledý proužek, protože bylo vlastně ráno.

„Dobrou noc, Pavle, běž už spát,“ plácnul mě strejda brácha lehce do zad.

„Ahoj, dobrou... Dobrou noc, pane Krámský...“

Krámský byl na odchodu, ale otočil se a zvedl ruku na pozdrav. Strejda brácha ho rychle došel a kráčeli spolu po silnici a já jsem si sedl na schody a díval se za nimi, jak odbočili k řece, a ještě když byli dávno za zatáčkou, doléhal ke mně Krámského vysoký vrzavý hlas a burácivý smích strejdy bráchy. Kámen mě trochu studil a vítr chladil horké čelo. A pak bylo chvílku slyšet startování a motor strejdova traktoru s radlicí naskočil.

Vrátil jsem se raději do sálu. Stoly a židle byly trochu rozházené, ubrusy nakřivo, to všechno čekalo příští den Libunu a babičku Engلمانů, uklidit sál po taneční zábavě a umýt nádobí. Vešel jsem přivřenými dveřmi do výčepu, Libuna už měla půllitry a sklenice umyté, rovnala prázdné láhve od vína a kořalky. Když mě uviděla, usmála se tím bolavým úsměvem, při kterém přivřené oči vypadaly jako oteklé nevyspáním nebo dlouhým pláčem, ale tak to bývalo i předtím, byla to Libuna. Pomohl jsem jí srovnat láhve od červených a žlutých limonád do modrých plastových beden, tři jsme postavili na sebe a navrch jsme položili ještě pár láhví od Pražského výběru a Hodonínského slunce, Libuna je přidržovala rukou a společně jsme všechno odnesli nadvakrát do sklepa.

Jedna žárovka svítila nad prahem a druhá až dole pod stropní klenbou. Sešli jsme opatrně po příkrých vysokých schodech,

stěží se na ně vešla noha, jak byly úzké. Malým podlouhlým okýnkem na úrovni venkovní silnice, které jsme měli nad hlavami, proudila dovnitř letní noc či brzké čerstvé ráno, bylo jen o něco světlejší než tma uvnitř ve sklepě s jeho dechem, syrovým, plesnivým a studeným. Položili jsme bedny na zem pod pavučiny a vlhké cihly stropu, trochu jsme se přitom srazili hlavami, jak jsme se naráz oba sehnuli. Zasmála se nahlas a letmo jsme se zachytili očima. Ucítil jsem poněkud čpavý závan její blízkosti, z potu v jejím podpaží, z těch hodin prochozených mezi parke-tem, výčepem a kuchyní, byl to okamžik. Opatrně jsem se na-
přímil, ale vešel jsem se pod nízký strop akorát. Vystoupal jsem zpátky po schodech za Libunou, za jejími bílými lýtky a černými boky a černou stuhou. Nahoře zamkla úzké sklepní dveře těžkým kovaným klíčem, který musel být starší než my dva dohromady.

„Děkuju, Pavle.“ Libuna si ve výčepu sedla ze strany na židli, pravým loktem se opřela o opěradlo a položila si hlavu na loket. Vzpomněl jsem si zase na strejdu bráchu a na panáky myslivce, jenže teď už nemělo smysl nic říkat, bylo po všem a mně se tolik chtělo spát.

„Máš žízeň, Libuno?“

„Jo,“ Libuna se zasmála. „Vidíš, kdyby ses teď nezeptal, ani bych si to neuvědomila.“

Podívala se na mě štěrbinkami hnědých očí a já jsem byl v tu chvíli tak šťastný, že to nikdo nepochopí. Vzal jsem jeden z vypláchnutých půllitrů, které stály dnem vzhůru na rozprostřené utěrce, a natočil jsem do něho pivo. Donesl jsem ho ke stolu a postavil před ni. Vzala půllitr do obou dlaní a dlouze se napila, podala mi ho a já jsem se napil taky. Potom kývla směrem ke dveřím do kuchyně a usmála se na mě přimhouřenýma očima.

„Chceš něco vidět?“ A znovu se zadívala na ty dveře. Pokrčil jsem rameny, ze štěrbinek jejích očí svítila otázka dál.

„Nikomu jinému v týhle vsi bych to říct nemohla.“

Vstala, popošla ke dveřím, s rukou na klíce se zastavila, znovu se na mě podívala a povytáhla obočí. Potom otevřela do tmy, vešel jsem za ní do kuchyně, a když rozsvítila, leknutím ve mně cuklo. Na podlaze napolo seděl, napolo ležel ten pankáč s čírem, opřený o stěnu vedle dřezu s nádobím od večere. Nohy v úzkých nohavicích měl natažené před sebe, jenom tak v černém tričku vypadal mnohem útlejší, byl snad ve skutečnosti hubenější než já, sám na zemi bez celé té kožené a kovové výbavy, která ležela vedle na podlaze. Bunda s vycpanými rameny pobitá lesklými cvočky, nějaké náramky s ostny a opasek s těžkou přezkou.

„Čerokí je hodnej,“ řekla Libuna. Hleděla na něho spíš s mateřským soucitem než s obavami. Mohlo mu být kolem dvaceti, možná míň.

„Chceš něčeho napít? Sifon?“ zeptala se Libuna pobledlého mládence v černém. Přikývl, mžoural do elektrického světla a hrabal se na nohy. Nechali jsme ho na chvílku v kuchyni a Libuna vytáhla z lednice pod pultem láhev sody.

„Jak se tam dostal?“ chtěl jsem vědět.

„Schovala jsem ho. Někdy kolem půlnoci. Byl namol a naši kluci ho hledali, že nebyl s těma ostatníma, co se s nima venku rvali. Chtěli ho zmlátit. Nemoh by se ani bránit, bylo mu blbě.“

Pankáč se objevil ve dveřích, už s opaskem i bundou, v obličeji byl bílý a nejistě stál na nohou obutých v těžkých botách. Otevřel jsem sodovku a podal mu ji. Rychle se napil a pak ještě jednou.

„Dík,“ zabručel, postavil láhev na pult a dupal ke dveřím.

„Máš kam jít?“ zeptala se ještě Libuna. Neodpověděl a zmizel na návsí. Ta byla už pustá a tichá, a tak jsme jen chvílku stáli ve dveřích a dívali se za ním. A jak se klopýtavým krokem vzdaloval, rozštěkali se postupně všichni psi. A i když už nám kluk se splhlým čírem dávno zmizel z dohledu, ze stále větší a větší dálky k nám doléhal psí štěkot, který doprovázel jeho osamělou pouť vesnicí.

„Von si je najde, ty svý kámoše,“ řekl jsem směrem za ním. Libuna přikývla, vrátili jsme se oba do výčepu. Svlékla si bílou

zástěru a vzala si z věšáku u okna tenký svetr na zapínání. Potom jsme zavřeli všechna okna, Libuna zamkla dveře na dvůr a vyšli jsme na schody před hospodu, ještě otočila klíčem v zámku hlavních dveří, a to znamenalo, že červnová tancovačka v Neměřicích je definitivně skončena.

Šli jsme vedle sebe po asfaltové silnici, opačným směrem, než šel před chvílí pankáč. Tmou se ozývaly jen naše kroky a chřastění svazku klíčů, který měla Libuna navlečený na prstě. Došli jsme na konec vesnice a minuli naše stavení s tmou v oknech.

„Půjdu ještě kus s tebou,“ řekl jsem, když se Libuna zastavila před našimi vrátky. Prošli jsme kolem bílé, červeně přeškrtnuté cedule s názvem Neměřice.

„Děkuju za pomoc, Pavle.“

„Máš to teď těžký, já vím... na hospodu jste najednou s babičkou samy.“

Libuna trochu vzdychla, nevěděl jsem, co dál říct, byli jsme na samém konci vesnice u Englmanovic chalupy. Před vraty do zahrady se Libuna zastavila, v úsměvu jejích oteklých úzkých očí se zračila únava z práce a z pláče.

„Víš, co je pro mě nejtěžší? Chodit touhle jedinou silnicí a všude ji vidět... já vím, že někteří lidi neměli mámu rádi. Pro to, co bylo dřív, a že chodila uklízet do kostela a zároveň na Národní výbor a...“

„Na to kašli.“

„... a záviděli jí, Pavle.“

„Proboha co?“

„Nevím. Asi ty dvě stovky za měsíc, co měla za ten úklid.“

Hleděl jsem do země, do šterku před vraty Englmanovic chalupy.

„Víš, žes mi vlastně nejvíc pomoh?“ řekla Libuna trochu oživlým hlasem.

„Já?“ udiveně jsem se na ni podíval.

„Předvčírem jsem šla ze vsi a vidím tě, kráčíš si se psem a s knížkou v ruce kolem vody, jako vždycky, chodíš se učit nebo

číst k řece... jako je kostelní věž vodjakživa zelená a hospoda pořád stojí tam, kde stála... pak vím, že všechno, co sem patří, co i ke mně patří, trvá dál, lidi i věci, který znám.“

Nebe nad lesem bylo jako světlá křída a páry jako lehounká mdloba z vyčerpání, pálily mě oči z té probdělé noci.

„... říká se, že kdo byl tak nemocnej jako máma, že mu hrozně uškodil výbuch tý jaderný elektrárny v Rusku. V novinách psali, že tady žádná radioaktivita není, ale slyšela jsem, že v Rakousku vůbec nepásli krávy, že to bylo všude na trávě a lidem prej rozdávali jódový tabletky. Dyť do Rakouska to odsud není ani padesát kilometrů,“ říkala Libuna potichu, už se nepřemáhala, aby se usmívala.

„Já fakt nevím, Libuš. Je to už dva měsíce, ale prej to tam pořád ještě hasí, v tom Černobyli, lejou na to beton z helikoptér... voni nepřiznají, jak to dovopravdy je, dyť to každé ví.“

Libuna za sebou zavřela plechová vrata, ráno se pomalu trhalo z oblohy a únava ležela ve svalech a v kůži a ve slovech, co scházela doříct.

„Až budeš mít náladu, tak se zase někdy stav, Libuš, přivez jsem z Prahy nákou novou muziku, desky a kazety.“

Rozloučili jsme se a já jsem se vrátil zpátky po silnici, naše chalupa byla tichá, opatrně jako zloděj jsem vstoupil do svého pokoje a zavřel za sebou dveře. V okně plavalo světlounké časné ráno, ozývali se ptáci ze zahrady. Lehl jsem si na bíle povlečenou postel a v hlavě mi bušila krev, věděl jsem, že nebudu moct usnout. A jestli přece jen usnu, tak budu ve snu tancovat a bude hrát muzika, kolem stolu budou sedět hrozně povědomí, ale přesto jakoby cizí lidé, jeden přes druhého budou povídat a já budu jen sedět a poslouchat, ale stejně se nic nedozvím a nikdo mi nepoví, jak mám žít.

Dřevěný nůž

„Myšáčku, povídej, jaký to s ní bylo? Přeháněj...“ šklebil se tlustoch Markýz a utíral si ruce do zamaštěné pucvole.

„Ten má dost,“ řekl blondák Zbyšek směrem k Michalovi sedícímu na podlaze garáže a podal Bonnerovi klíč desítku na uvolnění matice. Motorka číza stála uprostřed prázdné garáže skoro odstrojená, zbýval snad už jen výfuk.

„Myšáčku, přines jsi jí kytku na rozloučenou?“ poškleboval se dál Markýz. „Krad je ve farský zahradě, viděl jsem ho nejmní třikrát, Rómea...“ pokračoval k ostatním.

„Tak už mu to řekni,“ kývl Zbyšek s neoholeným plavým chmýřím pod nosem na Markýze, „dyť to ví už každý.“

„Myšáku, ser na ni, seber se, ty vole,“ řekl Markýz a pak se zrazil uprostřed věty jako před ránou z milosti.

„Řekni mu to ty,“ rýpnul špičkou boty do Bonnera, ten měl na sobě jen tílko zamaštěné od oleje a hnědé vojenské montérky.

V garáži byl hluboký stín a Michal seděl opřený o zeď, chvíli hořel a hned zase bledl, díval se upřeně před sebe, dlouhé snědé ruce položené na kolenou. Nad ním se ze stěny trhal vybledlý plakát. Černobílá fotografie staré škodovky, upevněná rezavými připínáčky, a nad ní velkými písmeny zbytek z utrženého nápisu:

ARRY BOUŠKA

7. ČERVNA 1975

NEMĚŘICE – NOVÝ MĚSTEC

9,5 KM

VE VOZE ŠKODA OCTAVIA

SE ZAVÁZANÝMA OČIMA !!!

„Ten pingl, co nosí pivo v Radimilicích, ti tu tvoji vyšoustal, Myšáčku, minulou sobotu při pouťový zábavě,“ pronesl pomalu chraplavým hlasem Bonner, v řídkém strništi na opálené tváři měl černé šmouhy od šmíru, „vyprávěl nám o tom druhý den v hospodě.“

Michal seděl bez hnutí.

„Projedeme ji večer ve skladáku, je teď prázdněj. Víš, co to bude za rachot bez vejfuku?“ pokračoval Bonner dál, jako by mluvil o tomtéž, jenomže k Markýzovi. Výfuk už byl skoro odmontovaný, na celé motorce už zbylo jen sedlo, řídká a motor, kola na holém rámu a nádrž.

Michalův bratr seděl až dosud mlčky u motorky a sléval do jedné plastové láhve různé zbytky oleje z plechovek. Zvedl na okamžik oči k mladšímu bratrovi a pak se obořil na Markýze: „Nekuř tady, debile, je tu všude volej a benzín. Koukej to zhasnout.“

„No jo,“ řekl otráveně Markýz a šel kouřit před garáž, zmizel zalitý oslnivým světlem, červencové slunce bilo do betonového prahu a do otevřených křídel plechových vrat.

„V pátek jsi s ní měl ještě rande, ne?“ zeptal se ostře Zbyšek. „Viděl jsem tě, jak se plížíš nenápadně za ves.“

„... a druhej den ti nandala paroží,“ dodal Bonner, položil odmontovaný výfuk na betonovou podlahu a utřel si ruce o kalhoty.

„Co ti říkala, Myšáčku? Že máš krásný štíhlý prsty, jako minule? Jak jsi snědej a že máš nádherný dlouhý řasy?“

„Nech toho,“ řekl tence Michal a ryl patou boty do betonové podlahy plné olejových skvrn.

„Myšáku, ser na ni,“ opakoval Zbyšek.

„Vysvětli to bráškov, na co jsou dobrý ženský,“ zasmál se drsně Bonner a vzal si od Michalova bratra malý kanystr s benzínem. „Abyš je svlíknul jako tuhle mašinu.“

„Dolej jenom půl nádrže, ať je mašina co nejlehčí,“ řekl Michalův brácha a odšrouboval víčko na nádržce. Benzín jemně šplouchal, jak tekł z kanystru, a garáží zavanula jeho vůně, výpary se chvěly nad ústím nádrže. Pak si Bonner a Zbyšek sedli na zem, Markýz se vrátil už bez cigára a stál před čízou, zírali na ni všichni čtyři, nebylo už co odšroubovat. Spokojeně si prohlíželi plechy poházené kolem.

„Vypadá jak teréňák, měli bysme ji zkusit na polní cestě za vsí,“ řekl Zbyšek.

„Až večer,“ zakroutil hlavou Markýz, „je tam hroznej hic.“

„Já se spíš těším, až ji budem oblíkat,“ řekl Michalův brácha a ukázal na kovovou kostru motorky.

„Už jsem říkal Harrymu,“ pokýval hlavou Bonner, „byl jsem za ním v sobotu na benzínce. Udělá to za tašku piv.“

„Paráda!“ řekl Markýz.

„Ale hlavně se musí pořádně vyladit motor,“ pokračoval Bonner, „a to udělá jedině Harry...“

„Jsem slyšel, že tu pumpu koupí Rakušáci,“ řekl Michalův brácha. „Prej má bejt třikrát tak velká a Harry tam bude dělat vedoucího.“

Michal seděl stranou, oči zapíchnuté před sebe, a mlčel jako zařezaný. Markýz se k němu vláčně přisouval, stál nad ním a lehce ho kopal do podrážek bot.

„Miluješ ji, Myšáčku?“

Michal neodpovídal.

„Tak co, miluješ ji? Co je na tom, tak to přiznej. Miluješ ji, vid’?“

Michal mlčky přikývl.

„Myšáčku, ale je to svině. Rozumíš, je to svině, smiř se s tím.“

„Nech mě na pokoji,“ odpověděl Michal nečekaně zprudka.

Markýz ho přestal kopat do boty a sraštil hladké čelo.

„Ty jsi úplně blbej? Je to svině, ta tvoje Dorota, vodkopla tě, protože si našla lepšího, staršího a prachatýho. Tak to řekni, ne?“

Bonner vstal a přešel pomalu garáží, stáli s Markýzem nad Michalem.

„Myšáčku, řekni, že je to svině,“ vyslovoval vemlouvavě Bonner.

Michal seděl nehnutě dál.

„Slyšíš?!“ vyštěkl Markýz. „Řekni nahlas, že je svině! Dělej!“

„Je to svině. Řekni. Je to svině,“ opakoval temně Bonner, mhouřil oči a Zbyšek se k nim taky přidal, stáli teď kolem Michala v půlkruhu všichni tři.

„Je to svině,“ chrčel Bonner.

„Řekni to, kurva! Je to svině,“ hystericky pištěl Markýz.

„Je-to-svi-ně,“ deklamoval Bonner, „řekni to, dyť je to pravda!“

„Je to svině,“ opakoval Markýz.

„Je to svině,“ hučel Bonner a drtil Michala pohledem, Michal přeskakoval očima z jednoho na druhého a oni se dívali, jak se potí a koupe ve vlastní šťávě.

„Řekni to, Myšáku, řekni, svině, svině.“ Zbyšek kopal Michala do podrážky jako před chvílí Markýz.

„Zahnula ti? Lhala ti? Tak je to svině, ne?“ ječel Markýz. „Je to tak, nebo ne?“

Nebylo poznat, jestli Michal kývá, nebo odmítavě vrtí hlavou, možná to bylo obojí současně. A po několika vteřinách ticha řekl Bonner znovu naléhavě: „No tak, je to svině!“

Michalovi cukala brada a Bonner ještě jednou zopakoval „je to svině“. A Michal ze sebe vyrazil to, co chtěli slyšet, a pak si loktem zakryl oči, vyskočil a odstrčil Markýze, protáhl se kolem svalnatého Bonnera a zmizel ve slunci, rozpálená plechová vrata zaduněla, jak do nich plácl dlaní, aby se jim vyhnul.

Kluci se po sobě podívali, Bonner povytáhl tázavě obočí a ušklíbl se. Michalův bratr se zvedl ze stinného kouta garáže.

„To jste přehnali, ne? Víte, jaké je,“ řekl a vyšel z garáže. Slunce pražilo do betonu zarůstajícího travou, zlatá, zelená a žár mezi kameny a pískem pod nohama.

„Myšáku, počkej, co blbneš!“ zakřičel oslepený sluncem. Ale Michala už nebylo vidět, ani se neozval.

„Jste fakt blbí. Ještě mě napráská doma, že hulím.“

Obstoupili místo Michala odstrojenou motorku.

„Harry je stejně dobřej, že nám ji udělá,“ uznale pokýval hlavou Markýz, „fotr by mě s tím vyhodil.“

„To víš, pracující důchodce, má čas,“ pronesl znalecky Michalův brácha.

„Náhodou, vole,“ Bonner stříkl plivanec na podlahu mezi olejové skvrny, „táta mi vyprávěl, jaké byl Harry zamlada frajírek.“

„Fakt? Dyť je víc plešatej než náš děda...“

„Plešatej?“ zasmál se Bonner. „Jsi ho měl zažít zamlada! Mánička jak svině, vole... fakt! Táta má doma fotky. Háro do půl zad. Na džíse nosil našitý americký a anglický vlaječky.“

„No a?“ pokrčil rameny Michalův brácha.

„Za to se zavíralo, vole! V padesátejch letech tě kvůli tomu mohli voběsit, se zeptej svého dědy.“

„To je fakt,“ přitakal Markýz, „můj táta říkal, že Harry byl jedinej disident v okolí Novýho Městce.“

„Disident!“ vyprskl Michalův brácha. „Dyť měl volhu, vole, ruský auto, to si pamatuju i já.“

„Jenže, vole, v tý volze měl motor z mercedesa, blbečku, a mercedes byl ze západního Německa. Normální diesel motor, vole! To právě nikdo nevěděl.“

„Jo, aby moh krást naftu z nákladáků, co vopravoval, to zas říkal můj fotřík.“

„Nechte toho, vole, jste jak malí,“ okřikl je Bonner. „Harry je náhodou borec. Tykám si s ním.“

„Ty mu neříkáš pane Bouška?“ zeptal se Markýz nedůvěřivě.

„Jsi blbej? Jsem plnoletej, ne...“

Michal seděl na posteli, na zeď padalo žluté slunce a vlnící se mřížky ze záclon, horko se převalovalo uvnitř čtyř stěn, nebylo to lepší, ani když si lehl, deka nestudila. A nebylo to lepší, ani když zavřel oči, za zavřenými víčky to bylo žhavé, červené a žluté kruhy pukaly žárem, horké ruce se lepily na povlečení. Tikání hodin v tom obíleném tichu zklidňovalo chvění a dechy a výdechy, jen občas zaškubala někde uvnitř nějaká křeč, jako svíjející se užovka, jako palčivá připomínka.

Náraz vzduchu nazvedl víčka, Michal se probudil z chatrného polospánku a posadil se na posteli. Jeho bratr vtrhl do místnosti a zabouchl dveře.

„Co děláš?!“ zeptal se tvrdě.

„Nic...“ Michalovi přeskočil hlas.

„Bulíš? Už tě mám dost. Co tam pořád ležeš, do garáže, když se s náma neumíš bavit.“

„Petře...“

„Buď zticha! Nikdo na tebe není zvědavěj. Do party stejně nepatříš.“

„Jak to?“ podíval se Michal vyděšeně do bratrovy tváře.

„Je ti patnáct a chováš se jak malej harant. Bonner už má půl roku papíry na auto a já budu mít na mašinu, Zbyšek a Markýz dělají papíry na pionýra, a ty neumíš pořádně ani na kole.“

„Umím.“

„Drž hubu! Jsi jak malej parchant, a přitom frajeříš, že chodíš s holkou. Pak se rozbřečíš jako blbeček.“

„Já jsem se nerozbřečel...“

„Buď zticha! Nebudeš se mnou nikam chodit, sed' doma...“

„Ale proč?“

„Protože jsi nemožnej. Vždycky jsi byl takovej. Když jsi byl malej, mňoukal jsi jak kočka a lez jsi po čtyřech, bál ses jít sám za humna ještě ve čtrnácti a...“

„To není pravda.“

„... a máma tě musela chodit večer přikrejš, a když tě přikryla a dala ti pusku na čelíčko, tak jsi ležel a bál ses pohnout, aby sis to přikrytí nepokazil.“

„Petře, nech toho.“

„Už tě mám plný zuby, rozumíš, jdi zpátky do mateřský školy. Nemáš ani řidičák na malej motocykl, protože jsi sračka...“

„Ale já bych...“

„Buď zticha, ještě jsem neskončil. Nemůžu tě nikam brát, protože z tebe mám jen ostudu. Lepší si nad postel jeleny a lvy a zebry a podobný hovadiny, jak malej. Na policiče nad postelí máš tenhle pitomej nůž ze dřeva.“

„Ten mi přece vyřezal táta...“

„Jo, ten ti vyřezal táta před deseti lety, chodil jsi s ním po vsi... Tak s tím nožem spi až do pětadvaceti...“ Michalův bratr přecházel po pokoji, mával rukama a kroutil rozčileně hlavou.

„Dřevěnej nůž je kravina, chápeš to!? Dřevěnej nůž je na hovno, je to nesmysl, hloupost, tak to hod' do kamen nebo rozsekej na špalku, do prdele!“

„Petře...“

„Tys byl vždycky mazlíček a naši ti nadržovali a já jsem dostával za tebe přes hubu. Taky z tebe nic nebude, potřebuješ pořádnou školu, rozumíš, Bonner a Markýz jsou ostrý hoši.“

„Petře, já chci s váma chodit...“

„Ne. Protože jsi srab. Proč myslíš, že ti říkají Myšáčku? Takovou přezdívkou můžeš mít jen ty. Buďto se vykašleš na ty tvoje kraviny a zvířátka a fňukání, nebo se jdi bodnout!“

„Já k vám patřím, přece...“

„To si dobře rozmysli a chovej se podle toho. Buď řekneš *jo*, že chceš být jako my, nebo řekneš *ne*, a pak si dělej, co chceš. Máš do večera čas na rozmyšlenou, pak sem přijdeš a řekneš *jo*, nebo *ne*. Jasný? A teď vypadni!“

Michal seděl na posteli a hleděl do podlahy. Bratr ho sledoval výhrůžným pohledem.

„Myš! Pocem! Co jsem teď řek? Rozuměl jsi tomu!?“

Michal vstal a došel k bratrovi.

„Slyšel jsi, co jsem ti řek?“

„Jo.“

„Tak vypadni.“

Michal se nehýbal.

„Padej ven, řek jsem!“ bratr vystrčil Michala ze dveří.

Michal stál na chodbě na dlaždicích, jako by nechápal, co má udělat, díval se pod nohy, jak se dlaždice střídají, hnědá, bílá, hnědá, ta šachovnice srovnala jeho kroky, ale přede dveřmi na verandu se otočil a vrátil se. Otevřel. Bratr seděl za stolem.

„Vypadni!“ syknul, jen co se objevila Michalova tvář mezi zárubní a dveřmi.

„Petře, já už to vím teď...“

„Co víš teď?“

„Že ti chci říct *jo*, já chci bejt s váma...”

„Říkal jsem ti, až si to rozmyslíš, tak přijď.”

„Ale já už to mám rozmyšlený...”

„Vypal! Kolikrát ti to mám říkat...”

Michal přibouchl dveře a šel zase chodbou ven, vítř ho v tom horkém podvečeru trošičku zastudil pod tričkem a na čele. Bylo mu do breku ze všeho, na co se podíval, plechový kropáč a záhonky s maceškami a staré šlapací kolo opřené o plot. Šel do zahrady za psem, ale nenašel ho. Nebe tmavlo a padalo na něj, z trávy šla voda a vůně nahoru do větví jabloní, v očích ho řezaly slzy a jeho patnáct let a svět se trochu mlžil a potácel se a byl tak krásný.

Havrani ve městě

Lidé v Novém Městci si už za ty dva roky zvykli na policejní auto postávající na polní cestě za městem směrem na Radimilice a rakouské hranice. Pole jde až za obzor, kamenitá cesta končí uprostřed v remízkách, na jaře sem včelař přivleče pojízdné úly, k jetelu, vojtěšce nebo k řepce olejce.

Bílou škodovku se zeleným pruhem a kulatým policejním znakem na kapotě tu často vídají lidé, co chodí na procházku se psy, zhruba tak od října do konce března. Nadstrážmistr František Kalich je pomenší chlapík, vlasy řídnoucí, ale pořád tmavé, trochu problémy s váhou. Dva roky před důchodem. Často zajede po službě sem nahoru za město. Někdy si jen tak otevře dveře auta, když zastaví v kolejích vyježděných traktory. Vypne motor a rádio, otočí se v sedačce nohama ven a přes kolena si přehodí deku, když v listopadu nebo v lednu hodně protahuje ledový vítr přes pole. Vidí na hejno havranů a za nimi v dálce střechy a antény na domech Nového Městce. Služební dalekohled ostří na ty velké černé ptáky s kovově modrým leskem v peří, do téměř nepopsaného školního sešitu po dětech si občas dělá poznámky.

Za ty měsíce už leccos odpozoval. Rozezná dospělé havrany od mladých, staří mají světlé lysiny kolem zobáků a jsou mohutnější. Už ví, jakou potravu havrani sbírají na zemědělských plochách kolem, ví, v kolik hodin večer se hejno slétává, aby od táhlo společně na nocoviště. Taký zná období jejich hnízdění. V předjaří už od konce února. Ta nešťastná hnízdiště ve městě. Stromy obtěžkané velikými hnízdy z větviček a suché trávy. A havraním křikem. A chodníky znečištěné bílým ptačím trusem. Panu Kalichovi není ten havraní pokřik nepříjemný. Zvykl si na něj a má ho dokonce rád. Čím víc o havranech ví, tím jsou mu sympatičtější. Jenže některým lidem ve městě havrani vadí. A někteří je nenávidí. Je to už starý kolovrátek, zná to nazpaměť. Každý rok si chodili stěžovat. Nejen na policii, taky na obecní úřad, na myslivecký svaz, a dokonce na krajskou hygienu do Budějovic. Když se podařilo z jedné části města havrany vypudit, usadili se v jiné.

Pan Kalich má v kuchyni na stole hromádku knih. Listuje pomalu jedním přírodovědným spisem a dělá si poznámky do školního sešitu.

„Ty už mi připadáš fakt jako blázen, Franto,“ říká jeho žena od kuchyňské linky. Pan Kalich zvedne oči od knih a podívá se trochu lítostivě na manželku. Má blond ondulaci a květovanou zástěru uvázanou vzadu za krkem. Neotočí hlavu a neusměje se.

„Ale proč?“ ptá se mírným hlasem.

„Proč asi? Ty tvý vrány...“

„To jsou havrani, Maruško.“

„To je snad jedno, ne? Už neděláš nic jinýho, jenom brejlíš do knížek nebo běháš po polích. A uklid' si to, budu nosit na stůl.“

„A co bych měl po večerech dělat?“

„Už ani nečteš detektivky. Máš na nočním stolku dvě od loňskejch Vánoc, nepřečtený! V úterý jsi ani nebyl v hotelu na kartách.“

Pan Kalich skloní před těmi řečmi hlavu do knížky.

„Tohle je ale, Maruš, ohromně zajímavý, poslouchej, co je napsáno v *Kosmasovo kronice* o havranech! Rytíř *Berthold z Bertholdic jel po pražském mostě, a když dojel k věži, která jest na konci mostu při Malé Straně, srazili dva havrani kousající se kámen z nejvyššího vršku žaláře, kterýžto kámen spadnuv udeřil do hlavy téhož Bertholda, od kteréhož udeření on spadnuv z koně ihned vypustil ducha!*“

„Ty čteš *Kosmovu kroniku*?“

„Ne, tohle stojí v knížce *Ptactvo Velké Prahy* od Jiřího Bauma, vyšla ještě před válkou. To byl zoolog, Maruš. A poslechni si, jak to Baum komentuje. *Přírodopisec, místo aby truchlil nad předčasnou smrtí statečného rytíře, se raduje, že má pěknou zprávu o výskytu havranů v Praze v době tak dávné. Jeho radost však není nezkalená, protože není jisto, zda v původním latinském originále slovo corvus znamená skutečně havrana, ale pravděpodobně ano. O sto let později mnich Klaret překládá slovo corvus slovem havran, kdežto vráně říká latinsky cornix, kavce monedula a krkavci geria. Je*

tedy alespoň pravděpodobné, že každoroční zimní návštěvy havranů v Praze jsou velmi starého data.“

Paní Kalichová kroutí hlavou a nalévá polévku. Knížky jsou alespoň na chvíli odsunuty na okraj stolu.

„Kdes to vůbec vzal, ty knihy?“

„Byl jsem včera služebně v Budějicích, tak jsem zašel do muzea. Půjčili mi je.“

„Ty seš fakt blázen.“

„No jen se podívej, jsou to vzácné knihy. Tohle je ten Baum a tady *Fauna ČSSR*, díl třetí, Ptáci. Hudec a kolektiv. A tady, hehe, *Die Saatkrähe*, 1956, napsal R. Gerber, *Die neue Brehm-Bücherrei...*“

„Ty umíš německy?“

„No něco si pamatuju ze školy a něco od svého táty. Pustím se do toho se slovníkem.“

„Teda, ty toho budeš vědět o těch vránách – teda havranech, já vím – víc než profesor Sláma z gymnázia.“

Pan Kalich ztuhl s lžící před ústy, podíval se na manželku a pousmál se:

„Ono je to moc zajímavý, co všechno můžeš vypožorovat. A profesor Veselovský píše, že havraní hejno, když je na poli a hledá potravu, vždycky má pár jedinců, co jsou na okrajích a sledují případný nebezpečí, který by celému hejnu mohlo hrozit. A pak dávají pokřikem signál, aby se všichni zvedli a uletěli. A tyhle předsunutý hlídky, Maruš, ty nemaj vlastně čas si sbírat potravu. A proto ostatní havrani z hejna jim nechávají stranou zvlášť pěkný kousky k snědku, než se v tý hlídce zase vystřídají...“

Když má nadstrážmistr Kalich službu přes noc, vytáhne si někdy z police celý spis, který sám nadepsal HAVRANI a který už před lety založil kvůli stížnostem občanů. Vzpomíná si, jak to začalo. Lidé přicházeli, prý, dejte už do pořádku městský park. Ti ptáci ho úplně zničili. Maminky tam nemůžou jezdit s kočárky ani s dětmi na pískoviště. Všechno je zaneřáděné, všude ten

jejich řev. A co z nich padá! Určitě mají roztoče a různé jiné parazity. A možná roznášejí tuberu. Někteří zase chodili na radnici, prý, udělejte už něco s těma příšernýma vránama. Pan Varnych o tom napsal pobouřený článek do místního *Novoměstského zpravodaje*.

Nadstrážmistr Kalich byl u toho, když hasiči z výsuvných žebříků likvidovali tohle jejich hnízdiště. Dlouhými bidly s háky a proudy vody z hasičských hadic strhávali velká hnízda ze stromů. Celkem třikrát se celá akce, při níž asistovala i Veřejná bezpečnost – to bylo někdy začátkem osmdesátých let – celkem třikrát se opakovala, než havrani z parku definitivně odtáhli. Pan Varnych se vždycky ochomejtal kolem. Ale havrani z Nového Městce nezmizeli.

Za pár let si udělali nocoviště a hnízdiště v areálu městské nemocnice s poliklinikou. A zase stížnosti, dopisy, návštěvy. Od občanů a od pacientů. Také od lékařů. Prý to působí neblaze na pacienty v lůžkové části a zvláště na oddělení dlouhodobě nemocných. A obyvatelům bytů kolem nemocnice se havraní křik taky nelíbí a ruší je. Pan Varnych přišel tehdy na policii s nápadem, že by havrany mohla střílet četa chlapů se vzduchovkami nebo malorážkami, prý by jako bývalý civilní zaměstnanec armády vypůjčení zbraní zařídil v kasárnách. Pan Kalich se tenkrát otřásl při pomýšlení na takový masakr živých tvorů. Jaktěživ nezabil ani kapra na Vánoce. A tak do nemocničního areálu vjela hasičská auta. Háky, hadice, stříkačky, poplašné sirény a majáčky na červených autech. Rámus neuvěřitelný. Bylo to krátce po listopadovém převratu v devětaosmdesátém. Někteří lidé si mysleli, že se něco semlelo, opozice, kontrarevoluce, zavírali okna a ladili rozhlasové stanice, zapínali televizory. Prostě pozdvižení na malém městě.

Havrani se stáhli k lesu za Nový Městec, v nemocničním parku byl zase klid. Ovšem někteří pacienti si stěžovali, proč hasiči vyhnali ty vrány, že to bylo jediné rozptýlení, jediný život v parku, kde člověk nezakopne o veverku ani o strakapouda.

Nadstrážmistr Kalich si míchá kávu, táhne na půlnoc. Z okna policejní úřadovny vidí na ozářený městský rynek, je tam tiho a klid. S kolegou za chvíli sednou do auta a projedou město. Uklízí do police šanon s nadpisem HAVRANI. Nejnovější založené dokumenty se vztahují k poslední kauze kolem těch nešťastných černých ptáků. Ano, havrani se vrátili. Obsadili staleté lípy a duby na Starém hřbitově. Kolotoč stížností se roztočil nanovo. Trusem znečišťují náhrobky. Neustálým křikem obtěžují obyvatele v okolních ulicích. Pan Varných zorganizoval sepsání petice a s několika sty podpisy ji donesl na městský úřad a v jedné kopii také na policii. Měl v očích takové blesky nenávisti! Nadstrážmistru Kalichovi z toho tenkrát přeběhl mráz pod košilí. Na radnici bylo tehdy těsně před volbami. Nebo těsně po volbách? Tak nějak. Napjatý městský rozpočet a spory v radě města a kdesi cosi. Zkrátka ve věci „havrani versus občané“ se nic nedělo. A přesně v té době došlo na policii v Novém Městci oznámení o rušení nočního klidu. Ale ne oznámení na havrany. Na neznámého pachatele, který ruší noční klid v Novém Městci. A to tím, že v brzkých ranních hodinách střílí dělobuchy na Starém hřbitově a v přilehlém parku. Ohlušující rány budí občany v okolních bytových domech a vilkách za hřbitovem. Kolik venčících se psů uteklo pánům po těch strašlivých detonacích. Cožpak je to přípustné – odpalovat dělobuchy v noci uprostřed města? A proč?

Noční detonace trvaly skoro půl roku. A další stížnosti se vracely ozvěnou. Kdo to děsí občany takovým bombardováním? Kdo nedopřeje klidný odpočinek mrtvým?

Případ pro nadstrážmistra Kalicha. Po pár týdnech to bylo zřejmé. Pravidelným odpalováním dělobuchů v nočních a ranních hodinách na Starém hřbitově a v přilehlém parku se neznámý pachatel pokoušel vypudit havrany z jejich nového nocoviště.

Letos už se havrani na Starý hřbitov nevrátili. Usadili se na oplocené skládce u Neměřic. Lemují ji vzrostlé stromy. Havrani se živí na okolních polích a na větve těch listnáčů ke skládce se vracejí na noc. Pan Kalich hledí na šanon v polici. HAVRANI.

Není už vlastně co řešit. Havrani odtáhli. Ale každé oznámení a započaté šetření se musí nějak uzavřít. A oznámit výsledky těm, kteří dali podnět. Velitel už na to tlačí. A v kauze „Výbuchy na Starém hřbitově“ jsou i škody a újmy na zdraví. Ohluchlí nebo zaběhnutí a ztracení psi. Ale hlavně jedna srdeční příhoda starší paní, způsobená leknutím po výbuchu.

Je neděle večer, pan Kalich sedí u kuchyňského stolu a čte si ve velkém přírodovědném atlasu.

„Maruš, to je zajímavý, poslouchej. Celková početnost zimujících havranů v České republice byla odhadnuta na dva až čtyři miliony jedinců! A ty hejna, Maruško, co k nám přilítávají v říjnu, táhnou ze severovýchodu, z Ruska.“

„Ale dyť v Městci bejvaj přece celej rok.“

„No pozor, to jsou havrani, co tady zahnízdí a na zimu odlétají na jih, až někam do Španělska. A na jejich místo přiletí jiní, ze severu, kde jsou tuhé zimy.“

Paní Kalichová žehlí a trochu podrážděně se dívá na manžela.

„Poslouchej, Maruš, tady to píšou. Velké kolonie se vyskytují v Českých Budějovicích, kolem Soběslavi a taky na Pardubicku. A v Chrudimi, tam zlikvidovali tisícové hejno... víš, já si to tak obracím pořád v hlavě. Něco na těch havranech je prokletýho. Lidi je nenáviděj a vyháněj z měst. Z toho jsou ty nepříjemnosti, chtěl bych tomu někdy přijít na kloub.“

„Tak teď už toho mám dost!“ utrhla se na manžela paní Kalichová, „kdo to má furt poslouchat? Pořád meleš dokola jedno a to samý! Hraješ si tu na detektiva, a přitom to přece ví dávno celej Městec, kdo střílel loni ty dělobuchy!“

Pan Kalich sraštil čelo a sundal si brýle, hledí na manželku, která přestala žehlit.

„Dyť už si z tebe lidi dělaj srandu, rok a půl jezdiš za havranama autem po polích, sleduješ je dalekohledem. Seš už všem pro smích, prosím tě. Dva roky před důchodem. Máš to zapotřebí?“

Pan Kalich zaklapl knihu a dívá se ublíženě stranou, někam do zatažených závěsů na okně.

„Já nejsem zase tak blbej,“ říká tichým hlasem. „Já přece taky dávno vím, že to dělal starej Varnych. Věděl jsem, jak ty ptáky nenávidí, pronásledoval je po celým Novým Městci, dokud je odevšad nevypudil. Byl tím úplně posedlej. Ty dělobuchy si nejspíš nanosil domů, když ještě sloužil v armádě.“

Paní Kalichová rozpačitě přejíždí prstem po plastové rukojeti žehličky a dívá se, jak se manželovi rozčilením trochu třesou ruce.

„Jenže já jsem chtěl vědět, proč to dělá. Co je za tím. Dokážeš to pochopit, že mě to zajímá? To je přece hodně zvláštní věc. Podivnej případ, nebo ne? Já vím, že nejsem žádněj psycholog. Jsem policajt. Takže vyplním kolonky, napíšu do spisu, že je to paragraf ten a ten trestního zákona, výtržnost, nebo je to rušení nočního klidu nebo občanskýho soužití nebo ublížení na zdraví nebo poškozování cizí věci. Ale asi budu vedle jak ta jedle, ne?“

Paní Kalichová skládá kapesníky a tváří se zasmušile.

„Nakonec tam budu muset něco napsat, jasně že jo. Uzavřít spis. Měla ses se mnou někdy dívat v televizi na *Městečko Twin Peaks*.“

„Nebavilo mě to.“

„Agent Cooper taky odhalí vraha Laury Palmerový, samozřejmě. Ale to není všechno, jeho to zajímá ještě dál! Ano, Leland vraždil, ale proč? Vlastně ne on, ale *něco* v něm vraždilo. Jenže co to je? Co to je, to *něco*...?“

Paní Kalichová mlčí, upřeně sleduje žehličku, jak z ní stoupá pára a pak zdvihne oči k manželovi. Nasadil si zase brýle, hlavu skloněnou nad knihou. V napařovací žehličce to zasyčí.

Koně se mají pohřbívat

Erika se skláněla nade mnou. Lechtaly mě ty tamponky a tužka na obočí a její prsty poskakovaly kolem mé tváře tak lehounce.

„Takže myslíš, že je to jasný, v pořádku?“ zeptala jsem se. „Nevlastní bratranec.“

„No jasně,“ řekla Erika a dál mě líčila, zavřela jsem oči před jemným pudrem, „když nevlastní, tak nevlastní.“

„Vypτάvala jsem se táty, jakoby nic, víš, snad nepoznal, že...“

„Co jako neměl poznat?“ smála se Erika. „Vždyť nic nebylo, ne?“

„Říkala jsem ti, že to bylo před dvěma lety. To mi bylo třináct a půl. Jenom prostě ten letní den, pamatuju si ten stín na strejdově zahradě a lavici, hrozně nepohodlnou... pořád jsme se smáli. Pak mi čet z takový tlustý knížky o vesmíru. Hvězdy, planety, různý ty mlhoviny... já si ho pamatuju tak krásnýho, jak se koukal na nebe, v bílý košili a v džínách.“

„Ty jsi romantik. Tak hele, teď dávej pozor. Tohle ti dám s sebou, je to denní krém. A tohle je noční. A tohle je čistící mlíko. Když se odličuješ, večer. I v noci musí pokožka dechat, pročišťuje se.“

„To si fakt můžu nechat?“

„Jasně. Je tam toho půlka, já si koupím nový. A teď ti udělám řasy.“

Už jsem byla nervózní, že táta každou chvíli zatroubí pod oknem. A co bude pak? Až si k němu přisednu do auta, všimne si, jak mě Erika zmalovala. A ten parfém... mohla bych si sednout dozadu, ale to by bylo blbý...

„Tak ty na něj myslíš dva roky a ani jednou jsi ho neviděla?“

„To je pitomý, víd?“

„Proč?“ zeptala se Erika, odtáhla se od mých očí a podívala se na mě s úsměvem. „Je to romantický! Hvězdář, krásnej astronom. To bych taky brala.“

„Chtěla jsem mu napsat, kolikrát, ale netroufla jsem si říct našim o adresu. Ta naše familie. To bys musela znát. Máma se rozčílí, jen když se o tom někdy táta zmíní. On je od tety z Kolína, víš? Vyženila ho. Teda vyvdala ho, nebo jak se to říká u ženskéjch?“

„Toho tvýho Roberta?“

„Jo. Jenže od tý doby jsme u strejdy v Řepicích nebyli, na-
ši se s ním nepohodli. A teď umřel a... to je hrozně pitomý,
Eriko.“

„A co?“

„Že se máme setkat zrovna při takovýhle příležitosti.“

Erika mi přejela rtěnkou po puse, jenom jemně. Světlounce
růžová pomáda.

„No počkej, nelíčím tě snad na funus, ne?“ přestala na chvíli.

„Ne. Pohřeb byl před třema tejdnama. Budou se tam prej do-
hadovat o pozůstalosti, říkal táta.“

„Je to hotový!“ oznámila Erika spokojeně. „Jsi kočka!“

„Táta mě seřve, až to uvidí,“ řekla jsem.

„Tvůj táta? V životě jsem ho neslyšela křičet,“ uklidňovala mě
Erika.

„Poslední dobou je nervózní, víš? Má problémy s firmou, říká,
že to asi bude muset zabalit.“

„To tričko je fakt dobrý, Slávko.“

„Není moc knap?“ zeptala jsem se.

„Je,“ řekla Erika s úsměvem, „ale ty si to můžeš dovolit.“

Sklopila jsem oči a prohlížela jsem si své nové tričko, sněho-
bílé, trochu pod pupík.

„Ta podprsenka...“ nedořekla Erika.

„Co?“ zeptala jsem se rychle. „Je hladká.“

„To jo, ale lepší by to bylo bez.“

„Neblázni!“

„Co ses tak vyděsila? To by tady v tom zapadákově nepřežili,
vid? Měla bys vidět Londýn, holčičko, tam je to teď móda, že
ženský nenosej práskačky. Jenom blůzky na ramínka a většina
z nich to neřeší, že na to nemaj, s jejich figurama a pihovatejma
ramenama. To ty...“

Tátovo auto už stálo dole.

„Tak běž,“ pobídla mě Erika, „držím palce a budeš mi o Rober-
tovi referovat. A nečervej se.“

„Třeba tam ani nebude,“ řekla jsem rychle, „neměla jsem si vzít přece jenom něco přes to?“

„Venku je teplo a to tričko je nádherný. A ty taky!“

Táta skoro nemluvil, celou cestu do Řepic jenom odpovídal na otázky. Zabouchla jsem dveře a s obavami čekala, co bude, co mi řekne. Ale ani se na mě nepodíval. Trochu jsem se uklidnila, ale za chvíli už to zase narůstalo, uvnitř, vždycky jsem se zhluboka nadechla, abych nějak vyrovnala nepravidelný rytmus bránice a zklidnila tep. Pomohlo to na chvilinku a pak se to zase rozjelo. Za dvacet minut tam budeme. Co mám dělat?

„Erika tě pozdravuje, tati.“

„Hm. Jak se má?“

„Jezdí jenom na víkendy, je teď v Praze. Má tam dobrou práci.“

„Jak dlouho byla v tý Anglii?“

„Rok.“

Čím víc jsme se blížili k Řepicím, tím jsem měla užší dech. Táta byl nakonec rád, že s ním jedu, když mamka odmítla, že na to nemá nervy. Ale divila se. Fakt chceš jet s tátou? kroutila hlavou.

„Tati, co to vlastně je, to vypořádání pozůstalosti?“

„To uvidíš,“ odpověděl táta krátce. Zaznělo to tak nějak zlověstně.

Neměla jsem odvalu už se dál ptát a dívala jsem se dolů, na sebe, na jemný bílý úplet. Jak to řekla Erika? Jsi kočka... Robert tehdy říkal, že půjde studovat astronomii. Je tam těžká matematika, přemýšlel nahlas. Pamatuju si, jak mi vysvětloval, proč je nebe modré a proč ve dne nevidíme Měsíc a jak daleko od naší planety je Neptun a Jupiter a Mars...

„Či teď bude strejdův barák?“

Táta neodpověděl. V tom velkém domě na vsi bydlel strejda sám, když umřela teta. Neměli žádné děti. Pamatuju si, jak k nám dřív jezdili na silvestra. Teta sama vypila flašku griotky, z vlasů jí věčně šel ten pach prasat, dělala na směny ve velkovýkrmně.

Nešlo to umejt a ani voňavka nepřerazila tu maštal. A strejda s tátou pili pivo. Koukali jsme na televizi, na silvestra mi dovolili dívat se až do půlnoci. Bylo mi tak sedm. Ségra se už dívala běžně, byla na střední škole. Strejda byl samá legrace, smál se nahlas, až se nám v obejváku houpal lustr, jak říkávala mamka. Naši měli rádi Menšíka a koukali se na ty estrády a táta vždycky říkal strejdovi, hele, teď vás napaluje, jako komunistickou stranu. Já jsem nerozuměla ničemu, ale smála jsem se s nimi. Jó, u televize...

„Tati, proč k nám už strejda nejezdil na silvestra?“

„Ty, Slávino, to jsou otázky...“

„Jaký?“ zeptala jsem se zaskočená.

„Blbý.“

Věděla jsem sama dobře, že táta je z té cesty nervózní. I to, že nemluvíme skoro s nikým z jeho příbuzných. Jen s kolínskou tetou. Asi proto, že bydlí až na druhém konci republiky.

Zastavili jsme před domem s vysokým štítem. Před brankou do zahrady stála velká bílá dodávka. A osobák se zapřaženým vlekem, to bylo auto strejdy z Radimilic. A pak červená škodovka, jakou jsme měli i my. Ta byla kolínské tety. Takže tu jsou! Zatajila jsem dech.

Odepjala jsem si pás a otevřela dveře, táta se nehýbal. Podívala jsem se na něho. Ušklíbl se, jako by se probral z nepříjemného zamyšlení. Pak promluvil, zastudilo mě uvnitř.

„Slávino, víš, jací jsou, ne? Nic si tam od nikoho nevezmeš, jasný?“

„Jo.“

„Vypadnem co nejdřív. Nikomu neříkej, že jsem musel prodat ten druhý nákladák. Ani o těch dluzích u banky. Zkrátka nic, o čem mluvíme doma s mamkou. Jasný?“

Tátovo *jasný* bylo ostré a mně se stáhl žaludek pokaždé, když to na mě zasyčel.

„Nic jim do toho není,“ dodal už mírněji.

Vystoupili jsme, slunce pálilo, nebude mi zima. Byla jsem ráda, že jsem doma nechala ten svetřík na propínání.

Strejdův dům byl v Řepicích asi největší. V prostorném pokoji v přízemí bylo trochu přitímí, rozkoukávala jsem se, když jsme vešli z ostrého světla venku. Teta z Kolína, tátův bratr, co bydlel v Neměřicích se ženou Růžou, a pak bratranec z Radimilic s Dášou, říkala jsem všem stejně, strejdo a teto, takhle to vždycky bylo. A pak mě píchlo uvnitř, až se mi to tam zase všechno rozehvělo a rozsypalo. Seděl tam. Byl to jen mžik mého pohledu, podívala jsem se hned jinam. Víkali jsme se se všemi, podávání ruky. Všichni chlapi se mi podívali na prsa, když přede mnou stáli, můj topík zářil čistou bělobou do místnosti. Bylo mi najednou z toho všeho horko. Postupovala jsem za tátou, až jsme se dostali do rohu pod ohromný fíkus, kde se z křesla zvedl Robert. Táta ho plácl po rameni. Robert měl na sobě džínovou košili a černé manšestráky. Překvapilo mě, jak je velký, koukala jsem k jeho očím nahoru. Taky se mi díval na prsa.

„Ahoj,“ řekla jsem, chtěla jsem říct, trochu se mi smekl hlas.

„Nazdar,“ řekl Robert a usmál se, spíš ušklíbl, „jak se máš?“ zeptal se vzápětí trochu otráveně.

Nikdy nevím, jak se na tyhle otázky má odpovídat. Řekla jsem, že dobře, a postála jsem chvilku před ním. Vzpomínala jsem na Eriku, co mi radila, o čem se s ním mám bavit na začátku, aby se rozproudila konverzace. Sedl si a volal něco na mámu, na tetu z Kolína. Stála jsem už vlastně mimo, stranou. Bylo mi horko a bylo mi jasné, že už od začátku to nejde tak, jak jsem si představovala. Ohlédla jsem se za tátou, usadil se na druhém konci místnosti. U nízkého konferenčního stolu stála pohovka a křesla, seděli tam teta Dáša se strejdou. Šla jsem k nim.

„Á, pan podnikatel,“ spustil strejda z Radimilic na tátou, hla-holil a šťouchal ho do ramene.

„Jak to jde, Josef, už máš ten první milion? Ten je nejtěžší, vid', pak už to jde samo,“ smál se, řezal mě ten jeho smích, táta říkal, že strejda z Radimilic vždycky všem jenom záviděl. Teta se raději zvedla a šla za neměřickou tetou do kuchyně.

„Ale jo, nestěžuju si,“ řekl táta a byl bílej vzteky, měl tak sevřené rty, jak jsem to znala z domova, že pak nemluvil anebo jen vydával krátké rozkazy. Tušila jsem, že nám to oběma začíná dost špatně.

Všechno jako by organizoval strejda z Neměřic, starší bratr řepického strejdy, co umřel. Stál v montérkách a ve flanelové kostkované košili na zašlapaném koberečku uprostřed pokoje. Pleš se mu blýskala. Přemýšlela jsem, kolik je mu let. Řekla bych padesát. V duchu jsem se zasmála. Všem bych tady řekla padesát, všem, kromě Roberta. Neměla jsem vůbec odhad na věk. Neměřický strejda držel v ruce nějaké papírové desky, vysvětloval, že závěť žádná není a že se radil s notářem, a jak to tedy bude s pozůstalostí. Roberta jsem měla v zorném úhlu po levé straně. Seděl v křesle a teta z Kolína u něho na opěradle toho křesla. Překvapilo mě na něm všechno, vlasy měl teď tmavší, kaštanově hnědé, byl urostlý a opálený ve tváři. Nepoznávala jsem ani jeho hlas, jak jsem si pamatovala to předcítání z knížky o astronomii. Teď byl hrubší. Jenom jak řekl to „Jak se máš...?“

„Jsme lidi, myslím si, lidi sobě blízcí, tak se holt nějak dohodnem...“ zaslechla jsem, jak říká strejda z Neměřic. Mrkla jsem na tátu, koukal na něj přesně tím pohledem jako před chvílí na radimilického strejdu.

Neměřická teta vyšla ze dveří do kuchyně s tákem, poznala jsem šálky, do kterých nám nebožtík strejda dělával čaj, dával mi do něj vždycky griotku a náš táta říkával: „Jenom ovonět! Jenom ovonět...“ Teta obcházela všechny příbuzné a nabízela čaj a kávu. Když došla k nám, měla na tácu už jen jeden hrnek.

Táta odmítl, teta ke mně sklonila naondulovanou blondátou hlavu. Byla červená v obličeji, až do fialova. Bylo z ní cítit kávu a cigarety, když promluvila.

„Dáš si kafe, Slávinko?“

„Slávka kafe nepije,“ odpověděl táta, když jsem se nadechovala, že něco řeknu.

Strejda z Radimilic po kouřícím šálku natáhl ruku. Teta odcházela zpátky do kuchyně.

„Už je tu jak doma...“ utrousil táta potichounku, když se ohromný tetin zadek narvaný do džinsů převaloval od nás pryč. Strejda k tátovi zvedl oči od horké kávy.

Robert taky pil kafe, měla jsem žízeň, dala bych si nějakou vodu. Táta se tvářil zarputile, když něco říkal strejdovi naproti. Šlo o řepického strejdu.

„Hele, byl to největší komunista ve vsi, dělal tajemníka na emenvé a dostal od Husáka vyznamenání. Jak myslíš, že k tomuhle všemu přišel?“ mluvil polohlasem radimilický strejda.

„Hele, vynech ho, je po smrti,“ řekl táta.

„No a? Co bych to neřek? Mám se pořád bát, jako tehdy?“

„Ty ses bál?“

„A ty ne?“ odsekl strejda. „Možná ne, když byl tvůj brácha vedoucí podniku.“

Znovu jsem se podívala směrem ke Kolínským a naše oči se přes celou velkou místnost potkaly, usmál se. Přemýšlela jsem, jak jsem se asi tvářila já, to když už jsme se na sebe nedívali. V těch nejdůležitějších chvílích o sobě nevím. A vždycky mám kvůli tomu na sebe vztek. A vždycky si sama sobě opakuju, abych se soustředila. A pokaždé se všechno rozostří a já plavu a moje tělo dělá všechno za mě, pohyby, chůzi, výraz obličeje, to hrozné červenání, které nemůžu nijak ovlivnit. V Robertově blízkosti to bylo stejné, při podávání ruky, jak jsem se asi tvářila? Neuvědomovala jsem si to. A v lících a v čele mi pulzovalo teplo, přála jsem si, aby mi v tu chvíli někdo polil obličej ledovou vodou a zchladil mě jako nějaký rozžhavený plát kamen...

„Nesu ty kafata,“ teta se vynořila z mlhy mého pohledu do níkam, „našla jsem v lednici flašky vína, jednu jsem rozlila do skle-
nic. Dáša říká, že je moc dobrý.“

Teta mi podsunula k nosu táč, mezi šálky stály dvě sklenice na štíhlých nožkách, červená tekutina temně žhnula, jako moje krev, když sálá pod kůží, pomyslela jsem si.

„Slávka víno nepije,“ řekla táta, sám si nevzal ani kávu, ani víno. Měla jsem zájeň, ale netroufala jsem si tátovi nic říct. Poposedával nervózně na krajíčku pohovky, měla jsem strach, že se každým okamžikem zvedne, abychom odešli. Já se přece musím nějak dostat znovu k Robertovi! A jsem přece nalíčená od Eriky.

„Slávka je holka jak cumel, Pepíku,“ řekla neměřická teta, táč držela nade mnou a prohlížela si mě zblízka. Měla nemožnou růžovou halenu s volánky, v narvaných džínách nosila splétaný kožený pásek s ozdobnou žlutě blýskavou přezkou.

„No jo, vytáhla se poslední dobou,“ řekl táta.

Zase to horko, jak na mě zírali, tolik jsem si přála vodu, studenou.

„Kolik vono ti, Slávinko, vlastně je?“

„Před měsícem jí bylo patnáct,“ řekl okamžitě táta.

Proboha, nejsem malá holka, vybuchlo ve mně, táta za mě mluvil, jako když jsme jezdívali na návštěvy k příbuzným před pěti lety a já jsem se styděvala...

„A co ta výtvarná škola, jak jste plánovali?“ teď už se teta o mně bavila rovnou s tátou, jako obrovský růžový flek mi zakrývala výhled na ten kout, kde seděli Kolínští.

„Nevyšlo to, učí se prvním rokem na prodavačku,“ slyšela jsem tátu, ale opřela jsem se o levý loket a vyklonila jsem se, abych viděla, kam jde Robert. Zmizel ve dveřích, co vedly někam dál do domu. Zase jsme o sebe zavadili pohledem, zase jsem neuhlídala nic z toho, na co jsem si chtěla dát pozor. Jak se tvářím, jestli se usmívám přirozeně. Probodlo mě to zase až dolů k žaludku, v duchu jsem si nadávala. Bude si myslet, že na něj pořád čumím. Jak asi přitom vypadám.

Teta z Neměřic s tácem odcházela a v rohu se na mě usmála kolínská teta. Teda spíš asi na tátu. Šla k nám.

„Tak co, slečno?“ řekla mi, ale dál se na nic nevyptávala a bavi-la se s tátou. Jediný normální člověk tady, pomyslela jsem si. Tetu Karlu jsem vždycky měla ráda.

Všichni chlapi se srotili uprostřed místnosti kolem neměřického strejdy, diskutovali, jen táta zůstal sedět a teta si sedla naproti němu na křeslo uvolněné po radimilickém strejdovi. Dívala jsem se na všechny a na všechno, ale neviděla jsem nic, jenom tu ne-trpělivost zaraženou v těle jsem vnímala, žízeň a vnitřní chvění.

„Robert udělal loni maturitu na průmyslovce a teď je na dvou-letý počítačový nástavbě,“ probudila mě tetina slova, vyřčené Robertovo jméno, „je do počítačů blázen. A má asi pravdu,“ po-kračovala teta, „má to perspektivu.“ Táta přikyvoval.

„A co hvězdy?“ vylétlo ze mě nahlas, podívali se na mě oba, teta i táta.

„Co povídáš, Slávinko?“ zeptala se nechápavě teta, táta na mě koukal s otazníkem v obočí a já jsem zase cítila, jak se vařím ve vlastní šťávě a že není kam utéct.

„Josef, pocem taky, ne? Kájino!“ křiknul k nám řepický strej-da, to zavolání mě zachránilo, teta i táta se podívali k hloučku chlapů.

„Jo, moment,“ řekl táta pomalu a otráveně.

„Víš, jak jsem se sem netěšil, Karlo?“ ztišil táta hlas a podíval se na tetu. „Evina se mnou nechtěla zaboha, stačilo jí to na tom pohřbu.“

„Hele, Pepíku, Petr je ve službě a jediné že už má Robert řidi-čák. Jinak bych tu taky nebyla a bylo by mi to fuk.“

Táta kroutil hlavou a proplétal si prsty obou rukou, klouby palců si mnul strniště na bradě.

„Ať si to tam domluví, rozumíš, ať si to rozdělí, mně je to jed-no, já u toho bejt nechci,“ řekl.

„Nejvíc mě štve právě von...“ kývla teta na radimilického strejdu.

„Já se jima nebudu zatěžovat, Karlo. Mám svejch starostí dost. Standa byl, jakej byl, mně nikdy nic špatnýho neudělal, naopak,

párkrát mi pomoh. Dyť to víš. A víš taky, že měl ty svý soudruhy a ty funkce... ale von měl ten Sovětskej svaz fakt rád! Věřil všemu, co je učili na těch politickéjch školeních. Co já jsem se s ním nahádal, nikdy mě nenapadlo něco před ním skrejvat, dyť to byl můj brácha. Když umřel Brežněv, tak skoro brečel, trouba, to by mi už dneska nikdo neuvěřil, pořád chodil u nás po kuchyni a vopakoval, jakej to byl státník.“

Najednou stál nad náma Robert, rozbušilo se mi srdce, měl ruce v kapsách, rychle jsem k němu zvedla oči a zase zpátky. Nazdvihla jsem se, že mu udělám místo, aby si mohl přisednout k nám. Ale táta se zvedl.

„Sedni si sem, Roberte, my jdeme s mámou na tu poradou,“ řekl a kývl na kolínskou tetu.

Robert si nesedl vedle mě, ale naproti na místo uprázdněné po své mamince. Měla jsem nervózní prsty, ale nemohla jsem do nich uchopit ani sklenici nebo šálek, abych je uklidnila, nic k pití jsme tam s tátou neměli. Podívala jsem se na Roberta, myslím, že jsem se usmívala, chtěla jsem se usmívat a myslela jsem na to a dávala jsem si pozor. Jenže jsem zase tím pádem nevníkala nic kolem. Ani Robertovu otázku, všimla jsem si až jeho mohutných ramenou, jak se otřásla smíchem.

„Co ti je, haló?“ koukal se na mě trochu udiveně. Asi jsem trapná, pomyslela jsem si, určitě jsem trapná, nemožná.

„Máš pořád tu knížku o vesmíru?“ vylezlo ze mě, ale zapoměla jsem si předtím odkašlat, byl to takový úzký hlásek, co se ze mě vysoukal. Hned mi bylo jasné, že jsem měla začít jinak, ale nedalo se už nic dělat, bylo to venku.

„Knižku o vesmíru?“ řekl Robert. „Jo, mám doma náskou knížku o vesmíru. Tebe to zajímá?“

Přikývla jsem a on pokrčil rameny, sklouzl pohledem zase dolů, neodvážila jsem se sklopit bradu a podívat se na své nové tričko z bílého úpletu.

„Ty nejsi v Praze? Na UMPRUM?“ zeptal se.

„Ne, jsem na učňáku v Blatný.“

„Ale chtělas tam, ne? Na UMPRUM?“

Vzpomněl si tedy, o čem jsme si tenkrát v létě povídali, určitě i díky té knížce o hvězdách, kterou jsem mu připomněla.

„Naši mi to nakonec rozmluvili, víš...“

„A na co se učíš?“

„Na prodavačku.“

„Aha,“ zaznělo od Roberta trochu zklamaně, „já jsem teď v Praze a znám náky holky z UMPRUM. Tam jsou skvělé holky, náhodou, na UMPRUM.“

„Hm...“ pokyvovala jsem a čekala, až začne zase mluvit on.

„Podle mě se tam zahrabeš, někde...“

„V Blatný jsem, v Blatný.“

„Někde v Blatný. Já jsem si vybral kompjútry, programování, počítačový sítě. V Praze seženu dobře placenýho fleka, kašlu na Kolín,“ usmál se a otočil se za sebe, v hloučku debatovali naši s ostatními příbuznými. Pak se znovu podíval na mě, na všechno ze mě, naklonil se přes stolek. Taky jsem se k němu naklonila.

„Chceš něco vidět?“ zeptal se a trochu se zasmál.

Přikývla jsem.

„Něco jsem objevil. Pojd’...“ zvedl se a ukázal pohybem hlavy k pootevřeným dveřím. Taky jsem vstala a šla pomalu za ním. Prosklené dveře vedly do chodby s tmavými dlaždicemi, bylo tam chladněji, zabušilo mi to ve spáncích proti tomu studenému vzduchu, co stoupal od podlahy. A pak to bušilo silněji a rychleji, jak jsem šla za Robertem dál po chodbě až ke dveřím, mlátilo to ve mně i s mohutnou ozvěnou. Dveře byly těžké, beze skla, Robert rychle otočil klíčem, jako by to tu dokonale znal. Po příkrých schůdkách sestupoval dolů, šla jsem těsně za ním a bála jsem se, že je to bušení v tom tichu slyšet anebo vidět, na mém přiléhavém tričku, ale nedalo se to zastavit, polykala jsem a dýchala chvíli nosem a potom pusou, ale zastavit jsem to neuměla. Obešli jsme ve tmě kotel a hromadu dříví a uhlí, Robert rozsvítil

otočením černého vypínače žárovku na zdi v drátěném krytu. Zastavil se a já jsem taky zastavila uprostřed kroku a byla jsem najednou tak těsně za ním, za jeho širokými zády a rameny a tlustým opaskem v džínách. Chvilinku to tak zůstalo, rozkoukával se v tom přítmí jako já, která jsem lapala po dechu za jeho opáleným krkem se zastřiženými hnědými vlasy. Bouchalo to ještě silněji, už jsem myslela, že to nevydržím, bála jsem se, že se otočí, a přála jsem si to. A on se otočil a stáli jsme těsně proti sobě, usmíval se a díval se mi do očí, že jsem cítila jeho teplo a jeho oči jsem měla tak blízko, a puslu a úsměv. Položil mi ruku na rameno a já jsem ucítila to, o čem jsem četla v časopisech pro dívky, tisíc malinkých motýlků v mém břiše, jak třepotali křídly. Bylo tam málo místa a Robert mě tou rukou na rameni trochu zatlačil do strany od sebe a pak mě pustil a ustoupil pár kroků dozadu a na stranu a stáli jsme ve výklenku, kde na hromadě mezi námi ležely staré noviny a vedle nich narovnané na sobě nějaké časopisy, celý komín těch časopisů. Lesklé obálky byly pokryté vrstvičkou černého mouru a sazí, černota ležela i na rourách vedoucích od kotle a na betonové podlaze. Robert vzal první časopis a listoval v něm, po křídovém papíře klouzaly sazičky hladce dolů pod nohy a některé se rozmazávaly na Robertových dlaních.

„Strejda nemiloval jenom Sovětskej svaz,“ zasmál se chraplavě Robert, „mrkej na ty slečinky!“

Na barevných fotografiích byly nahé ženy, v nejrůznějších pozicích a pózách, na posteli nebo před kapotami automobilů. A taky muži, společně s těmi ženami... Robert mi ukazoval ty stránky a bral další časopisy zapadané mourem. Mezi námi ležela vyskládaná hromada pornografických časopisů.

„Hele, tahle je dobrá...“ zasmál se a listoval dál, „víš, jak se říká týhle pozici?“ nastavil mi před oči barevnou dvojstránku, kde byli ona a on na sobě. A Robert se díval na mě a šklebil se, najednou jsem chtěla pryč, udělalo se mi nevolno v tom nevětraném sklepě. Zírala jsem nehnutě na obrázek.

„Nemusíš bejt hned rudoch, ne? Tos ještě nikdy nic takovýho neviděla?“

Pokrčila jsem rameny a vysoukala jsem se stranou od té hromady časopisů.

„Seš dobrá holka, Slávino, fakt,“ říkal pomalu Robert a položil ten časopis a pokročil ke mně, viděla jsem jeho oči, kam míří, sklopila jsem bradu a podívala jsem se taky na svůj bílý topík. A vtom už stál u mě a vzal mě do obou dlaní a jemně zmáčkl a pak trochu silněji, mačkal mi prsa přes ten jemný úplet a pusou mi jezdil po tvářích a jeho vlasy mě šimraly pod nosem. Zapřela jsem se do jeho ramenou a vykroutila jsem se a odstrčila ho. Chytil mě za zápěstí, ale taky jsem se vysmekla, to už jsem stála na dva tři metry od něho.

„Co je?“ křikl za mnou přidušeným, trochu rozkolísaným hlasem.

Už jsem stála na prvním schůdku nahoru.

„Co ti je, Slávino?“

„Co je tobě?“

„Mně nic, kam jdeš?“

Už jsem neodpověděla. Robert si otřel rukávem čelo a vzal si časopis a jakoby nic v něm začal listovat a přestal si mě všímat. Stála jsem na schodech, viděla ho pod světlem žárovky, tvářil se uraženě a já jsem vyběhla těch několik schodů až nahoru k pootevřeným dveřím. V chodbě na světle jsem zhluboka vydechla a opřela jsem se ramenem o zeď. Uklidňovala jsem se, cítila jsem, jak se mi ztišuje dech, sklopila jsem oči a vtom mě místo horka polil chlad a ztuhla jsem. Moje bílé tričko! Rozhlédla jsem se, na chodbě nikdo nebyl, našla jsem pootevřené dveře. Protáhla jsem se jimi, zavřela a rozsvítila. Byla to koupelna. Sláva. Nad umyvadlem zrcadlo. Zírala jsem na svůj odraz v něm, na bílý úplet umouněný od sazí. Na prsou dvě šmouhy, dokonce otisky několika černých prstů. Robertovy ruce. Stála jsem a zírala na svůj bílý top. Bála jsem se na hladkou látku sáhnout, že to jen rozmažu. Že to bude horší. Pak jsem vytáhla složený kapesníček

a jen tak nasucho jsem si přejížděla opatrně po tričku na prsou. Podívala jsem se na plátýnko kapesníku. Zachytávala se na něm černá špína. Překládala jsem kapesníček, jak jen to šlo, a přikládala zbývající čistou plochu na tričko. Pak jsem před zrcadlem spustila ruce podél těla a zadívala se na sebe znovu. Oddechla jsem si. Bylo to o hodně lepší. Ale čím déle jsem se na sebe dívala, tím víc se mi zdálo, že špína zase vylézá na povrch, nezdálo se mi to už tak dobré.

Zavřela jsem oči. Otevřela. Ano, bylo to lepší. Ale jen chvíli... cítila jsem v očích lechtání a pak trochu řezání. Zase jsem je zavřela. A otevřela. A znovu a znovu. Naskočila mi husí kůže, v bíle okachlíčkované koupelně bylo chladno. Znovu jsem obracela kapesník a čistými místěčky jsem opatrně čistila tričko. Pak ještě jemně hřbetem ruky, který jsem si utírala do nohavic kalhot. Nevěděla jsem, jak dlouhou dobu jsem strávila v koupelně před zrcadlem. Nakonec jsem si nad umyvadlem opláchla ruce. Ještě na chodbě jsem se prohlížela. Proklínala jsem se, že jsem si přece jen nevzala ten svetřík, který bych si teď mohla obléknout.

Vstoupila jsem zpátky do místnosti, kde byli všichni, přála jsem si, abych byla neviditelná, ale všichni se na mě dívali, všichni. Posadila jsem se co nejdřív k tátovi, zase už tam seděl. Opřela jsem se lokty o konferenční stolek, takže jsem byla trochu zakrytá. Bylo to tak lepší. Skoro dobré. Čekala jsem, kdy si toho někdo všimne, táta, kolínská teta, kdokoli... Když jsem se v pokoji zase rozkoukala, uvědomila jsem si zvýšený pohyb všech příbuzných. Začíná se něco dít? Mrkla jsem do strany na tátu. Nic neříkal, snad ani nezaregistroval, že jsem se vrátila. V rohu, kde dřív seděli Kolínští, už nikdo nebyl. Z venku přišel radimilický strejda a za ním teta, nesla prázdnou krabici velikou jako od televize. Šli po schodech do patra.

„Pojďte,“ zastavil se strejda a křikl dolů, než zmizel nahoře.

Pomalu se za ním vydal strejda z Neměřic a za ním teta.

„Kam jdou, tati?“ zeptala jsem se.

Táta se na mě ani nepodíval. Ušklíbnul se jakoby pro sebe. Hledala jsem pohledem Roberta. Nebyl tu. Ale přicházela k nám kolínská teta.

„Kde je Robert, Slávko?“ zeptala se. Zase mě polilo to horko, řekla jsem, že nevím, opírala jsem se pořád o stolek a předloktí mi zakrývalo hrud’.

„Co teď, Pepíku,“ teta stála nad námi a dívala se na tátu, „co bude dál?“

„Šli rabovat,“ řekl zlověstně táta.

Měla jsem takovou žízeň, ani jsem se v koupelně nenapila z kohoutku. Říkala jsem si, že se tam vrátím, ale bála jsem se, že na chodbě potkám Roberta.

Neměřická teta se strejdou se vraceli už podruhé z patra, stěhovali nábytek do auta venku.

„Tak, Pepíku, Karlo, pojdte si taky něco vzít,“ zastavil se neměřický strejda v montérkách uprostřed točitého schodiště, „řeklo se, že o movitech věcech se domluvíme tady na místě.“

Táta se nehýbal, kolínská teta se objevila ve dveřích i s Robertem, že už pojedou. Dívala jsem se před sebe na schodiště, po kterém příbuzní nosili věci, a snažila jsem se Roberta vytěsnit z hlavy. Bála jsem se, že se u nás ještě zastaví a budou si povídat s tátou. A opravdu, šli oba k nám, vstala jsem, že odejdu do koupelny, minula jsem Roberta, nepodívala jsem se na něj, teta se za mnou otočila, že už jedou, a podávala mi ruku a Robert stál za ní. A vtom mě zachránila neměřická teta, volala na mě od schodů. Vyrázila jsem k ní ihned, jen abych se nemusela loučit s Robertem, tváří v tvář se s ním dneska ještě jednou setkat. Neměřická teta držela obraz, druhý stál na zemi opřený o stěnu.

„Slávinko, ty jsi malířka, má to nákou cenu?“ ptala se ztišeným hlasem a napjala paže, aby měla obraz dál od očí. Koukaly jsme společně na tu zašlou reprodukci, van Gogh, slunečnice ve váze, rám z umělé hmoty. Teta ho otočila. Vzadu byl zaprášený štítek. Místní národní výbor Neměřice.

Zakroutila jsem hlavou. Teta položila obraz k druhému na zem. Než vykročila zpátky na schodiště, otočila se ke mně.

„Pojď si nahoru něco vzít. Jsou tam po nebožce tetě nějaký šperky a foťák a fén, musel bejt drahej.“

Zase jsem zakroutila hlavou. Naklonila se ke mně, trnula jsem, že teď si toho trička ušpiněného na těch dvou místech musí všimnout.

„Na tátu nedej, sedí tam celou dobu jako kakabus,“ zase ztišila hlas, „je tam i náký ložní, nepoužitý. A metry záclon, ještě neušitý...“

Vracela jsem se k tátovi. Slávinko, ty jsi malířka, hm... musela bych se smát, kdyby se mi bývalo nechtělo brečet, podle Roberta jsem blbá prodavačka. Táta tam seděl v té šedé seprané košili, ale byla čistá a já jsem měla ušpiněné tričko. Ty jeho věčné šedivé košile, co je dřív fasovali u Dopravních podniků, co si pamatuju, tak vlály na zahradě na šňůře mezi stromy. Máma mu je prala, skoro nikdy nenosil jiné. Teď seděl na pohovce a usmál se na mě. Chvilí mi bylo jedno, jestli si něčeho na mně všimne, nebo ne. Ale on se stejně koukal tak nějak skrze mě, skrze ten lehce umouněný bílý topík z úpletu.

Kolínská teta i s Robertem už byli pryč. Seděla jsem zase na pohovce vedle táty, pod paží a na zádech mě to svědilo, tak už jsem si přála svléknout to tričko, stoupnout si doma v koupelně pod sprchu. Držela jsem si v dlani pravé ruky bradu a předloktí mě křížem zakrývalo, alespoň napůl. Měla jsem tak sucho v krku a věděla jsem, že už brzo pojedeme. Když jsem přivřela oči a dívala se jenom do svých víček, chvělo se tam světlo, jako na vějíři roztaženém proti palčivému slunci, co mi vytahuje slzy. Šimraly mě na patře a hlavně na řasách a už už hrozily, že se překulí přes okraj a rozběhnou se dolů po tváři. Zaklonila jsem hlavu, rychle jsem je rozmázla hřbetem ruky a ten zbytek jsem polkla.

„Krucinál, zaber!“ vytrhlo mě z trýznivého polosna hlasité zvolání. Byl to neměřický strejda. Stěhovali spolu se strejdou z Radimilic nějaký starý masivní kredenc po schodech dolů.

Zapříchli se v ohybu schodiště a nemohli dál. Neměřická teta s manželem zůstali nahoře nad kredencem, radimilický strejda stál dole a otočil se k nám.

„Kurva, Pepíku, to nám nemůžeš pomoci?“

Viděla jsem, jak to tátovi maličko zacukalo ve tváři.

„Měli jste to zvednout nad zábradlí,“ zakřičel na ně.

„To víme taky, ty chytřej,“ podrážděně se ozval shora strejda z Neměřic, „ale jak jsme to asi mohli ve dvou vyzvednout? Je to těžký jak kráva.“

„Ted' už s tím nehnem,“ řekl radimilický strejda a zdola obhlížel ten kus nábytku ze všech stran, „už to nepude tam ani zpátky.“

Teta si nahoře sedla na schod a radili se všichni tři přes těžký kredenc zaseknutý mezi nimi. A já jsem nejdřív ucítila a pak i slyšela, jak se pohovka pod námi v rychlém rytmu pohupuje na vrzavých pružinách. Podívala jsem se přes rameno na tátu a chvíli jsem udivena zírala na jeho ramena, jak se otřásají, ale pusu měl pevně sevřenou a všechen ten dušený smích mu šel jenom z očí upřených do desky konferenčního stolku před námi.

Neměřický strejda vztekle nakopl hnědý kredenc, ale radimilický strejda dole ohledával rukama ten těžký kus nábytku.

„Hele, Venco,“ zadíval se pak nahoru přes kredenc na Neměřické, „ta zadní stěna je jen z překližky a je tam zatlučená na hřebíky zevnitř. Jediná možnost je vrazit tu stěnu dovnitř, tím vleze roh zábradlí do kredence a uvolníme si pravou stranu. Pak už to pude.“

Teta nahoře ožila, vstala a s obavami pozorovala strejdu z Radimilic, jak nese sekeru.

„To ne, Láďo, to nedělej!“ vykřikla teta skoro zoufale, pochočila jsem, že kredenc má jít do Neměřic.

„Jinak to neuvolníme, Růžo,“ řekl strejda, „vemu to sekerou naplocho, nic tomu neudělám.“

„Ne, Láďo, prosím tě, Dášo, ať to nedělá!“ obrátila se zoufale na radimilickou tetu. Ta jen mlčky přihlížela a krčila rameny.

Neměřická teta vypadala vyděšeně, a kdyby mohla, asi by se vrhla na radimilického strejdu a vyrvala mu sekeru z ruky. Jenže mezi nimi stál ten kredenc. Strejda se už už napřahoval...

„Láďo, nééé...“ teta se napasovala svým neforemným tělem na zábradlí, skoro si tam lehla a rukama se zachytávala boků kredence, aby nesletěla ze schodů. Strejda z Neměřic ji chytil a strhl zpátky a strejda dole nechápavě koukal na oba nahoře.

„Co blbneš?“ vypravil ze sebe a spustil ruku se sekerou podél těla.

„Nemlať do toho, ti říkám,“ řekla rozčileně teta, „je tam ten porcelán.“

Strejda z Radimilic se podíval a polkl naprázdno. „Teda, Růžo, to se neřeklo!“

Táta už to nevydržel a rozesmál se, sice potichu, ale slyšet to bylo pěkně. Podívala jsem se zpátky ke schodišti.

„Přece jsme se domluvili, že nejdřív nábytek! Porcelán a sklo se rozdělí až potom,“ teta z Radimilic měla pěkně naštvaný hlas a popichovala svého muže, ať taky něco řekne. Neměřická teta už se nezmohla na odpověď, jenom se držela kredence.

A mračil se taky strejda nahoře vedle ní a podrážděně křikl na tátu dolů: „Co se tam směješ, ty vole, nic tu neděláš, jen se tlemíš...“

Táta si vesele povzdechl a stoupl si, přejel si dlaněmi tvář, jako by chtěl do nich zachytit ten úsměv a schovat ho do kapsy.

„Tak pudem,“ řekl mi a vzal moje vlasy do hrsti a zaškrábal mě na hlavě, jak to vždycky dělával. Taky jsem vstala a za chvíli už jsme stáli na sluníčku před tím velkým barákem strejdy z Řepic. Na vozíku za jedním z aut už byly narovnané nějaké židle a stolky a dvě kartonové bedny. Dodávkové auto radimilického strejdy bylo otevřené a koukal z něho srolovaný koberec. Nasedli jsme do naší škodovky, stáhla jsem hned okýnko, protože tam bylo nesnesitelné horko. Žízni jsem už ani nemohla polykat. Ale hlavně že už jsem byla schovaná v autě, s tím nemožně umazaným topíkem. A táta jako by mi četl myšlenky:

„Na návsi zastavíme u krámu, mám děsnou žízeň. Ty taky, ne?“

Přikývla jsem. Řepice mají velkou náves, skoro jako náměstíčko. Dokonce je tam namalovaný i přechod pro chodce. Bylo poledne, kolem silnice stála zaparkovaná auta, nákladáky, traktor. Táta zastavil u chodníku.

„Slávi, skoč tam a přines flašku minerálky,“ podával mi paděsátikorunu. Ke krámu se trousili chlapi v montérkách, stáhlo se to ve mně, že budu teď muset zase ven mezi lidi, mezi ty chlápky, co na mě budou čumět a očima ohledávat moje bílé tričko.

„Já tam nejdu, tati.“

„Dělej, doběhni tam.“

„Já nejdu,“ řekla jsem umíněně a dívala se dolů na sebe, na ty šmouhy v bílém řádkování úpletu.

„Krucinál, koukej mazat!“ vyletěl táta. „Já mám nervy v kýblu, a ještě ty mě štví!“

To leknutí mě napružilo, nepamatovala jsem si, kdy naposled na mě táta takhle zvýšil hlas. Sebrala jsem mu bankovku z prstů, otevřela dveře a šla jsem poslušně ke krámu. Uvnitř mě zasáhl studený vzduch od chladicích vitrín. Fronta nebyla dlouhá, založila jsem si ruce na prsou a v bojovném postoji jsem se posouvala k prodavačce. Nekoukala jsem napravo nalevo, jen na její růžové baculaté ruce, jak krájejí slaninu a váží vlašský salát na talířku. Byla ve věku neměřické tety, měla i podobné kudrnaté blond vlasy. Jen sponka v nich přidržovala kousek bílé krajky.

„Dneska přivezli koňskej salám,“ říkala staršímu pánovi, co stál přede mnou. Ten se díval do vitríny a zakroutil prošeďivě-lou hlavou.

„Jíst koně? Kde jste to viděla? Koně se maj pohřbívat, ne dávat do salámu! Dejte mi debrecínku, dvacet deka.“

Vracela jsem se s lahví minerálky, upila jsem už cestou k autu a pak jsem seděla vedle táty a ty slzy zase lechtaly na řasách a pak už jsem je neudržela, tekly dolů, kolem pusy. Utírala jsem si je rukou a táta už musel slyšet, jak vzlykám, nedalo se

to zastavit. Ani jsem se už nesnažila, všechno ve mně povolilo a provalilo se to ven, to, co se od rána seběhlo.

„Slávi, co je,“ slyšela jsem tátu, „co brečíš, prosím tě?“

Pak zastavil u stoky, otevřela jsem oči, stáli jsme na úzké silnici mezi poli. Utírala jsem si oči, ucítila jsem zase tátovu ruku ve vlasech.

„Tak promiň, že jsem na tebe tak křiknul. Stáli jsme v zákazu zastavení, nechtěl jsem se tam dlouho zdržovat, no... Slávko, co bulíš?“

Zase jsme se rozjeli, už to bylo lepší. Vjeli jsme do lesa, do hlubokého stínu, který mi hladil pálící oči.

„Tati, cítil ses někdy poníženě...?“ zeptala jsem se už uklidněným hlasem. Podíval se na mě od volantu překvapeně.

„Slávi, copak se ti to honí hlavou, proboha?“ Dívala jsem se na jeho silné paže, rukávy košile měl ohrnuté k loktům. „Jak to myslíš, poníženě?“

Měl dojemně nejistý hlas, můj táta, takový silný chlap nemůže mít nikdy pocit ponížení, říkala jsem si. Ještě jsem si pamatovala jeho sílu v pažích, není to tak dávno, co mě občas zdvihl do náruče a roztočil dokola.

„Ty ses někdy cítila ponížená?“

Zakroutila jsem hlavou. Vzpomněla jsem si na základní školu, před pár lety, kluci mě občas ve třídě zahnali do kouta, i jiné holky, které už vypadaly vyspěle, a sahali mi na prsa, snažila jsem se vždycky co nejdřív vyškubnout a utéct na chodbu. Zakroutila jsem hlavou a nic jsem neřekla.

„Já vím, že už jsi dospělá,“ řekl táta a usmál se, „už nejsi žádná malá holka. Máš v hlavě různé otázky a tak...“

Měla jsem vždycky tak ráda, když se táta takhle usmál. Nebývalo to často, aspoň poslední dobou ne. Pořád byl jen v tom nákladěku.

„Život není někdy lehkej, víš, Slávi. Ale to všechno zažiješ. Von Standa, řepickej strejda, nebyl špatnej chlap. Jen byl z tý starý doby, prostě. Když jsme se s několika dalšíma lidma z Městce

trhli od Dopravních podniků, že koupíme nákladňáky a pudeme do soukroma, tak to nemoh strávit. Byl náměstek ředitele. Běhal tam po dvoře mezi autama a křičel na nás, že jsme zrádci a já nevím co všechno. To už jsou čtyry roky, hned na jaře po samevovj revoluci.“

„Já jsem měla strejdu taky ráda.“

„Von byl veselej chlápek a párkrát nám pomoh. Aby se naše Věrka dostala na školu, třeba. Měl tam známý přes partaj. Pak za to čekal, že k němu budu loajální.“

„Co to znamená, loajální?“ nevěděla jsem.

„No prostě, jako že budu stát zase na oplátku při něm, když bude potřebovat. Jak ses ptala na to ponížení, tak... někdy v třiasmdesátým zorganizoval v podniku podpisovou akci, jako že my šoféři souhlasíme, aby byly ruský rakety rozmístěný na našem území. Nikdo z chlapů to ze začátku nechtěl podepsat, von mě zavola do kanceláře, to bylo právě v tý době, kdy měla jít Věra na střední školu. Tak jsem to podepsal. Co jsem moh dělat? Potom i většina ostatních. Vodnes to lejstro potom někam na národní výbor...“

Vyjeli jsme z lesa a pod námi v údolí už byla řeka a komíny a střechy Nového Městce. Takhle si se mnou táta ještě nikdy nepovídal.

„A dostaneš taky něco po strejdovi? Teď by se nám nějaký peníze hodily, ne?“ zeptala jsem se.

„Vidělas to tam sama, ne? Mám se tam s nima tahat o kastrolý? Myslel jsem, že ten barák společně prodáme a rozdělíme se o peníze. Jenže Venca, strejda z Radimilic, si ho chce nechat a nastěhovat se tam. Jsou teď s rodinou ve státním bytě. A že nás ostatní jako vyplatí. Jenže nemá moc peněz, tak chce, abysme mu počkali.“

Zbytek cesty jsem přemýšlela, co asi řeknu zítra Erice. Konečně jsme zastavili před brankou, vyběhla jsem otevřít vrata do garáže, abych už mohla co nejdřív pod sprchu a převléct se, než nás mamka zavolá k pozdnímu obědu.

Příběh milovnice koňakových špiček

V cukrárně na Linecké třídě se perou vůně, tiše vrčí stroj na zmrzlinu, hodiny nade dveřmi ukazují něco po třetí, jsou z pastelově modrého a růžového plastu, vypadají jako z marcipánu. Paní Kühlmayer si to hasí k pultu, div by nepředběhla ostatní. Je malá a nevidí přes dva lidi ve frontě před sebou. Nahlíží netrpělivě do chladicích vitrín, vytahuje se na špičky.

„Jo, jsou tady, můj bože,“ vydechne, když se dostane na řadu.

Dívka za pultem ji trochu znuděně sleduje. Dost hlasitá paní na tohle městečko.

„Víc než dvacet let jsem se na ně těšila, holčičko! No jo, přesně třiaadvacet let to je.“

Poručí si dvě koňakové špičky na talířek.

„A jednu vídeň, prosím. Čí vy jste, slečinko?“

„Jak, čí?“

„No jak se jmenujete?“ ptá se paní Kühlmayer zpříma.

„Tereza Mrázková,“ odpoví mladá prodavačka poslušně.

„Venci Mrázka? Kuchaře od Valentů?“

„Můj taťka má hospodu a tuhle cukrárnu,“ řekne slečna trochu zaraženě.

„Je takovej udělanej, černej, kudrnatej, ne?“

„No, taťka je dost tlustej a šedivej...“

„Aha,“ paní Kühlmayer se rozesměje na celé kolo.

„Ale v hospodě dřív vařil,“ připouští Tereza.

„Dyť já vím, jiní Mrázkové tu nebyli. Brácha byl u dráhy.“

„Myslíte strejdu? Dělá dispečera.“

Paní Kühlmayer se obřadně usadí u kulatého stolečku, rozhlíží se po modře vymalovaných stěnách s obrázky secesních dívek.

„Máte to tady moc pěkný, Terezo, dřív tu bejval takovej krámk. Mlíko, chleba, polotovary, jestli si dobře pamatuju. Táta to koupil?“

„Ne, můj děda to dostal v restitucích.“

„Počkej, tvůj děda pocházel přece z Neměřic!“

„Ale jako od mamky děda, víte? Ten druhej,“ vysvětluje Tereza.

„Tak to jo. Nahoře nad krámem bydleli... Prouzovi?“

Tereza přikývne.

„Jo počkej, tak Venca,“ usměje se paní Kühlmayer, „tak Venca to dal dohromady s Helenou,“ říká si už spíš pro sebe. A pak nahlas: „Je tvoje máma Helena? Nebo Jarka?“

„Helena. Teta Jarka bydlí v bytovce.“

„Tak, a vím všechno,“ usmívá se spokojeně paní Kühlmayer. Zakousne se s chutí do čokoládové špičky.

„Tak to je historickej okamžik, Terezko. Po tolika letech zase mlsám koňakovou špičku. A je nemlich stejná jako tenkrát. Je to vůbec možný?“

„Kdy tenkrát?“ ptá se Tereza.

„Odmala jsem je milovala, špičky, maminka mi je kupovala, když do Neměřic zajížděla pojízdná prodejna. To bylo vždycky v úterý. Ve čtvrtek jezdila zase masna,“ vypráví paní Kühlmayer a s chutí se pouští do druhé špičky, „vozili zákusky v takovejch dřevěnejch bedničkách vystlanejch voskovým papírem. Pamatuju si ty oprejskaný bedýnky, ještě jsem ani nedosáhla na pult. A poslední koňakovou špičku jsem si dala někdy v sedmadvaceti, to bylo na podzim vosumašedesátýho.“

Tereza obsluhuje další zákazníky a paní Kühlmayer dopíjí vídeňskou kávu, kulatý obličej nad sklenicí a prázdným talířkem, vlasy obarvené do fialového odstínu.

„A kde máš maminku, Terezo?“

„Je na zahrádce. Já tu jsem přes prázdniny a o sobotách. A vy bydlíte v Rakousku?“ zeptá se nesměle.

„Už čtvrt století, holčičko, ale pocházím z Neměřic, z chalupy.“

„A v Rakousku nemáte zákusky?“

Paní Kühlmayer se rozesměje, „Terezko, u nás v Salcburku je cukráren snad padesát, to mi věř. Když si chceš dát s kamarádkou fajnový kafe, jdeš na Residenzplatz do Café Tomaselli, z terasy se koukáš na zástupy turistů, co se jdou mrknout za roh na sochu velkýho Amadea, upíjíš tasse melange a zakusuješ k tomu Sacherdort. A hned naproti vidíš cukrárna Fürst, kde

maj zaručeně pravý Mozartkugeln, v modrém papírku. A hned za roh vidíš na Josef Holzmayr Süßwaren, tam maj ty Mozartovo koule balené v červeném papírku a taky zaručeně echt! Vyber si... A zákusků jsou tam stovky, nejfajnější dortíky a nejjemnější čokoláda,“ paní Kühlmayer trochu zvažní, „ale takovouhle špičku, co jsem si dávala jako malá holka, tam nikde nekoupíš.“

„Vážně?“ Tereza na chvíli přestane přerovnávat sladkosti ve vitríně a podívá se na tácek s koňakovými špičkami. „Ale stejně nechápu, co vám na nich tak chutná, jsou docela obyčejný.“

„Jsi mladoučká,“ usmívá se paní Kühlmayer. Pak si zamyšleně škrábe pravý spánek nožičkou dioptrických brýlí, „ta chuť, totiž, tahleta chuť mi přinese na jazyk něco, co ten nejlepší Sacherdort v Zauner nikdy nedokáže... víš? Víš, kde je Zauner? Až pojedáš někdy tam k nám do Land Salzburg a budeš chtít někoho pozvat do vopravdu vyhlášený cukrárny, zajed’ do Bad Ischl, to je takový lázeňský městečko, kde si užíval císař líbánky, akorát že ne se svojí ženou, che che, zkrátka zajed’ tam a vem ho do Konditorei Zauner. Z tolika delikátních dortíků, čokoládovech ježků a marcipánu se každému musí zatočit hlava.“

„Ale špička je špička, říkáte?“ řekne rozpustile Tereza a prohlíží si spokojenou a trochu zasněnou paní, na kterou už jdou léta.

„Jo jo,“ pokyvuje dál zamyšleně hlavou, „já vím, že je vobyčejná a za moc nestojí, ale v té chuti to pořád je. Všechno to *tenkrát*. To, co už bylo. To mládí, víš?“

Paní Kühlmayer se podívá se soustředěným výrazem na Terezu.

„Víš, co je podle mě mládí?“ chvíli jen mlčí, jako by čekala na odpověď. „Mládí je přece pomyšlení, že všechno to nejkrásnější teprve bude.“

Nad stolký cinknou hodiny celou, paní Kühlmayer se podívá na svoje hodinky na zápěstí.

„Tak abych nepřišla pozdě. U kašny mám sraz s Hankou Příbylovou. Skoro po pětadvaceti letech, Terezko. Moje nejlepší kamarádka. Znáš ji, ne?“

„Příbylová?“

„Promiň, vlastně Váňová, už hodně dlouho. Trochu jsme si psaly, poslední léta,“ paní Kühlmayer už stojí u dveří.

„No jasně, chodím se k ní stříhat. Už odmala.“

„Moc děkuju, za tu špičku po letech. Máte to tu pěkný, je vidět, že se staráte. A pozdravuj maminku, Terezko, řekni – od jedný starý ukecaný ženský, Jany Homolový...“

Skleněné nástěnné hodiny nad barem ukrojily štíhlými rafičkami další kousek sobotní noci. V přítmí mezi stolky bloudí číšník, mladý, opálený kluk. Trochu se ve službě nudí. Na to, že zábava se má už dávno rozjíždět, je tu docela klid. Podezřele málo pohybu i na tohle malé město. Skoro by stihl dát si venku čouda. Stojí ve dveřích, bílá košile odráží světla všech lamp dokola náměstí. Ale nějaká tržba přece bude, pár večerí, piva, kafata a tamhleta baba, co sedí s kadeřnicí Váňovou, si pořád objednáva koňaky. Před večerí i po ní.

„Můžeme si vůbec všechno říct za čtyry hodiny? Čtvrtstoletí života...?“ kroutí hlavou paní Váňová. Ucucává koňak, co objednáva paní Kühlmayer. Není zvyklá tohle pít. Kroutí jí to pusou.

„Ale mám z tebe radost, Hanko, živnost máš slušnou, votáčíš se, máš rodinu, holku na gymplu a jsi pořád skvělá kamarádka...“ říká paní Kühlmayer, chytanou se na stole za ruce.

„A já jsem věděla, že ty se ve světě neztratíš,“ usmívá se paní Váňová.

„Prosím tě, jakej svět? Do Salcburku je to z Novýho Městce jako do Brna...“

„No jo, ale pro nás to je svět. Byl... Dyť víš, jak to bejvalo. Kousek za Městcem už ve vlaku procházeli vagonama péesáci, chtěli vobčanku a ptali se, kam jedeš a za kým, i když jsi měla v ruce dva kýble a bylo jasný, že jedeš do lesa na borůvky.“

„V létě za mnou přijedeš, Hanko, vemeš manžela a vaši Alici a já vás provedu po Salcburku a vykoupat se pojedem na Mondsee.“

„Žiješ si dobře, Janičko?“ ptá se paní Váňová.

„Dobře, Hanko. To víš, začátky nebyly lehký, než se naučíš jazyk, musela jsem udělat kurzy, zkoušky, když jsem chtěla dostat práci ve špitále. Ale utíká to, Unfallkrankenhaus Salzburg už patnáctej rok, Hani. Už jsem tam pomalu za inventář. A za kvalifikovanou práci se platí dobře, víš, jako zdravotní sestra si nestěžuju.“

K baru si sedl policista v uniformě, kluk na druhé straně dlouhého pultu automaticky otvírá chladničku, ale než sáhne pro orosenou láhev, ještě se pro jistotu zeptá:

„Jednu minerálku, pane Kalich?“

„Jasně, Petříku, jak jinak. Jsem ve službě.“

„Dneska je klid, ne?“

„Ale jo. Jde to. Po jedný zajedem k hotelu u řeky, až to bude chodit z diskotéky. Aby nedělali moc vyrvál, víš, máme na stole už pár stížností...“

Číšník kasíruje zase jeden stůl a kuchař už před chvilkou odjel na kole domů.

„No a Brynda? Co Petr Bryndů? Toho jsme zatím nezdrblý,“ culí se paní Kühlmayer, „to bejval fešák, hraje ještě na kytáru v tý kapele?“

„Proboha, v jaký kapele, Jano?“ směje se kamarádka nad sklenkou koňaku.

„No byli dva, přece, Petr hrával na kytaru, nosil vlasy na ramena, takovej rebel, holky na něj letěly... a s ním v partě byl ještě ten, co mu říkali Harry, ale ten už byl starší...“ vysvětluje paní Kühlmayer.

„Jo ty myslíš Míru Boušků a tu partu kolem Bryndy...“

„Jo, Brynda! A s ním se taky kamarádil Venca Mrázků, byla jsem teď v jeho cukrárně, kluci se mu tehdy smáli, že je posera, když došlo k nějaký bitce na taneční zábavě, schovával se prej vždycky za Bryndu, aby nákou neslízнул...“

„Ach jo, Jano, to je let... Ty nevíš, jak to bylo s Bryndou?“

„Jak já bych mohla něco vědět, holka?“

„Asi patnáct kilometrů od Městce směrem k hranicím jsi musela jet kolem takovýho baráku se zahradou, je to hned u silnice. Menší růžovej barák s cedulí Erotic club nonstop. Nevšimla sis? Tak to patří Bryndovi, pochází vodtud a vrátil se tam.“

„Takže z bohéma s kytarou se stal nějakej kuplíř nebo co?“ překvapeně zírá paní s fialovou ondulací.

„Jenže ještě nevíš to mezi tím,“ kroutí hlavou paní Váňová, „to je na tom to nejlepší. Petr, ten bohém s kytarou, jak říkáš, se v sedmdesátech letech uklidnil, až moc, a začal dělat kariéru. Na národním výboru tady v Novém Městci začínal jako nějaký referent, pak si dělal politickou školu až v Praze, byl tajemníkem a nakonec předsedou a šéfem nový městecký káesčé a vedoucím ideologický komise na radnici a já nevím co všechno. Prostě velký zvíře.“

„No a teď? Teď jako...“

„Po revoluci ho vymetli, odevšad musel odejít, prej pak vystoupil i ze strany a načas někam zmizel. V té době už mu patřily ty nemovitosti tam u hranic, zdědil je. Do baráku se nastěhoval a garáž natřel narůžovo a otevřel tam bordel.“

„To nechápu,“ kroutí pomalu hlavou paní Kühlmayer.

„Tyhle věci se nedaj pochopit, ty se prostě stanou a ty na to jen čumíš, nevěříš a říkáš si, jací lidi byli a jací jsou najednou teď...“

V té chvíli už byl celý interiér restaurace tichý, z rohu blikaly herní automaty, všechny barové stoličky opuštěné.

„A ta holička, co ses u ní učila, Hanko? Taková panička, blond vlasy nahoru, jak se to tenkrát nosilo.“

„No jo, myslíš Marušku Duchcovou...“

„Jo, tu! Byla už tenkrát podruhá rozvedená. To byla fešanda, panečku. Pamatuju se, jak nám, mladejm holčkám rozchechtámejm, dávala lekce, jak si začít s chlapama.“

„A sama na to došla. Nepoznala bys ji dneska. Občas se u mě staví.“ Paní Váňová se dívá do koňakové skleničky, jako by něco četla z její hladiny.

„Hani, já nás pořád vidím, jak v jednašedesátém roce, na tom plesu, pamatuješ? Posádkovej ples, tady v městeckém kultúráku, moje maminka nám oběma k šatům ušila ze stejný látky malý taštičky, pompadůrky,“ paní Kühlmayer se zakucká smíchem a koňakem z poloprázdné skleničky, „a kluci z učňáku dole na silnici na nás křičeli a mávali, protože je tam ti lampasáci nepustili, že neměli kravaty. A my dvě venku na balkoně jsme na ně pokřikovaly a mávaly těma pompadůrkama...“

Obě kamarádky se otrásají smíchy, hlavami těsně u sebe nad tmavočerveným ubrusem.

„... my tam stály a mávaly na ně těma pompadůrkama...“

Číšník donáší ještě vodu, vrací se pomalu k baru a kroutí hlavou, jak se mu tady ty dvě báby namazaly.

„Ale něco ti ještě musím vyprávět, Hanko,“ nakloní se paní Kühlmayer přes stůl ke kamarádce, „něco takovýho zažiješ jednou v životě. Až když je ženský jako teď nám, tak se ti tohle může přihodit, a je to... je to takový krásný, takový... zvláštní, víš, napínavý.“

„Bože, co, Janičko?“

Paní Kühlmayer se usmívá a v očích jí jiskří tahle noc a koňak a nějaká pravda nebo poznání, jemné až do sametu.

„Když máš za sebou půl života, co půl, tři čtvrtě života a všechno už máš zažitý, tak si myslíš, že už tě nic nemůže vyvést z míry, celej život už máš jakžtakž srovnanej a uspořádaněj, stokrát sis ho už projela tam a zpátky, když nemůžeš spát. Nespavost je hrozná věc. Jako když stojíš s autem v desetakilometrový Stau před Salcburkem a není úniku, posunuješ se metr po metru a nemáš šanci to otočit a vrátit se nebo to objet po dálnici na Thalgau, musíš si to vytrpět, suneš se pomaloučku k ránu, v potu a v zízni, všechno si to znovu projíždíš, lásky a svatbu a dítě a sbalený kufry a mámu s tátou za vostnatejma drátama, utečeneckej lágr, rozvod a samotu, ale tvrdě makáš a ze všeho se vyhrabeš a pak máš i čas si zase něco užít a trochu se podívat po světě, to je všechno krásný a je to dobrý a i špatný a je to tvoje

a pak? Pak můžeš zažít něco takového jako já včera," paní Kühlmayer upila z koňakové skleničky a přivřela oči.

„Ale co?“ nedomluvil a prosebně protáhne paní Váňová.

„Setkala jsem se se svojí první láskou. S ním. Chápeš?“

„S kým?“ nechápavě a netrpělivě šeptá paní kadeřnice.

„Prostě s tím, s kterým to všechno bylo poprvé.“

Na tváři paní Váňové je znát to rozpomínání, hraje jí v obličeji, přichází to z dálky, ale na rtech v úsměvu už se objevuje a v očích se pak rozzáří to jméno.

„S Láďou... eeeh, Matějovským?“

„S Láďou," přikývne paní Kühlmayer, „představ si, s Ládíkem, po třiceti letech.“

„Můj bože, Láďa. Občas ho vídám, spíš o něm slýchám.“

„A co? Co se o něm povídá?“

„No, je teď podnikatel, prej vydělává dost peněz," krčí rameny paní Váňová, „nevím, říká se prostě, že jsou v balíku.“

„Ale neříká se o něm nic špatného, ne?“ vyzvídá kamarádka.

„Já fakt nevím, Janičko, lidi toho napovídají, kór u mě v kadeřnictví. Pouštím to druhým uchem ven.“

„Já na Láďu nedám dopustit, Hanko. To naše setkání bylo takový zvláštní a milý. A vobčejný, vlastně...“

„Jak to bylo, povídej. Jak tě to vůbec napadlo?“

„Myslela jsem na to už tehdy, když jsem plánovala tuhle cestu. To víš, že vážený pan doktor Kühlmayer nic nevěděl a neví. Není to nic špatného, byli jsme s Láďou na obědě a on mi přines kytku, a to bylo všechno. Ale proč bych se s tímhle svěřovala doma? Je to krásný tím, že je to ve mně, chovám si to uvnitř a řeknu to tobě, starý kamarádce, co to všechno pamatuje se mnou. V tom je to kouzlo, víš? Takový malý nevinný tajemství. Jinak by někam odlítlo...“

Restaurace už je skoro prázdná a náměstíčko za okny ztichlé. Ještě solené mandle a minerálku a poslední koňáček na závěr.

„... telefonní číslo jsem našla v seznamu až tady. Trásla se mi ruka, když jsem ho vytáčela. Po takovech letech, zkus si to

představit, nevíš, co můžeš čekat. V paměti máš někoho, ale kdo se ti ozve na druhý straně telefonu? A kdo ti pak přijde naproti? To jsou otázky. Můžu ti říct, že jsem zažila už leccos, ale když se ozval dlouhej tón ve sluchátku, bušilo mi srdce jako náký školače.“

„A zvednul to on? Nebo manželka?“ visí na rtech kamarádky paní Váňová.

„Ozval se mužskej hlas, to víš, že bych ho nepoznala. Matějovský, ozvalo se. Tady Jana, povídám. A on, která Jana? Povídám, Jana. Já znám Jan, on na to... A já na něj, ale já jsem *ta* Jana...“

Obě se napily, paní Kühlmayer se ještě chvěly ruce tou nedávnou vzpomínkou.

„Chvilí ticho a pak povídá, ahoj. Tak tiše... to víš, že mě poznal. Chvilí jsme se oťukávali a já jsem ho pak normálně pozvala na oběd. Na co to protahovat, ne? Už jsem to telefonování chtěla mít za sebou. Dali jsme si sraz tady v Novým Městci, na křižovatce u školy. Prej, jak tě poznám? Zeptal se, a pak jsme se oba rozesmáli. Omlouval se hned za tu netaktní otázku. Povídám, Láďo, uvidíš na křižovatce to největší BMW, jaký jsi kdy viděl, tmavozelený, sedmičková řada s rakouskou poznávací značkou. A z toho BMW vystoupí ta nejtlustší ženská z celýho Land Salzburg. Nesměj se, povídám, malá a tlustá vodbarvená ženská k padesátce. Žádná sexy Janička, jak si ji pamatuješ, v nylonovém svetříku, kterej čmajzla mámě ve skříni.“

„Tys ho chtěla odradit, ne?“ směje se kuckavě paní Váňová, oči nasvícené barevnými žárovkami od baru a tím příběhem.

„Bylo to báječný, Hanko, nejdřív trošku ostych, to víš, po těch letech. Ale pak jsme si povídali, že to nešlo zastavit, tedy hlavně já, znáš mě, oběd jsme protáhli do půl třetí. Ale on se vlastně nezměnil! A to je pro mě to ohromný zjištění, Hanko! Bejval sportovec a je pořád, štíhlej snad jako tenkrát, a vyprávěl mi, jak s dětma jezdili na lyže a v létě na túry a plavat. Myslím, že je v manželství šťastnej. A takovej plachej, skoro jako kdysi, občas se ohlídnul, jako by ho někdo sledoval, povídám, máš strach

z ženy...? Ba ne, Láďa je pořád sportovec a slušňák, takovej poctivej, víš, jak ty děti vychovával a ved ke sportu..."

Paní Váňová se usmívá a pak dojde ještě na jeden koňáček, ten opravdu poslední na závěr. A výbuch smíchu.

„Hani, představ si nás, jak tam stojíme na balkoně a máváme na kluky těma pompadůrkama..."

Hádají se při placení, ona je tu přece doma, ale paní Kühlmayer si nakonec prosadí svou a platí celou útratu. Vyjdou do noci, vzduch je mišunk koňaku a dešťové vody a ztřeštěného smíchu.

„... já si vezmu štekla a úplně jsem zapomněla na ty vaše Katzenköpfe, teď se tu na nich zabiju!"

Omoklé dlažební kostky na náměstí jsou nerovné a blýskají se, paní Kühlmayer se smeká a kráčí nejistě. Zavěsí se do paní Váňové.

„... a my dvě, Hani, jsme tam stály a mávaly na ně těma pompidůrkama..."

V dálce za kostelní věží a za mraky už prosvítá bledý proužek nebe, časné ráno polehoučku nasvětčuje náměstí.

„... prostě je tam nepustili, máničky jedny, a my dvě tam na balkoně stepovaly v mrazu a mávaly na ně těma pumpadůrkama..."

Paní Kühlmayer vyprovází kamarádku domů. Pak se ještě sama prochází po náměstí a v uličkách kolem, až ji déšť zmáčí natolik, že pocítí chlad. Sedá do svého BMW a odjíždí směr Neměřice.

Kulaté hodiny se strohým ciferníkem na policejní úřadovně ukazují desátou hodinu. Nadstrážmistr Kalich vítá ve dveřích vyšetřovatele z okresu. Vysoký muž v kožené bundě pokládá na psací stůl aktovku. Je mu kolem čtyřicítky, na staršího kolegu v uniformě se roztržitě usměje. Jeho čelo věští starosti.

„Nějakej novej pohyb kolem případu Matějovský, pane Kalich?" vytahuje spisy, tlustý fascikl. „Chtěl bych to uzavřít. V podstatě toho máme dost na obvinění a předání státnímu zástupci."

„Kdy ho chcete zadržet, pane majore?“ ptá se nadstrážmistr Kalich a dívá se na desky plné lejster.

„Zejtra si pro něj dojdem. Říkám, máme toho na něj dost. Celní podvody, krácení daně, to už máme ověřený. Už jsem stáhnul sledovačku. Choval se v poslední době hodně obezřetně, jako by něco tušil.“

„Asi bych vám o tom měl říct, pane majore, předevčírem došlo k jednomu setkání, v motorestu u výpadovky směrem na Rakousko,“ říká pomalu nadstrážmistr Kalich.

„Vážně? Co to bylo?“ zpozorní vyšetřovatel.

„Tmavozelenej bavorák s rakouskou státní značkou. Rakušanka českýho původu. Seděli spolu na obědě, za dvě a půl hodiny se rozešli. Ale...“

„Myslíte, že je to důležitý? O koho jde?“

„Právě že si myslím, že to bylo ryze soukromý. Znával jsem tu ženu, je to emigrantka. Přijela se asi podívat do starý vlasti, viděl jsem ji tu poprvý. Setkávala se zřejmě se starejma kamarádama z mládí.“

„Mohl byste to nějak rychle prověřit?“ ptá se vyšetřovatel a usazuje se na židli za vysokým stohem papírů.

„Myslím, že jo.“

„Víte, co myslím, pane Kalich, jestli má cenu tu ženskou ještě vyslechnout, než ho seberem.“

Nadstrážmistr Kalich zvedne sluchátko a vytočí číslo.

„Tady Franta, Hanko, měla bys čas trochu mě vobrat strojkem? Nějak mi to už odrostlo.“

Hodiny v kadeřnictví paní Váňové mají jako ciferník zrcadlo, jen dvě rafiky a žádná čísla. Přesný čas lze jen odhadnout, něco mezi půl a tři čtvrtě na jedenáct dopoledne. Visí hned vedle velkého zrcadla, ve kterém se právě vidí nadstrážmistr Kalich, zabalený po krk v bleděmodrém přehozu. Elektrický strojek vrčí, nože nastavené na půl centimetru.

„Byla to vopravdu Jana Homolů?“ ptá se.

„No jasně, pozvala mě na večeři. Viděly jsme se po třiadvaceti letech,“ říká nadšeně paní kadeřnice.

„Pane jo. Po takový době. Divím se, že jsem ji sám vůbec poznal.“

„Vůbec nevím, žes ji taky znal. Proč ses u nás na chvíli nezastavil?“

„To víš, byl jsem ve službě, to si dám jednu sodu a mažu. V autě čekal kolega. Navíc, já jsem se s Janou znával spíš od vidění, z tanečních zábav tady po vsích kolem... jak se má?“

„Skvěle, v tom Rakousku se chytila, dělá zdravotní sestru v Salcburku. Podruhý se vdala, za doktora ze špitálu. Jmenuje se teď Kühlmayer. Jana Kühlmayer.“

„Takže je spokojená?“ ptá se nadstrážmistr Kalich.

„Naprosto, teď si užívá života, víš, děti už má velký a jezdí s manželem na dovolený po světě, představ si, byla v Austrálii, na Floridě a já nevím kde všude.“

„Byla tady v Městci poprvý?“ ptá se dál nadstrážmistr Kalich a trochu se lekne svého hlasu, jak rutinně zní jeho otázky. Maličko se zavrtí v křesle, aby si uvědomil, že je v kadeřnickém salonu.

„Jo, poprvý. I tady v Čechách byla vod vosumašedesátýho vůbec poprvý. Táhlo ji to sem, nejdřív prej chtěla přijet hned na jaře po sametový revoluci, ale pak se nějak nemohla odhodlat, takže z toho nakonec bylo pár let.“

„Rodiče už ale nežijou, ne? Mívali chalupu v Neměřicích.“

„Tam je teď její sestřenice s rodinou, Jana bydlí u nich. Vlastně zejtra už odjíždí.“

„Myslel jsem, když jsem vás tam viděl sedět, že spí u tebe,“ řekl nadstrážmistr Kalich.

„Ne, vracela se... do Neměřic,“ řekne paní Váňová a rychle povídá dál, aby zamluvila to zaváhání, tu krátkou pomlku v odpovědi. Jana přece řídila po těch čtyřech koňacích, uvědomuje si paní Váňová. Sice jí nabízela, že může přespat u nich doma, u Váňů, ale ona si nedala říct. Že pojedje, jsou to jen tři kilometry,

že to zvládne. Smály se obě tomu, že si ten večer udělaly koňakovou špičku.

„Má pěkný fáro, ta Jana,“ povídá nadstrážmistr Kalich, „takový BMW musí mít vodpich, nikdy jsem nic podobného neřídil.“

Paní Váňová jen přikývne, odkašle si, trochu se jí to zúžilo v hrdle. Je to tady, ten Franta se v tom snad vopravdu bude rejpat. Že jsem radši nebyla zticha, myslí si.

„Viděl jsem ji v úterý u motorestu, jak do toho autáku nastupovala. Seděla tam přes poledne s Matějovským,“ říká nadstrážmistr Kalich a jeho oznamovací věta má zřetelně tázací tón.

„Ty jo, nejsi ty náhodou vod policie?“ směje se trochu nervózně kadeřnice.

„Jenom mě napadlo, jak se ti dva znají.“

„Tak nevíš o všem, беру zpět,“ říká vesele paní kadeřnice, ráda, že řeč se stáčí jinam, „ti dva spolu přece kdysi chodili.“

„Chodili spolu?“ ptá se nevěřičně nadstrážmistr.

„Jo, to byla velká láska. Před třiceti lety.“

Prošedivělé vlasy padají na modré plátno a linoleum, nadstrážmistr poslouchá vyprávění kadeřnice, ke které se chodí stříhat už léta.

Jarní vítr osvěžuje čerstvě ostríhaného ježka nadstrážmistra Kalicha. Kulatou čepici nese v ruce. Jen přejde napříč náměstím a na rohu v úřadovně policie ji pověsí na věšák. Major od kriminálky se tázavě dívá, jak si nadstrážmistr Kalich zamýšleně přejíždí dlaní po ostríhané hlavě.

„Můžete to uzavřít, pane majore, tahle stopa vede jinam.“

Octavia

Pan Bouška bydlí v Neměřicích v domku číslo popisné jedenáct. Už je mu přes šedesát. Pleš, trochu při těle. Před garáží leští automobil Škoda Octavia Super, rok výroby 1960. Je to novější typ 703 s řazením ne u volantu, ale už na podlaze. Zdvihový objem 1221 kubických centimetrů, výkon třiatřicet kilowatt.

Pan Bouška už nejraději chodí pěšky. Najezdil se dost. Pětatřicet let, každý všední den z Neměřic do Nového Městce, kde pracoval jako automechanik, stále stejnou okresní silnicí, devět kilometrů asfaltu, na kterém znal každý kamínek. Ale teď už jen myje a leští.

Ten rituál se opakuje každou neděli odpoledne. Pan Bouška nejdříve pečlivě přemete koštětem betonový plácek přede dveřmi garáže. Udrzuje ho v úzkostlivé čistotě po celý týden, každý den ho zametá. Ani zrnko, ani smítko nesmí zůstat na hladkém betonu, kam v neděli vytlačí z garáže běžovou octavii. Jeden čas si z něho dělávali legraci kluci z pily, co se vracejí kolem z práce. Do sáčku od svačiny nabrali hrst pilin a rozprášili je na beton před garáží. Druhý den ráno kontrolovali výsledek. Na betonu nebyla ani pilina.

Když je plácek zametený, otvírá pan Bouška vrata garáže, která je uvnitř vyzdobená obrázky amerických autů. Vystřihoval si je od mládí. To tehdy ještě snil o nějaké velké cestě. Třeba po Route 66 přes Spojené státy. Ale to už je dávno. Vyřadí rychlostní stupeň a vytlačí octavii ven. Do kbelíku napustí vodu, přidá saponát a houbou myje karoserii. Pěna obalí běžové autíčko, celé pod ní zmizí, než ji kbelíky čisté vody zase smyjí a odplaví. Octavia se znovu objeví, čistější, lesklejší a krásnější než předtím. Umytý plech dosucha vytře jelenicovým hadříkem, stejně tak chrom nárazníků. Nejhorší jsou v létě ty drobné mušky rozplácené na reflektorech. Jde to hrozně špatně dolů, to komáří sádlo. Potom přijde na řadu pasta s přísadou vosku, který dodá laku ochranný povlak a lesk.

Pan Bouška koupil octavii v sedmašedesátém od pana Kovan-
dy, bývalého číšníka z novoměstské hotelové restaurace. Stav

najetých kilometrů na tachometru byl tehdy něco kolem tří tisíc. Pan Kovanda se u pana Boušky sem tam zastaví podívat se na své bývalé auto.

„To bys nevěřil, Láďo, ten chrom je původní,“ říkává pan Bouška, „podívej se na ty nárazníky. Ten lesk! To jsou zrcadla! V tom se můžeš holit!“

Oba sedávají v garáži a pijou kafe a vzpomínají na staré časy, na staré známé a na staré sny. Sny o pořádné jízdě. Po široké americké dálnici, rovné a táhnoucí se až za obzor. Třeba na silné motorce, v kožené bundě a vysokých botách. V garáži je uvězněná už dlouhé roky taková zvláštní vůně – ze starých věcí, z dřevěných skříní plných šroubů, matic, klíčů a náhradních dílů a z dávno zapomenutých klukovských snů.

Pneumatiky a disky kol myje pan Bouška rýžovým kartáčem. Vzorky pneumatik jsou málo ojeté a vždy bez kamínků a prachu v drážkách. Na to má pan Bouška připravená speciální dřívka ostrouhaná do tvaru velkých párátek, kterými vyšťourá každý kamínek z dezénu pneumatiky. Černá guma svítí jako zánovní nablýskané holínky. Čas od času pana Boušku potkávají lidé v městečku, jak jede na kole a veze na nosiči autobaterii z octavie k nabití do autoservisu. Ve své prastaré odřené džínové bundě a s kšiltovkou na hlavě šlape hrdě jako chlápek, který tu svoji velkou jízdu přece jen podnikl. Občas také doveze na řídítkách v malém kanystru benzín, dolije do nádrže, co se odpařilo, aby byla zase plná. Tahle Octavia Super je připravená kdykoli vyjet, i když už má své odježděno, v zimě, v létě, za deště i za mrazů, Neměřice – Nový Městec, Nový Městec – Neměřice. Jednou za rok pak provádí pan Bouška důkladnou údržbu vozu. Vyzdvihne octavii heverem a natírá spodek speciálním přípravkem, který chrání automobil proti korozi a vlivům agresivních látek a soli ze zimních posypů silnic. Také odšroubuje plechy a natírá vnitřní strany blatníků a haubny. Blok motoru myje benzínem a hadříkem a kartáčkem s dlouhým zahnutým držátkem.

Čistou vodu napouští pan Bouška do kbelíku zvlášť na čelní a zvlášť na zadní sklo, vše pak přeleští hadříkem včetně zpětných zrcátek. Nakonec otevře oboje dveře u auta a vypráší koberečky, tak pečlivě, jako jeho nebožka manželka prášivala koberce z ložnice a obýváku.

Jakmile pan Bouška auto umyje, zamete v garáži a zatlačí ho zpátky. Uklidí kbelík a ostatní věci a přemete betonový plácek. Ale když je venku hezky, nechává octavii před garáží až do večera. Svítí na ni sluníčko a naleštěný lak zrcadlí větve jabloní vysázených kolem plotu. Na otevřených vratech garáže visí už léta ten slavný plakát. Barvy hodně vybledly. I černobílý obrázek jeho octavie. Ale velká modrá písmena dál křičí tu senzaci:

HARRY BOUŠKA
7. ČERVNA 1975
TRASA NEMĚŘICE – NOVÝ MĚSTEC
9,5 KM
VE VOZE ŠKODA OCTAVIA
SE ZAVÁZANÝMA OČIMA!!!

Každý druhý kluk z okolí míval tehle plakát tehdy nad postelí a druhý zaručeně visel v garáži jeho tatínka. Řady lidí kolem silnice viděly tuhle parádní jízdu, kterou řidič béžové octavie bravurně zvládl v koloně mezi dvěma služebními vozy SNB, hasiči a sanitkou. V cíli, na náměstí plném diváků, mu pomohl z auta tehdy populární zpěvák jedné country kapely, přede všemi mu sundal černý šátek z očí a triumfálně vykřikl: „Dámy a pánové! Harry Bouška!“

Metání trav

Vystupuju na peron. Nádražíčko na malém městě. Souprava se dvěma vagony odjíždí. Lokálkou do Městce a odsud už musím pěšky do polí. Má to být osada s několika staveními se zahrádkami ve stráni. Vytahuju z kapsy plánek na dopisním papíře, kostrbaté čáry propisovačkou, jak je vlastní rukou napsal pan doktor Bartl. Zdvihnu hlavu od papíru, tvář mi hladí vánek, který protahuje nástupištěm. Jarní vítr je směsí naděje a vláh, různých pylů a brouků vylíhlých ze země předešlého rána. Kýchám šestkrát za sebou, z očí mi tečou slzy a mám plný nos.

Tři roky jsme se s panem doktorem neviděli, jako bychom od sebe bydleli stovky kilometrů. Ani se na něj nemohu zlobit, že se nevyznám v jeho schématu a že jsem z celého dopisu rozluštil zhruba třetinu. Písmo jako z receptu do lékárny. Ptám se na cestu raději u okýnka, kde se prodávají jízdenky. Objeví se v něm krásná dívka v modré košili, až jsem se polekal. Vyklání se, má dlouhé plavé vlasy, rukou ukazuje směr.

Procházím alejí a pak kolem oplocených zahrad s chatkami a psími boudami až na konec města. Potom kus pole a cesta stoupá trochu do kopce, a to už vidím v dálce hnědožlutý dům. Jak se blížím, rozeznávám zašlou taškovou střechu. Přízemí a jedno patro, kolem zahrada a vedle ještě jedna s bílým stavením za plotem. Kýchám skoro celou cestu, černé brýle jsem zase sundal, protože slunce se schovalo.

A teď jsem zahlédl pana doktora, na chvílku se zastavuji v chůzi a zase se rozejdu, postava v bílé košili a bílých lékařských kalhotách na mě mává, je to on. Za pár chvil už ho mám před sebou, nachýlená ramena a vlasy bílé jako smetana, překvapilo mě, jak moc zestárl za tu dobu, co jsme se neviděli. Takhle jsem si pana doktora Bartla nepamatoval.

„Dobrý den, pane doktore.“

„Pavle...“

Podáváme si ruce, cítím, jak mu stárí pořád víc stahuje prsty do dlaně. Ročník triadvacet, límec košile odřený a sepraný, ale

čistý, ta vznešená prostota jeho doktorského stavu. Tiskne mi dlaně, prohlíží si mě a trochu kroučí hlavou.

„Moc tě to trápí, Pavle?“

„Já se objevím, jen když něco potřebuju, vidíte...?“

„Vždyť to je v pořádku.“

„Pro rýmu nemůžu dechat a oči mám červený jak angorskej králík. Říkal jsem si, že vy jste jedinej, kdo mě může týhle ztracený mixomatózy zbavit.“

„Ale jdi,“ pan doktor se směje, „jako starej praktik jsem léčil snad všechny neduhy, ale alergologie, to byl vždycky můj koníček.“

„Vždyť to povídám.“

„Dneska trpí alergií pomalu každěj druhej. Ale pojd' dál, musíme si toho tolik povídat.“

Jdeme k oprýskaným dřevěným dveřím domu, omítka kolem opadáva. Oplocená zahrada není udržovaná, za ní začínají pole.

„Je to tu takový...“ zasním se.

„No?“ obrací se ke mně starostlivě pan doktor Bartl.

„... takový ztracený. Jste tu v takový samotě jako nákej van Gogh nebo Louis Pasteur, tak mi to připadá.“

Pan doktor se usmívá.

Vcházíme do chodby, zavhlhlý dech starého domu neví nic o jaru za dveřmi. Skoro zakopnu o pytel brambor opřený o stěnu, z poloviny plný, jsou tu naskládané bedničky od ovoce, před prahem sešlapaná rohožka, jen bíle nalakované dveře svítí tak jasně a nepřírozně z otlučených zárubní. Vcházíme do ordinace.

„Tak tohle je ta moje poslední štace, jak jsem ti psal, Pavlíku.“

„Náhodou, máte to tu pěkný,“ povídám.

Bílá skříň a instrumentář, polička s vystavenými lékovkami, na okně souprava hliníkových misek na jídlo, záclonou provlává do té lékařské vůně jarní průvan.

„To jsou všechno starý krámy, víš, pár kousků nábytku a nějaký věci, co tu zbyly po mým předchůdci,“ říká, „ale mně už to stačí. Ani nechodím nikam na oběd, vidíš, jím přímo tady,“ dodává pan doktor omluvně a staví jídelní soupravu na zem k radiátoru.

„Výhled je tu krásnej, co říkáš?“

Přisvědčuju, nasávám ty jarní lány polí a luk a čtyřikrát kýchnu.

Za dveřmi se někdo štrachá, je slyšet kroky a tekoucí vodu. Pan doktor jde otevřít.

„To je paní uklízečka,“ říká cestou, „moc hodná paní, uvidíš sám.“

Starší žena je trochu podivná, vlasy rozčuchané a prořídlelé zuby, visí na ní vybledlá zástěra. Pan doktor se s ní zdraví a představuje mě s tou svou obřadností, jako bych byl jeho syn, kterého jí chtěl už dávno ukázat.

„Heleďte, co jsem našla na schodech do dvora,“ říká paní a ukazuje nám smetáček s dost ometenými fousy a se žlutým držátkem z umělé hmoty, které je ulomené, „není to vaše, pane doktore?“

„Ježíš, to není,“ říká pan doktor ustaraně a zkoumá smetáček a spolu pak probírají celou záležitost a její okolnosti ještě pět minut. Nakonec pan doktor opatrně položí tu věc na okno, kde před chvílí stály hliníkové misky na oběd. Paní uklízečka odchází vytírat čekárnu a chodbu.

„To je strašně hodná paní, Pavlíku,“ vysvětluje mi trpělivě pan doktor, „její nebožtík manžel se výborně vyznal ve stříhání ovocnejch stromů a byl to vášnivej houbář...“

„Ona je vdova?“ zeptal jsem se.

„Už to budou dva roky. Byl takovej svůj, ale dobrej chlap. Víš, Pavlíku, každýho člověka, kterej není špatnej, je škoda...“

Jednoduše zařízená ordinace je plná slunce, světlo prochází okenním sklem, ve kterém jsou zataveny kouřové obláčky a mapy loňské a předloňské špíny, prachu a děšťů.

Pan doktor mi vyprávěl, jak se octl na tomhle konci světa, a teď sedím na židli, pan doktor Bartl se mnou vyplňuje dvoustránkový lékařský dotazník, jestli jsem měl někdy revma anebo moji rodiče, a co astma, časté angíny? Kroutím na to všechno hlavou, pan doktor odkládá formulář a vstává od stolu.

„Podívej se, Pavlíku, co tady všechno máme,“ říká a přináší dřevěnou skříňku. Sedá si proti mně na přisunutou židli a vytahuje ze skříňky malé lahvičky s různobarevnými víčky. Má jich tam spoustu a všechny jsou naplněné nějakou čirou tekutinou. Pan doktor vybírá jen některé z nich a staví je na desku stolu vyrovnané v řadě jako cínové vojáčky v přesném pořadí. Potichu, jakoby pro sebe, vyslovuje nápisy z maličkých etiket na lahvičkách.

„PRACH, ROZTOČI, PLEVELE JARNÍ, PLEVELE PODZIMNÍ, LESNÍ DŘEVINY, JÍVA, BŘÍZA, OLŠE, PLÍSNĚ VENKOVNÍ, PLÍSNĚ POKOJOVÉ, PYLY TRAV... a tahle lahvička, Pavle, to je kontrola testu.“

Pak se zvedá ze židle a ze sterilizátoru bere pinzetou skleněnou misku s jehlami, postaví to vedle lahviček na stůl a sedá si znovu naproti mně.

„Vyhrň si rukáv na levý ruce až nad loket, Pavle, a polož si ruku takhle na opěrátko, ať máš předloktí vodorovně. Tak. Víš, já tu nejsem tak sám, jak se ti prve zdálo, skamarádil jsem se s několika lidmi ze vsi, chodíme na houby a tak. A hlavně sem jezdí mladí doktoři, zrovna takoví kluci a holky jako ty, připravuju je na atestace. Někdy je tu i veselo.“

Pan doktor Bartl bere opatrně do prstů první lahvičku, odšroubuje červenou zátku a kápne mi na vnitřní stranu předloktí trochu roztoku, jedna průhledná kapička a pak další kapka z druhé lahvičky o něco níž směrem k mému zápěstí.

„PRACH...“ říká pan doktor, „... ROZTOČI... Představ si, že sem za mnou přijeli až z fakultní nemocnice, prej že mi dají tu docenturu, co mi upřeli po osmašedesátém. Je to legrace, někteří lidi z té doby tam ještě pořád jsou, chápeš? Tenkrát, když jsem odcházel do důchodu, přišli taky ti samí, to bylo v pětaosmdesátém. Prej my vám dáme rekreaci, za zásluhy. Chtěli mě tehdy poslat za odměnu do Ruska, Pavle. Řekl jsem jim, jak tam stáli v té delegaci s gratulacemi, eróhá, stranická organizace, proč mě posíláte do země, kde je všechno skvělé a nejlepší, kde všechno mají, ve všem jsou první a nic jim nechybí? Pošlete mě někam,

kde je bída, neřád a nespravedlnost, třeba do Spojenejch států nebo do západního Německa. Měl jsi vidět ty jejich protažený ksichty... PLEVELE JARNÍ...“

Na mém předloktí přibyla další kapka.

„A tehdy, když mě nechtěli pustit do toho Švýcarska a na vědecký radě se potom ptali, proč tam vlastně nejedu, povídám jim: proč? Protože komunistická strana si nepřeje, abych já, odborník na alergologii, jezdil do Švýcarska. Seděli tam tenkrát všichni, koukali po sobě a pak se mnou několik let nemluvili... PLEVELE PODZIMNÍ... a co já bych dělal s docenturou, Pavlíku, teď, na starý kolena. Ať si ji nechají, ne?“

Sleduju, jak se panu doktorovi třesou ruce a jak už stěží dýchá, jak z něho vyprchává energie. Kde je jeho pověstná čilost a svěžest...? Lahvičky jsou štíhlé a malé šroubovací víčko občas upadne na zem. Kapek na mé kůži přibývá, dívám se na svou bílou ruku a do tlustých obrouček brýlí pana doktora.

„... LESNÍ DŘEVINY... no občas mě tu navštíví profesor Červenka, už jsem ti o něm vyprávěl, o těch jeho bratrech, jeden je teď někde na ministerstvu zahraničí a druhý pořád přednáší v Praze na technice, velké machr přes matiku... JÍVA..., to se mně strašně líbí, víš, je to takový masarykovský, tři kluci z malý chaloupky a všichni se takhle vyvedli, vypracovali se vlastní pílí a přitom jsou to moc hodní lidi, a skromní... Tak tohle je BŘÍZA, to je taková potvora větrosnubná, její pyl je velice agresivní a vítr ho donese i stovky kilometrů daleko... A teď kápneme OLŠI... Víš, Pavlíku, pro mě tahle doba přišla už moc pozdě, je mi třiasedmdesát, co má teď pro mě cenu docentura a přednášení a ordinace a to všechno, když mě bolí klouby a špatně chodím. Ale kdyby mi bylo o patnáct miň, jenom o patnáct let, troufnul bych si na svou vlastní praxi a vykašlal se na školu i na špitál. Tam u nás v Novém Městci, tam bych si na svý zahradě u řeky nechal přestavět ten starej dům a zařídil bych si tam ordinaci. Nějaký peníze mám, něco bych si půjčil a nakoupil bych přístroje a rozjel to... PLÍSNĚ VENKOVNÍ... jo, jen kdybych věděl, že budu

mocht dělat, že mám před sebou deset patnáct let produktivního života. Klientelu bych měl, o to strach nemám. Jenže co teď? V tomhle věku. Už mám taky své problémy, víš? Já si nestěžuju, chraňbůh, ale někdy si člověk říká, kdyby takový možnosti, co jsou teď, měl, když byl mladej, místo toho trmácení se od špitálu ke špitálu, okresní poliklinika a ty léta, co jsem jezdil po vsích jako obvodní lékař. Nemůžu na to vzpomínat špatně, protože jsem byl mladej, ale stejně...”

Pan doktor si otírá rukávem pláště čelo a třepe v prstech další lahvičkou.

„Teď PLÍSNĚ POKOJOVÉ... jenže tohleto co by bylo, kdyby, to nemá cenu, nikam to nevede. Už je to pryč. A já tomu stejně nerozumím, co dneska mladí chtějí. Ten nezájem, zdá se mi, že nemají žádný názor nebo naději, která by je vedla a držela tak jako nás. Dneska je všechno drahý, ale máloco má pro lidi hodnotu. Všechno se použije a vyhodí... PYLY TRAV... je to tak, dneska nic nevydrží, nic, ani ta lidská naděje. My vyrůstali v jiný tradici, můj táta bojoval v legiích, ukazoval jsem ti ty fotky, ne? To byla přece myšlenka! Svobodnej stát! Naděje! A z ní lidi čerpali celý život. Já jsem byl za protektorátu totálně nasazený v Avii a potom po válce! Osvobození, mír, byl jsem mladej, to nadšení, to v nás zůstalo přes všechny další věci, co se pak staly. Jenže další generace po nás, to už šlo z kopce, ta naděje v osmašedesátém, ta už lidem moc dlouho nevydržela, a naděje teď po devětaosmdesátém, škoda mluvit, pět let a je to pryč, lidi se otrpali a teď jsou spíš otrávení a nadávají a tomu já už vůbec nerozumím, protože jsem starej... A tahle poslední kapka je TEST... ty lahvičky musíme nechat na stole takhle seřazený, víš? Ach jo, málokdo má teď v co věřit. Vezmi si jen TGM, to byly ideály humanitní, rodina, vlast, práce a pořádek. Pořádek, Pavlíku, ne to, co je dneska kolem!“

Pan doktor Bartl má orosené čelo, sklání se nad mou rukou, jeho bílý knír je nějak smutně zplihlý. Po celé délce předloktí mám kapičky a pan doktor si teď podává pinzetou ze skleněné

misky jehlu, bere ji do prstů druhé ruky a několikrát mě rýpne hrotem v místě, kde sedí průsvitná kapka tekutiny, aby se dostala pod kůži. Odloží jehlu na stůl a vezme z mělké misky jinou a rýpne do další kapky. Když jsou všechny použité jehly na stole, můžu si shrnout rukáv košile a teď je třeba patnáct minut počkat, než se dostaví reakce, jak říká pan doktor. Sedíme chvíli mlčky, pan doktor si prohlíží pár fotek z dovolené, které jsem mu přinesl ukázat.

Mám sucho v krku a zánět spojivek. Prach v místnosti se třpytí proti oknu. Strnulost téhle chvíle je zabodnutá ve vzduchu i s vůní trávy a nedalekého lesa. Horký smutek existence. Jen sluncem spálená kůže, nic víc.

„To je tvoje děvče?“ ukazuje pan doktor Bartl.

„Jo, to je Táňa,“ přikývnu, „byli jsme loni na Bibione.“

„Moc hezká. To bude určité hodná holka. No ne... to je krása, ty pláže a modrý vlny! K moři už se asi nepodívám. Byli jsme v šestasedmdesátém v Bulharsku a v osmdesátém v Jugoslávii, pak už byla manželka hodně nemocná, už to nešlo.“

Pan doktor Bartl pokyvuje zamyšleně hlavou, tuším, na co v tu chvíli myslí. Dívám se z okna a pak do podlahy a on pořád mlčí. Snažím se uvědomit si, jak asi těžce nese stáří, on, který s oblibou vymýšlel fóry a nikdy nezkazil žádnou legraci, a mně se vždycky zdálo, že nikdy nezestárne, i když už tehdy před lety byl vlastně v důchodovém věku.

„A co Libuše, Pavle,“ ptá se opatrně a skládá si brýle do odřeného pouzdra, „někdy na ni myslím, jezdívali jste vždycky za mnou do Novýho Městce česat jablka.“

„Odešli s Karlem pryč z Neměřic, předloni. Pronájem hospody jim majitel neprodloužil, Libunin táta umřel půl roku předtím. Nic je tam nedrželo.“

„Ale vždyť ten Karel pil! Všichni to věděli.“

Raději jsem mlčel.

„Mně je z toho smutno, to si Libuška nezasloužila.“

„Pane doktore...“

„Ale jo, vy dva jste si byli souzení, na tý vsi.“

„Nemá smysl se o tom bavit, pane doktore, je to pryč. Libu-
na si vzala Karla, hospodu je dělat nenechali, tak šli pryč, a je
to dobře. Nevyržel bych ty řeči, co ved poslední dobou Karel,
když se napil. Že jim rozvracím manželství a tak. Nikdy to nebyla
pravda, a kdyby neodešli oni...“

Cítím, jak se rozpaluju, tak nechávám nedořečenou větu vi-
set ve vzduchu, nehledám už žádná slova, a pan doktor sedí, má
svěšená ramena a hledí z okna. Koukám se taky tím směrem,
oba se díváme na pás lesa na obzoru, na barevné pruhy polí
před ním.

„Neměl jsem o tom začínat, Pavlíku, nezlob se.“

„Nic se nestalo, přece. Vy se můžete ptát na všechno, pane
doktore.“

„Chtěl jsem vlastně vědět, co je novýho ve vsi a tak.“

„Co je novýho? Lidi vodcházej. Po převratu vraceli pole, ale
lidi spíš nechali půdu v družstvu, Neměrice patřily vždycky pod
ten velkej radimilickej kolchoz, vždyť víte. Ti z města, co pole
zdědili, si s nima stejně neví rady.“

„No jo, je jiná doba. Pamatuju padesátý léta, tehdy se pro
půdu lidi nechali zavírat i věšet.“

Zase chvíli mlčíme, pan doktor pak vzpomíná na vsi kolem
Nového Městce, kde míval svůj obvod.

Znovu si musím vyhrnout rukáv. Vidím, že na předloktí se mi
objevila řada různě velkých pupínků, pan doktor si zase nasazu-
je brýle a obkresluje ty vřídky propisovačkou přímo na mou kůži
a potom se dívá na řadu lahviček s barevnými víčky, které stojí
v řadě na stole. Pokyvuje hlavou.

„Myslel jsem si to. Jsou tu stromy, bříza, jíva, olše, a taky trávy.
Ale teď už je tu sezona pylů, Pavlíku, teď nemá cenu s tím něco
dělat. Napíšu ti takový tabletky, německý, budeš je brát, jen když
tě to bude zlobit, jako třeba dneska, vždycky ráno jednu. Taky
ti předepíšu oční kapky, takový fajnový, co nepálí na spojivkách.
A na podzim přijdeš znovu a pustíme se do terapie. Říká se tomu

předsezonní desenzibilizace. Je to stejně legrace, představ si, že starej doktor Liška, alergolog, ještě je živ, dneska je mu snad devadesát let, kapacita první třídy, už před válkou dělal výzkumy a tenkrát musel alergiky shánět po celý republice na inzerát, jak jich bylo málo!“

Odpoledne se naklonilo, jarní slunce vrhá naše stíny na zeď domu, kde má pan doktor Bartl svou malou ordinaci. Sedíme na zápraží, jen tak na schodech, pan doktor je bílý a čistý, jako vždycky byl, a já mu vykládám něco o tom, jak žiju nebo jak bych chtěl žít, ale nějak se do toho zamotávám, v očích mě pálí jaro a všechny ty věci, co jsou ve vzduchu a co pan doktor postupně vyjmenoval, když mi kapal na ruku ty rostlinné výtažky.

„Tady na těch schodech je mi nejlíp, každý ráno sem nosím v misce mlíko kočkám, slezají se tu dvě, někdy tři. Nevěřil bys, jak mě milujou. Moc dobře totiž vědí, že je živím. To je tak, Pavlíku,“ mrká na mě pan doktor, „každá kočka tě má ráda, když ji živiš...“

Shora z otevřeného okna ordinace je slyšet, jak ta divná paní uklízí horní patro.

„To je moc hodná a slušná paní, Pavlíku, nosí mi sem ze školní jídelny obědy a nevádí jí, když někdy ordinuju dýl do večera, uklidí až potom nebo druhej den brzy ráno.“

Za plotem v záhonech se objevila nějaká paní, křičí na pana doktora pozdrav a mává motýčkou.

„Dobrý den, paní Koutná,“ volá pan doktor ze schodů.

Taky pozdravím. Paní Koutná v tenkém pleteném svetru a v tepláčkách se ohýbá k zemi, něco sází.

„To je hrozně hodná paní,“ říká mi pan doktor, „má trochu potíže s kyčlemi, chudák, ale na zahrádku musí, to víš. Pěstujem tu spolu kedlubny a přes plot závodíme, komu vyrostou větší. Jenže já na to moc času nemám, dvakrát tejdne jezdím vlakem do města do špitálu a tady toho mám taky dost. A ona to pořád ohrabuje, zalejvá a tak.“

„Pane doktore,“ slyším shora hlas paní uklízečky, vyklání se z okna nad námi, „není ten smetáček paní Koutný? Našla jsem ho tam u schodů, zrovna co teď sedíte.“

„No to je možný,“ vstává okamžitě pan doktor ze schodu a dívá se nahoru do okna a pak za plot na paní Koutnou, „paní Koutná, našli jsme tady u nás před domem takovej smetáček, není váš?“

„To já nevím,“ krčí rameny paní Koutná, „a jak vypadá?“

„Takhle!“ paní uklízečka ukazuje z okna smetáček.

„Já nemám brejle na dálku,“ volá paní za plotem.

„Počkejte, hned pro něj dojdu,“ říká pan doktor Bartl a zmizí v chodbě, čiperně vybíhá schody do patra. Vrací se se zmrzačeným žlutým smetáčkem, usmívá se. „My ten smetáček nakonec ještě udáme, Pavle,“ říká vesele.

Spěchá se smetáčkem přes trávník k plotu a podává ho nad drátěným pletivem paní Koutné.

„No jo, ten je náš,“ přisvědčuje paní Koutná, „manžel ho asi hodil po kočce, víte, po tý zrzavý, co se tu toulá.“

„Asi se ulomil, viďte?“ strachuje se pan doktor. „Kdybysme našli ten chybějící kousek držátka, mohli byste si ho slepit. Mám nahoře v ordinaci takový to vteřinový lepidlo, jak ho teď inzerují v televizi, víte který? Že když na něj jako vjede kamion, tak už se nerozjede, protože je přilepený.“

„Ne, on už byl ulomenej, pane doktore, my tady s ním ometáme jen ty plechy na oknech kolem truhlíků s muškátama.“

„Já tady mám dneska vzácnou návštěvu,“ říká pan doktor a ukazuje na mne, „ten mladej pán je můj dobrej přítel, musím vám o něm někdy vyprávět, co jsme spolu všechno zažili. Mám vždycky pocit, že vedle něj mládnou, víte?“ směje se pan doktor.

„No bodejť byste nemládnul, hlavně mezi těma mladejma doktorkama, co sem za váma jezdí po celejch skupinách,“ vtípkuje paní Koutná svým silným upřímným hlasem a pan doktor se na mě obrací a vesele mrká, jako že je legrace...

Sedím opřený o zárubeň dveří, betonový schod chladí přes kalhoty, cítím, že čas mi odpočítávají hodiny na peroně toho malého nádražíčka skrytého v dálce za polem a pásem stromů. Pan doktor se vrací zase ke mně, slzí mi oči, nesmím si je mnout, napomíná mě. Bavíme se chvíli o věcech veřejných, o vládě a o parlamentu, skoro bychom zapomněli, že jsme si ještě nezanadávali na politiku. A pan doktor Bartl, který jako pracující penzista loni volil pravici, i když ti druzí mu slibovali větší důchod a sociální jistoty a tak dál, čte denně dvoje noviny, pije k tomu kafe a kouří cigárko, jedno před spaním, jak míval vždycky ve zvyku.

„Víš, Pavlíku, jak to říkával starej Masaryk, ne? Nesmíš se bát a nesmíš krást. A kdyby jen to druhý všichni ctili, jo, to by bylo jiný... já, podívej se! Co jsem ti říkal! To jsou moc hodní lidi, ti Koutnejchl!“

Paní Koutná stojí těsně u plotu a na rukou drží velký porcelánový talíř. Jdeme k ní a ona ho podává panu doktorovi. Na talíři je rozkrájený koláč s povídky a tvarohem posypaný sladkým drobením.

„Vemte si tady s pánem, dejte si tam u vás v bytě k tomu čaj nebo kafe. Talíř mi vrátíte zejtra,“ říká paní Koutná. My oba moc děkujeme a jdeme s talířem jako se svátostí po schodech do bytu, který je v patře hned vedle ordinace. Pan doktor staví vodu na kafe na plotýnku plynového vařiče a já už trochu nervózně koukám na hodinky, jestli to stihnu, jestli do odjezdu vlaku se voda stačí uvařit a zase vychladnout, aby se kafe dalo vypít.

„Vlastně je to všechno pořád stejný, Pavle,“ říká pan doktor zamyšleně, když jíme u stolu koláč a pijeme kávu, „točí se to dokola jako kolotoč na pouti, duben, to jsou zvýšený teploty, a v máji horečka z lásky, pak metání trav a přejde úpal, uschne listí na stromech a nakonec zamrzne voda. Je to furt stejný, s lidma, s přírodou, ale nesmí tě to nikdy omrzet, nebo aspoň ne na moc dlouho, i když už jsi jenom tichej pozorovatel. Jinak jsi vyřízenej...“

Ještě když scházíme po schodech, přednáší mi pan doktor o senné rýmě, a to už stojíme přede dveřmi na dvorku.

„Velmi dobřej na alergie jakož i na astma je pobyt u moře, Pavlíku, jeď znovu a co nejdřív!“

Loučíme se. V zadní kapse kalhot mám recepty na léky.

„Tady jsem teď doma, víš? To je ta moje poslední štace,“ opakuje pan doktor a já odmítavě kroutím hlavou, ale nevím, co ještě dodat, co říct hezkého. Cesta zpátky padá z kopce, po dvaceti metrech se otáčím a dívám se na ten vesnický dům na vidrholci. Pan doktor mává a ještě za mnou volá:

„A nezapomeň, Pavle, břízy už začínají a budou tě trápit až do půlky července a pak se přidají trávy a ty tě budou trápit až do půlky srpna... A pak přijde září a to už se zase uvidíme!“

Na nádraží jsem právě včas, souprava má tentokrát tři vagony. Ve voze je teplo od jarního slunce, vzpomenu si na tu krásku z pokladny, ale okýnko je stažené. Veliká cedule se jménem stanice nás pomalu mívá, žluté nádražní domky jako by se ještě rozběhly za posledním vagonem, ale nestačí s dechem a zůstávají vzadu. Dívám se do krajiny, ale stejně nevnímám, jak ubíhá, vítr sviští za pootevřeným okýnkem. Přede mnou pásy kolejí a doba květenství trav. Nechávám se unášet, hlavu si opřu do sedadla a samet vzpomínek mi sedí v očích.

Melancholické lístečky z podzimních stromů demokracie

V říjnu už vlaštovky dávno odletěly na lepší a počasí se mění přes noc podle větru, který dělá vrásky na Vltavě, zřásí vodní hladinu a letí dál nad lesy. Ráno jsem vyšel z vrátek od našeho domku, dal jsem se podle vody a až na konci vesnice jsem se vrátil na rozbitou okresní silnici, která se za poslední chalupou vytáčí do kopce. Smaltovaná cedule na domě s nápisem Místní lidová knihovna byla oprýskaná a držela už jenom na dvou šroubech. Otevřenými dveřmi jsem zahlédl dědouše Michálků, že už čeká uvnitř. Nebral to na lehkou váhu. To je POLITIKA, říkával starostlivým hlasem. Taky paní vedoucí z pošty už tam byla, a tak jsme byli všichni, předseda volební komise, místopředseda a zapisovatelka.

„Kroniku opatruješ?“ zaskřehotal dědouš na pozdrav jako obvykle a já jsem kývl, že jo. Volební arch se seznamem obyvatel oprávněných volit ležel na širokém stole, který jsme sem s dědoušem přinesli z hospody na návsi. Většina jmen v seznamu byla zaškrtnutá, byli to ti, co přišli odvolit už v pátek. Věděli jsme, že v sobotu do čtrnácti hodin už jich moc nepřijde. Snad ještě několik rodin z okolních obcí a samot, snad se zastaví pár těch, co jezdí v sobotu nakupovat do hypermarketů kolem Budějovic, nebo několik lidí, kteří dojíždějí za prací do Městce a v pátek to nestihli nebo se jim už nechtělo. A zbytek nepřijde vůbec, protože je jim jedno, kdo bude za jejich volební obvod zvolen do Senátu České republiky.

Dědoušovi to dělalo starost a sám ještě předešlý den večer obešel pár stavení ve vsi a agitoval v hospodě. Nutil k tomu i mě, ale já jsem odmítl. Jenže on se tím trápil, že už nebudeme příkladnou obcí, jako jsme vždycky bývali, že už Neměřice nebudou první, pokud volební účast bude tak nízká.

Dopoledne se vleklo pomalu, nechali jsme dveře otevřené dokořán, abychom viděli na silnici. Vítr mnul v prstech úzké listy jeřábů, které rostly kolem asfaltky, čerstvý podzimní vzduch se ve dveřích srážel s mírně zatuchlým pachem knihovny.

Chvilí jsem rovnal knihy v policích, dopisoval evidenční čísla a dělal pořádek v kartotéce, málokdo ze vsi už si poslední dobou

přišel něco vypůjčit, v létě jsem půjčoval knížky i turistům, kteří stanovali kolem řeky, a dětem z letního tábora, který pravidelně v červenci stavěli tři kilometry po proudu.

Dýchal jsem smutek podzimu a štiplavý kouř z komínů a ze zahrad. To tušení zimy a žízeň z úzkosti. Každou půlhodinu jsem chodil dlouze pít z vodovodního kohoutku na záchod, kde pod nohama vrzaly uvolněné kameninové dlaždice. Staré prasklé zrcadlo nad umyvadlem mi přelomilo obličej, v podélné prasklině se usadil letitý prach, voda mi kapala na kravatu. Z místnosti plné knih jsem slyšel dědouše kašlat.

Přišlo několik lidí s volebními lístky v obálkách, dědouš přisným pohledem za obroučkami brýlí kontroloval občanské průkazy, i když znal každého ze zdejších od narození a mnohdy znal od narození i jeho rodiče, případně i rodiče jeho rodičů, protože mu už bylo skoro osmdesát let. Měl na sobě šedé sako a odřenou mysliveckou kravatu zelenoneurčitě barvy. Byl pečlivě oholený, řidčounké vlasy měl úhledně sčesané dozadu a mrkal poctivě očkami do papírů.

Okolo jedenácté jsem snědl jablko a pak jsem si sedl na židli za volební urnu, která stála na malém stolku uprostřed místnosti, červený a bílý státní znak zářil do dveří a byl vidět až z cesty. Na zdi nade mnou visel barevný obraz prezidenta republiky, který jsme s dědoušem čerstvě vyvěsili. Po straně za plentou byla dvě místa pro voliče. Pozoroval jsem, jak se z navlhlého stropu odlupuje omítka a malé kousíčky padají na volební arch a na pleš dědouše Michálků, který pořád dokola studoval seznam lidí, kteří bydleli ve vsi, kteří tu ještě zbyli.

A potom v jednom okamžiku těsně před polednem přišli do naší volební místnůstky tři lidé najednou, staří Navrátilovi a tlustý pan Chládek z bývalého mlýna od řeky. Zůstal jsem sedět vzadu za volební urnou a nechal jsem dědouše, aby si vychutnal ty tři další voliče a to legitimování a poučování, jak si mají správně počínat s volebními lístky. Pak manželé Navrátilovi zamířili za plentu, pan Chládek vyšel ještě na chvíli před dveře knihovny s paní poštmistrovou a vtom se to stalo.

Uviděl jsem Táňu na poslední chvíli ve dveřích, trochu jsem se lekl, jak rychle se moje bývalá láska zjevila na prahu. V červeném svetru a tmavomodré minisukni jí to slušelo, dlouhé nohy v botách na masivních podpatcích se na pár vteřin zastavily za prahem místnosti.

„Čekala jsem, že tu budeš,“ řekla namísto pozdravu a trochu posměšně se na mě zadívala.

„Jak to?“

„Tys byl vždycky takovej...“ zaváhala.

„Jakej?“

„... státotvornej.“

„Ty jsi blbá.“

Táňa se usmívala od ucha k uchu, ale nešla dál, jen se tak přemýšlivě dívala kolem.

„Jdeš volit?“ zeptal jsem se. „Ještě tě nemám odškrtnutou.“

„Já jdu od autobusu a rovnou na chalupu. Na tyhle srandy mě nikdy neužilo,“ řekla a pohodila hlavou směrem k volebnímu archu a k dědoušovi Michálků.

„Tak co sem lezeš,“ řekl jsem mrzutě, „buďto nám něco hodí do urny, nebo běž.“

„Jenže já nic nemám, víš,“ řekla Táňa a pomalu šla ke mně, „tak co bych ti do té urny mohla hodit?“

Její mondéní chůze a luxusní hadříky mezi regály ohmataných knih. Pronikavý parfém přerazil lehce plesnivý závan zdí místní lidové knihovny. Špalky podpatků klapaly ke mně a Táňa si pomalu oběma dlaněmi jela po stehnech nahoru až pod tu krátkou modrou sukni, která se jí po stranách trochu vykasala, našpulila namalované rty a přitom šla stále k urně a její ruce se teď posunovaly zase dolů zpod sukně a v jejích prstech jsem zahlédl bílou látku, ale víc už jsem neviděl, protože Táňa už stála přede mnou a od pasu dolů mi ji zakrývala volební urna na stole. A ona s očima upřenýma na mě se pomalu předkláněla stále hlouběji, pak dvakrát klaply podpatky a já jsem seděl na židliče jako přibitý, stačil jsem jenom tiše říct: „Táňo, neblázni...”

víš, že mi stačí málo.“ Ale to už stála Táňa před urnou se státním znakem zase vzpřímená a v prstech pravé ruky držela bílé kalhotky, přesně nad otvorem v té bedně na hlasovací lístky. V té chvíli se v tichu ozvala slabá rána. Dědoušovi upadly brýle na čtení, kleply o desku stolu. Zíral na Táňu, chtěl něco říct, ale nevyšlo z něho nic, vypadal jako kapr na suchu s kulatýma žlutýma očima. Podíval jsem se zpátky na Táňu, vyskočil jsem ze židle, vyškubl jí ten bělostný kousek prádla z ruky a strčil ho do kapsy u saka, aby dědouš nic neviděl. Jenže ten už si odkášlal a zachraptěl, co že to má znamenat. Vyděšeně se rozhlížel kolem, pan Chládek se zrovna vracel zvenku a oba Navrátilovi šli s obálkami od plent. Táňa udělala tři kroky vzad, aby měli místo, pak se zasmála a otočila se kolem dokola, až se jí krátká sukně v tom kole nazvedla a pod ní zaskvíly bílé kalhotky s barevnými puntíky. Pak se otočila zády a volným krokem topmodelky odkráčela z volební místnosti. Výstup trval snad jen několik vteřin, klesl jsem zpátky na židli. Navrátilovi vhodili své lístky do volební urny. Také pan Chládek odhlasoval a odešel, paní poštmistrová ještě stála venku a kouřila a my jsme zůstali s dědoušem zase sami. Díval jsem se na něj, seděl pořád na stejném místě, otáčel hlavou střídavě ke mně a ke dveřím.

„Co to bylo?“ vyhrkl ještě s rozšířenýma očima.

Pokrčil jsem rameny a on se najednou sebral, vyběhl ven a zmizel mi za rohem knihovny. V místnosti se ještě vznášela vůně Tánina parfému, jako důkaz toho, co se před okamžikem v těchto zdech odehrálo. Sáhl jsem do kapsy saka a nahmatat kousek jemné látky, další důkaz, že to byla pravda.

Ano, nebyl to přelud. Ale volební akt to také nebyl, to jsem musel dát dědoušovi za pravdu. Vrátil se zpátky a vyřítíl se na mě, šermoval rukama, ustupoval jsem až ke stěně, dál už to nešlo. Dědouš mě vyslyšel krátkými a zmatenými otázkami.

„Co to mělo být?“

„Já nevím, pane Michálek.“

„Co to udělala?“

„Já nevím, co udělala...“

„Kde to máš?“

„Co?“

„Máš to v kapse.“

„V kapse?“

„Co to mělo znamenat? Já jsem to viděl!“

„Fakt nevím, co myslíte...“

„Co jste to provedli?“ chraptěl dědouš Michálků a začal mě mou koženou aktovkou, kterou sebral z podlahy, mlátit přes ramena a potom po zádech, když jsem se otočil.

„Já jsem nic neproved.“

„Taková ostuda,“ přidušeně křičel dědouš.

„Já za to nemůžu, co udělala, já přece...“

Chytil jsem konečně dědouše za ruce a uklidňoval ho, dovedl jsem ho zpátky za stůl, sedl si ke svému archu, kde ještě tolik jmen nebylo odškrtnutých.

„Taková ostuda...“

„Pane Michálek, vždyť se nic nestalo, co blázníte.“

„Tolik lidí tu bylo a Navrátilů jsou přespolní, to se roznese a...“

„Nikdo nic neviděl,“ namítl jsem.

„Chtěl jsem se zeptat Chládky, ale už byl pryč.“

„Na co jste se ho chtěl zeptat?“

„Jestli něco neviděl...“

Blížila se čtrnáctá hodina a už bylo jasné, že do volební místnosti nikdo nepřijde. Zbývalo nám roztrdit těch několik stovek volebních lístků od nás a z okolních vsí, posčítat a zalepit do obálek. Postupovali jsme přesně podle metodiky, kterou měl dědouš nastudovanou do všech podrobností. Pak jsme všichni tři nasedli do auta a odvezli všechno na okres. Vrátili jsme se ještě včas, abychom stihli půlhodinu z druhého poločasu mistrovského utkání ve fotbale.

Na hřišti za strouhou postávaly hloučky diváků, kteří si přišli užít posledního fotbalového podzimu v historii Neměřic,

protože od příštího ročníku se třetí třída okresního přeboru měla hrát bez nás. Důvod byl ten, že za pár dní měl zdejší soukromý rolník vytrhat ze země branky a oplotit si svůj pozemek, svoji louku, kterou konečně dostal zpátky v restitucích po převratu v devětaosmdesátém roce.

Stáli jsme s dědoušem za bránou hostí, kteří se k nám trmáceli autobusem z druhého konce okresu. Pod dřevěnou střechou malické tribuny sedělo na lavicích několik lidí, ale většina postávala kolem bílých čar nebo za brankami. Z každé strany tribuny byl nalepený jeden předvolební plakát, kandidáti do horní komory českého parlamentu jako by taky sledovali naše hochy v trenýrkách s kopačkami na nohou. Přemýšlel jsem, jakou náhodou se kandidát za levicovou stranu ocitl na pravé straně tribuny a pravicový kandidát vlevo. Ale pak jsem si uvědomil, jak je to relativní, protože to platí, jen když stojím čelem proti tribuně. Kdybych na ní seděl, bylo by to obráceně, pravá by byla levá a zase naopak.

„Kolik to je?“ zeptal jsem se Valentové. Ženská jako hora, asi padesátiletá, stála se svým manželem vedle nás a pořád něco křičela na trávník, kde se hrálo.

„Nula nula,“ řekla Valentová a zakřičela na hřiště, „tak jedem, kluci, jedéééem...“

Měla hlas jako hasičská siréna, pan Valenta se choval tiše a jenom přikyvoval manželce.

„Tak už se tím netrapte, pane Michálek,“ řekl jsem dědoušovi, který přešlapoval vedle mě, stále myslel na ty slavné volby, které mu Táňa pokazila, celou cestu autem s hlasovacími lístky mi nadával, jako bych snad já si tam svlékal před volební urnou spodní prádlo.

„Musíme za ním zajít. Ještě dneska,“ řekl dědouš, který z vesnického fotbalu neměl vůbec nic, protože myslel na to, co se v poledne přihodilo.

„Za kým bysme měli jít?“ zeptal jsem se.

„Za kým! Přece zajet do Řepic za Navrátilovejma a pak do mlejna za Chládkem.“

„A proč, proboha?“

„Proč? Ty se ptáš? Nevíš, jakej jsi udělal průšvih? Dyť to je hanobení republiky a maření voleb, na to jsou paragrafy!“

„Já jsem přece nic neudělal,“ rozhodil jsem bezmocně rukama a musel jsem se smát.

„Ale mlč. Víš, co to může bejt za ostudu, až se to dozví všude kolem? Z toho může bejt velká šlamastyka. My jsme převzali tuhle zodpovědnost za všechny vsi okolo, a to je čest, velká čest, vždycky jsme byli lepší než ty kolem, a to je POLITIKA, rozumíš, to všechno je POLITIKA!“

„Góóól!“ zařvala Valentová, trhli jsme sebou oba, protože jsme zrovna nesledovali, co se děje na trávníku. „Góóól!“ zašumělo lehce kolem. Vyhrávali jsme jedna nula.

„Musíme nějak opatrně zjistit, jestli něco viděli,“ začal zase dědouš, „a případně s nima promluvit, aby to nikde nevykládali.“

„Já nikam nejedu,“ řekl jsem okamžitě.

„Pojedeš. Odvezeš mě za Navrátilovejma a pudeš se mnou,“ trval na svém dědouš Michálek, „jak se tam sám dostanu? Na kole?“

Už jsem dál neodmlouval a díval se na kopanou.

„Proč jste nepřišla volit?“ zeptal jsem se Valentové, abych se trochu zavděčil dědoušovi.

„Pche, kdo by to volil?“ řekla pohrdavě a hodila hlavou směrem ke dvěma velkým plakátům připíchlým na tribuně.

Do konce zápasu už zbývalo jen pár minut, stáli jsme s dědoušem na trávě za brankou oblečení v sakách a kravatách. Rozhlížel jsem se kolem, jestli někde neuvidím Táňu. Doufal jsem, že si to pan Michálek s tím objížděním voličů rozmyslí, a tak jsem mlčel a čekal, až zápas skončí. Všiml jsem si, že přece jen nejsme s dědoušem jediní s kravatami kolem krku, ti dva pánové na barevných plakátech měli taky obleky a z očí jim svítila nějaká ta POLITIKA. Opakoval jsem si to dědoušovo oblíbené slovo, v duchu jsem ho přemítal v ústech a obracel na jazyku, POLITIKA, P-O-L-I-T-I-K-A, znělo mi to tak nějak slane, jako třeba slovo PLATIT nebo PLATBA, jako bych v puse měl z toho slova slanou

chuť a vůni, jako když se čichne k bankovce, ohmatané a odřené, prosolené potem stovek lidských prstů a dlaní.

Řezavý zvuk soudcovské píšťalky mě vytrhl ze zadumání, Táňu jsem nikde nezahlédl, šli jsme s dědoušem Michálků pomalu k autu a u silnice jsme potkali starého pana Sklenáře z pily.

„Tak co, jak to dopadlo?“ ptal se.

„Jedna nula,“ řekl jsem.

„To vím, já jsem myslel ty volby...?“

Domů do vsi jsme se vraceli až za tmy, u Navrátilových v obýváku jsme seděli asi dvě hodiny, dědouš se takticky a opatrně vyptával na volby, jak se jim líbila volební místnost a tak, Navrátilů neviděli nic z toho, co se v poledne stalo, nebo to aspoň nechtěli dát najevo. A tak se dědouš nakonec přece jenom uklidnil, zlepšila se mu nálada, jenže cestou zpátky v autě ho to zase popadlo.

Projížděli jsme lesem a asfalt byl vlhký říjnovým večerem, zapnul jsem v autě topení a modlil jsem se, ať už jsme doma, abych už mohl starého Michálka vysadit u jeho stavení a mít pokoj. Brumlal si nejdřív potichu vedle mě na sedačce, jen tak pro sebe, a pak začal nahlas:

„Tak jsem ti věřil, Pavle, myslel jsem, že jsi rozumněj, svěřil jsem ti kroniku obce jako svému následníkovi! A ty uděláš tohle... taková ostuda pro celou obec a já abych to za tebe urovnával.“

Sjížděli jsme po silnici do údolí Vltavy. Naše vesnice svítila několika okny a červenými střechami s parabolickými anténami.

„Zejtra zajdeme ještě za Chládkem,“ řekl mi na rozloučenou dědouš, když jsem zastavil před jeho domkem. „A opatruj kroniku!“

V neděli dopoledne cvakla klika u branky v zahradě, zvedl jsem hlavu od stolu a zahlédl v okně na okamžik Táňu, její hlava se mihla mezi stromy a zmizela na verandě. Za chvíli se ozvalo rázné zaklepání na dveře. Táňa vešla a já jsem měl před sebou

na stole zrovna otevřenou kroniku obce, do které posledních dvacet pět let psal dědouš Michálků a před ním nebožtík pan Fuks. Můj zatím první zápis byl dva týdny starý, jeden odstaveček o úmrtí v čísle popisném devět. Tyhle zápisy byly čím dál častější, kdybych chtěl najít nějaký záznam o narození v obci, musel bych listovat o hodně stránek nazpátek. Právě jsem začal stylizovat zápis o volbách do Senátu.

„Ahoj, národní buditeli,“ řekla Táňa, když se mi podívala přes rameno.

„Ahoj. Přišla sis pro kalhotky?“ zeptal jsem se rovnou.

„Jestli chceš, tak si je nech. Jako fetiš, třeba,“ zasmála se Táňa a natáhla se na pohovku u stěny. Jako doma, pomyslel jsem si. Vstal jsem od stolu.

„Děkuju,“ řekl jsem a hodil po ní sako, které jsem vzal z opěradla židle, „jsou v levý kapse.“

„Byl to docela dobrej fór, ne?“ zeptala se zvesela.

„Hm...“

„No počkej, sám jsi říkal, že musím něco hodit do urny, a já jsem u sebe opravdu nic jinýho neměla. Napadlo mě to v tý chvíli...“

„Nekecej.“

„Já nekecám,“ dušovala se.

„Mělas to vymyšlený dopředu.“

„Neblázní... Proč bych to dělala?“

„Všimnul jsem si, žeš měla na sobě ještě jedny kalhotky, když jsem měl tyhle už v kapse.“

„Pavlíku, ty sis nevšimnul, že jsem měla silonky? Někdy to tak prostě nosíme, ještě jedny navrch, aby ty punčochy držely, víš?“

„No dobře.“

„Ty jsi uražený?“

„Kdybych tě neznal, tak možná. Akorát dědouš z toho byl dost vyšitej.“

Táňa se smála a vleže její smích hluboce rezonoval. Zaklapnul jsem starou kroniku, sedl jsem si obráceně na židli, abych

na Táňu viděl, položil jsem si lokty na opěradlo a hlavu na hřbet dlaně.

„Proč jsi vlastně nepřišla volit?“

„Volit? Vždyť je to k ničemu. Na co je dobrej ten Senát? To mi vysvětlí.“

„Senát je druhá komora parlamentu, je to taková pojistka demokracie, rada starších, která...“

„To jsem si v novinách přečetla taky. Mně osobně úplně stačí jeden parlament a jedny volby. Stejně si v tomhle státě dělaj všichni, co chtěj.“

„Takže jsi přijela vyvětrat barák nebo otrhat jabka?“

„Ani jedno, ani druhý, Pavlíku. Dneska je důležitěj den,“ řekla Táňa významně. „Odpoledne přijede kupec. Je ochotnej zaplatit za tu chalupu hromadu prachů a já teď prachy nutně potřebuju. Ale nejdřív si to ten člověk chce pořádně prohlídnout. Nebudu už na nic čekat. Jestli se mu bude chalupa líbit, odstěhuju si poslední skříň s hadrama, co tam ještě zbyla, a střelím to i se zahradou.“

„Kdyby byli tvoje babička a děda živi, tak...“

„Tak by to bylo pořád jejich a já bych to nemohla prodat, to je snad jasný, ne? A nezačíněj zase s těma prokurátorskějma kecamama, víš, že to nesnáším. V tomhle se my dva prostě neshodneme. Ty jsi jednou takovej typ, zapadlej vlastenec. Já zase chci žít ve městě, potřebuju byt a nemám na něj peníze. Připadá mi to jasný jak facka.“

„Potřebuješ byt, jo? To už tě ten tvůj taxikář vyhodil?“

„Do toho ti nic není,“ řekla Táňa, složila si ten kousek prádla jako kapesník a strčila ho do kapsy starých džínových kalhot, které měla na sobě.

„Dědouš mi kvůli tobě nadává, dělá jak blázen. Jako kdybych spáchal vlastizradu.“

Snad jsem ho těmi slovy přivolal, někdo zaťukal na okno. A když jsem vyšel na verandu, dědouš Michálků stál na schodech v zeleném svetru a mysliveckém kloboučku.

„Jdeme za Chládkem, Pavle, pojď“

„Nikam nejdu. Co pořád blázníte?“

„Musíme s ním promluvit, nenápadně se ho vyptat. Víš, že to všechno může večer vyžvanit v hospodě.“

„Já fakt nikam nejdu, pane Michálek, mně stačil ten trapas včera u Navrátilů.“

Dědouš chvíli zaraženě stál.

„To se nedá nic dělat. Zajdu tam sám,“ řekl, ale neznělo to přesvědčivě. Sedl si na schody a škrábal se na bradě. Přisedl jsem si k němu a koukali jsme do dřevěných dveří, dědouš nahlas přemítal o tom všem a já jsem věděl, že to musím chvíli vydržet, že on pak odejde a dá mi pokoj. Prozíval jsem čtvrt hodiny a dědouš se nakonec zvedl a odkráčel směrem k návsi.

Vrátil jsem se do pokoje, Táňa ležela na břiše opřená o levý loket a pravou rukou něco psala do otevřené kroniky před sebou, vyhrnutý svetřík jí odhaloval kus opálených zad.

„To nemyslíš vážně,“ vrhl jsem se k ní a vytrhl jí z ruky propisku, „co tam čmáráš!?“

Táňa bleskově zavřela starou vázanou knihu a strčila si ji rychle pod sebe.

„Nic tam nečmárám,“ protáhla naivním hláskem, „dopsala jsem ti ten zápis o volbách.“

„To snad ne! Dej to sem!“

„Neboj se, já jsem měla ve škole ze slohu vždycky jedničku...“

„Mě trefí. Ukaž, cos tam napsala?“

„Neukážu. Podívej se na to, až odejdu.“

„Dej to sem!“

Táňa ležela na břiše a pravou rukou se držela okraje pohovky. Chvilí jsem s ní zápasil a nakonec jsem ji násilím pootočil na levý bok, kronika ležela na dece. Vzal jsem ji, vestoje jsem zadýchaný nervózně nalistoval poslední popsanou stránku. Pod mými dvěma úvodními řádky o volbách v naší obci přibýlo šest řádek úhledného ženského rukopisu. Stručně a výstižně v nich stálo to, co se odehrálo před volební urnou předešlého poledne, iniciály T. H. místo podpisu.

Dosedl jsem na pohovku vedle Táni a vši silou jsem ji zavřenou kronikou praštil přes zadek narvaný v těsných džínách. Zakňučela bolestí, ale přitom jí otrásal tichý smích. Pak mě jen mlčky pozorovala a usmívala se, úplně stejně jako ve volební místnosti, když šla pomalu ke mně s dlaněmi na stehnech. Mnul jsem si chvíli čelo a oči.

„Ty fakt nejsi normální. Víš, cos udělala?“

„Zápis,“ řekla provokativně.

„Dědouš mě zabije, až to uvidí. Zprznilas mu kroniku.“

„Tak to vytrhni, no, když se ti to nelíbí.“

„Jestli sis nevšimla, tak ten list je popsanej i z druhé strany, ještě od dědouše Michálků. A stránky jsou očíslovaný až do konce, to se nedá vytrhnout. S tím už se nedá dělat vůbec nic,“ řekl jsem zoufale.

„Tak to tam nech. Nakonec je to pravda, co je tam napsáno, ne? A v kronikách má bejt pravda.“

„Ta kronika je psaná od roku devatenáct set dvacet, já jsem čtvrtěj kronikář...“

„Vy s tím naděláte, vy dva patrioti. Tahle ves už to má stejně spočítaný. Zbude tu pár rekreačních chalup a hotovo. Amen,“ řekla Táňa prorocky.

„Co mám teď dělat? Dědouš na tý kronice hrozně visí. Tuhle mi přines takovou brožurku. *Jak si tříbit rukopis* se to jmenuje. Je to ještě z první republiky, prej abych nedělal ostudu tím svým mazopisem.“

„Nevzdychej a pojď se projít,“ plácla mě lehce do zad, „nebo v týhle barabizně snijíš zaživa...“

Nad kapličkou za vsí jsme se dali do kopce k lesu, na pěšině bylo mazlavé bláto a nohy v teniskách mě trochu studily. Míjeli jsme šípky a trnkové keře. Zase ten stesk odcházejícího slunce a moje žízeň. U opuštěné hájenky jsme překročili polorozpadlý plot a Táňa mi pumpovala ze zrezivělé staré pumpy obrostlé mechem vodu do dlaní, abych se mohl napít. Šli jsme lesem, dýchal na nás

zimou a bylo to jako vždycky, když jsme bývali spolu, ona mluvila a já jsem mlčel skoro celou cestu.

„Měl bys odsud taky zmizet, co nejdřív, nebo ti tady z toho ještě rupne v kouli,“ řekla, když jsme se obloukem vraceli do vesnice druhou stranou.

„To právě nechci,“ odpověděl jsem.

„S tebou je to o ničem. Já jsem se tři roky snažila dostat tě z tvý letargie, ale dokud budeš tady, tak to nebude jiný. Jsi tady zahrabanej, jediná tvoje kratochvíle je, že hlídáš knihovnu a zapisuješ do kroniky. Děláš jim tu vola. Nezasloužej si to, pochop, je jim to všem jedno.“

„Tak to není.“

„Ale je. Co tě tady drží? Tvoje láska Libuše Engelmanová se odstěhovala, když ji nověj majitel vyhodil z hospody, co by tu taky dělala, ten její klenot by se tu akorát upil. Všichni mladí jsou někde ve městě, tady to vymírá a vymře, to musíš vědět líp než já. Schválně, jakěj je věkovej průměr obce, kronikáři? To přece musíš mít spočítaný.“

„To jo,“ kývl jsem.

„Tak kolik, schválně?“

„Zhruba padesát osm let.“

„Tak vidíš. A to je včetně mejch osmadvaceti, protože jsem tu pořád hlášená.“

„Zhoršíš nám průměr, až prodáš chalupu.“

„Aspoň budeš mít co zapsat do kroniky, ty Ef El Věku.“

Sešli jsme z pěšiny od lesa na silnici, už od zatáčky jsme viděli bílou škodovku zaparkovanou před otlučeným kostelíkem svatého Pavla, farář přijížděl vždycky v neděli v jednu hodinu z Nového Městce, scházelo se tu na bohoslužbu kolem dvaceti lidí z Neměřic a okolních vsí.

Před domkem, kde sídlil poštovní úřad, se Táňa zastavila u řady okrasných listnatých stromů. Zvláštní široké lupeny hořely barvami podzimu, žlutá, okrová, hnědá, ani jsem si nevzpomínal, kdo a kdy sem vlastně tyhle stromy s kulatými korunami

vysadil, jak se jmenují ti cizokrajní vetřelci mezi obyčejnými jeřáby a lípami. Jedna větev byla čerstvě odlomená, visela jen na kousku lesklé, ještě živé kůry. Táňa ji odtrhla od kmene, držela tu haluz jako pochodeň v syrovém říjnovém povětří. Nezvykle zjihle se na mě usmála.

„Ta je krásná. Dám si ji doma do vody. Chvilí vydrží, než opadá.“

Blížili jsme se po silnici ke kostelu, hlouček babiček a různých sousedů se po mši pomalu rozcházeli, zpozorovali nás.

„Měli bysme jim říct, že ta větev už byla ulomená,“ řekl jsem, „aby si nemysleli, že jsme takovou krásnou větev ulomili schválně.“

„Proč bys jim to říkal? Ať si myslejí, co chtějí,“ řekla Táňa.

„Ale takhle to bude vypadat, že...“

„Co je mi po tom, jak to bude vypadat!“ utrhla se na mě Táňa.
„My jsme tu větev neulomili, ne? Kašli na to, jak co bude vypadat!“

„No jo, jenže...“

„Tak dobře, tak já k nim přijdu a řeknu, dobrý den vespolek, promiňte mi, že jsem se vůbec narodila. Takhle, jo?“

Neřekl jsem už nic, prošli jsme kolem nich a pozdravili, a když jsme je měli v zádech, cítil jsem jejich pohledy.

„Tohle mě na tobě vždycky rozčilovalo,“ pokračovala našťavaně Táňa, „jak ty se snažíš s nikým si to nerozházet, na každého bejt hodnej. Ty jsi byl celej život hodnej, vid’?“

Zasmál jsem se a Táňa nade mnou odevzdaně mávla rukou.

„Divím se,“ řekl jsem, „že se se mnou vůbec bavíš, když jsem tak nemožnej.“

„Protože mě šťve, jak jsi neschopnej se sebou něco udělat.“

Došli jsme ke stavení, které Táňa zdělila.

„Pamatuješ, jak jsme spolu natírali ten plot?“ usmála se a dívala se na dřevěný laťkový plůtek, bílá barva už byla trochu zašlá.
„Ještě před pár lety jsi nebyl takhle beznadějněj případ.“

„Nech toho, Táňo, už jsi to dneska probrala dost důkladně.“

„Tak se měj, a než tady úplně obrosteš mechem, tak si to ještě rozmysli, s chalupou a tak. Jestli chceš, seženu ti kupce,“ zamrkala na mě.

Kolem druhé odpoledne mi na okno zabušil svou hůlkou dědouš Michálků. Otevřel jsem a vyklonil se na dvorek.

„Tak je to v pořádku,“ hlásil mi spokojeně, „máš štěstí! Ani Chládek včera nic neviděl. Čest naší vesnice je zachráněná.“

„To jsem rád,“ řekl jsem slabým hlasem, jako bych přiznával vinu.

„Kroniku opatruješ?“ zeptal se dědouš.

„Jasně.“

„Po neděli se zastavím a uděláme spolu zápis o volbách.“

„Zvládnou to sám, pane Michálek.“

„Ne, ne, ne, to je moc důležitá věc, tohle. Napíšeš to nejdřív nanečisto na papír, já si to přečtu a pak to přepíšeš.“

Trnul jsem, jestli nebude chtít kroniku vidět hned, ale zasalutoval po vojensku a odcházel v mysliveckém kloboučku po silnici k návsi. Pohvizdoval si a netušil nic o tom, že Táňa svým zápisem zničila celé jeho diplomatické úsilí posledních dvou dnů. Dýchal jsem oknem vůni stromů ze zahrady a studené řeky.

K večeru šel od Vltavy chlad a do mého pokoje vstoupily stíny a já jsem místo světla zapnul televizi, kde běžel mimořádný zpravodajský program k výsledkům historicky prvních voleb do Senátu České republiky. Na obrazovce se střídala čísla a jména a objevily se tam mezi jinými i fotografie obou kandidátů, kteří včera z plakátů sledovali fotbalové utkání třetí třídy okresního přeboru v Neměřicích. Podle předběžných výsledků ani jeden z oněch kandidátů nezískal v prvním kole nadpoloviční většinu hlasů, a to pro náš volební obvod znamenalo, že za čtrnáct dnů se bude konat druhé kolo. Druhé kolo voleb v tom melancholickém volebním měsíci říjnu roku tisíc devět set devadesát šest.

Anděl na půdě

Jednou za sto let, když náhodou na Vánoce napadne sníh, když osamělá žena kolem třiceti nechá auto na kraji vesnice a doptá se sousedů na jisté jméno a proházeným sněhem najde tu chalupu, jednou za čas, na Štěpána, se může stát, že všechno je nakonec trochu jinak, než se zdá, a že na půdě toho stavení se probudí anděl.

Jana chvíli marně hledala kolem dveří tlačítko zvonku a pak zaklepala. Pak ještě jednou důrazněji. Uslyšela kroky, klíč se otočil v zámku a v zárubni dveří se objevila žena, věkem něco přes padesát. Na několik okamžiků zůstala nehybná, obličej strnulý, jako obraz v rámu. Pohublá tvář, dvě hluboké vrásky od kořene nosu ke koutkům přísných úst. Prošedivělé vlasy sčesané do drdolu. Modré oči nedůvěřivě pozorovaly ženu před sebou a její krátce střižené vlasy odbarvené do měděna, malý nos, těžké namalované řasy a hnědé oči. Jana se musela dívat trochu nahoru, ta žena ve dveřích byla vysoká, větší než ona.

„Dobrý den,“ pozdravila, „jmenuju se Jana Měřická.“

Chvíli čekala, jako by jí vyřčené jméno mělo otevřít dveře dokořán. Starší žena se nepohnula, nepokynula rukou, ani neustoupila, aby uvolnila vchod. Jenom opatrně odpověděla na pozdrav.

„Nechci vás na svátky dlouho zdržovat,“ pokračovala znejistětlá Jana, „jenom jsem pro vás přivezla dárek od svého táty a chtěla bych vám popřát dodatečně hezký Vánoce...“

Drobounký sníh jí padal na ofinu, stála přede dveřmi v černém tříčtvrtečním kabátu a s válcovitým balíčkem v ruce, na vánočním papíru se třpytily sněhové vločky, bělostné a stokrát větší než ty opravdové, které jí lehoučce přistávaly ve vlasech.

„Dárek pro mě?“ řekla konečně paní a téměř neznatelně zakroutila hlavou.

Jana už jen mlčky přikývla, a když konečně za okamžik uslyšela „pojdte dál“, ve tváři jí trochu povolilo napětí.

Nebýt vánočního stromku se stříbrnými řetězy a hořícími voskovými svíčkami, působil by obývací pokoj té venkovské

chalupy chudě a stroze. Kolem stolu se sněhově bílým ubrusem a svícнем vyrobeným z jablka stály čtyři osiřelé židle, obstarošní a masivní. Několik kusů tmavohnědého nábytku, v rohu křeslo a lampa, stolek se starou televizí, jejíž obrazovku zakrýval vyšívaný bílý přehoz. Mezi oknem do zahrady a proskleným sekretářem visel krucifix.

Jana uposlechla vyzvání a posadila se ke stolu. Dívala se pod stromek na pestré balíčky, nerozbalené vánoční dárky. Byl už druhý svátek vánoční.

Paní mezitím zmizela ve dveřích do vedlejší místnosti a za chvíli se vrátila s konvičkou, z níž se kouřilo, na podnose dva šálky a miska s vánočním pečivem, bílým od moučkového cukru.

„Žijete tu sama, co babička s dědou zemřeli?“ zeptala se Jana, na klíně pořád držela dárek, uvědomila si to a postavila ho před ženu na stůl. Bylo znát, že ve vánočním papíru je zabalená láhev. Nahoře v zúženém místě hrdla byla převázána červenou stuhou. Paní pohlédla ostýchavě na vánoční dárek, pak na Janu.

„Já jsem se vám vlastně nepředstavila,“ řekla, když si odkašlala, „jmenuju se Tereza Poláčková. Nevím, za koho mě považujete.“

Jana se udiveně usmála.

„Přijela jsem přece za svojí tetou... chápu, že jste mě nepoznala, viděla jste mě asi naposled, když jsem byla hodně malá.“

„Já mám jednoho syna a dvě vnoučata, paní... slečno? Slečno. A to je všechno. Nemám sourozence, tudíž ani žádnou neteř.“

„Já nejsem u Měřických?“ zeptala se Jana. Trochu nervózní úsměv jí zůstal. „Ale já jsem se na návsi ptala, poslali mě sem, číslo chalupy patnáct.“

„Už je mi to jasné,“ usmála se paní Poláčková a rukou uhlazovala čistý ubrus.

„Jsem tu tedy špatně?“

„Víte, tady se říká u Měřických po chalupě. Proto vás poslali sem do patnáctky, ale bydleli tady Poláčkoví, moji rodiče i prarodiče, už od třicátých let. Zbyla jsem tu sama, co manžel zemřel.“

„Aha... a kam mě tedy měli poslat?“

„Nebyla jste tu dlouho, že? Kdysi v téhle vesnici žili dvojí Mě-
řických. Těm, co bydleli tady, se říkalo horní, těm u rybníčku
dolní. To budou asi oni. Staří už nejsou a Růžena je v chalupě
s mužem, děti nemají.“

„Ano, teta Růžena. Tak to nejste vy?“

Obě se zasmály. Jana se s rozpaky zvedla, že půjde, ale paní
Poláčková k ní přisunula misku s cukrovím, tak se zase posadila
a napila čaje.

„Mrzí mě, že jsem vás na svátky takhle vyrušila,“ omlouvala
se Jana. Paní hleděla na její bílé čelo, úzké rty, do hnědých očí.

„Říkala jste, že nesete Růženě dárek od bratra? Od vašeho
otce?“

Jana na chvíli sklopila pohled, ubrus byl po okrajích vyšit vá-
nočními motivy, zelenou bavlnkou větvičky, červenou a žlutou
kulaté ozdoby.

„Tady se asi nesmí lhát, že?“ zeptala se Jana a s nejistým úsmě-
vem se rozhlédla po pokoji.

„Ne,“ řekla paní. Janě se zdálo, že se v koutcích úst také usmívá.

„Neposlal mě táta.... víte, já ho vidím tak jednou dvakrát
do roka.“

Sáhla přes stůl po zabalené láhvi a pomalu si ji přisunula
k sobě. Ve tváři své hostitelky, u níž se ocitla omylem, nezpozo-
rovala žádný pohyb.

„Prostě mě napadlo, že bych se tady, odkud táta pochází, moh-
la o něm něco dozvědět. Byla jsem tu s ním párkrát, když jsem
byla malá, to už je přes dvacet let, nic si z toho nepamatuju, ani
chalupu jeho rodičů. Když se ho někdy zeptám, zmíní se jen
o tetě Růže a jinak nic.“

Mlčení té ženy naproti jí přišlo již příliš dlouhé. Vstala
a uchopila dárek v papíru.

„Nezlobte se, že jsem vás přepadla zrovna na Štěpána,“ omlou-
vala se už po několikáté Jana a popošla ke dveřím, „poprvé jsem
na Vánoce sama, tak jsem sedla do auta a... mohla byste mi jen
ukázat tu správnou chalupu?“

Paní se zvedla od stolu, až když měla Jana ruku na klice.

„Počkejte,“ řekla a prsty obou rukou se opírala o desku stolu, „znala jsem vašeho otce...“

Někdy se o Vánocích sejdou dva osamělí lidé, kteří najednou nejsou tak sami. Na několik hodin, na Štěpána, když se brzy odpoledne začíná stmívat a okny jde jen slabé bílé světlo odražené napadaným sněhem.

Jana vypila čaj a ochutnala cukroví, paní Poláčková donesla z kuchyně celou konvičku nového čaje.

„Znali jsme se s vaším tatínkem od dětství, chodila jsem o dvě třídy výš tady v naší školičce. Možná jste ji viděla, je na návsi.“

„Jakej byl, můj táta?“

Ta otázka zazněla odhodlaně, jako by jen kvůli ní Jana na svátky podnikla cestu po špatně prohrnutých zasněžených silnicích na venkov.

„Vzpomínám si na Vánoce,“ usmála se paní, mluvila pomalu a tiše, „kamarádila jsem hodně právě s Růženou. Měla s bratrem pořád tahanice, vymýšlel všelijaké lumpárny... třeba během dvou dnů snědl celou kolekci vánočního cukroví, které viselo na stromku. Nožkem vyřezal vždycky ze dřeva špalíček, který zabalil do papírku místo cukroví, aby to nikdo nepoznal.“

„To že dělal táta...?“ Jana se usmívala a kroutila hlavou.

„Růžena chtěla být příště chytřejší, přinesla polovinu bonbonů z krabice před dalšími Vánoci k nám, aby je před Honzou ukryla. Schovaly jsme to u nás na půdě do sena. Když jsme před Štědrým dnem vylezly na půdu a hrábly do sena, našly jsme jen rozkousané papírky. Všechno cukroví sežraly myši.“

„Chudák Růžena,“ povzdechla si Jana, „jsem na ni zvědavá, táta o ní občas mluvil.“

„Ukážu vám to stavení, ale raději tam nechodte.“

„Proč?“

Paní pohlédla na zabalený vánoční dárek.

„To je láhev, že?“

„Jo, mandlovej likér. Teta to prý vždycky měla ráda.“

„No právě. Asi byste byla zklamaná.“

„Pije...?“

„Oba, i její druh.“

Na chvíli se odmlčely. Jana měla poprvé uvolněný výraz, očima klouzala po starosvětsky zařízené, trochu strohé místnosti.

„Tak mi o něm ještě něco řekněte.“

„O vašem otci? Nejdřív mi povězte vy, jak se vlastně má a co dělá? Neviděla jsem ho léta.“

„To je docela jednoduchý. Vydělává peníze. A hodně peněz. Má spoustu firem, můžu vám ukázat domy, který mu patří, skou- pil taky nějaký pozemky u Prahy.“

„Neříkáte to moc hezky.“

„Já vím... taky je velkorysej, to jo. Ale k jinejm. Dělá nějakou charitu, sponzoruje sportovce a tak. Ale když mu zavolám já, po- každý slíbí, že se ozve, že se zastaví nebo zavolá. Ale nikdy to ne- udělá. Už na to ani nečekám.“

„A že jste se vydala sem, váš otec tu přece nežije už léta.“

„Když je člověk na Vánoce sám, má docela dost času přemey- šlet. Chtěla bych se dovědět, jakej byl táta dřív. Co jeho rodiče, jakej měl k nim vztah, vždyť o rodině nevím skoro nic.“

Jana čekala, že se paní naproti ní trochu rozpovídá, ale po chvilce mlčení pokračovala sama.

„Já vím, jakej táta je, a taky je mi jasný, co jsem po něm zdě- dila. Mám dojem, že jen ty nejhorší vlastnosti. Je potřetí ženatej, já jsem rozvedená a s posledním přítelem jsem se rozešla na jaře. Mám pocit, že dělám stejný chyby, že bych se měla nějak poučit.“

„Jaké chyby?“

„Ubližuju lidem, který mám ráda...“

Světlo za okny sláblo, jak venku pomalu zhasínal prosincový den, láhev ve vánočním papíru stála na stole a od lustru vrhala stín po bílém ubruse. Jako sluneční hodiny.

„Takže jakej je můj táta?“ zeptala se Jana sama sebe. „Je vztek- lej, taky docela na ženský, občas chlastá a pak řídí auto... samý

hříchy, ne?“ řekla a rozhlédla se po skromně zařízeném pokoji, zvláště dlouho se očima zastavila u velkého krucifixu na stěně.

„Víte, Honza...,“ začala paní Poláčková a pak zaváhala. Jana zkoumala její hlas, oči a výraz tváře, neustále se jí zdálo, že z ní prosvítá jakási ironie, hodně skrytá a jemná, ale cítila ji. Jako určitou veselost, dobře schovanou za tvrdými rysy posmutnělého obličeje. „Honza nebyl nikdy zrovna vzorný křesťan.“

„Křesťan!“ vyprskla Jana smíchem, ale hned se ztišila.

„Je pravda, že na hodinách náboženství sedával v poslední lavici a často ho pan farář musel vykázat za dveře.“

„Táta chodil na náboženství?“

„Jeho matka byla zbožná.“

„A ty hříchy?“

„Kdo je nemá? Projděte se po vsi, v každé chalupě je nějaký hřích.“

„Se mnou byste asi taky nebyla moc spokojená, paní Poláčková,“ znejistěla Jana, „myslím, že pokud jde o hříchy, asi tátu brzy doženu.“

„Mně nepřísluší soudit, milá slečno, mně ne. Toho se nemůžete bát.“

„Vypadáte dost přísně,“ přiznala Jana svůj pocit.

„A vy,“ usmála se paní, „vy zase nevypadáte na velkou hřišnici. Máte čisté oči a přímý pohled. Myslím, že jste upřímná.“

„Asi byste se divila,“ začala Jana zvesela, ale potom ztišila hlas, „někdy vlastně ani nevím, jestli je něco hřích. Anebo co je velké hřích a co malej. Vy v tom asi máte jasno, ne?“

Paní položila šálek s čajem a podívala se na Janu. Možná přísně, možná jenom smutně.

„Promiňte, nemyslela jsem to špatně,“ špitla Jana, „já jsem nikdy na náboženství ani do kostela nechodila.“

„To nic, jen jsem si na něco vzpomněla. Když jsem byla malá, měla jsem to rozdělené přesně takhle, jak jste říkala. Velké a malé hříchy,“ usmála se paní Poláčková poprvé tak široce a Janě se zdálo, že vesele. Rozpovídala se o dětství na vesnici, o rodičích,

o nedělních mších. Jana poslouchala a v dlouhé pomlce, kdy za okny už byla tma a stín láhve jako by jim ukazoval pořád stejný čas, se opatrně zeptala.

„Myslíte, že hříchy z lásky patří mezi ty malý, nebo velký hříchy?“

„Co přesně máte na mysli?“

„Třeba milovat ženatého muže...“

„Víte, já opravdu nerada soudím.“

Paní Poláčeková chvíli mlčela a pak si povzdechla.

„Řeknu vám o své tetičce. Tedy jestli chcete,“ podívala se távavě na Janu.

Jana přikývla a sáhla po dalším kousku cukroví, ze kterého padal jemňounký bílý cukr jako sníh.

„Po smrti mé staré tety, která zůstala svobodná a bezdětná, jsem našla v pozůstalosti svazek dopisů. Měla je v šuplíčku starého šicího stroje, za špulkami nití a krabičkou s náhradními jehly. Dopisovala si zamlada s jedním mužem, kterého léta milovala a který o ni stál. Pocházel taky odsud ze vsi, ale oženil se pak do Netolic a dělal správce na státním statku.“

„Stál o ni i potom? Co se oženil?“

„Ano, měli se rádi. V manželství moc šťastný nebyl, zmiňoval se o tom v těch dopisech. Jezdil sem na poutě a vídali se s tetou o různých svátcích. Ale vždycky ve vši počestnosti.“

„Nerozvedl se kvůli ní?“

„Nabízela jí to, ale ona nechtěla, aby se rozváděl, byla dobrá křesťanka.“

„A on nebyl křesťan?“

„Byl.“

„Ale ne dobřej...“

„On tvrdil, že ano. Tetička mu ale psala, že dobrý křesťan není. Že ona je dobrá křesťanka, protože kdyby býval měl svatbu na úřadě, tak že by s rozvodem souhlasila. Ale rozdělovat církevní sňatek že je hřích, kterého se ona nedopustí.“

„A jak on mohl tvrdit, že je dobřej křesťan, když byl ženatej a usiloval o jinou ženu?“ zeptala se Jana.

„Nakonec jí čestně vrátil všechny její dopisy. Četla jsem je jako román.“

„Mám z vašeho vyprávění pocit, že nebyla moc šťastná a zemřela jako osamělá žena.“

„Ano, tak nějak to bylo,“ připustila paní, „ale posměch si pro svou víru nezaslouží.“

„Neposmívám se. Jenom mi přijde divný obětovat tomu všechno, i svý štěstí.“

„Vy křesťanka nejste?“

„Ne, nejsem.“

„A stejně jste na Vánoce sama.“

„A vy křesťanka jste a dopadla jste jako já.“

Pomlka, která nastala, byla jako ticho po přestřelce, kdy ozvěnou se ještě vracejí zvuky výstřelů a ve vzduchu je cítit střelný prach.

„Promiňte,“ začala po chvíli jako první Jana, „nemyslela jsem to špatně. A vůbec, nebudu vás už dál obtěžovat.“

„Sedte,“ zadržela ji paní Poláčková, když se Jana chystala vstát od stolu, „vždyť se snad nic nestalo.“

„Nechtěla jsem se vás dotknout.“

„Máte pravdu, jsem na Vánoce sama. Všimla jste si těch nezbalených dárků pod stromečkem? Ty loňské tam ležely až do půlky února.“

„To je mi líto.“

„Mladí říkají, že jsem nesnesitelná. A nejen snacha, dokonce i můj vlastní syn.“

„To určitě ne...“

„Prý jsem přísná a staromódní a netolerantní. Jsem učitelka, víte? Nechtějí u mě nechávat vnoučata.“

Hořkost těch slov už překonala všechny pocukrované vanilkové rohlíčky a ostatní sladké vánoční cukroví, které zbylo na tácu.

Někdy se o Vánocích může stát, že dárek rozbalí někdo úplně jiný, než komu byl původně určen. Paní Poláčková rozvázala stuhu a vybalila ze stříbřitého vánočního papíru posetého vločkami láhev mandlového likéru. Přinesla z kuchyně dvě malé sklínky. Jana odšroubovala uzávěr a tekutina hladce skanula z hrdla láhve po stěně skleničky na tenké nožce. Nalila i do druhé a cinknutí obou o sebe bylo tenké a krátké.

„Vlastně nevím, proč se mě táta takhle vzdal, proč ho nezajímám,“ říkala pomalu Jana, zatímco na jazyku měla ještě chuť jemného lihu s mandlovou příchutí, „možná chtěl syna nebo mu vadí, že jsem jen pitomá fakturantka ve spediční firmě a nedělám kariéru nebo nevlastním deset firem jako on.“

„Nikdy jste spolu o tom nemluvili?“

„A kdy, když se skoro nevidíme? A když s ním jednou za uhersej rok sedím u stolu, nepustí mě ke slovu a chrlí na mě, jak prosperují jeho eseróčka.“

„No, ve škole mu to nikdy moc nešlo,“ řekla s úsměvem paní Poláčková, v prstech otáčela sem a tam tenkou oblou nožku sklínky, z které mnoho neupila.

„Jo, on byl vždycky spíš praktik,“ ušklíbla se Jana. „A jak mu šlo to náboženství?“

Obě se nastejně zasmály.

„Vůbec ho nebavilo. Pořád vymýšlel, jak se tomu vyhnout.“

„A kamarádili jste spolu jako děti?“ chtěla vědět Jana.

„Já jsem o dva roky starší a Honzu jsem začala zajímat, když jsem byla v deváté třídě.“

„Vážně?“

„Je to docela dobré, můžete mi ještě trochu nalít?“ zeptala se paní Poláčková a Janu překvapila jakási nová měkkost v jejím hlase.

„Taková dětská láska, jak to bývá... nosil mi kytky a zároveň si mě pořád dobíral kvůli tomu kostelu.“

„Táta, sígr ze sedmý třídy, vám nosil kytky?“ Jana se usmívala při té představě a paní Poláčková se dívala chvíli na vyšívání

ubrusu a pak do sklínky, ze které se napila, otáčela ji neustále v prstech.

„Ale skončilo to brzy, naštvála jsem se tehdy na něj.“

„Co vám udělal?“

„Pořád mi něco nosil, různé dárky, a jednou to přehnal.“

„Nějak si nedovedu představit, co to mohlo být,“ osmělila se Jana po chvilce mlčení. Sklon té paní s prošedivělými nebarvenými vlasy nedopovídat myšlenky nebo věty ji trochu zlobil a napínal.

„Nevím, jestli se to hodí říkat.“

„Hodí,“ řekla Jana rychle, a když se na sebe podívaly, rozesmály se.

„Ukradl v kostele andělíčka, ze dřeva, pozlaceného. A přinesl mi ho.“

„Teda... on vás asi opravdu miloval.“

„Vlastně dodnes pořádně nevím, jestli to bylo z lásky, nebo jen další jeho provokace. Měl dost podivný smysl pro humor.“

„To má táta dodnes, to mi věřte.“

Ten příběh zase zůstal jen tak viset ve vzduchu, nedopovězený, Jana upírala oči do její tváře, nebyla už tak vážná.

„Jak to bylo dál?“

„Nijak,“ řekla paní Poláčková a položila skleničku na stůl, „ale byl to průšvih, vyšetřovala to tehdy i policie, tu krádež v kostele.“

„No a dál? Konečně mám šanci se na fotříka něco dozvědět,“ zajásala Jana a dolila paní Poláčkové z láhve ještě trochu likéru.

„Počkejte, vy jste se rozhodla mě opít a vymámit ze mě, co půjde, a sama přitom vůbec nepijete.“

„Měla jsem jednu skleničku,“ ohradila se Jana.

„Ale mně jste nalila už třetí.“

„Jsem tu přece autem.“

„Venku už je tma, kdybyste chtěla, můžete u mě přespat,“ navrhla opatrně paní Poláčková, „hosty, jak vidíte, nečekám.“

Někdy je snazší unést samotu s otevřenou láhví, ale přece jen je lepší, když jsou na ni dva. Chvilí před půlnocí zbývala v láhvi mandlového likéru, která stála mezi oběma ženami na vánočním ubruse, už jenom polovina. Řekly si toho hodně, možná všechno, jestli to jde. O tom, jaké to je žít celý život v chalupě na vesnici, kde prožili své životy rodiče i prarodiče. Škola, kostel, obchod Jednoty, místní lidová knihovna a hřbitov, celý svět. Jana poslouchala spisovnou učitelskou češtinu své hostitelky a pak se rozpovídala sama, jaké to je žít ve městě a nemít ambice, jen čekat na štěstí a za sebou mít rozpadlou rodinu a své vlastní partnerské vztahy hroutící se podle stejného vzorce.

Jana měla pocit, že tvář její hostitelky zkrásněla. Seděly spolu do noci v uklizeném a svátečně nazdobeném pokoji s nerozbalenými dárky pod stromečkem. Jana si připadala chvílemi jako u maminky, i s těmi občasnými káravými pohledy. Její přechýny a úzkosti a výčitky tato žena nazývala hříchy. To slovo tu bylo od začátku jejich povídání.

„Říkala jste, že v každé chalupě v týhle vsi je nějaký hřích. V týhle chalupě je jaký?“

Paní Poláčková mlčela. Oči jí hořely, když se podívala na Janu. Možná jako na dceru, nebo na sestru, spiklenecky.

„Nevím, jestli už to smím říct. Po těch letech.“

„Smíte, určitě smíte,“ řekla pohotově Jana a obě se zase rozesmály, tentokrát veseleji, byl to rozpustilý smích dvou přítelkyň.

„Myslíte, Jano, že spolu zvládneme cestu po schodech na půdu?“

Poprvé ji oslovila křestním jménem. Jana horlivě přikývla.

„Ale jsou to hodně strmé, rozvrzané schody.“

Velký starodávný kovaný klíč jim otevřel cestu do přítmi mezi trámy. Ovanul je studený vzduch a trochu zchladil jejich rozpálené tváře. Paní Poláčková našlapovala poněkud nemožně, v jedné ruce kapesní svítilnu, a Jana za ní ji zdola jistila, paže vztyčené nad hlavu, a rukama lehce podpírala její boky.

Před koncem strmého schodiště se první z žen zastavila a nadzvedla dlaněmi poklop. Zmizela Janě ve čtvercovém otvoru a nahore jí podala ruku, aby jí pomohla vylézt na pevnou podlahu půdy. Jana se podívala pod sebe do odklopeného otvoru na úzké schody svažující se prudce dolů a zavrávala. Paní Poláčková ji chytila kolem ramen a chvíli tak stály těsně u sebe pod střechou z tašek. Nadechovaly zatuchlou vůni, rozkukávaly se, kužel světla jezdil po trámech a zastavil se na dřevěné skříni. Cestou k ní musely přelézt dva vodorovné trámy nad podlahou, v chladném vzduchu se vznášel prach, který rozvířily svými kroky, snášel se v oranžovém světle svítelný jako drobounký sníh. Jana si prohlížela skříň, byla stará, dvoukřídlé dveře měly v horní třetině vsazené kusy dokulata vystřiženého plechu s dírkami.

„Tam je ten hřích? V tý zaprášený skříni?“ zeptala se zadýchaným, možná vzrušeným hlasem.

Paní Poláčková zaměřila proud světla z baterky na kovaný zámek a taky dýchala zrychleně, světlo kolísalo, jak se jí chvěla ruka.

„Všichni ukrýváme své hříchy, kde se dá,“ pronesla tajemně a natáhla ruku po zčernalém klíčku v zámku skříně. Otočit šel hodně ztuha, Jana musela podržet svítilnu, aby paní Poláčková mohla oběma rukama zabrat aodemknout tu starou almaru.

V prachu a pavučinách ležela na dně skříně hnědá papírová krabice. Jana svítila a paní Poláčková krabici opatrně vyzvedla, sfoukla z ní prach a chvíli ji jen tak před sebou držela, hleděla na ni se zamýšlením a pak pokynula hlavou zpátky ke zvednutému poklopu v podlaze. Nejistými kroky se tmou vydaly zpátky.

V kuchyni na podlaze, pod ostrým světlem žárovek, otřela paní Poláčková ten nález hadrem a obě přidřeply k té tajemné kartonové škatuli velikosti krabice od bot.

„Teď z toho vyletí netopýr, ne?“ skoro zašeptala Jana. „Nebo čert!“

„Čert?“ zopakovala po ní paní Poláčková káravým tónem otázku, odklopila víko a rozhrnula dřevitou vatu.

„Anděl!“ vydechla s úžasem Jana.

Jako v peřínkách leželo zlatavé tělíčko anděla v pokroucené dřevité vatě, kučeravá hlavička odpočívala v té zašlé papírové krabici jako v postýlce. Seděly kolem něj obě na bobku a jako by se na něho bály sáhnout, na jeho nahé zlaté tělo, jedno křídlo trčelo z vaty, ležel na boku baculatým obličejíčkem dolů. Nožky měl cudně schované, jako pod peřinou.

„Tak to je on? Co ho ukrad můj táta?“

„Psst!“

„Já vím, je to hřích. Ale jeho, přece.“

„Nemyslím, že jen jeho.“

„Aha, vždyť vy ho tady schováváte.“

Když se myje malé miminko, je to asi podobné, napadlo Janu a usmála se, když pozorovala paní Poláčkovou, jak nad dřezem otírá pozlacené tělíčko mokrým hadříkem. Anděl byl vyřezán v letu, tělo šikmo vzhůru, roztažená křídla a nohy u sebe, spíš jako by plaval, napadlo Janu. U chodidel zbyl ještě odlomený kousek dřeva, držáček, za který býval andělíček připevněn k podkladu.

„Co s ním uděláte?“

„Nevím. Co myslíte?“

„Odneseme ho do obýváku? Ke stromku?“

„Můžem,“ řekla paní Poláčková a obě se ještě nějakou chvíli dívaly na umytého anděla, kterého držela na rukou.

Na poliče vedle vánočního stromku byl svícen, svatý obrázek a pár knih, které paní Poláčková položila pod stromek, a na uprázdněné místo položila na bok anděla. Poodstoupila a podívala se na Janu, která souhlasně přikývla. Nevypadalo to špatně.

Láhev likéru byla prázdná. Obě měly ztěžklé oči, ale čekaly na ještě pozdnější noční hodinu. Nebo spíše brzkou ranní.

„Nemohla jsem mu to tenkrát udělat a oznámit to. Prostě jsem to nedokázala.“

„Já vím proč.“

„Protože by měl malér, blázen jeden,“ spustila paní Poláčková zhurta, „už tak mu hrozila snížená známka z chování.“

„Já vím proč,“ opakovala Jana a usmívala se, „protože jste ho taky měla ráda.“

„Ráda nerada... byl to spratek, myslel si, že si může dovolit všechno a že mu to projde.“

„Vždyť vám říkám, že takovej je pořád,“ řekla Jana a pohládila paní Poláčkovou po hřbetě ruky.

„Schovávala jsem toho anděla na různých místech, nejdřív ve stodole, pak v seníku nad maštálí. Byl to hřích, pan farář se na mši všech ptal.“

„A vy jste mlčela.“

„Ano.“

„Ale to už je dávno, paní Poláčková.“

„To nevadí, ten anděl tam u oltáře dodnes chybí.“

Anděl ležel na policičce a mlčky shlížel na celý sváteční pokoj. Na nerozbalené vánoční dárky, na prázdnou láhev od likéru, na promlčené hříchy a lásky.

„To jste to nikdy nikomu neřekla? Nikdy jste ho nikomu neukázala?“

„Ne.“

„Kolik je to let?“

„Skoro čtyřicet.“

„Čtyřicet let mlčení.“

„Neřekla jsem to nikomu, ale jednou, když už byl dávno schovaný nahoře na půdě, jsem ho ukázala synovi, Karlovi, když mu byly asi dva roky.“

„Vážně? A proč?“

„Pořád chtěl tehdy vědět, jak vypadá Ježíšek, vyprávěla jsem mu o něm před Vánoci. Tak mě napadlo, že mu ukážu toho anděla, vypadal v té krabici jako nemluvně.“

„Takže váš syn o tom tajemství ví?“

„Neví. Tehdy ho viděl, ale do roka na to zapomněl a já už jsem mu ho o dalších Vánocích neukázala. Už uměl mluvit a chlubil by se určitě dětem venku...“

Někdy se stane, že v prosinci na liduprázdné návsi se i po druhé hodině ranní někdo prochází. Kouří cigaretu, poslední před spaním, přes ramena přehozený kabát.

Starší pán s kožešinovou čepicí na hlavě přešlapoval před vrátky do chalupy, podíval se na teploměr na okenním rámu, bylo trochu pod nulou. Za okenním sklem modře blikala televize, promítala svá roztřesená světla a stíny na zatažený závěs.

Po chvíli muž zvedl hlavu a podíval se na protilehlou stranu návsi ke kostelu. Zaznamenal odtud určitý pohyb. Potáhl z cigarety a snažil se v té tmě zaostřit pohled. Obě lampy na stožárech svítily, jedna nedaleko jeho stavení a druhá u obchodu, ale světla dávaly málo, málo pro celou návěs. Nově připadaný sníh se třpytil. Zdálo se mu, že vidí dvě mírně se potácející osoby, jak šlapou po prohrabané cestičce ke kostelu. Jedna, postavou větší, měla hlavu zahalenou do šátku, druhá, která ji následovala, něco nesla. Několikrát se zastavily, vypadalo to, že se rozhlížejí. Muž ustoupil k vrátkům, aby nestál ve světle lampy. Obě postavy mu na chvíli zmizely z očí u vchodu do kostela. Trvalo to jen chvíličku, než je znovu spatřil, šly zavěšené do sebe, ta menší měla tmavý tříčtvrteční kabát, ale už nic nenesla. Odcházely na opačný konec vesnice, zdálo se, že podpírají jedna druhou, snad byla jejich chůze trochu vratká a nejistá kvůli ušlapanému uklouzanému sněhu, říkal si pokuřující pán. Že by farníci pořádně neposypali pěšinku ke kostelu?

Pán se vrátil na chvíli do stavení, televizi nechal hrát, jen sebral ze stolu krabičku cigaret. Zapnul si kabát, vylovil z jeho kapsy zapalovač a zapálil si. Rozhlédl se po tiché, zapadané návsi a pomalou chůzí se vydal ke kostelíku. Umrzlý sníh mu vrzal pod nohama.

Když se blížil k průčelí kostela, už z dálky viděl cosi před vchodem. Krabice. Tmavá krabice položená na kamenném schodu. Sklonil se k ní a opatrně ji nadzvedl. Pak otevřel víko. Zíral na kučeravou hlavičku anděla a na baculatou zlatou ručku trčící

z dřevité vaty. Jako by někam ukazovala. Podíval se tím směrem na noční prosincové nebe. Ale žádné znamení nebo vysvětlení na něm neobjevil. Bylo tmavé a sypaly se z něj drobné jehličky sněhu.

Baywatch

Poslední léta mám opravdu nejraději, když Vltava zamrzne, tátu to pak k řece netáhne. Bojí se ledu. Má strach, že by si zlomil nohu, a ví, co by to v jeho věku mohlo znamenat. Je mu skoro osmdesát, zůstali jsme v polozatopený vsi z celý rodiny sami.

Jenže zimy jsou teď mírný, tak se kolikrát doma hádáme, říkámu, kdes to viděl, v zimě veslovat po řece? Oba akorát nastydnem! Tak sedíme doma v bytovce, v našem dva plus jedna, a když neběží ta pitomá televize, tak táta vede řeči, který už znám dávno nazpaměť.

Tři osudový rány zasáhly tuhle vesnici, říká táta.

První byla ta, že Němci odvezli za protektorátu oba zvony z kostela. Umíráček z malý věžičky i památnej zvon svatýho Pavla z roku 1637. Z nouze o kovy brali tehdy všechno, organizovali i sbírky papírů, šatstva, pecek, kaštanů, bylin, dokonce ostružinový listí se pro Němce sbíralo, prej jako náhražka čaje pro vojáky na východní frontě. Táta si pamatuje všechno. Zvon svatýho Pavla byl srdcem týhle vesnice, říká vždýcky. Už se nikdy nevrátil zpátky, prej zůstal někde v Hamburku. Vrátil se jen umíráček.

Nejraději opravdu vidím, když mrzne a nad řekou stojí chlad, jednou zůstaly pramice zamrzlý do ledový hladiny. Mráz přišel přes noc. Většinou už jsou ale na zimu pramice vytažený na břeh, leží na hnědým listí dnem nahoru, jejich odřený plechový břicha svítí do tý šedi kolem, jsou jako velký leklý ryby, který vyplavila Vltava. Chodím kolem nich, jakoby se bojím, aby se nepohnuly, obcháším je trochu obloukem. Chvátám tudy domů od autobusu, kterej už jezdí z Budějovic jenom dvakrát denně. Tím večerním se vracím ze šichty. Ráno vstávám v pět. Táta vstává se mnou, stojí ve dveřích do kuchyně, říkámu, co tady strašíš takhle brzy? Já kdybych mohla, tak spím do devíti...

Večer přijdu domů a táta sleduje soutěže a kvízy v televizi. Přepíná programy, ví už, kdy co na kterým kanálu začíná. Někdy si říkámu, že už mu z toho musí strašit ve věži. Kolikrát si myslím, jestli to vůbec vnímá. Jestli slyší, co tam říkají.

Tři osudový rány, slyším tátu, jak zase brblá u kamen. To opakuje po faráři, vím to. Besedujou někdy i hodinu, v neděli po mši. Tak uvařím dvě kafe, silného turka pro mě a slabší pro něj, sednu si a vypínám, snažím se na nic nemyslet, v hlavě mi hučí ještě mašiny ze štítkárny. A oči přivírám, aby si konečně odpočinuly od ostrýho světla, co je tam v halách. A táta mele zase svou. I když ho neposlouchám, stejně všechno vnímám.

Týhle vesnici odvezli fašisti srdce. Vrátili nám umíráček a pak přišli komunisti. To byla druhá rána, říká táta. Zlikvidovali dva největší sedláky. Jednoho nechali zavřít a druhýho vystěhovali ze vsi – Josefa Vobra s manželkou. Neplnil dodávky, který byly tak vysoký, že se stejně splnit nedaly, a do družstva za žádnou cenu nechtěl. Musel odejít až někam do východních Čech. Štít jeho chalupy se rozpadá padesát let, zbyly už jen obvodový zdi. První léta po vzniku JZD se po jeho statku, Vobrovně, jak se tu léta říká, proháněly jen myši, pak tam udělali sklad a nakonec prasečák. Jenže mezitím se družstvo rozpadlo, protože kromě pár lesních dělníků a jejich manželek, několika bezzemků a důchodců nemělo nikoho. A hlavně nemělo dobytek, kromě několika koz. Z opuštěný Vobrovny jako by zněl dál posměšnej Vobrův hlas. Táta si ještě pamatuje, co říkával u piva na adresu novopečenýho JZD: „Kozí družstvo...“ Vyhnat nejlepší sedláky ze vsi, lidi, kteří uměli hospodařit, to byla ta druhá rána, říká farář a po něm to opakuje můj táta.

A co je mi vlastně po tom, říkám si, bolí mě ruce a hlava a jsem ráda, že se tátovi dneska nechce nikam do zimy. Ani já dneska nikam nepůjdu. Uvařím mu něco na druhej den a upeču koláč se zavařenýma třešněma, abych měla co vzít zejtra večer do hospody. Hrajeme vždycky ve středu a v sobotu večer U Kubásků šipky.

Nad gaučem visí v rámečku černobílá fotka naší starý chalupy. Kolem je vidět kus plotu a lavička a dvorek. To všechno už není. Něco z toho tedy možná ještě je, ale je to pod vodou. Můžu se na tátu zlobit, že pořád leze do pramice? Platíme už ve vsi

za dva blázny na loďce. Někdy si nás dva představuju, jak asi vypadáme z dálky. Na tmavý hladině svítí můj žlutý chemické blond, moje rozkydlá malá postavička navlečená do sportovní bundy zapnutý ke krku a se mnou na lodi ohnutej starej chlap, na kterým visí blůza od montérek a kterej jen hodiny a hodiny čučí do vody. Nejčastěji vesluju na to místo, kde stála na pravým břehu naše chalupa nebo o kus dál po proudu chalupa strejdy Venci. Říční proud je tak pomalej, že pramice skoro nehybně stojí na hladině. V létě nebo na jaře je to pěkný a vlastně to mám taky ráda. Vítr, kterej chodí po hladině, mě studí ve vlasech a hladí mě. To je příjemný, to hlazení, to se ženskejm v mém věku už tak často nestává. Táta pořád kouká do vody, nejdřív jsem nevěděla, co tam pořád vidí, ale za ty léta už to vím. A vidím to taky. Jsme jak dva potrhlí rybáři bez prutů a podběráků. V hospodě se mi kluci smějou, vymysleli pro nás dva takovou přezdívku. Podle jednoho americkýho seriálu, co běžel v televizi. Vůbec nebyl o rybářích... My dva s tátou z vody nic nelovíme. Leda tak vzpomínky. Každěj asi trochu jiný. Na mámu, na strejdu Vencu, na ně myslíme určitě oba společně. Ale jenom já vím bezpečně, co už není a co občas na Vltavě můžu zase nadechnout, co se vznášá nad hladinou, co je zamotaný v těch rybích a bahenních vůních, který vystupujou nad kalnou hlubokou vodu. Jsou tam utopený ty časy, kdy jsem si ještě myslela, že můj život bude krásnej, že mě něco pěknýho čeká, kdy jsem ještě na něco věřila. A to je všechno pryč, je mi padesát, obézní, ovdovělá, jedinej syn neznámo kde, uvízla jsem v týhle rozbouraný vsi, motám se tu jako klacek pod jezem, od ničeho k ničemu. Nakonec ani ten jez, kam jsme se dřív chodívali koupat, už tu dávno není. Je tu laguna, rozlitá řeka se pomaloučku, potichu sune k hněvkovický přehradě. Kde je ta naše krásná malá řeka, slyším skoro denně tátu. Někdy už ho okřiknu, ať je proboha zticha. To už se nedá poslouchat. Nic není, jak bejvalo, tak co. Dřív po vodě plavili voráři dřevo ze schwarzenberskejš lesů, teď ta voda chladí jaderný reaktory atomový elektrárny.

Než odejde táta do ložnice spát, musím ještě vyslechnout tu třetí ránu, co postihla naši vesnici. A to už je opravdu konec dne a můžu si v obejváku na gauči rozestlat a pustit si malou televizi s přehrávačem. Televize máme dvě, jedna je ještě u táty v ložnici. Ale nemám zrovna žádný nový dývidýčka, vyměňuju si je ve středu U Kubásků na šipkách. Tak vyndám záložku z knížky, jsem skoro v polovině, nejraději si nosím z knihovny tlustý román. Milostný příběhy jinejch... Někdy si rozsvítím třeba ve dvě ráno a čtu si do tří a pak ještě na ty dvě hodinky usnu, než vstanu do práce.

Takže tři rány a jde se spát. Zaplať pámbu. Ale když to několik dnů po sobě od táty neslyším, tak už se mi po tom skoro stejská. Ta třetí rána, která dopadla na naši obec, podle faráře a mého táty, to byla krádež obrazu svatýho Pavla, kterej visel na hlavním oltáři v kostele. Pocházel z roku 1899 a zasloužil se o něj páter Šachl, kterej tehdy ve vsi sloužil. V peněžní sbírce mezi osadníkama se tehdy vybralo 300 zlatejch. Namalování obrazu svěřil hlubockej patronátní úřad akademickému malíři z Prahy, nějakýmu Janu Boehmovi. Stálo to 400 zlatejch. Tohle všechno vím. Nevím, k čemu mi to kdy bude, ale vím to z tátovějch řečí.

Táta mizí v ložnici, aniž by mi tu historku, kterou jsem slyšela asi tak tisíckrát, dopověděl, a já rozsvěcím lampičku u gauče, kde spím. A stejně mi ten příběh doběhne sám od sebe, setrvačností, jak si lehám do peřin a než otevřu knížku a začtu se. Ten svatej obraz se ztratil v roce 1972, na faře měl tehdejší farář dva pomocníky, přespávali tam několik tejdů. Když odešli, obraz ráno na oltáři prostě nebyl. Bylo z toho ve farnosti pozdvižení, vyšetřovali to esenbáci, ale obraz už se nikdy nenašel. Povídalo se, že skončil u překupníků, kteří pašujou obrazy do Německa nebo Rakouska. Kdo ví. A tak svatej Pavel z Tarsu, vymalovánej na plátně malířem Boehmem, patron naší vesnice, jak říká táta, apoštol a mučedník, s křivýma nohama a mockrát bičovánej pro svoji víru, jak si pamatuju z kázání v kostele, emigroval, zřejmě nedobrovolně, přes hranice Československé socialistické

republiky do západního Německa. Spousta lidí mu tehdy tajně záviděla....

Ty obrazy se zjevují někdy na hladině řeky, a když přes zimu dlouho nejsme s tátou na pramici, tak je vidím i za zavřenými víčkama, když nemůžu usnout, anebo na bílém stropě nad mým gaučem. Ten obílený strop je jako starý promítací plátno, za ty léta celej vypálený od žárovek vrčícího přístroje. To jsou moje oči. Znáš tu plochu nazpaměť, větší kamínky ve vápně i mapy po vodě prosáklý od sousedů shora, i tmavý šmouhy v rozích. Chtělo by to už konečně vymalovat, sakra, říkám si. Ten kus flekatýho stropu je celej můj život a nejde odsud uniknout, drtí mě a padá na mě, nenávidím ho, ale možná bych bez něj neusnula už vůbec. Bez pohledu na ten špinavej zašlej kus nabílený zdi. Někdy si беру na noc prášek, ale mám strach, že zaspím. Tak raději civím do stropu.

Už tehdy, před pětadvaceti lety, strašil táta přírodní katastrofou, vichřicí, povodní, morem nebo válkou. Prej jako důsledek těch tří ran. Jeden místní blázen, co byl taky pečený vařený v kostele jako náš táta, ale jinak se celý dny poflakoval po vsi a strašil malý děti, tak tenhle starej magor tehdy prorokoval, že ves skončí pod vodou a řeka se zastaví. Tehdy jsem byla mladá a blbá a ťukala jsem si na čelo, táta mi za to dal facku. Jak by se mohla řeka zastavit? Smála jsem se mu. Pak jsem si na to potrhlý proroctví mockrát vzpomněla, hlavně když přijely buldozery a bagry. Táta pak každému nadával, že je bezbožnej. Ani mě už potom do kostela nemohl dostat, byl z toho zoufalej. To bylo tehdy, když náš František utekl z domova.

Franta pořád utíkal. Z bytovky, od Jaruny, od syna. Byl vysoký a na hlavě mu už trochu řídly světlé vlasy. Devětatřicet let. Jako tesaři mu nevadily výšky, ani když měl upito. A to měl poslední léta svého života skoro pořád.

To sobotní odpoledne před patnácti lety bylo pod olověným nebem zlověstně tmavé. Nízká mračna ležela nad vodou,

po stojaté rozlité řece běžaly vlnky. Kalná hladina. Byl konec května, po deštích. Na ohni kousek od břehu se otáčelo sele, sud piva naražený. Oslava narozenin se rozbíhala.

„Koukej přitáhnout včas, nebo si vem klíč,“ zabručela Jaruna, „na noc zamykám. Jasný? Nejsem zvědavá na nějaký mlácení na dveře v půl třetí ráno.“

Neodpověděl. Seděl za kuchyňským stolem a díval se z okna bytu na silnici vedoucí k návsi. Jeho opálená tvář byla nehybná. Jaruně bylo pětatřicet, znali se ze vsi odmalička. Kdysi, to jí bylo asi osm, odešla z chalupy k řece, Franta tam sedával u rybářských prutů. Toho dne ji s sebou vzal až na Skálu, asi pět kilometrů po proudu Vltavy. Chodíval tam na štiky, v chlebníku měl nůž, krabičku se solí a s mletou paprikou, skládací plechový vařič a lihové tablety, návnadu, dva suché rohlíky. Až do večera vedle něho seděla na zemi, hlídala splávek jednoho z prutů. Skoro nemluvili. Chytili tehdy jenom dvě plotice. Franta je vykuchal, oškrábal a rozdělal ohníček pod plechovým vařičem. Upekl ryby, snědli je každý s jedním rohlíkem. Vrátili se do vsi za tmy, kolem desáté. Dostal doma výprask, protože ji hledali celý večer. V noci ležela ubrečená v posteli, ale nikdy už nezapomněla na ten krásný pocit svobody a bezpečí po boku staršího vytáhlého Franty. Stala se mezitím spousta věcí, ale za dvanáct let od té společné příhody se vzali.

Dívala se do jeho tváře, nebylo tam už dávno nic z toho, co měla kdysi ráda. Vysunutá brada, tvrdý pohled jeho světlých zelených očí.

„Proč toho kluka mlátíš?“ říkala mu vždycky.

„Zaslouží si to. Není k ničemu,“ odpovídal.

Vzpomínala teď často na jejich věčné nesmyslné dialogy.

„A kdo ho asi vychovává? Snad ty, ne? Ty a já.“

„Já jsem si doma nedovolil ani zakašlat, když můj fotr přišel večer z práce.“

„Prosím tě, buď zticha. Netahej sem tvoji famílii.“

„Tak co po mně chceš?“

„Má jelita na nohách, v tělocviku si toho všimnul učitel. Volali mi ze školy.“

„Ať se staraj o sebe.“

„Už ho nebudeš řezat! Až bude velké, vrátí ti to.“

Nato se vždycky jenom smál. Poslední léta už jen mlčel. Se synem se spíše mýjeli. Někdy se jejich František z internátu nevracel ani na sobotu a neděli.

Franta se zvedl od stolu. Sledovala ho ještě z okna, jak mizí za zatáčkou směrem do vsi. Kalhoty od montérek, tričko a starou vojenskou bundu přes rameno. Bylo celkem teplo.

Synovi Františkovi bylo už šestnáct, druhým rokem se učil na truhláře. Byl zrovna někde venku. Jaruna se ještě vyklonila z okna, Frantu už nezahlédla. Uklidila celý byt, synovi ustlala postel, o sobotách mizel z bytu co nejdřív, když byl jeho otec doma. To on mu postel kdysi vyrobil, masivní, z tvrdého dřeva, když už mu z dětské válečky koukaly nohy. Měla těžké ohoblované čelo, celá vypadala tak nějak legračně humpolácky. Poslední dobou byla Jaruna ráda, když se ti dva doma příliš nepotkávali. Franta mluvil vždycky v krátkých úsečných větách. Vystřeloval je ze sebe jako rozkazy, vojenské povely. Mluvil tak s oběma. Jako povely pro psa, napadalo Jarunu. Když byl František ještě malý, četla mu, povídala si s ním po večerech, protože otec mlčel nebo rozkazoval. Vzpomněla si na jejich rozhovory. K ničemu není... to je jediné, co na adresu jejich Františka dokáže říct. Hádávala se s ním o výchovu syna věčně. Copak ty můžeš vychovávat dítě? Možná tak německého ovčáka. Ale tady nejsi na psím cvičišti. A občas jednu slízla. Nikdy neplakala. Jaruna prostě neplakala, vždycky šla raději něco dělat. Uměla vzít za práci. Ve štítkárně byla zaměstnaná už léta. Měla učiliště s maturitou, všichni jí říkali, že má na víc, mohla by mít lepší práci, než je dělnice ve štítkárně. Zvykla si na ten rachot strojů. Nastoupila tam po mateřské, aby byl v rodině druhý plat. Franta už tehdy dost peněz nechával v hospodě. Někdy už nenáviděla i to stavení, říkalo se tam po chalupě U Kubásků. Nenáviděla ten lokál, nenáviděla

hospodského a pak už všechny, co se tam po večerech scházeli. Když si představila, kolik peněz tam za ta léta odnesl, bylo jí zle.

K večeru přišel František domů, byl hladový, přichystala mu večeři, přidával si knedlíky. Chvíli se vyptávala, co je nového v učení, na internátu. Moc toho z něj nedostala. Snad je to v tomhle věku normální, říkala si, i když v ní hlodaly obavy, aby na tom se sdílností nebyl po otci. Kdyby tak mohl pořád zůstat tím desetiletým kloučkem, říkala si někdy Jaruna.

Večer si zapnuli televizi, František šel spát kolem jedenácté. Nejdřív si Jaruna říkala, že se podívá k řece, jak probíhá oslava narozenin. Na padesátiny Josefa Bernáta byla taky pozvaná, ale málokdy chodili s Frantou někam společně. Poslední dobou byla ráda, že to, co je mezi nimi, zůstává zavřené za zdmi jejich bytu. Dívat se celý večer, jak se opíjí pivem... i když mezi známé ze vsi by si taky někdy ráda vyšla. Potkávala jen pár stejných lidí v neděli na mši. Franta vyspával o nedělích své kocoviny a Jaruna se svým otcem a s několika dalšími čekali na návsi před kostelem, až přijede farář. Jeho červená škodovka se objevila vždycky kolem tří čtvrtě na deset v zatačce od Týna. Fara už byla pár let po demolici. Nebyla sice v zátopovém pásmu, ale místo ní postavili koncem osmdesátých let bytovky pro lidi, jejichž chalupy měly tu smůlu, že byly kdysi postaveny na břehu řeky.

Během noci se vzbudila několikrát, kolem půl druhé a pak ve čtyři. V šest ráno se šla do kuchyně napít, vyhlédla z okna, odemkla dveře a podívala se na chodbu. Franta doma nebyl. V sedm trochu posnídala, František ještě spal. Začala mu žehlit prádlo s sebou na internát, byla neděle. Před osmou zazvonil soused. Byl ztrhaný v obličeji, nevyspalý, táhlo z něj pivo.

„Máš doma Frantu, Jaruno?“

„Cože?“

„On není doma?“

Pospíchala ve vrávoravých krocích souseda z bytovky na náves a k řece. Když šli kolem kostela, vzpomněla si na tátu, přijde pro ni kolem půl desáté ustrojený na mši. Sklonila hlavu, přes

starou blůzu měla navlečenou jen šustákovou bundu, na nohou zašlé tenisky. Došli k Vltavě, tam, kde se do široka rozlévala. Z polovysoké trávy šel ještě vlhký chlad, mísil se s pachem spáleniště, z rosy měla za chvíli mokré boty. Z ohniště se kouřilo, stříbřitý sud ležel na boku, na špalcích nikdo neseděl, Josef a dva další chlapi ze vsi postávali kolem černých doutnajících uhlíků. Rozhazovali rukama a hleděli na řeku.

„Kde je Franta?“ křikla na ně.

Kroutili hlavami, mlčeli.

„Zase lez do vody? Vy jste se zase koupali?!“

„Vlezli jsme tam jen po kolena,“ řekl chabým hlasem Josef, „ale on... znáš ho, co dělá.“

„Co on?“

„Svlíknul se a plaval po proudu.“

„Kdy to bylo, sakra?“ Jaruna stála mezi nimi, měli ruce zaborené v kapsách a přešlapovali, nuceně vystřízlivělí.

„Asi v půl čtvrtý ráno jsme se šli ochladit, jen jsme si vykasali nohavice, ale Franta tam šel celej...“

„A od té doby co? Je osm!“

„Plaval po proudu.“

„Vy jste ho nechali?!“

„Jaruno, víš, co udělal minule. Vylezl po sto metrech v rákosí a šel se vychrápat domů. Pak se nám šklebil, hledali jsme ho tehdy jak blbci až do rána.“

„Byl hodně vožralej?“

„No ... tak normálně.“

„Nechali jste ho vožralýho vlézt do řeky a vykašlali jste se na něj?“

„Křičeli jsme na něj, ať neblbne, mával nám a plaval dál.“

Jaruna se třásla po celém těle, stála až u vody, zírala na řeku, dýchala studený ranní vítr, co klouzal nad vlnami.

Josef k ní došel.

„Kluci ho hledaj ještě dál po proudu, my jsme to tady už pročešali.“

Stála a třásla se.

„Jaruno, neblbni, pojd' se mnou. Pojd' domů.“

Otočila se k němu. Nateklé nevyspalé oči sklopil do trávy.

„Zavolali jsme policajty,“ řekl do země.

Seděla doma, ten samý, pořád stejný výhled z okna na silnici, jako by čekala, že po ní přijede, ale cítila, že to tušení je prázdné, že jeho vratká postava se neobjeví. Vzpomněla si na jeden letní den před rokem, na hřišti si chlapi ze vsi přibíli na strom terč a postávali tam se vzduchovkou. Přišla tam s Františkem, díval se zamračeně na otce, jak se mu třese ruka, dříve býval členem sportovního střeleckého klubu ve městě, kde byl v učení. Ted' už mu zbylo jen vychloubání, holedbal se před kamarády, ale třefoval okraj terče. Už tehdy cítila, že je odepsaný. Vyřízený chlap.

Kolem třetí přišli dva od policie. Vyptávali se. Pak zase odešli. Prý zavolali hasiče. Přišel otec, Jaruna mu uvařila čaj. Mlčeli, zeptala se, jaká byla mše. Prý šli jen do boční kapličky, protože se sešlo jen sedm lidí. V takovém počtu farář ani neotvíral kostel a táta z toho byl vždycky mrzutý.

František večer neodjel na internát, byl zamlklejší než obvykle a šel brzy spát. Jaruna vyšla z bytovky a zamířila na náves. Zastavilo se s ní několik sousedů. Utěšovali ji a dodávali jí naději. Ani nevnímala, co říkají, neslyšela ani sebe samu, co odpovídá. Šla na to místo, oheň už byl dávno vyhaslý, kolem ohniště bylo uklizeno a nikdo tam nebyl.

Přišla domů, pootevřela do pokoje, kde spal František. Jeho spící tvář se zdála být klidná. Šla si lehnout a vzala si prášky na spaní.

V pondělí k večeru se objevil policajt a člověk od hasičů. Řekli jí to ve dveřích. Našli ho u břehu, tři kilometry po proudu. Měli už lékařskou zprávu z ohledání těla. Smrt udušením z utopení.

Rozechvěla ji zima, jako by ji profoukl lehký mrazivý vánek, co v zimě klouže po ledě na zamrzlé laguně. František to slyšel, stál za pootevřenými dveřmi do ložnice, viděla jeho mizející siluetu v matné skleněné výplni dveří.

Otevřela. Seděl na své posteli, na té dubové těžké posteli. Po-
díval se na ni. Neplakali ani jeden. Sedla si v kuchyni k oknu,
myslela na to, kdy přijde otec, co bude třeba zařídit, ale myš-
lenky jí proděravěla prázdnota. Upřeně hleděla přes záclonu na
asfaltovou silnici a v jejích očích nebylo nic z toho, co viděla.

Zpozorovala jen letmo Františka, že se tiše vytratil ven, ani
neměla sílu otočit hlavu, natož se ho zeptat, kam jde. Únava jí
na pár okamžiků zamotala myšlenky do podivného víru snů
a polosnů, zdálo se jí, že vidí Františka, jak otevírá dveře a něco
nese, nějaké poleno nebo veslo od pramice, zmizel za dveřmi
ložnice, nebo pod hladinou...? Škubla sebou, když uslyšela první
ránu, druhá, třetí, tupé údery jako při štípání dřeva, rozléhaly
se, duněly v ložnici, rozléhaly se po celém bytě. Vstala a strnu-
lost dlouhého sezení jí krátce podlomila kolena, že klesla zpět
na židli. Postavila se znovu na nohy a toporně jako špatně ve-
dená marioneta kráčela ke dveřím ložnice. Ochromil ji tupý
strach z toho rámusu, podlaha se chvěla, celá bytovka se otrásla.
Zmáčkla kliku a strčila do dveří. František stál se sekerou u po-
stele a mocnými ranami ji štípal na třísky, už se skácelo masiv-
ní čelo a postel ležela spadlá, s přesekanými hranatými nohami.
František do dřevěné postele rubal dál, až lítaly třísky, a Jaruna
rozšířenýma očima sledovala ten obraz, neschopna vykřiknout,
pohnout se. František rozsekal celou postel na kousky těžkou se-
kerou na štípání špalků. Tu postel, kterou mu před lety vyrobil
jeho otec. Topůrko mu vypadlo z ruky, s brunátnou zařatou tváří
prošel kolem ní. Chytila se zárubně, prosmýkl se dveřmi, vzal si
tašku, kterou měl od neděle sbalenou a připravenou v předsíni,
a odešel z bytu.

Ráno už se budím pravidelně kolem půl čtvrtý, mám sucho
v puse a jdu se napít. Pak si zase lehnu a nataženej budík si dám
k sobě pod deku. Mám z něj už neurózu, a když začne rámusit,
leknu se tak, že je málem po mně. Takhle pod dekou je to tlume-
ný, tolik to nebolí, ten šílenej zvuk probuzení. Po pátý hodině

tápu na záchod a do koupelny, táta už zase stojí ve dveřích. Než se umyju a obleču, můj hrnek s čajem je na stole, na talířku sušenky. Po ránu do sebe nikdy nedostanu víc než pár koleček sucharů, který si namáčím do čaje.

Táta si dnes od probuzení tiše zpívá starý kostelní písně. Sedí u stolu, spadlý ramena ve flanelovém pyžamu, kuchyní se nese jeho falešnej třaslavej zpěv. Takový ráno je k zbláznění, někdy do toho jeho sóla zesílím rádio, kde hrajou pitomý písně pro hezký vstávání, nebo koukám co nejdřív vypadnout na autobus. Zima zalízá za krk, studí mě ruce, přichvátanu, mívám polorozpadlou Vobrovnu, připadám si v jen o málo lepší kondici...

Nikdo nic nevěděl, když v roce 1983 přijeli lidi z geodézie s měřicíma přístrojema a dělali značky v polích. Ani místní, natož obyvatelé malý vesničky v údolí Vltavy sedm kilometrů odtud. Tři rány osudu, kdo to tehdy mohl tušit? Lidi se to všechno dozvěděli až za pár let. Byla schůze v hospodě, celá vesnice se sešla U Kubásků, nějací lidi z okresu tam kreslili na velkou tabuli zátopový pásmo. Přehrada pár kilometrů po proudu řeky zvedne hladinu, všechny chalupy na pravém břehu řeky a část těch na levým budou pod vodou.

Nejradši mám polední pauzy. Ve fabrice má všechno svůj řád, svůj čas a to mi vyhovuje. Jsem už tak zvyklá. V kantýně koukám do okna, jsou vidět svodidla kolem silnice, pár zaprášenejch kmenů stromů, míhají se auta. Někdy se mi z toho udělá úzko a myslím pak na naši vesnici, ale tak, jak vypadala dřív, na lidi, kteří už nejsou. Na mámu, na Františka, kterej někde je, ale nevím pořádně kde. Občas zavolá, je už dospělej, mění pořád místa a rodinu nemá. Ale přijet nechce. Stejská se mi. Všichni chlapi mě opustili, Franta, syn František, jen táta zůstal, nastěhoval se ke mně do bytu a ten jeho jsme prodali, je to už skoro deset let.

Vždycky jsem tátu utěšovala, že naše ves ještě nedopadla tak hrozně, pár vsí kolem staveniště elektrárny srovnali se zemí. Psaly se tehdy petice, pořádaly schůze, psaly se dopisy

Štrougalovi, předsedovi komunistický vlády. A všichni andělé a svatý, co je táta vzýval a já jsem se trápila na mších s ním, všichni nám řekli: Hovno!

Nejdelší mi pracovní směna připadá odpoledne, neutíká to, ale dneska se těším do hospody, středeční šipky, vždycky přepůlí tejdén a všechno je veselejší, čtvrtek, pátek a konec, šlus. V autobuse cestou zpátky někdy usnu, někdy jen tak koukám přes špiňavý sklo. Představuju si léto, nebo aspoň jaro, a myslím na nás dva s tátou, jak se kolíbáme na pramici na rozlitý Vltavě. Ve vsi nám říkají Pobřežní hlídka. Vzpomenu si na silikonovou krásku Pamela Andersson v bikinách a začnu se hihňat do zaprášeného okna se zaschlým kapkama deště. Poloprázdnej autobus mě vyklopí na návsi a po rozbitý asfaltce si to šněruju k bytovce. Podívám se na řeku, je šedá, studená, nehybná jako vypnutá televizní obrazovka.

Doma rychle uvařím buřtguláš, táta si do něj naláme rohlík a bude spokojenej. V šest máme totiž sraz U Kubásků. Melu se kolem sporáku, táta sedí a mlčí, je jako uschlej strom.

Mně říkají ve vsi Pamela a tátovi Mitch, to je plavčík z toho americkýho seriálu, hrál ho David Hasselhoff. Usmívám se a říkám, už se nám to blíží, táto, za chvíli je jaro, zase vytáhneme pramici na řeku. Jen kývne hlavou. Já už to vidím, vezmu si tam knížku a budu ho po očku hlídat, aby nespád do vody. A on mlčí, sedí shrbeně u kuchyňskýho stolu. To už je mi milejší jeho kázání o třech božích ranách, to už jsou mi milejší i ty jeho kostelní písně, který zpívá jak odněkud z hrobu. To už je dokonce lepší, když vytáhne tu prastarou krabici po dědovi, na víku se ztrácí odřenej nápis ČESKOSLOVENSKÁ TABÁKOVÁ REŽIE. Pamatuju si tu vůni ještě z dětství. Teď už je dávno vyčpělá a krabice je plná starejch fotek, černobílejš, zahnědlejš, pokroucenejš. Je na nich naše chalupa a lidi, co už tu nejsou, mamka, která umřela, strejda Venca, co bydlí v osmým patře na panelákovým sídlišti a tady ve vsi se od vystěhování nebyl podívat a nechce sem ani za boha, můj Franta a... já. Pobolívá mě v břiše, když mě táta nutí

si ty obrázky znovu prohlížet, ale pořád je to lepší, než když mlčí a naklání se nad stolem jak ohnutá haluz.

„Nechceš jít se mnou do hospody?“ ptám se. „Dáš si pivo.“

Zavrtí hlavou, že ne. Mně je dávno jasný, co vidí z pramice na hladině. V tý šedý vodě. Já jsem to tam ze začátku taky vídala. Pořád, ale pak jsem si prostě řekla NE. Teď už tam vidím jen věci, který chci. Tváře lidí, sousedů, co jsem znala. Kterí taky přišli o chalupy. Teď jsou v bytovkách nebo v paneláku na jednom budějovickém sídlišti. Je to skoro dvacet let, ale když se zamyslím, vybavuju si snad všechny čísla popisný, kde kdo bydlel a kde se jak říkalo po chalupě. A táta, ten to vidí, kdykoli a kdekoli zavře oči. Jako by to pořád bylo. A vidí to i na tý zhasnutý šedivý obrazovce říční hladiny, když jsme spolu na pramici.

Potom jíme, přece jenom se táta trochu rozpovídal. Ptá se, co v práci. Jestli dostanu přidáno. Málem vyprsknu guláš do jeho talíře. Dobrej vtip. Prej přidáno! Tak práci, to jo. Ale táta je rád, že jsem zůstala ve štítkárně. Že jsem nešla na elektrárnu, i když bych tam měla o hodně víc peněz a míň bych projezdila. Pořád jen počítá, kolik nás co stojí. A jak se všechno zdražuje. Slyšela jsem už za svůj život hodně politiků a jinejch týpků, kdysi nám vyprávěli o tom, jak budeme mít levnou elektřinu, když jsme v tom jaderným epicentru. Dneska máme elektřinu nejdražší v republice. Prej že jsme řídce obydlený kraj. Už dávno žádný jejich kecý neposlouchám.

Opláchnu talíře a ze spíže přinesu plech s ovocným koláčem. Recept jsem opsala z poslední Vlasty. Katka tyhle časopisy kupuje a štosuje je v hospodě na okenním parapetu. Krájím ten zázrak, obyčejnej piškot a zavařený třešně, nic na tom není. Skládám kousky na sebe do krabice od dortu. Při házení šipek přijde kus buchtý vhod. Navlíknu si růžovou mikinu, kterou mi kamarádi jednou koupili k narozeninám, už je celá odřená, s obrázkem blondýny v plavkách s nápisem BAYWATCH.

Vylezu z baráku, poletuje sníh, ještě teď na konci března! Chvátám s nízkou kartonovou krabicí po silnici k návsi. Zase

kolem Vobrovny, ten spadlej štít mě poslední dobou pořád víc děsí. Nevím přesně proč. Dokonce se před tou zpusťošenuu chaluou na okamžik zastavím. Do šera bledě svítí zdi, ze kterých opadáá omítka, ukazujou se obnažený cihly, malta mezi nima vypadáá. Dávno vytlučený okna, jak černý díry do nikam, zbyly z nich jen oprýskaný zkroucený rámy, sklo je léta na padrt, vysypaný dole ve vysoký trávě. Dědicové, žijou někde ve městě, se o tu ruinu hádají už roky. Dívám se tomu domu do prázdných očí. Barabizna stárne a chátrá se mnou. Někdy si taky říkám, kdy u nás zazvoní pošťák a přinese mi demoliční výměr. Do vlastních rukou, vypsanej na mý nacionále...

Před kostelem se líbají dva mladoši, poznávám Kristýnu od Božky Navrátilové. Kluk je zády, svítí mu jen bílá mikina s kapucou, kterou má přetaženou přes hlavu. Branka na hřbitov je pootevřená. Chodím tam v létě zalejvat naše hroby, starám se o ně přes celej rok. Ale do kostela už nechodím. Všechno jsme si tam s tátou s sebou nosili, všechny trable. Když nám zbourali chalupu, když umřela máma, když se to stalo Frantovi... představovala jsem si vždycky, že to dávám na oltář, že takhle požehnaný je to pro mě všechno lehčí a nenosím zpátky domů na hřbetě takovou tíhu. Jenže pak se mi zdálo, že chodím z kostela s ještě větším nákladem, „břemenem“, jak říkal pan farář, než který jsem tam přinesla. Když mi přišli tehdy říct, že se Franta utopil v řece, od jeho pohřbu už jsem na mši nebyla. Táta to nese špatně, ale poznal, že se mnou nehne. Slíbila jsem mu, že jestli se někdy můj František, kterej se toulá bůhví kde, vrátí domů, tak já se vrátím do kostela. Modlím se před spaním, aby se to stalo, každej večer. To modlení mi zůstalo. Modlím se i za ty, kteří nejsou, za mamku, za Frantu. Já všemu pořád věřím, aspoň myslím, že jo, ale na mše už chodit nechci.

Vystoupám po plochejch kamennejch schodech a беру za kliku. Z temný chodbičky mě ovane ta naplesnivělá vůně smíchaná s kyselým odérem piva, hořčice, křenu a cigaretovýho kouře. Ve výčepu už jsou všichni, Pepík, Marta, Petr s Luckou a Máťa.

Matěj neboli Máťa je můj šipkovéj parťák, mladej, osmadvacet let, hrajeme v párech. Zdá se, že čekali jen na mě. Vypadnem do sálku, kde u zdi stojí ta hrací bedna s terčem, ve výčepu není místo, jen tak na pár židlí. Chodíme si tam přes chodbu pro pití a rozměňovat kovový dvacký do šipkového automatu.

Mám s sebou dvě dývídyčka na vrácení, většinou nosí vypálený dývka Pepík nebo Lucie, sháním se po něčem novým. Ale je tam jen *Hostel* dvojka, horor, ten už jsem viděla, a potom dvě péčka. To mě nebaví, tak si neberu nic. To už máme v rukou šipky, Máťa mi nese z výčepu malý pivo a zapínáme terč. Začne červeně blikat a zahraje znělku, Marta tam navolí program a jako první dovnitř naháže mince. Nejradši hrajeme pozpátku, odečítání do nuly.

Každěj má nějakěj grif, já házím na dolní půlkruh na devatenáctky, mám to tak vyzkoušený. Pepík háže na střed a pokouší pětadvacítky a padesátky. Marta zkouší dubly. Někdy hrajeme proti sobě ve dvojicích o panáky, ale to vždycky jenom v sobotu. Já se přidám málokdy. Pivo mi docela chutná, ale kořalku nemusím. Ještě tak hořkej fernet, lak na rakve, jak říkáme, ale to jen někdy.

Matěj nese pro všechny kafe, aby měli na zapití tý buchty, co jsem upekla. Sahají do otevřený krabice a po chvilce Pepík zakleje a vyplivne něco na zem.

„Málem jsem si vylomil zub, sakra!“

„No jsou tam třešně,“ říkám.

„Ale s peckama? Jaruno...!“

„Ty jsi nějakěj fajnověj!“ povídám. „Pekla jsem to podle receptu z Vlasty.“

„To mi ho ukaž, ten recept.“

Všichni si posedali kolem stolu, cpou se tím třešňovým koláčem a plivají pecky. Podávám Pepíkovi časopis, co ležel pod vrstvičkou prachu na okně. Matěj mi ho vytrhne z ruky, nalistuje stránku s vařením a nahlas čte: „Připravíme si třicet deka polohrubé mouky, tři vejce, dvacet deka moučkového cukru, sklenici VYPECKOVANÝCH kompotovaných třešní...“

Smích kolem stolu, všichni vyprsknou a pecky i s kouskama třešní a rozžvejkánýho těsta přistávají na parketách hospodského sálku. Máťa znovu opakuje ty vypeckovaný třešně, pravou dlaní mi přitom pleská na čelo a já umírám smíchy, taky jsem se zakuckala a sbírám si drobký a zavařený třešně z růžový mikiny BAYWATCH...

Popel nejlepšího záložníka

První poločas se vlekl bez branek. Martin Moravec zamyšleně sledoval z nízké tribuny bezradný odkop od brány semotického mužstva dospělých. Míč rychle nabral výšku a potom padal pomalým obloukem někam k půlící čáře. Přesně jako moje fotbalová kariéra, řekl si Martin v duchu.

Nahoru stoupal opravdu rychle už od žákovské kategorie, začalo to před dvaceti lety. Místní trenér Vařeca ho vypiplal na semotickém stadionu. Poznal talent a věnoval mu spoustu svého volného času. Kromě tréninků doma v Semotících ho vozili do Budějovic, Vařeca se střídal s jeho rodiči. Martin trénoval u profesionálů, prázdniny trávil na dlouhých letních soustředěních pro talenty z celého jihočeského kraje. Coby staršího žáka ho pak Vařecovi definitivně vzali. Začal hrát za budějovické Dynamo.

Ze zamyšlení Martina vytrhlo hlasité zahučení z hlediště. Viděl už jen brankáře soupeřů, jak pevně svírá balon a oběma rukama si ho tiskne na prsa. První přímá střela semotických na bránu soupeře po půlhodině hry. Martin se rozhlédl kolem, z pěti řad na tribuně s jednoduchým zastřešením z vlnitého plechu byly zaplněné sotva tři. Pár lidí postávalo za pomezí čarou, trenér Vařeca ve sportovní soupravě měl nasazené brýle na dálku a zachmuřenou tvář. Vlevo na konci první lavice Martin zahlédl Magdu. Chvilí se na ni díval z mírného převýšení své páté řady. Nikdy mu takhle holka, kterou znal od dětství, nepřipadala hezká, spíš taková nevýrazná. Líbilo se mu ale, že měla vždycky sportovní postavu, štíhlá, a přitom ne vyhublá. Díval se na ni, jak sedí vzpřímená na lavici, v bílých džínách a černém tílku, plavé vlasy vyčesané nahoru a sepnuté skřipcem. Už si ani nevybavoval, jak vypadala, když byli děti. Byli stejně staří, bydleli o tři chalupy od sebe a chodili spolu do třídy, než Martin změnil vesnickou školičku za město. Staří kamarádi, a teď se sotva pozdraví. A přitom je právě fotbal spojoval. Nebo vlastně spíš rozděloval, napadlo Martina. Dlouhý výkop brankáře ho vrátil do vzpomínek.

Internát ve městě, od šesté třídy v nové škole. Žákovský tým Dynama, pak juniorský a pravidelné místo v sestavě. Na učilišti individuální studijní plán, zápasy, tréninky. První pochvalné zmínky ve sportovním tisku, jedna z největších nadějí týmu, talentovaný záložník s neobyčejným přehledem, vypilovanou technikou a přesnými přihrávkami. Nedával zrovna moc gólů, spíš je připravoval pro spoluhráče, ale když na to přišlo, uměl vystřelit pravačkou i levačkou. Vymýšlel hru a rozehrával standardní situace. Neměl problémy se životosprávou jako někteří kluci z internátu, pivo mu moc nechutnalo, ale lepily se na něj holky. Už od základní školy nosil černé kučeravé vlasy přes límec a jeho modré oči se brzy naučily neuhýbat pohledům dívek. Tehdy se zdálo, že všechno v jeho životě jde přímo a vzhůru. Na trénincích dřel fyziku a to ostatní mu šlo samo. V sedmnácti hrál první zápas za družstvo dospělých. První fotbalista ze Semotic, který si zahrál druhou nejvyšší soutěž. A bylo ještě líp, za rok postup týmu do první ligy. Ve vsi se ukazoval jen občas, párkrát za rok. Vesnický trenér Vařeca, který sbíral výstřižky z novin a sportovních časopisů, a dokumentoval tak jeho strmou kariéru, ho plácal po zádech a kluci ze sousedství ho zvali na pivo.

Druhá střela semotických na bránu šla dva metry nad horní tyčku. Kolem Martina se ozval smích, taky pár nadávek. Starý Tanečka s plechovou pokladničkou v ruce obcházel na druhé straně hřiště. Chvillemi to vypadalo, že se sotva udrží na nohou. Spolu s ještě jedním důchodcem se snažili prodávat lístky i během zápasu, ale skupinka místních kluků, když viděla, že k nim staříci zamířili, se včas přesunula za druhou bránu. Důchodce na ně z té dálky hrozil holí, velké sako na něm viselo, chtěl jít dál za nimi, ale pan Tanečka ho chytil za rukáv. Vraceli se spolu šouravě k tribuně, kde si sedli a odpočívali. Martin je přestal sledovat a upřel oči zase na hřiště. Jenže co se odehrávalo tam, bylo zajímavé snad ještě méně. Natáhl pravou nohu před sebe do uličky a dlaní si chvíli masíroval koleno. Nevydržel dlouho sedět s pokrčenýma nohama.

Kolenní vazy nevydržely zátěž, když mu bylo pouhých devatenáct. Právě koleno. Operace, půlroční pauza a pomalý návrat do tréninku. Celá sezona v první lize byla pro něho ztracená. V létě přišel nový trenér. Martin měl tehdy pocit, jako by o něm ten člověk snad v životě neslyšel. Jako by nevěděl, kdo je Martin Moravec. Špílmachr, bývalý reprezentant za tým sedmnáctiletých, tvůrce hry, číslo deset ve středu zálohy. Celý ligový podzim proseděl na lavičce náhradníků, střídal na posledních deset minut ve dvou domácích zápasech, které už byly stejně prohrané. Nerozuměl tomu, na trénincích tvrdě pracoval. Několikrát šel za trenérem, pak za vedením klubu. Na jaře oslavil dvacítku, klub hrál zápasy o udržení v nejvyšší soutěži a pak ho trenér náhle postavil. Na celý zápas. Jeli na hřiště prvního týmu ligy. Nerozehraný a vystresovaný proběhal Martin celý poločas jako v transu a po přestávce ho v šedesáté minutě trenér vystřídal. Odvezli si tehdy porážku 1:4. Zdálo se mu o tom zpackaném zápase ještě půl roku. Zbytek sezony už neseděl ani na lavičce, ale na tribuně. Klub sestoupil do druhé ligy. Po letní dovolené se dozvěděl, že se s ním v základním kádru nepočítá. Dva roky kopal v záložním týmu a snažil se dostat zpátky. Nikdy se mu to už nepodařilo. Ve třiačtyřiceti zradilo druhé koleno. Po roční pauze našel angažmá v oblastní soutěži v Rakousku. To už byl ženatý a měl dítě. Ještě jednou to zkusil v nižší soutěži v Táboře. Zase zranění, půl roku léčil kolena a další měsíce proseděl mezi náhradníky. Déle už to nevydržel.

Dlouhý hvizd rozhodčího ukončil první půli. Mistrovský zápas okresního přeboru zatím bez branek. Letní odpoledne i nezáživný, líný zápas sváděly k zívání. Martin se protáhl a šel si ke stánku u kabin koupit pivo v kelímku. Bylo mu osmadvacet a černé kadeře mu pořád padaly přes límec, jako by se nic nezměnilo.

Magda se ani o přestávce nehnula ze svého místa v první řadě. Pod nohama jí ležela malá sportovní taška. Hleděla na trávník, oči upřené do neurčita zaostřila, až když na hřiště znovu vyběhli

fotbalisti. Druhý poločas začal. Uvědomila si, že má žízeň, rozhlédla se, ale už zůstala sedět. Z horní řady jí hlavou pokynul Martin Moravec, zavadili o sebe pohledem.

Hvizd rozřtal vzduch nad nízko střiženým trávníkem. Magda nadzdvihla černou tašku za dvě ucha a zase ji položila mezi bílé sportovní boty na svých nohou. Chvilí sledovala míč a hráče, ale přistihla se, že myslí na Martina.

Čekával na ni ráno před chalupou a spolu pak pokračovali na náves do školy. Bylo jim sedm a ze začátku se po cestě drživali za ruce. Býval to bázlivý a hodný kluk. Ze školy už spolu většinou nechodili, Martin běžel rovnou na hřiště. Chodilo to tak každý všední den po pět let. Vyprávěl jí vždycky jenom o fotbale, myslel si, že ji to zajímá, když její tatínek je taky fotbalista. A ne ledajaký, byl od malička Martinovým vzorem. Hrával v té době divizi za Milevsko, nejlepší záložník, jaký do té doby ze Semotíc vzešel.

Před očima se Magdě míhali fotbalisti, sem a tam, zleva doprava, červení, žlutí, a ona vzpomínala, jaké to bylo, když o nejlepšího kamaráda najednou přišla. Stalo se to znenadání. Jedno březnové pondělí na ni před jejich chalupou nečekal. Nebyl ani ve třídě. Paní učitelka dětem oznámila, že Martin Moravec přestoupil na základní školu do Českých Budějovic. Nikdo nic nevěděl. Znovu se s Martinem viděla až za několik měsíců. Měla tehdy pocit, že mluví s někým úplně jiným. Najednou jako by si neměli co říct, jako dva cizí lidé. Od té doby už to nebylo jinak. Když se před půl rokem vrátil do vesnice a začal pracovat pro firmu své matky, říkalo se, že přišel kvůli tomu, aby ji zachránil od krachu. Svými penězi vydělanými vrcholovým fotbalem. Po vsi šly fámy, že je bohatý.

V těch několika řadách venkovského hlediště to najednou zašumělo. Vrátila se pohledem na hřiště. Nepadla branka, ani si žádné z mužstev nevypracovalo gólovou příležitost. Po hrací ploše běhala bílá kobyla. Žlutí i červení zůstali stát a pomalu vyklízeli trávník, bázlivě sledovali grošovanou kobylku, jak

probíhá bílým středovým kruhem a zase nazpátek. Žaneta. Měla ohlávku a krátkou opratř vláčela po trávníku.

„Zabouchejte někdo u Racochů, to už je letos podruhý,“ zaslechla Vařecův rozčilený hlas. Mezitím semotický brankář Vojta Bednář skočil robinsonádu a zachytil rukavicí konec opratě. Žaneta s ním chvíli smýkala po hřišti, ale pak se zklidnila a urostlý gólman v černožlutém dresu ji odváděl druhou stranou kolem laviček ze stadionu. Sklidil za to potlesk.

Rozhodčí nastavil čas, a když v pětadevadesáté minutě pískem ukončil utkání, bylo jasné, že zajímavější moment, než když na hřiště vběhla kobyla, k vidění za celý bezbrankový zápas nebyl.

Všichni už se dávno rozešli, když Magda konečně vstala z lavice, v pravé ruce nesla černou tašku na krátkém traku a zvolna kráčela ke klubovně. Pozdravila pana Tanečku, který se opíral o hůl a mířil domů. Než došla k otevřeným dveřím, potkala pár místních hráčů, kteří odcházeli, už převlečení, s vlasy ještě mokřými ze sprchy. Autobus s hostujícím týmem už odjel. Chvíli váhavě stála přede dveřmi, mihl se v nich podsaditý chlapík v šortkách, ve kterých se vyjímala jeho svalnatá stehna. Pravý obránce Semotic. Všiml si jí a vyšel na práh.

„Nazdar Magdo!“

Trochu se usmála a pozvedla ruku s taškou. Chvíli se na ni nechápavě díval.

„Romane, přinesla jsem... to, jak jsme se domluvili.“

„Á..., jasně, jasně. Pojď dál.“

Magda natáhla ruku a podala mu sportovní tašku se třemi bílými pruhy. Roman si ji od ní opatrně vzal a vkročil do místnosti. Nezněl odsud zrovna hlahol, půlka mužstva už odešla, nebylo příliš co slavit.

„Kluci, nesu Pepíka!“

Otočila se a pomalu odcházela. Roman na ni zavolal, ale šla dál, až ji zastavil jiný hlas.

„Magdo, počkej.“

Zastavila se a přece jenom otočila hlavu. Před klubovnou stál Martin Moravec.

„Pojď s klukama aspoň chvíli posedět, když už...“

Nedořekl větu. Stáli naproti sobě, oba ruce v kapsách. Martin chvíli hleděl do země a pohupoval se ze špiček na paty.

„Nechce se mi.“

„Jen na chvíličku.“

„Víš, že nic nepiju, Martine.“

„To nevadí, dáš si kofolu.“

„Je to víc než měsíc, už to dávno zapili, ne?“

„Zapijou to znovu, znáš je, zůstalo tu nejtvrdší jádro manšaf-tu,“ Martin se ohlédl přes rameno a trochu omluvně se usmál.

„To myslíš vážně?“

„Nemusíš tu s nima sedět do půlnoci, třeba jen čtvrt hodinky. Hodilo by se to.“

Magda zakroutila hlavou a podruhé se otočila k odchodu. Martinovi přeběhl po tváři výraz lehkého zmatku. Jako by ta chvíle byla nějakou příležitostí, která se už nemusí opakovat.

„Tak si aspoň chvíli sedni tady venku, přinesu ti tu kofolu. Prosím.“

To slůvko ji na okamžik zastavilo, jako když do trávy upadne drobná mince a člověk chvíli přemýšlí, jestli má cenu se pro ten desetník sehnout. A taky měla žízeň. Mlčky přešla zpátky do stínu pod plechovou střechu hlediště. Obkročmo si sedla na lavici a Martin sledoval, jak se zády opřela o sloupek a nohy si dala na široké prkno lavice. Objala pažemi pokrčená kolena a dívala se stranou na zelený trávník ohraničený lajnami z bílého vápna. Praporky z rohů hřiště už zmizely, stejně jako bílé sítě z konstrukcí obou branek. Martin ještě okamžik sledoval její dlouhé nohy v bílých džínách a tušil zamyšlený, smutný pohled jejích odvrácených očí. Pak zmizel v klubovně, aby se po chvíli objevil s dvěma lahvemi v rukou.

Pozdní léto už bylo trochu znát na uvadajícím trávníku. Taky ve stínu už bylo v podvečer chladněji. Martin si všiml na jejich hladkých pažích náznaků husí kůže.

„Nechceš bundu? Mám v klubovně sportovní soupravu.“

„Díky, třeba až za chvíli,“ řekla Magda.

Seděli naproti sobě už skoro tři hodiny, lavice byla tvrdá a nepohodlná, Martin to ani nevnímal. Zdálo se mu, že čas s ní nepozorovaně zrychluje. Zbytek semotického mužstva zůstal zalezlý v klubovně, doléhaly k nim jejich hlasy. Jeden z hráčů dovezl právě na kole další basu piv. Jednou rukou držel říditka a v druhé podél těla svíral plastovou bednu plnou láhví. Opřel kolo o stěnu klubovny, a než zašel dovnitř, zakřičel na ně.

„Hej, vy dva, pojdte k nám!“

„Přines nám ještě dvě kofoly, Honzo,“ obrátil se k němu Martin.

„No dobře,“ zaslechli jen.

Martin se znovu usmál s tím omluvným výrazem ve tváři.

„Táta by to takhle asi chtěl,“ řekla smířeně Magda.

Honza, vytáhlý třicátník, vyhlášený hlavičkář ve vápně, jim přinesl kofoly.

„Roman to nemůže otevřít,“ řekl a podíval se na Magdu. Pokrčila rameny. „Kluci říkali,“ pokračoval, „že některý urny se dělájí jako otvírací a některý ne. Tahle teda má po obvodu takovou drážku, ale otevřít to zaboha nemůžeme. Přivez jsem Romanovi kladivo a pajcr.“

Dívali se za ním, jak odchází ke klubovně. S úzkými nohavicemi kalhot a nohama do O. Krok měl už trochu nejistý.

„Poprvé jsme tvýho tátu zapili hned v červenci,“ řekl Martin, „teď jsi jim dala druhou příležitost.“

„Netušila jsem, že si máma nevyzvedla urnu. Ve čtvrtek mi volali z pohřebního ústavu.“

„Jak se jí vede?“

„Teď už dobře. Ale bez prášků na nervy to zatím nejde.“

„Měla se vrátit sem. Je tu klid.“

„Ne, myslím, že udělala dobře. Ten byt ve městě je to jediný pořádný, co jí po tátovi zbylo. Našla si tam práci, může začít nový život, je jí teprve devětačtyřicet.“

„Bylo to hodně zlé? Myslím s Pepíkem, teda s tátou.“

„Poslední dva roky jo. Ale vlastně vyváděl, co pamatuju. Chlastal v kuse patnáct let, je to div, že vůbec vydržel tak dlouho. Říkali to i doktoři v nemocnici.“

„Je to hrozná škoda,“ řekl Martin tiše, „jako kluk jsem se od něj učil, navíc byl kamarádskej, žádná primadona, i když hrál divizi.“

„Jo, na ty svoje kamarády z mokré čvrti taky dojel.“

„Já ho pamatuju jako výbornýho chlapa. Pak už jsem ho nevidal.“

„To buď rád. Z výbornýho chlapa už moc nezůstalo.“

„Nemusíme o tom mluvit, Magdo.“

„Mámu úplně psychicky odrovnal, nechápu, jak to s ním vydržela. Nikdy se nerozvedli, i když od nás odešel už před spoustou let. Máma si pořád myslela, že se srovná. Největší chyba byla, že se nakonec nechala ukecat a šla za ním do města.“

„Proč jsi tenkrát nešla s ním?“

„Děda s babičkou to nechtěli, hrozně se s mámou pohádali. Nakonec jsem si to rozhodla sama, byla jsem už na střední škole. Dojížděla jsem autobusem a mohla jsem mámu navštěvovat. Nikdy jsem nepochopila, proč se k němu vrátila.“

Z klubobny se ozvaly rány. Zvonivé údery, rozléhaly se otevřenými dveřmi. Trvalo to asi pět minut. Pak zase slyšeli ven jen hlasy popíjejících chlapů.

„A ty jsi nikdy neměla cukání odsud odejít?“

„Proč?“

„Nevím. Třeba kvůli práci.“

„Myslíš, že účetní u statku není dobrý místo?“

„To určitě je.“

„Jsem takovej vesnickej pecivál, no. A jsem tu s babičkou a dědou ráda. Byli by tu sami. Chalupu už nechali přepsat na mě.“

Napili se úplně nastejně ze svých lahví, Magda se tomu zasmála a zaskočilo jí. Rozkašlala se, Martin už se chystal, že jí dá herdu do zad, ale nakonec to nebylo třeba.

„A proč ty ses vrátil? Z velkého světa.“

„Proč... po rozvodu vysoudila byt, moc mi toho nezbylo. Máma mě tu zaměstnala. Za byt a stravu.“

„Po vsi se povídá, že seš za vodou.“

„Jo, jsem teď vážně dobrá partie,“ zasmál se Martin.

Honza vyšel z klubovny a sedl znovu na kolo.

„Jedu ještě pro nějaký náradí,“ křikl. Dívali se za ním, dokud nezmizel v aleji stromů.

„Jaký máš teď plány se životem?“ zeptala se.

„Zatím nevím. Musím se rozmyslet, uklidnit se. Určitě si chci udělat trenérskou licenci a dál se motat kolem fotbalu.“

„Takže stejně zase odejdeš.“

„Možná. A můžu se tě na něco zeptat já?“ Znělo to najednou trochu nesměle. Podívala se na něho a přikývla.

„Je to kvůli tátovi, že jsi...?“

„Že jsem co?“

„No, chtěl jsem říct, že všichni chlapi nejsou takovýhle a...“

„Prostě tě zajímá, proč v osmadvaceti pořád žiju sama?“

Sklopil oči.

„Když tě zradí vlastní táta a je ti třináct nebo tak nějak, nechá tě s mámou bez peněz a úplně samotný... nevíš, jaký to je. Jako by tě zradili všichni chlapi, chápeš. I ti, co někdy přijdou.“

„Myslím, že chápu.“

„Ne, tomu nemůžeš rozumět, když se ti nic podobného nestalo.“

„A co když jsme na tom podobně?“

„My dva?“

Martin zachytil ten nedůvěřivý až posměšný tón v jejím hlase.

„Myslíš si, že mě znáš, vid’?“

„Jo, znám tě od mala. Vaši tě obletovali, byl jsi hvězda, vozili tě na tréninky, měl jsi všechno a...“

Zarazila se a vydechla na prázdno. Díval se na ni a na rtech měl křečovitý, trpký úsměv.

„Promiň. Jen mám ráda, když se mluví na rovinu.“

„V pohodě.“

„Neumím předstírat nebo tak něco.“

„To je dobře. Aspoň se dozvím, jakej doopravdy jsem.“

„Ne, necháme toho.“

„Proč? Bavíme se spolu pořádně skoro po dvaceti letech, tak aspoň budu vědět, proč ses mi vyhýbala a dívala se na mě spatra.“

„Já jsem se ti vyhýbala? Děláš si srandu? Ty jsi celý roky chodil jako fouňa, když ses tu občas objevil.“

„Jako fouňa?“

„Jo, jako primadona, když použiju tvý slova. Hrozně ses změnil. Byls mi protivnej.“

Dlouze se na ta slova napila a vypadalo to, že se chce zvednout a odejít. Zkřížila paže a třela si rukama holá ramena.

„Přinesu ti tu bundu.“

„Už asi půjdu.“

„Proč bys chodila?“

„Neměla jsem o tom začínat.“

„Jsem už velkej kluk. Unesu to.“

Martin se zvedl, posbíral prázdné láhve od kofoly a odcházel ke klubovně. Vstala a doběhla ho. Vešli dovnitř spolu. Hrál nahlas rádio, pět semotických fotbalistů sedělo kolem stolu, další dva klečeli na podlaze. Skláněli se nad urnou. Magda prošla kolem nich na toaletu.

„Vy to tady pižláte pilkou na železo?“

Martin stál nad nimi, zavanul k němu pach rozžhavené ocele a v nose ucítil jemné kovové piliny.

„Hele, fakt to jinak nejde otevřít,“ ozval se Roman, když se objevila Magda, „kdyby ti to vadilo, tak...“

„Pepíkovi by to nevadilo,“ ozvalo se od stolu.

„Jasně, byl pro každou srandu,“ dodal Roman.

Ocitli se s Martinem zase venku.

„Jo, všichni říkají, že s ním byla náramná legrace,“ řekla Magda.

„A co říkáš ty?“

„Legrace to teda byla. Zvlášť když se občas ukázal doma...“

Vykročila po cestičce, ale vzal ji za ruku a jemně ji zatáhl stranou ke dveřím kanceláře.

„Nechod' ještě.“

Odemkl, rozsvítil a vešel dovnitř. Nakoukla za ním. Podával jí sportovní bundu. Rozhlížela se po stěnách ověšených obrázky fotbalistů a diplomy v rámečcích.

„To je teď moje království,“ zasmál se Martin. „Moje a Vařecovo.“

Navlékla si bundu a ohrnula dlouhé rukávy.

„Něco ti ukážu. Teda jestli chceš.“

Otevřel skříň za psacím stolem, kde sedával trenér Vařeca. Vyndal lepenkovou krabici od mikrovlnné trouby, byla vyobrazená na jejím boku.

„Co to je?“ zeptala se Magda.

Usmál se a položil krabici na stůl.

„Tohle je zase taková moje urna.“

Otevřel víko. Nahlédla dovnitř. Složené noviny, fotografie a velký štos tenkých sešitků – programy k ligovým utkáním, jaké se prodávají před zápasem na stadionech.

„Tohle sbíral Vařeca patnáct let. Výstřižky, fotky, články a rozhovory z novin. Celá moje fotbalová kariéra v krabici.“

Našel malou barevnou fotografii.

„Nechci se v tom hrabat, jen jsem ti chtěl ukázat jednu fotku. Je na ní tvůj táta a já. Tady v Semotičích na hřišti.“

Magdin otec na tom obrázku držel kolem ramen desetiletého kluka v trenýrkách až ke kolenům a s kopacím míčem v rukou. Dívala se na ni dlouho, držela ji v prstech, které se trochu chvěly.

„Tady byl táta ještě takovej, jak na něj nejraděj vzpomínám...“

Zlomil se jí hlas.

„Tak si ji nech.“

Seděli už zase venku na maličké tribuně. Kolem dokola tma, jen z návsi šlo vzdálené světlo a taky z okna klubovny. Oslava byla v nejlepším, jak bylo slyšet i přes zavřené dveře.

„Asi máš pravdu, musel jsem bejt pořádně protivnej. Budeš se divit, ale moc rád vlastně na tu dobu nevzpomínám.“

„Proč ne? Byl jsi slavněj fotbalista.“

„Prosím tě!“

„Objevil ses tady každý léto s nějakou jinou modelkou. V novým autě.“

„No dobře, vedeš. Už asi pět nula.“

„Na tyhle věci přece musíš vzpomínat rád?“

„Ale jo, jenže nikdo nevidí ty nervy, tu dřinu, všichni si jen představují, jak si prvoligový fotbalisti žijou a kolik mají peněz...“

„Celej tvůj život k tomu směřoval. Co si tě pamatuju, tak jsi byl záračný dítě.“

„Víš, co mi zbylo v paměti nejvíc? Ty poslední roky, kdy mě nestavěli. Vysedával jsem na lavičce, díval se na kluky, jak hrajou. Je to děsný, nedostat šanci. Pak to koleno... Byl jsem nešťastnej. A nesnesitelněj. Nedivím se, že se se mnou rozvedla.“

„Vídáš se s dcerou?“

„Každej druhej víkend. Je báječná.“

„Kolik je jí?“

„Čtyři. Verunka. Všechno беру jinak, když jsem s ní. Taky... Víš, už bych se nikdy nechoval k holkám tak, jako když mi bylo dvacet. To vím až teď, když mám sám dceru. Někdy se stydím sám před sebou.“

Magda sledovala, jak si nervózně hraje se svazkem klíčů a s přívěskem. Na kroužku se houpal miniaturní černobílý míč.

„Vlastně jsem si nikdy nedokázal najít holku, na který by mi opravdu záleželo.“

Najednou se otevřely dveře klubovny. Světlo a hluk se vylily ven. Do hudby z rádia se míchaly hlasy přiočilých fotbalistů. Vyšli ven za sebou jako průvod. Roman v čele nesl v obou rukou urnu.

„Chceš to udělat ty, Magdo?“ zeptal se.

Mlčky naznačila, že ne. Martin se na ni podíval a pak natáhl ruku proti Romanovi a ostatním, jako by je chtěl zastavit.

„Hele, takhle to bylo v tom televizním seriálu, ne? Nemusíte se opíčit.“

„Ale Pepík to tak chtěl,“ ohradil se Roman, „že jo, kluci? Když jsme za ním byli naposled v nemocnici.“

Magda chytila Martina za ruku a táhla ho pryč. Klopýtal poslušně za ní po štěrkové cestě směrem k návsí. Ještě se ohlédl. Viděl fotbalisty pobíhat po hřišti s urnou, za kterou se zvedal sotva znatelný obláček popela.

Došli za ruce až k návesnímu rybníčku, bylo tam liduprázdno, z oken chalup blikala většinou světla televizních obrazovek. Jemně vyprostila ruku z jeho sevření a sedla si na travnatý břeh, hladina odrážela světlo lampy u požární zbrojnice. Martin zůstal stát vedle ní.

„Naposledy jsme se drželi za ruce někdy v první třídě, ne?“

Neodpověděla.

„Nechceš se třeba zeptat, jestli jsem teď volnej? Jestli někoho nemám?“

„Tys přece vždycky nějakou měl,“ řekla, aniž se na něho podívala.

„Od rozvodu jsem sám.“

„Zacházel jsi s holkama hrozně. Aspoň se to povídalo.“

„Říkal jsem ti, jak to teď vidím, když se podívám nazpátek.“

„Kolik jich vůbec bylo?“ zeptala se tiše a otočila k němu hlavu.

„Sedm nula.“

„My hrajem nějakou hru?“

„Ne,“ řekl s vážnou tváří a přisedl si k ní na břeh rybníčku.

„Jako by ses všem těm holkám za něco mstil.“

Chvilí bylo ticho. Pak žbluňknul do vody kamínek, který sebral Martin v trávě.

„Víš, jak jsem to myslel, když jsem ti tam na tribuně řekl, že my dva jsme na tom podobně?“

„Ne.“

„A chceš říct něco, co jsem ještě nikdy nikomu neřek?“

„A proč bys to říkal zrovna mně?“

„Známe se skoro třicet let.“

„Jen proto?“

Vstala a přetáhla si ohrnuté rukávy bundy přes hřbety rukou, že jí koukaly jen prsty.

„Je mi zima a studí mě zadek.“

„Máš moc pěkněj.“

„Hele, to si zkoušej na ty svoje modelky.“

„Co máš pořád s modelkama? Neznám ani jednu...“

Vyskočil na nohy a následoval ji podél plotů směrem ze vsi. Kráčeli pomalu, kolem stejných zahrádek, kudy kdysi chodívali do školy, jen opačným směrem. Jako by zkoušeli jít proti času. Místo rukou jako by jí podél těla visely jen rukávy příliš velké modré sportovní bundy. Martin těsně vedle ní vyprávěl tichým hlasem.

„Byla to neděle jako vždycky, máma mě odpoledne odvezla do Budějč na trénink. Jedinej rozdíl byl, že vyndala z auta dvě tašky, jednu jako normálně a druhou větší, docela těžkou. Na nic jsem se neptal, odnesla mi ji do kabin, řekla ahoj a já jsem se o nic víc nestaral. Pak večer stojím před stadionem s těma taškama a máma nikde. Přišel trenér a povídá, že máma nepřijede a ať jdu za ním, naložil mě do auta a odvez na internát. Řek mi, že budu chodit do nový školy, v pondělí mě tam odved a já jsem se domů podíval až za čtyři tejdny, protože o víkendech jsme měli zápasy.“

„Máma ti nic neřekla?“

„Vůbec nic. Domluvila to tajně s učitelkou, neměl jsem nejmenší tušení.“

„Jak ti bylo?“

„Jak asi? Představ si kluka, kterému je dvanáct, stojíš venku s taškama a čekáš na mámu, a místo toho najednou spíš na internátu s hromadou cizích dětí, neznáš vůbec nikoho.“

„Je fakt, že tvoje máma byla vždycky jiná. Taková cílevědomá a tvrdá.“

„Je taková i jako podnikatelka. Všechno musí mít nějaký účel, nikdy neudělala nic jen tak, třeba pro radost.“

„To je hrozný, cos vyprávěl. Vysvětlila ti to někdy?“

„Další víkend se přijela podívat na zápas. I s tátou, i když už byli tehdy rozvedení a táta s náma nějaký čas nebydlel. Říkala, že prej jsem takovej cíťa, že to museli rozhodnout za mě, že bych jinak z domu nechtěl... ale rozhodla to ona, ne táta. To už jsem věděl tehdy. A ten první měsíc na intru byl krušnej.“

„Jako kluk jsi byl po něm, po tátovi.“

„Táta byl vždycky moc hodnej. Proto s mámou nemoh vydržet, to jsem pochopil až po létech.“

„Brečel jsi tam?“

„Na internátu? Jo. Pod peřinou. Ale pak jsem se zatáh. Byl jsem fotbalista a poznal jsem brzy svoji cenu v partě, víš, jak to myslím? Za rok už ze mě byl docela protřelej sígr...“

„Celá třída byla tehdy vyjevená, když učitelka řekla, že budeš chodit do jiný školy.“

„Nevěděl o tom tehdy nikdo, ani Vařeca.“

Došli k Magdině chalupě. Svlékla bundu.

„Dík za půjčení.“

„Tady u toho sloupku jsem na tebe čekával ráno, když jsme chodili do školy. Tehdy jsem přes váš plot neviděl.“

„Už jdu, je mi zima a je půl jedný ráno.“

Rychle otevřela vrátka a vešla do zahrádky. Díval se za ní, jak jde k domovním dveřím.

„Co kdybych tady zejtra ráno čekal? Jako tenkrát.“

„To neuděláš,“ usmála se přes rameno.

„Že ne...?“

Jeho úsměv byl furiantský, ten její plachý a nahořklý. Rychle mu zamávala a zmizela v chalupě. Chvilí stál před vrátky a pomalu si navlékal bundu. Pak se podíval na hodinky a vydal se zpátky za kamarády k vesnickému stadionu.

Bubny a dýmavnice

Starý pan Tanečka vyšel ze stavení kolem jedné hodiny odpolední. Zadním vchodem. K návsi to vzal oklikou přes humna, aby ho snacha nezahlédla, kolem lopuchem zarostlé strouhy. Převlékl se předtím ve své sedniče do svátečního a opatrně pootevřel dveře. Vzduch byl čistý. Syn se po nedělním obědě štrachal někde v garáži. Slunce stálo nad chalupami a mělo sílu, květnová neděle jako by uspala celé Semotice.

Na to, že byl začátek května, bylo nebývalé horko. Pan Tanečka přesto vyrazil v saku s vestou a s pečlivě uvázanou kravatou na vyžehlené košili. Zkrátka ustrojení, jak se sluší na nedělní mistrovský zápas FC Semotice. Na hlavě klobouk ze starých časů, chránil ho před ostrým sluncem, ale potil se pod ním pekelně. Opíral se o hůlku, jeho postava napovídala, že býval statný chlap, než ho trochu ohnula léta a tvrdá práce. Postupoval opatrně, po malých krůčcích, pravidelně odpočíval. Nohy už nesloužily, jak by si přál. Občas ho snacha vyvedla na delší procházku k řece, ale samotného už ho neradi pouštěli z domu. Pod paží měl koženou aktovku, nenosíval ji vždycky, vlastně už dlouho si ji nevzal. Naposledy snad, když býval ještě funkcionářem klubu. Teď je čestným předsedou. Doživotním čestným předsedou, řekli mu před několika lety na výroční schůzi klubu. K VÝZNAMNÉMU ŽIVOTNÍMU JUBILEU, stojí na plaketě, kterou dostal. Znělo mu to trochu podivně, s tím slůvkem doživotní. Příchuť toho slova zanechávala dojem, že už to nebude dlouho trvat.

Zastavil se u hospody, aby trochu popadl dech. Na krku třiaosmdesát, ke stadionu ještě asi kilometr. Silnice protínající dlouhou vesnici byla liduprázdná. Podíval se na vývěsní štít. Tady v hostinci U Pekařů chlapi a velcí kluci před sedmdesáti lety zakládali klub. V roce 1937 chodil ještě do obecné školy. Byla to ve vsi událost. Mluvil o tom tehdy i pan farář na hodině náboženství. Fotbalový club Semotice, jak jej zakládající členové nazvali, si totiž pronajal na Děkanské louce hřiště od církve. Později ten kus travnaté plochy odkoupil. Hospoda, ta měla pro klub vždycky význam zásadní. Konaly se tu nejen schůze. Taký

pravidelné taneční zábavy, kterými si klub vydělával na svou bohulibou činnost... Pan Tanečka míjel býlím zarostlé kamenné schody vedoucí ke dveřím do lokálu a na okamžik se zastavil. Ještě pěkných pár let trvalo, než ho přísný tatínek poprvé pustil na tancovačku. To už nastupoval první rok za mužstvo dospělých. Se svou fortelnou postavou hrával pravého beka. Nachýlená postava v tmavohnědém saku zastaralého střihu se pomalinku sunula přes náves. Cíl jeho namáhavé a utajené pouti, fotbalový stadion, byl až za vsí, kousek od Děkanského rybníka. Hlavně aby tam dneska byl on, Jarda Vrzák, opakoval si neustále v duchu pan Tanečka a při každé vzpomínce přitiskl k hrudi starou aktovku. Jako by v ní nesl veškeré své peníze do záložny. Zastavil se ve stínu u chalupy č. p. 8. Parkovalo před ní bílé dodávkové auto, vrata do dvora otevřená, maštale dávno předělané na dílny. Firma na štítu: TRUHLÁŘSTVÍ – ZAKÁZKOVÁ VÝROBA. Pan Tanečka ale viděl jinou chalupu – nhrubo obílenou, před vraty kůň zapřažený za žebříňák. Bydlíval tu starosta Hrádek. A jeho synek byl tehdy před válkou ten nejšťastnější kluk ze vsi. Byl totiž hrdým majitelem pravého fotbalového míče. To se ví, jako haranti hrávali nejdříve s puckou, se všemožnými hadráky. Než vzali do party starostovic Toníka. Zkoušeli to na kdejaké loučce, hospodáři je odtud vyháněli, i polní hlídač je proháněl kolem vsi. Ale pak! Otevřel se nový život. Fotbalový klub, žákovská jedenáctka a skutečné hřiště, trávník s bílými lajnami a opravdovými brankami, po kterém mohli běhat ve fotbalových dresech! Těsně před válkou převzal výchovu dorostu Stáňa Koucký. To byl idol! Všichni kluci ho poslouchali víc než své rodiče a chodili za ním všude jako pejsci. Ale dlouho to štěstí netrvalo. V jednačtyřicátém klub přerušil činnost. Pět borců z prvního mužstva bylo totálně nasazeno v rajchu. A Stáňa se odtud nikdy nevrátil...

Přejít dlouhou náves v tom jarním vedru nebylo pro pana Tanečku snadné. Trochu odpočíval, opřený o nedávno vztyčenou májku. Ohlížel se zpět, jestli se za ním nerozběhla snacha

nebo jestli snad neposlala děti. Pak se šouravým krokem vydal dál, schoval se až do stínu bývalé kovárny. Opřel se o chladivou zeď a hlasitě oddychoval. Z kovárny už byla léta obecní knihovna, přestavěná někdy v sedmdesátých letech v takzvané „akci Z“. Pan Tanečka ale pamatoval, když se tu ještě kovali koně. Kovářem býval Franta Jenák, chlap jako hora, brankář poválečného prvního mužstva. Na úplně první zápas po válce nejde zapomenout. S jednotkou osvobozené armády vyhrál slavně místní FC tři ku jedné. Jediný gól tehdy Franta Jenák dostal! Pochválit ho po utkání přišel osobně sovětský velitel, major Chodorov. Jinak býval Franta furiant, samý vtípek. Něco se spolu nasmáli. A soutěžili nejenom na hřišti. Ty jejich sázky! Pan Tanečka stahoval dřevo k pile, koně vodil do kovárny pravidelně. Pár litrů piva tu vždycky padlo, když se kovalo. Jednou se Franta zase vytahoval, byl trochu pod parou, že prý hravě uzvedne koně. Pan Tanečka, mladý chasník a sportovec plný síly, tehdy opáčil: „Když ty uzvedneš koně, já uzvednu krávu!“ Sázka byla uzavřena. Byla by velká ostuda prohrát, pan Tanečka tedy, jak byl zvyklý z fotbalu, začal pilně trénovat. Tajně chodil do mašálky svého táty, kráva Květuška nebyla žádný drobek, mohla mít skoro čtyři metráky. Vlezl si pod ni, chudák byla z toho nejdřív nervózní, udiveně otáčela hlavu s velkýma hnědýma očima a trochu kopala. Rozkročil se, zapřel se zády a zkoušel stračenu alespoň o milimetr pozdvihnout nad zem. Takhle ji trápil několik týdnů, až ho tam jednou načapal táta. Vyhnal ho ze stáje bejkovcem, neměl pro sázky moc pochopení. Teď po letech pan Tanečka zíral přes sklo do kovárny, v policích jen hřbety knih, psací stůl s monitorem počítače pro dobrovolnou knihovnici. Všechno už je jinak. Franta koval ještě asi deset let po válce, než rozkulačili pár místních sedláků a do družstva nakoupili traktory. Pak odešel ze vsi. A obec Semotice přišla o zkušeného brankáře v nejlepších letech. Ale pan Tanečka tehdy sázku vyhrál. Uzvedl krávu.

Stařeckým krokem konečně překonal náves, v plném slunci ho to stálo hodně sil. Z domova vyšel včas, aby byl do druhé

hodiny odpolední na stadionu. Bylo mu trochu divné, že je celá ves tak prázdná. Nepotkal nikoho, kdo by mířil na fotbal. Ani žádná auta neparkovala u kraje silnice za posledními chalupami. Návštěva bude asi slabá, pomyslel si. Vesnický fotbal, to nejsou bubny a dýmovnice, ohňostroj a vlajkosláva, vlnící se tribuny a vítězné chorály fanoušků jako na stadionech velkoklubů. A dnes na vstupném do pokladničky klubu nevyberou asi vůbec nic. A taky ho napadlo, že možná nepřijde ani Jarda Vrzák, letitý člen klubu z vedlejší vesnice, nejlepší kanonýr týmu v ročníku 1946/47. Ale co když je to naposled, strašilo pana Tanečku, naposled, kdy mu zdraví dovolí a on se dovleče až na fotbalové hřiště? Kdy si s Jardou promluví, když ho jinde než na semotickém stadionu už potkat nemůže? Panu Tanečkovi se trochu zatočila hlava. Opřel se o hůl a aktovku křečovitě sevřel v druhé ruce. Minul poštovní úřad v domě č. p. 31. Poštovník Mádr byl prvním poválečným trenérem mužstva dospělých. Tehdy po válce se to zase rychle rozběhlo, hned v srpnu už se hrály mistrovské zápasy Budějovické fotbalové župy. Tím žili všichni kluci v Semotících. Starosta pan Hrádek a tehdejší předseda klubu Dolejší vyhlásili soutěž s odměnou, kdo vstřelí historicky první gól v mistrovském zápase za Semotice v osvobozené republice...

Za farskou zahradou byl hluboký stín, pan Tanečka se podíval nahoru do korun rozložitých lip. Naposledy odpočíval, věřil, že pak už na stadion dojde bez přestávky. Při pohledu do oken fary si vzpomněl na velebného pána, který v Semotících sloužil koncem padesátých let. Pan Tanečka, novopečený funkcionář tehdy už Tělovýchovné jednoty Semotice, jak byl klub přejmenován, uspořádal slavný zájezd na utkání Československého národního týmu. Objednaný autobus naplněný členy i nečleny ze vsi a okolí, včetně pana faráře, vyjel zrána na celodenní výlet. Cestou přšelo a předseda Dolejší nabádal řidiče, aby jel opatrně. Pan farář, sedící vpředu na čestném místě vedle předsedy, řekl na celý autobus onu památnou větu:

„Nebojte se, sousedé, nic se nestane, jede s námi Pánbůh.“ Byla to nezapomenutelná cesta ze Semotic do Prahy. Pan Tanečka, opřený o zídku farské zahrady, přivřel oči a polohlasem si přeríkával sestavu národáku z roku 1959: „Stacho – Tichý, Popluhár, Novák – Pluskal. Masopust – Pavlovič, Moravčík, Molnár, Kačáni, Dolínský, střídali Šafránek a Kvašňák.“ Pokyvoval spokojeně hlavou a otevřel oči. „Mně bude snacha vyprávět, že už si nic nepamatuju,“ řekl vítězoslavně pan Tanečka, tentokrát úplně nahlas. Rozhlédl se, nikde živé duše. „A trenérem byl Rudolf Vytlačil,“ dodal opět potichu.

Závěrečných dvě stě metrů už zdolal pan Tanečka najednou. Došel ke stromořadí a vysoké, novotou zářící oplocení stadionu už bylo na dohled. V loňském roce ho udělali členové klubu brigádně během letní přestávky. Už před válkou bývala kolem hřiště dřevěná ohrada, vzpomněl si a neustával v chůzi, proto pak za protektorátu na ně nechali Němci vyhnat veškerý dobytek ze vsi, který zabavovali ve prospěch říše. Ukázali na krávu, na vykrmeného býka a musels dát. Nic jiného ti nezbývalo. Ale brali všichni, Němci i Rusové, když přišli po nich. Všichni lidem brali...

Pan Tanečka došel ke vchodu. U pokladny nikdo nestál. Jako čestný předseda měl vstup stejně zdarma, takže prošel mezi nízkými tribunami zastřešenými vlnitým plechem a zůstal v údivu stát. Trávník byl prázdný. Bílé praporky se v rozích netřepaly a brankové konstrukce byly bez sítí. Rozhlédl se napravo i nalevo po obou tribunách. Nikde nikdo. Bylo to jasné – dnes se nehraje. Jen slunce svítilo na zelenou hrací plochu, rovné lajny zářily bílým vápnem. Jako pusté zklamání, jako nekonečná prázdnota se ten pohled rozprostřel v očích pana Tanečky. Došel podél postranní čáry ke kabinám. Na šňůrách plovávaly zářící oranžovobílé dresy dětské velikosti, trička se znakem klubu a bílé trenýrky. Maličké kousky fotbalového oblečení na žáčky. Pan Tanečka se chytil jedné z kovových trubek, mezi kterými byly šňůry na prádlo napnuté. Teplý jarní vítr zabral a pleskání

malých mokrých dresů se vznášelo nad vesnickým stadionem, jedno oranžové tričko shodilo panu Tanečkovi klobouk. Stařec měl svou bílou hlavu mezi vlajícími barevnými kousky vypraných dětských dresů a mžoural do ostrého slunka.

Tohle jsem prohrál, napadlo pana Tanečku. Cítil, že se mu po té túře podlamují nohy. Ještě jednou přelétl pohledem prázdné lavice na tribunách a vyhledal místo, kde vždycky sedával Jarda Vrzák. I to bylo prázdné. Kožená aktovka vypadla z třesoucí se ruky na zem. Od šaten zahlaholil ženský hlas. Starý pán pomalu otočil hlavu směrem, odkud přicházel. Prostovlasý, klobouk i aktovka na zemi, bílé vlasy mu rozdrbal vítr.

„Pane Tanečka, co tady děláte?“

Neodpověděl, díval se trpce na kyprou ženu kolem pětatřiceti, odbarvené blond vlasy střižené k límci jí také čechral vítr. Byla oblečená jako hospodyně, v květované šatové zástěře. Nesla růžový plastový koš s další dávkou vypraného prádla, brala z něho oranžovobílé proužkované štulpny a věšela je na šňůru.

„Dneska hrajeme mistrák v Hoděticích, víte to, ne?“ zeptala se usměvavá paní a brala z malého kyblíku barevné kolíčky na prádlo.

„Dneska hrajem venku?“ řekl pan Tanečka zklamaně. „Jak to? Měli jsme přece hrát s Hrabětínem.“

„S Hrabětínem tady včera hráli mladší žáci. To jste si popletl. Prohráli pět jedna, chudáci, náš Vašík prořval celej večer,“ řekla paní s širokým růžovým obličejem.

„Bolí mě nohy,“ řekl pan Tanečka, „pomůžeš mi támhle k lavičce, Vladěno?“

Paní se sehnula pro klobouk a odřenou aktovku, starý pán se opřel o její paži. Usadil se na první lavici, ona si sedla vedle něho. Sami dva na liduprázdné tribuně klubu, který kope okresní přebor. Jarní vítr jim narážel do tváří.

„Co máte v té aktovce, pane Tanečka?“

„Ále, jedno lejstro...“

„Připadalo mi, že je prázdná.“

„Otevři tu tašku,“ řekl pan Tanečka. Jeho hlas zněl vyčerpaně. Zvedla hnědou aktovku, nahmatala mosazné kování a pak sáhla dovnitř. Něco tam bylo. Něco jako tuhá čtvrtka papíru zabalená do novin. Podala mu to. Pan Tanečka na kolenou rozbaloval staré zažloutlé noviny. Třesoucí se rukou jí ukázal jakousi plaketu.

„Bože, to je krásnej diplom, pane Tanečka! Čestné uznání? Za vstřelení historicky první branky FC Semotice v osvobozené republice,“ četla růžolící paní velký nápis z diplomu, písmena zatočená do kudrlinek v archaickém rukopisu, „tak to je velká sláva,“ pokyvovala uznale hlavou.

„Ta plaketa nepatří mně,“ řekl pan Tanečka. Hořkost jeho hlasy, usazená v koutcích úst i v očích, ji překvapila.

„Co povídáte, pane Tanečka, je tam vaše jméno!“

„Tu plaketu,“ pan Tanečka dramaticky zvýšil hlas a díval se jí do očí, „tu jsem přines Jardovi Vrzáků. Patří jemu...!“

Pokrčila rameny. Dívala se na posečený trávník. Po očku sledovala, jak mu klesly paže, starý vybledlý diplom ležel na novinách a na něm jeho vrásčité ruce.

„Myslíte starýho pana Vrzáka z Klenčova?“ zeptala se opatrně. Přikývl. „Ten sedával odjakživa na druhým konci tribuny,“ řekla.

„Bejval to můj kamarád,“ pronesl starý pán roztřeseným hlasem.

„Ale jděte, každý ze vsi ví, že jste jeden s druhým nepromluvili kloudný slovo...“

„Máš pravdu, moc spolu nemluvíme,“ řekl a tiše dodal: „Od pětačtyřicátýho.“

„To se narodila moje máma,“ hlesla mladá paní a dívala se na jeho svěšená ramena a slyšela jeho skleslý hlas.

„Vladěno, já nemůžu bejt čestnej předseda. Rozumíš? Já nemůžu umřít jako čestnej předseda klubu, jestli tu plaketu Jardovi nevrátím.“

Vzdychla a nahmatala v kapse zástěry mobilní telefon. Podívala se na staříka, který upřeně hleděl na hřiště, jako by čekal, až sudí odpíská začátek zápasu.

„Pane Tanečka, odpočiňte si tady chvílku, já hned přijdu. Mám tam ještě jeden koš, musím to pověsit a nandat do pračky druhou várku.“

Obešla tribunu, vyšla před vrata stadionu a s telefonem v ruce se rozhlédla. Nikde živá duše. Silnice vedoucí do vsi byla až do zatáčky prázdná. Vyťukala číslo a přiložila malý stříbřitý telefon k uchu. Odvážné květnové slunce pražilo do asfaltové vozovky. Vyzváněcí tón zněl dlouho, než se ozval ženský hlas.

„Ahoj Věro, volám ze stadionu. Máte tady dědu.“

„Proboha! Vůbec nevím, že šel pryč!“

„Myslel, že se dneska hraje.“

„Už si taky nic nepamatuje... To tam došel sám?“

„Jo, ale už nemůže, usadila jsem ho na tribunu.“

„Je mu dobře?“

„Myslím, že jo, ale zpátky by asi nedošel. A vede nějaký divný řeči.“

„Díky, Vladěno, hned pro něj pošlu Pepíka s autem.“

Paní schovala telefon a chvíli nastavila tvář slunci, přivřela oči. Odbarvené vlasy od kořínků prozrazovaly původní kaštanovou barvu. Jako mladá holka tady vysedávala hodiny. Okoukávaly s kamarádkami kluky, co běhali za míčem a předváděli se. Nikdy ji to vlastně moc nebavilo, tenhle fotbal. Ale jednoho místního fotbalistu si nakonec vzala, druhého, desetiletého, má doma k tomu a pro tři fotbalové jedenáctky od žáčků po dospělé teď pere dresy. To je její fotbalová kariéra... usmála se, a když vešla zpátky na stadion, podívala se k tribuně. Pořád tam seděl. Pověsila na šňůru poslední vyprané kousky, sebrala plastový koš a zmizela ve dveřích nízké zděné budovy šaten.

Pan Tanečka seděl na prázdné tribuně a díval se na opuštěné hřiště. Zdál se soustředěný, jako by sledoval fotbalový zápas. Neviditelné hráče, kteří běhají za neviditelným míčem.

Jedenáctka FC Semotice hraje z posledních sil. Už čtvrtý zápas marně čekají hráči i fanoušci klubu na první gól. Jako poslední tým celé fotbalové župy ještě Semotice neskórovaly.

V hospodě U Pekařů v předvečer zápasu padaly sázky, kdo bude tím střelcem, a ještě předtím, na schůzi v klubovně, činovníci klubu slíbili šťastnému střelci první poválečné branky v mistrovském zápase odměnu. Místo toho přespolní borci v modrobílých dresech obléhají semotickou branku. Stav je nula jedna a do konce druhého poločasu zbývá několik minut. Vtom se k odraženému míči na velkém vápně dostává urostlý bek domácích s číslem čtyři a nečekaně vyrazí do útoku podél pravé postranní čáry. Vyvíjí nebývalé zrychlení a utíká soupeřově obraně, která se začala vracet pozdě. Na levém křídle mu běží číslo deset, šikovný útočník menšího vzrůstu si máváním paže říká o přihrávku. Obránce v plném běhu zdvihne hlavu, vidí před sebou spoluhráče sprintujícího po levé straně a posílá nádhernou polovysokou přihrávku s předstihem do jeho běhu. Rychlonohý forward bravurně zpracuje centr na prsou a pošle si merunu nártem před sebe a už se řítí sám na brankáře, který vyběhá proti němu, aby mu zmenšil střelecký úhel. Bek na druhé straně setrvačností pokračuje v běhu a blíží se zprava k brance soupeře. Vidí, jak útočník s číslem deset na zádech se vztyčenou hlavou obstřeluje gólmána, který se vrhá po míči, ale rukavicemi ho jenom lehce škrtne, trochu ho ztlumí, ale sám padá. Míč se sníženou rychlostí, ale přece, kutálí do branky, desítka zvedá ruku nad hlavu a s ním i diváci postávající za čarami a ti, co sedí, se zdvihají z lavic a nadechují se k tomu nejkrásnějšímu pokřiku. Bek, spoluhráč rychlého forwarda, se zatím nezadržitelně řítí k bráně a dva metry před brankovou čarou dlouhým skluzem pomáhá do sítě míči, který by se tam i tak bezpečně dokutálel.

Pan Tanečka se i přes májové horko zachvěl. Na prázdném stadionu ticho. Žádný oslavný pokřik fanoušků a hráčů nebylo slyšet. Už dávno odezněl, vystoupal někam k nebi a tam se rozplynul, už někdy před šedesáti lety. Pan Tanečka mhouřil oči, seděl bez hnutí, na klíně koženou aktovku. Ta stará sláva už je dávno ta tam, ale co stará bolest?

„Ukradls mi gól,“ křičel tehdy útočník na pana Tanečku. Ten rychlonohý forward s číslem deset se jmenoval Jaroslav Vrzák. Zápas tehdy skončil remízou, FC Semotice zaznamenal první branku sezony, ale obránce statné postavy, František Tanečka, šel přesto z hřiště se sklopenou hlavou. Dlouho přemýšlel o té síle, která ho hnala za balonem přes celé hřiště soupeře, o té vášni, co mu nedovolila odtrhnout oči od fotbalového míče, který směřoval do brány a býval by skončil za čarou i bez jeho přispění. Pohádali se tehdy v šatně, pak se urazil jeden, chvíli na to druhý z nich, bylo to nakonec na léta, na dlouhá léta.

Paní v zástěře přinesla další koš vypraných fotbalových dresů. Postavila ho na zem pod vlající trenýrky a pruhované podkolenky. Došla k tribuně.

„Je vám dobře, pane Tanečka?“

Jenom neznatelně kýval hlavou, pohled stále upřený na trávník.

„Ještě chvíli odpočívajte. Je tu hezky.“

„Počkám tady na Jardu Vrzáků. Chodívá sem někdy přes pole na špacír, i když se nehraje.“

Vrátila se k prádlu, ale pověsila jen pár triček. Ze silnice zaslechla zvuk motoru příjíždějícího auta. Vyšla naproti silnějšímu muži kolem padesátky s tváří porostlou šedivějícím strništěm. Z čela ubíhala blýskající se pleš, vlasy po stranách prokvetlé. Usmál se.

„To je dneska krásně, co? Tak kde je ten náš děda?“

„Sedí na tribuně. Víš, co říkal, Pepíku?“

„Copak?“

„Že čeká na Jardu Vrzáka.“

„Na koho?“

„Na starýho Vrzáka z Klenčova.“

„Vždyť ten předloni umřel...“

„No právě. On to neví?“ zeptala se udiveně.

„Sám mu byl na pohřbu, Vladěno. Byli jsme celá rodina.“

Vraceli se spolu na stadion po cestičce z kamenných dlaždic zarůstajících travou. Zastavila se u růžového koše na prádlo a on

pokračoval k první řadě lavic na tribuně. Opatrně položil dlaň na starcovo sehnuté rameno.

„Tatínku, pojďte, pojedeme domů. Máte na stole svoje nedělní kafe a Věrka upekla koláč...“

Lvíčata

Trenér Vařeca chtěl tu pětistovku odevzdat. Ale vracel se poledním autobusem z Budějovic a bankovka ho pořád páčila v šosu saka. Celé páteční dopoledne běhal od jednoho úřadu ke druhému, jenže když vytáhl bílou obálku a řekl, o co jde, narazil všude jen na svrastělá čela a vyhýbavé pohledy. Za celou dobu pětistovku nevzal do ruky, kvůli otiskům prstů, myslel si. Jenže na poslední instanci, na policejní služebně, se mu vysmáli a poslali ho domů.

Autobus projel kolem turistické ubytovny, dlouhého stavení na začátku vesnice. Od poloviny týdne ji celou zabrala jakási střední škola, Vařeca o tom zaslechl ráno v prodejně. Zastávka byla na návsi u hospody. Trenér se těšil, až svlékne sako a košili a obleče tričko. Na opálené pleši se mu perlil pot, srpnové slunko se schovalo za mraky a dusno bylo už od rána. Nejvíce Vařecu mrzelo, že kvůli aféře s pětistovkou, kterou dostal v obálce brankář dorostenců předchozí večer od neznámého muže, zanedbal celé dopoledne předzápasového soustředění. V konzumu si koupil tři rohlíky a dvacet deka sekané, jedl za chůze z papíru a na hřiště došel právě v polední tréninkové pauze. Někteří kluci leželi pod stromem vedle kabin, z dálky trenéra uctivě zdravili. Jeho asistent Martin Moravec, osmadvacetiletý bývalý záložník druholigového týmu, na něho čekal v kanceláři klubu.

„Jak to dopadlo, Franto?“ zeptal se mladý muž s černými kučeravými vlasy přes límec. Sundal nohy z kancelářského stolu a šel hlavnímu trenérovi naproti. Měl výsadu tykání. Šedesátiletý Vařeca Martina vychoval, udělal z něj hvězdu, jaká ze Sematica okolí ještě nikdy nevzešla, a po jeho sportovním pádu z velké výšky přijal svého bývalého svěřence jako kolegu.

„Nevím, co s tím, Martine,“ řekl Vařeca a položil bílou obálku na stůl. „Na ČSTV mi řekli, že potřebují další důkazy. Na fotbalovém svazu zase, že řešit korupci u dorostenců v okresním přeboru je hloupost a zbytečně poškodíme jméno zdejšího fotbalu.“

„Tak se na to vykašli.“

„Ale co s těma penězma?“

„Seš moc poctivej.“

„Nechci mít u sebe úplatek.“

„Připadnou klubu,“ řekl Martin.

„A jak to dám do účetnictví? Tam není žádná kolonka na úplatky.“

„Že není? V českém účetnictví by se hodila.“

Vařeca se nezasmál, jen se starostlivě škrábal v šedivém kníru.

„Jak to šlo s klukama? Přišli ráno všichni?“

„Jo. Jen Pepík Sháněl si stěžoval na pravý lýtko, ale pak to doběhal. A Šustr se zase přišel zeptat, kdo bude první brankář. To je pako, vid'? Řek jsem mu, ať počká na tebe.“

„Ať mě neštve, ten kluk. Vejšku na to má, ale ty čtyři flastry v Nový Vsi! A Ouběnice, jak střídal Marka kvůli zranění? Za dvacet minut jsme kvůli němu projeli vyhranej zápas. Jak se může divit, že ho nestavím?“

„Nerozčiluj se, Franto. Dojez si to tady u stolu a v půl druhý zase začínáme. Jdu pomalu zvednout kluky na nohy. Jo a ještě něco. Byla tu nějaká ženská. Kdo prej to tu má na starosti, to soustředění.“

„A co chtěla?“

„Nejdřív mi nevěřila, že jsem trenér, když mě viděla pohromadě s klukama. Pak jsem jí řekl, že hlavní seš ty. Ptala se, kolik ti je, a že prej radši přijde znovu, až tu budeš.“

„Nebyla ze vsi, že ji neznáš?“

„Prosím tě, je to prej učitelka od těch holek, co jsou teď na ubytovně.“

„Tam bydlí jen holky?“

Nebývá zvykem, aby tréninky dorostenců okresního přeboru měly diváky, jako když trénují třeba fotbalisté Juventusu Turín. Vařeca si hned všiml té paní, která stála za postranní čarou z bílého vápna. Odpolední fáze tréninku ještě nebyla u konce,

ale ona vytrvale stála u kabin mužstva. Vařeca pobíhal se svými svěřenci po trávníku a zprvu jí nevěnoval pozornost. Potom mu ale bylo na té menší paní s krátkými vlasy, zřejmě obarvenými do syté hnědi, něco podezřelého. Občas se na ni podíval, hádal by jí něco přes padesát, měla světlé šortky ke kolenům a volné triko, byla drobnější postavy, na nohou plátěnky. Už skoro končili, když mu došlo, co je na ní divného. Kromě toho, že vydržela na stadionu skoro hodinu, uvědomil si trenér Vařeca ještě něco. Celou tu dobu pozorně sledovala jeho mladé fotbalisty. Velice zkoumavě a systematicky, což Vařecu opravdu překvapovalo.

„Franto, to je ona,“ přitočil se k němu ke konci tréninku Martin.

Vařeca zavelel mladíkům k odchodu z hřiště a sám se v předklonu vydýchával, dlaně opřené o stehna.

„Sakra, Martine, vypadá to, že si otypovává naši hru a naše kluky.“

„Myslíš jako před tím nedělním zápasem? Borovnice má přece trenéra.“

„Nějak se mi to nechce líbit.“

„Navíc kdyby nám chtěla Borovnice nasadit špiona na tréninky,“ dodal Martin, „tak se ta ženská nebude ptát po tobě. To nemá logiku.“

„Třeba je to skautka.“

Martin vyprskl smíchy.

„Mluvila česky?“

Teď už se Martin nahlas rozesmál.

Bylo půl šesté odpoledne, Vařeca měl po rychle odbytém obědě už hlad. Seděl v kanceláři klubu v propoceném tričku naproti té paní už asi dvacet minut a pořád nechápal, co po něm chce. Díval se na její úzký obličej, neustále se jí rosil potem. Ruce měla během řeči často sepnuté jako k prosbě nebo k modlitbě, upírala na něho světle hnědé oči. Profesorka chemie. Jméno v tom

mírném rozčilení zapomněl okamžitě poté, co se mu představila. Jediné, co trenér zatím chápal, byla naléhavost té chvíle. Její pohled byl dost zoufalý, hlas úpěnlivý.

„Adaptační pobyt, říkáte?“ opakoval po ní. „Střední zdravotnická škola. A co s tím má co dělat naše soustředění?“

„Chtěla bych nejdřív vědět, kde ti vaši chlapci bydlí.“

„Kde bydlí?“ podíval se na ni nechápavě. „Jsou buď místní, nebo z okolních vesnic, takže sem jezdí na kolech, na motorce, nebo je vozí rodiče.“

Vařeca si pohrával v ruce s obálkou, kterou předtím nechal ležet na stole. Když si to uvědomil, schoval ji do zásuvky. Pohled té paní těkal po věcech v kanceláři. V koutě byla síť plná míčů, pod oknem měl zdravotník klubu lékárníčku a nosítka. V celé místnosti byl mírný nepořádek.

„Jedna naše studentka nestrávila noc v ubytovně, pane Vařeco,“ zaznělo najednou do toho všeho.

Bylo to venku. Zdálo se, že se paní profesorce trochu ulevilo. Trenér Vařeca sledoval její ustaranou tvář.

„Při večeři v deset byla ještě s ostatními. Ráno nepřišla na snídani. Některá děvčata se snažila ji krýt, ale spí jich tam v jedné místnosti osm, nakonec to neudržely v tajnosti.“

„Odešla ještě večer?“

„Hned po večeři. Měla schůzku.“

Vařeca pokrčil rameny. Paní profesorka si složeným látkovým kapesníkem otřela čelo.

„Byla s jedním z vašich hochů. Až do rána.“

„Jak to víte?“

„Řekla nám to.“

„To snad není takový drama, paní...“

„Dvořáková.“

„... paní Dvořáková. Hlavně že se vrátila.“

„Vrátila se až po osmé, čekali jsme hodinu a půl, už jsme chtěli volat policii.“

„Proč?“

„Pane! Ztratí se šestnáctiletá holka, nikdy nevíte, co se může stát. Neseme za ně s kolegyní odpovědnost.“

„Tak vidíte, všechno dobře dopadlo, nic se nestalo...“

„Stalo, pane.“

Znělo to naléhavě. Trenér se opřel do židle, propocené tričko ho začalo studit na zádech. Dramatická pomlka se prodlužovala. Vařecovi se nechtělo dál se ptát a paní profesorka se na něho dívala, jako by se něčím provinil. Nakonec, když už mu to ticho připadalo nesnesitelné, naprázdno polkl a zeptal se.

„A co se stalo?“

Mlčela, jen se střídavě dívala na stůl před sebou a do jeho očí.

„Paní profesorko, vy jste za mnou přišla, vy něco chcete. Tak mi nedávejte hádanky a řekněte, o co jde.“

„Potřebuju pomoci, pane Vařeco. Je to choulostivá věc.“

„Jak vám mám pomoci?“

„Byl to blondák. Střední postavy.“

Vařeca zaznamenal určitou naději v jejím hlase.

„Blondáky střední postavy máme v týmu minimálně dva,“ zamyslel se trenér, „možná tři, jak se to vezme. A pak taky ještě dva blondáky vyšší postavy.“

„A co jsou zač?“

„Jeden hraje zálohu, jeden pravýho beka a ten vyšší je forward, pravý křídlo. Druhej vysokej blondák je brankář.“

„Počkejte...“

„Tak kterej z nich vás zajímá?“ zeptal se netrpělivě.

„Všichni.“

„Celej manšaft? Tady je,“ řekl Vařeca a přisunul k ní po desce stolu list papíru v průhledné fólii. Byla to předběžná soupiska na nedělní zápas.

„Potřebuju je vidět,“ usmála se trpělivě.

„Mám tady ještě hráčský registrace s fotkami, ale ty vám nemůžu dát.“

Zablesklo se jí v očích.

„Jenom půjčit!“ zaprosila. „Na chvíli.“

„Ne, to nejde.“

„Prosím vás!“

Bylo skoro půl deváté večer. Trenér Vařeca zamkl chalupu a vydal se zpátky ke stadionu. Šel pomalu, unaveným krokem, v teniskách a oblečený do sportovní soupravy. V hlavě si znovu přehrával svou dopolední anabázi v Budějovicích. Kancelář Jihočeského krajského fotbalového svazu, okresní sdružení ČSTV, odbor tělovýchovy a sportu na magistrátu, krajská policie. Nikdo si s pětistovkou v obálce nevěděl rady. Přemýšlel tedy raději o sestavě na nedělní zápas semotických dorostenců.

Čekala už u dveří klubovny. Podala mu igelitovou tašku. Nahlédl do ní a prsty rychle obracel papírové složky. Hráčské registrace byly kompletní.

„Poznala ho?“

„Není si jistá. Ty fotky jsou maličké.“

„Děláte si legraci? Může bejt blbá, ale snad není slepá?“

„Nebudte cynický, prosím,“ řekla tiše.

„Omlouvám se,“ vypravil ze sebe, „ale přijde mi to celý postavený na hlavu.“

„Pane Vařeco, mě vážně mrzí, že vás tím zdržuju, a chápu, že se zlobíte...“

„Ale já se nezlobím... to jí sakra neřek, jak se jmenuje?“

„Řekl,“ usmála se smutně.

„Jak tedy?“

„Robert.“

Vařeca se vítězoslavně usmál, našel v kapse klíče od kanceláře klubu a ve dveřích se otočil k paní profesorce.

„Pak je mi líto, paní. Víte dobře,“ pozvedl ruku s taškou, „že tady žádný Robert není.“

Chystal se už zavřít za sebou dveře do kanceláře, jenže když vzhlédl, měl stále před sebou její vážnou tvář. Výraz měla trpělivý a odhodlaný. Neříkala už nic, jenom stála před vchodem do klubovny a dívala se na něho.

„Vážně nemám v týmu žádnýho Roberta.“
 „Jméno si vymyslel, ale je to fotbalista.“
 „Jak to můžete tvrdit?“
 „Něco nám prozradila.“
 „Vyslychali jste ji?“
 „Nebojte se, máme své metody.“
 „Teda, vy jste horší než FBI.“
 „Pedagogické metody, pane.“
 „Chudák holka.“
 „To hlavní přiznala a pak jsme ji nechali o samotě s nejlepší kamarádkou, znají se už ze základní školy.“
 „Proč?“
 „Aby se jí svěřila.“
 Trenér Vařeca stál ve dveřích klubovny FK Semotice s igelitovou taškou v ruce. Drbal se bezradně na hlavě, v tom šedivém věnečku krátkých vlasů kolem pleši.
 „Je tohle všechno třeba?“ zeptal se otráveně.
 „Je, věřte mi.“
 „Přijde mi to přehnaný.“
 „Došlo k nechráněnému styku.“
 Ticho, jen z dálky od návsi se ozvalo smutné klinknutí kostelního zvonu.
 „Proboha, jak to víte?“
 „K opakovanému.“
 Vařeca už už chtěl říct něco pepného, už se nadechoval, ale cosi v její tváři ho zastavilo. Přečetl z ní vytrvalou odhodlanost, i v postoji a gestech té ženy byla překvapující neústupnost.
 „Paní profesorko, naše soustředění trvá od devíti ráno do pěti odpoledne, polední přestávka hodina a půl. Po tu dobu jsem za své kluky zodpovědný. Jestli se stalo, co říkáte, bylo to v jejich volném čase.“
 Všiml si její drobné postavy. Profesorka před ním stála v džínách a svetříku krémové barvy. Trochu znejistěl ohledně jejího

věku, krátké vlasy ji omlazovaly a vypadala víc sportovně. Zdála se mu zkrátka trochu jiná než předtím.

„Máte samozřejmě pravdu, pane Vařeco.“

„Pak nechápu, jak vám můžu pomoci.“

„Mohla bych se, prosím, podívat do vaší tělocvičny?“

„Ta je ve škole. Tady máme jen takovou malou posilovnu.“

„Ano, tu jsem myslela.“

Odemkl dveře vedoucí do hráčských kabin. Prošla za ním úzkým prostorem bez oken kolem dřevěných šatních skříněk a dlouhých lavic. V nevětraném vzduchu pod nízkým stropem se držel pach potu a prachu. Dalšími dveřmi vstoupili do menší místnosti s nářadím na posilování. V rohu bylo umyvadlo a dva sprchové kouty. Paní vychovatelka se rozhlédla a její pohled se zastavil na protější stěně, kde pod úzkým podélným oknem ležela žíněnka, na ní zachumlaná kostkovaná deka a kolem se povalovalo několik plechovek od koly. Pohlédla na trenéra.

„Kdo všechno sem může?“

„Jeden klíč je v kanceláři klubu, ta je vždycky zamčená. Tři další klíče kolujou mezi klukama, aby si tu mohli cvičit individuálně.“

„Máte tu nějaký docházkový sešit?“

„Mívali jsme, ale kluci se tam stejně nezapisovali. Není to třeba, léta se tu nic neztratilo. Kdo by odtud co odnes? Činky nebo lavici na bench press?“

Rozhlížela se kolem sebe. Její oči se zoufale potřebují chytit nějakých důkazů, pomyslel si Vařeca. Zasmál se.

„To si myslíte, že by se ten kluk zapsal, jestli sem šel s holkou?“

Blýskla po něm přísně očima.

„Je mi to jasné,“ řekla potom.

„Co?“

„Budete to zlehčovat, že? Jako všichni muži.“

Vařeca cítil, že by měl něco napravit, i když nevěděl přesně co. Nerozuměl v první řadě tomu, proč za ním vůbec přišla. Čeho chce vlastně dosáhnout? Co udělá, když toho chlapce

vystopuje? Neuměl to domyslet, ta žena mu připadala zoufalá a osamocená, ale začala ho zajímat, a snad proto ji doprovodil až k ubytovně. Sám přerušil počáteční stísněné mlčení a vyprávěl jí o nadcházejícím zápase. Taky o svém putování s úplatkem po krajském městě. Před dlouhým obíleným stavením se konečně usmála.

„Pane Vařeco, vy jste spravedlivý a rozvážný člověk, jak jsem poznala.“

Něco jen tak pro sebe zamumlal.

„Věřte mi, že dnes asi s kolegyní třídní profesorkou neusneme.“

„Věřím vám.“

„Pozítří ráno už odjíždíme. Můžu vás ještě o něco poprosit? Naposled.“

Ráno v devět nechal trenér nastoupit družstvo dorostenců do řady. Osmnáct mladíků v kopačkách a tréninkových dresech.

„Je to celej hráčskej kádr včetně lavičky náhradníků,“ řekl Vařeca, když přicházel od kabin v doprovodu druhého trenéra Moravce, profesorky Dvořákové a mladé dívky s vyplašeným pohledem. Zastavili se všichni na začátku řady.

„Tu studentku jsme sem nedostali,“ obrátila se paní profesorka k Vařecovi, „nechce opustit pokoj.“

Trenér Vařeca chápavě přikývl. V tu chvíli to na hřišti vypadalo, jako když před úvodním hvizdem přijdou sudí a losuje se mezi týmy o strany. Ve vzduchu byla mírná nervozita jako těsně před zápasem. Fotbalisté neklidně přešlapovali, podupávali v kopačkách a nejspíše se dívali jeden po druhém.

Vychovatelka něco zašeptala dívce do ucha. Ta se osmělila, přistoupila k prvnímu hráči a pohlédla mu do tváře. Trenéři zůstali stát a ony dvě pomalu procházely kolem nastoupeného mužstva. Kluci se neklidně ošívali, někdo se uchechtl, jiný koukal do trávy a další nechápavě valil oči. Vytáhla dívka v letních šatech s vlasy vzadu do culíku došla spolu s profesorkou na konec řady. Vařeca s Moravcem se na sebe podívali, mírně napjatý

výraz ve tvářích jim zůstal. Slečna se před nikým nezastavila déle, nic neřekla a zdálo se, že po tom výkonu s úlevou zase rychle sklopila oči. Paní profesorka ji vzala za paži a poodešly dál od fotbalových dorostenců.

„No tak, Lenko,“ ozvala se profesorka.

„Já nevím.“

„Je to některý z těch blondáků?“

„Když Majka říkala, že měl vlastně spíš kaštanový vlasy než úplně do blond.“

Vychovatelka zklamaně vydechla a položila dívce ruce na ramena.

„Soustřed' se a půjdeme ještě jednou, ano? Zaměř se na oči. Říkala hnědé, je to tak?“

Studentka přikývla. Začaly u hráče, u kterého předtím skončily. V polovině řady se dívka bezradně zastavila. Podívala se na profesorku.

„Já vážně nevím.“

„Pojď, dojdeme ještě na konec,“ řekla paní profesorka, „a soustřed' se na oči.“

Z trávy stoupala vůně, slunce začínalo pálit a dívka zůstala stát u posledního hráče, ale nedívala se na něho, koukala někam mimo, směrem k bílé fotbalové brance bez sítě. Vychovatelka ji zase odvedla stranou a trenér Vařeca slyšel jen tlumený hovor, ale nerozuměl. Martin Moravec do něho lehce štouchl loktem a pohodil hlavou směrem k těm dvěma. Vařeca došel až k nim a naklonil se k paní profesorce.

„Říkali jsme si s mým asistentem... no, třeba by věděla, jestli to byl obránce, nebo útočník.“

Profesorka si ho pochybovačně přeměřila pohledem.

„Trochu by to zúžilo výběr,“ ohradil se.

Dívka se ztrápeným výrazem v obličeji hleděla do země.

„Lenko,“ obrátila se paní profesorka trpělivě na studentku. „Podle toho, co ti Majka vyprávěla, co bys řekla?“

„Asi útočník,“ vyhrkla dívka.

Kolem sedmé večer se trenér Vařeca ještě skláněl nad psacím stolem v kanceláři klubu a dával dohromady definitivní sestavu na nedělní zápas. Slabé zaklepaní na dveře ho vytrhlo ze zamyšlení.

„Jdu kolem a zahlédla jsem vás oknem,“ řekla paní profesorka.

Pozval ji dál a přisunul jí židli naproti své. Seděli jako poprvé předchozího dne. Měla černé tričko a tvídové sako, takový pán-
ský styl, pomyslel si Vařeca. Poprvé si všiml drobných zlatých
náušnic. Odkášlala si a přerušila ticho.

„Jak vám to dopadlo s tím úplatkem?“

„Nijak. Zatím jsme na to neměli čas. A jak to dopadlo vám?“

„Abych řekla pravdu, trochu jsme se s kolegyní neshodly. Je to
její první třídnictví, první adapták, nechce se uvést jako nějaká
vyšetřovatelka. Prostě chce to nechat být.“

„A není to nakonec rozumnější?“

„Víte, je jí pětadvacet, já zas mám skoro třicet let zkušeností.
Chtěla jsem jí co nejvíc pomoci, ale... je to její třída.“

„Třicet let učit...“ pokýval uznale hlavou.

Zamyslela se. Když promluvila, cítil Vařeca zase tu naléhavost
v hlase. Její řeč zněla jako poselství.

„... když se někde sejde parta mladých děvčat a na stejném
místě parta chlapců, tak se vždycky něco stane. Možná nerozu-
míte, co chci přesně říct. Když se něco může stát, když jsou pro
to byť jen minimální podmínky, tak se to většinou stane. Když
je někde okno a vede kolem okap, po kterém se dá slézt, tak
po něm někdo sleze, chápete...?“

„No, asi máte těžký povolání.“

„V tom určitém věku,“ pokračovala, jako by se jí stále nepoda-
řilo dokončit to důležité sdělení, „když je něco jen trochu možné,
třeba jen hypoteticky se to může stát, tak se to stane!“

Vnímal její rozrušení, nahýbala se k němu přes desku stolu
a on si všiml jakési horkosti v jejích očích.

„Dneska už se nejezdí na brigády, sklízet jahody nebo česat
jablka nebo sbírat brambory v září. Víte, kolik takových brigád
a internátů a ubytoven jsem se studenty už zažila?“

Vstal a otevřel skříň, na které stály vyrovnané poháry z přeborů a fotbalových turnajů. Měli tam vždycky nějakou láhev, ale tentokrát našel jen jednu prázdnou od sektu a v druhé bylo na dně chalupářské pálenky.

„Mladší kolegyně dneska znají jen tyhle adaptáky a lyžařské kurzy na horách.“

„Nabídnul bych vám něco k pití, ale... skočím do konzumu, je to kousek, co říkáte?“

Zdráhavě souhlasila. Vařeca se podíval na hodinky, sáhl do kapsy, pak prošacoval nenápadně všechny kapsy sportovní soupravy. Nakonec otevřel zásuvku na pravé straně stolu a sebral z ní bílou obálku. K obchodu se smíšeným zbožím to bylo sotva sto metrů, ale bylo zavřeno. Vařeca zazvonil o dvě chalupy blíž k návsí. Z okna se vyklonila tělnatá paní se světlým melírem ve vlasech a s cigaretou v puse.

„Blani, otevřeš mi ještě?“

Zmizela za záclonou a za chvíli už chrastila svazkem klíčů na zápraží. Šli spolu k obchůdku.

„Mám tam několik flašek opravdu dobrýho vína, Franto. Z Moravy. Je hodně drahý, ale řekla jsem si, že když se tu neprodá, vezmu si ho domů.“

Odemkla krám, obešla pult a podala Vařecovi láhev. Četl etiketu.

„Je to pozdní sběr. Láhev stojí dvě stě padesát korun,“ řekla.

„Veltlínské zelené,“ kýval hlavou trenér Vařeca a napadlo ho, že se paní profesorky nezeptal, jestli pije bílé, nebo červené. Mrzutě se poškrábal v šedivém kníru.

„Ještě tu mám modrej portugal, od stejného vinaře,“ řekla prodavačka, jako by mu četla myšlenky.

„Víš co, Blanko, dej mi obě.“

Vyndal z obálky pětistovku a podal ji ženě přes pult.

Když se vrátil do kanceláře klubu, opláchl dvě skleničky. Paní profesorka vybrala červené.

„Co budete teď dělat?“ zeptal se jí.

„Nevím. Nic. Zítra po snídani odjíždíme. Kolegyně chtěla, abych ji nechala chvíli samotnou se studentkami.“

„Je jim blíž věkem, třeba se jí svěří.“

„Když mně bylo osmadvacet, zažila jsem se studentkami jeden opravdu horký týden.“

„Na nějaké brigádě?“

„Ano. Představte si tu situaci,“ řekla profesorka a upila ze sklenky, „ubytovna podniku Fruta plná děvčat a naproti přes silnici kasárna. Viděli na sebe s těmi vojáky z oken. Pokřikovali na sebe a mávali... Přes den to bylo dobré, holky sklízely jahody, ale uhlídat je večer?“

„Jak to dopadlo?“

„Jedna otěhotněla. V šestnácti.“

„A co dál?“

Profesorka se zamyšleně dívala na zaprášené diplomy v rámech na stěně.

„Nechala si to,“ řekla po chvíli a sotva znatelně se usmála.

Pod klubovými vlaječkami na stěnách a fotkami semotické jedenáctky dospělých trenér Vařeca trochu zrozpačitel. Z toho, jak ho jejich povídání pomalíčku zatahovalo někam do ženského světa.

„Ta holčina byla premiantka ročníku. Samé jedničky, vzorné chování. Rodiče ve vysokém postavení.“

„Byl to velkej průšvih, že jo?“

„Vyhodili mě. Bylo to v osmaosmdesátém.“

Za okny klubovny se pomalu stmívalo, Vařeca naslouchal jejímu učitelskému hlasu, který se ztišil a zjemnil.

„Našla jsem si místo na gymnáziu, byla jsem tam sedm let. Mám aprobaci chemie – biologie. Teď už deset let učím budoucí zdravotní sestry.“

Dolil sklenky. Chvíli mlčeli.

„Asi bysme si měli vzpomenout, že i nám bejvalo sedmnáct,“ pronesl Vařeca do ticha.

„Jeden čas jsem to měla v práci i doma,“ rozpovídala se zase, „ale dceři už je teď pětadvacet, je dávno z domu.“

„Máte dům ve městě?“

„No, vlastně jsem zůstala po rozvodu v bytě, jedna plus jedna mi stačí. Vy tu určitě máte chalupu, že? Někde na návsi.“

„Mám, ale jsem tam sám, jsem už skoro deset let vdovec. Dcery jsou ve městě. Jsem vyučenej nástrojař, víte? Ale těším se docela na penzi, až budu mít na kluky a fotbal víc času.“

„Máte na starosti dvacet kluků. Asi proto jste měl pro mě pochopení, že znáte ten klukovský svět.“

Trenér Vařeca cítil, že má chuť pustit se zase jednou trochu do filozofování o životě. Neměl před profesorkou už takový ostych.

„Vždycky se snažím vzpomenout si, jaký to bylo, když mně samotnému bylo jako těm klukům dneska. Pamatuju se, že už jako malej jsem si všímal, jak se dospělí chlapi bavěj o fotbalistech, o mladejch klukách. Jak se na ně dívaj. Doma, ve škole, v učňáku. Když jsem přišel v osmnácti do práce, staří chlapi na nás koukali spatra. Že nic neumíme, že oni nás naučí, protože jsou moudřejší a zkušenější. Ale pak když tihle chlápci stáli za postranní čárou nebo seděli na tribuně, bavili se o těch samejch klukách, nebo o klukách stejného věku, trochu jinak. Chápete? Chválili je, když byli dobří, fandili jim a někdy je i obdivovali. Zažil jsem tohle i jako mladej fotbalista. Nevím, jestli mi rozumíte...“

Mlčenlivého Vařecu samotného překvapilo, jak dlouho mluvil. Oddechl si, když začala povídat zase ona. Vyprávěla mu o své první taneční zábavě, když bylo sedmnáct jí. Utekla tehdy přes zákaz rodičů.

„Naši byli hodně přísní. Táta ještě víc než maminka. Přišel tehdy za mnou do sokolovny, bydleli jsme na malém městě, dal mi přede všemi facku a odtáhl mě za ruku domů.“

„A jak jste se tehdy dostala z bytu?“

„Po hromosvodu, oknem přes koupelnu,“ řekla a usmála se.

Jeho dlaně dělníka, ruce jako lopaty, ležely na desce stolu. Klukovský a dívčí svět. Chvilí o tom přemýšlel.

„A vy si opravdu myslíte, že ho ta holka podle fotky z registrace nepoznala?“ zeptal se. Její úsměv se mu zdál spiklenecký.

„Co byste řekl vy?“

„Myslím, že moc dobře ví, kterej kluk to byl. Ale je to její tajemství.“

Láhev byla dopitá. Vařeca vzal do ruky druhou, s vinětou veltlínské zelené, a rozhlédl se.

„Je tu trochu neútno,“ zabručel, „nevypijeme ji u mě doma?“

Mladá třídní učitelka seděla ráno při snídani u svého stolu sama. Její kolegyně profesorka Dvořáková nespala tu noc na ubytovně. Vrátila se až druhý den kolem desáté, těsně před odjezdem objednaného autobusu, který byl už plný studentek. Rychle si došla pro svou cestovní tašku na kolečkách a její tvář, nenalíčená a s kruhy po očima, připadala kolegyni třídní unavená, ale přitom uvolněná a vyrovnaná.

Mužstvo semotických dorostenců zvítězilo v nedělním mistrovském utkání okresního přeboru nad FK Borovnice 3:1. Všechny tři branky vstřelil hbitý hrotový útočník Karel Potočný, který měl mezi spoluhráči v kabině přezdívkou podle slavného brazilského fotbalisty – Roberto Carlos. Semotický zpravodaj pak v zářijovém vydání psal nadšeně o mladém blondátem talentu jako o nejplodnějším útočníkovi mužstva.

Driving Home for Christmas

„Podívej, z nebe padá polystyren,“ řekla Kateřina a hleděla ve svých brýlích s černými obroučkami z okna. Standa viděl nad okrajem monitoru počítače jen půlku jejího obličeje. Otočil hlavu, přes otevřené žaluzie viděl, jak se to sype shůry na žižkovský chodník. Kancelář byla příjemně vytopená a hluk ulice pronikal dovnitř jen tlumeně. Drobné vločky sněhu se za chvíli změnily v déšť.

„Další Vánoce bez sněhu,“ dodala. Standa se podíval na kolegyni, byla pobledlá a její černý přeliv to jen zvýrazňoval. Vstal od stolu, chvíli sledoval tabulku s čísly na monitoru, váhal, zda má odejít od rozdělané práce, ale měl už hlad. Natáhl si sako, které viselo přes opěradlo kancelářské židle. Od Flory zvonila tramvaj, přehlušila ji houkačka projíždějící sanitky. Viděl oknem na vchod do nákupního centra ověncený trpytivými řetězy. Nad nimi svítila vánoční hvězda.

„Zajdu si na něco lehkýho ke kršňákům,“ řekl.

„Podívej se na tuhle chalupu, Stando,“ ukázala Kateřina na monitor svého počítače, „není to tam u vás? Jak se jmenuje ta vesnice?“

Standa se nahnul přes její rameno. Věděl, že už pár dnů brouzdá po stránkách s realitami, sháněli s přítelem chatu na venkově, nejlépe v jižních Čechách. Podíval se na fotografii venkovského stavení a okamžitě mu ztuhly rysy.

„Nevypadá to špatně, ale my chceme něco menšího,“ slyšel Kateřinin hlas a nemohl se odtrhnout od obrázku.

„Prosím tě,“ polkl naprázdno, „můžeš mi to vytisknout?“

Stál u tiskárny a pořád ještě nebyl schopen Kateřině cokoli říct.

„Tahle realitka se specializuje na rekreační chalupy a chaty,“ vysvětlovala. „Že je to tam, odkud pochází?“

Přikývl a složil rychle papír do kapsy. Kabát si oblékal, když sbíhal po schodech, na ulici ho překvapil závan vlhkého studeného vzduchu. Zvedl límec a prošel dva bloky činžáků. Zabočil dolů do Orlické a po pár krocích pomalu sestupoval po příkrých

schodech do suterénu. Složený list rozbalil až u stolu nad kovovým tácem s rýží a zeleninovým soté. Zíral znovu na tu chalupu s malými okny, s obloukem nad dřevěnými vraty do dvora. V druhé ruce držel telefon a hledal otcovo číslo. Z reproduktoru na zdi se linula indická hudba, ze sluchátka telefonu oznamovali, že stanice je dočasně nedostupná. Povolil si kravatu, rozepnul knoflíček košile a dal se do jídla. Když skončil, podíval se na hodinky. Byla jedna hodina, dvaadvacátého prosince. Pomalu upíjel vlažný sladký nápoj z plechového kalíšku a díval se na barevný obraz boha Višny na stěně.

Venku zkusil zavolat znovu, tentokrát bratra. Vzal to hned.

„Dost, že zavoláš aspoň na Vánoce,“ uslyšel místo pozdravu.

„Naši prodávají chalupu?“ vyhrkl Standa bez dlouhých úvodů.

Ve sluchátku ticho.

„Ty v tom máš prsty, že jo? Mohlo mě to napadnout hned.“

„Počkej, Stando, to je nějaká blbost.“

„Takže o tom nic nevíš?“

„Naši nic neprodávají.“

„Tak se podívej na internet, řeknu ti webové stránky.“

Než Standa došel zpátky k prosklenému administrativnímu paláci, potvrdil mu bratr, že to našel.

„Znáš tu realitku?“

„To je nedorozumění, Stando.“

„Vysyp to, brácha, jak to je?“

„Jeden makléř od nich tam byl, udělal pár fotek, ale...“

„Počkej, kdo ho pozval? Ty?“

„Chtěl jsem jen odhad ceny, nic víc.“

„Sakra proč?“

„Nedomlouvali jsme se, že to vyvěsí do nabídky na web.“

„Vědí o tom naši?“

„Ne, o nic nejde...“

„Jejich chalupu nabízejí k prodeji a o nic nejde?“

„Já mu hned zavolám, tomu makléři. Dal mi jen vizitku, nic víc. To musí okamžitě stáhnout, to přehnal.“

„Josef, ty si děláš srandu?“

„Buď v klidu, vysvětlím ti to.“

„Prodáváš našim za zády jejich chalupu a já mám bejt v klidu?“

„Co to meleš, nikdo nic neprodává.“

„Buď rád, že jsem se nedovolal tátovi.“

„Prosím tě, našim o tom neříkej. Jenom by se vyděsili.“

„No to si piš, tátu by trefilo...“

„Promluvíme si o tom. Teď tu mám zákazníky, ale zavolám večer.“

„Víš co? Mám sice na svátky zabukované dvoulůžák ve Špindlu, ale myslím, že pozejtří přijedu,“ řekl Standa a přerušil hovor.

Velké černé audi uhánělo po Strakonické, krátce po poledni byly silnice suché a Standa se těšil z toho pocitu, že garážované a čerstvě nablýskané auto za těch sto padesát kilometrů, které je čekaly, dojde čistě. V rádiu hráli vánočně, Chris Rea svým chraplavým hlasem právě zpíval *Driving Home for Christmas*. Tamara se na sedadle vedle Standy usmívala. Tajemně, zdálo se mu. Hnědé oči a vlasy. Má asi ráda nápadné šperky, napadlo ho, na černém roláku se vyjímal masivní jantarový přívěsek. Zdálo se mu, že těch tajemství ještě zbývá mnoho. Měl to tak rád, když všechno bylo na začátku.

„Naši jsou fajn, uvidíš. No a taky poznáš bráchu a jeho rodinu,“ řekl Standa. Znělo to jako ospravedlnění. Musel Tamaru trochu přemlouvat. Změnit plány na poslední chvíli před Vánoci a navíc brát do rodiny čerstvou známost, to bylo i pro něho dost narychlo.

„Máš štěstí, že nechci bejt bez tebe ani den,“ povzdechla si Tamara. „To je jedno, že nebudeme v Krkonoších. Stejně je tam málo sněhu.“ Zamilovaně hleděla na Standu, pobrukoval si písničku, na skráních první šediny a ve smetanově bílé košili a v džínách jí připadal stejně elegantní jako v obleku. Tak ho vídala zatím nejčastěji, dvě odpoledne v kavárně, jednou na večeři

v restauraci, jednou v kině. Strávili spolu zatím všeho všudy dva společné víkendy.

„Jak dlouho jsi bráchu neviděl?“

„Asi půl roku. Byl jsem u našich na pár dnů v létě, ale ukázal se tam jen na chvíli.“

„Ani si nevoláte?“

„Ne,“ odtušil Standa a vzpomněl si, jak dopadla poslední návštěva před pár lety. Během služební cesty do Budějovic se narychlo zastavil v bratrově obchůdku. Našel ho tam zavaleného cédéčky, filmy na DVD, starými vinylovými deskami a knihami o hudbě. Josef tam uprostřed toho všeho seděl dost nešťastně a drnkal si něco na kytaru. Na stěně za pultem držely zrezivělé připínáčky tři sluncem vyšisované plakáty. Bob Dylan, Marsyas a Minnesengři. Hovor vázl, po deseti minutách tehdy Standa zase odešel. Vlastně se ani nemusel na nic ptát, poznal hned, že takhle nevypadá prosperující obchod.

Na zadní sedačce ležela otevřená sportovní taška, bylo vidět balíčky, vánoční papír hrál barvami a Standa přemýšlel, jaké štedrovečerní překvapení mu bratr přichystal tentokrát.

„Lidi na sebe mají bejt hodní aspoň na Vánoce,“ řekla Tamara a Standa přemýšlel o té větě, zdála se mu hloupá a bezobsažná. Vánoční kliše.

„Když jsem byl u našich na Vánoce naposledy, je to asi patnáct let,“ otočil k ní hlavu, „vypukla tam taková hádka, že od té doby už zůstávám na svátky radši v Praze.“

„A za to mohl Josef?“

„Jasně že jo. Prodal sad, kterej na něj táta nechal přepsat. Ten třešňovej sad měla naše rodina po tři generace. Josefa nenapadlo nic lepšího, než to našim říct o Štědrým dnu. Táta vyváděl ještě na Tři krále.“

„Proč to brácha udělal?“

„Potřeboval prachy.“

Tamara se dívala na zbytky tajícího sněhu kolem silnice.

„Nemohl jsi mu třeba půjčit?“ zeptala se po chvíli.

„Nic mi neřekl. Byl vždycky hrdej. Nikdy přede mnou nepři-
zná, že má trable. Navíc v té době by to ani nešlo, byl jsem pár let
po škole, nevydělával jsem tolik.“

„Od té doby spolu nemluvíte?“

„Není to tak, že spolu nemluvíme. Prostě jsme každé jinde.
Tím nemyslím, že já v Praze a on v Budějovicích.“

„Rozumím.“

„To asi nemůžeš úplně pochopit. Víš, co to je, mít staršího brá-
chu, kterej jako kluk je ten silnější, rozumnější, ochraňuje tě a ty
k němu vzhlížíš?“

„To si dovedu představit. Mám přece starší ségru.“

„Brácha, kterej skvěle umí na kytaru, má na vesnici svoji par-
tu, kde ho berou jako šéfa, dá ti poprvé potáhnout z cigarety
a napít z flašky piva. Jenže pak ty dál rosteš a on si myslí, že bude
šéf už napořád a že pro to nemusí nic dělat. Prostě zastydne, dál
nosí zelenou bundu a vytahanej svetr a mlátí do kytary a myslí
si, že je pořád king...“

„Tak ses vzbouřil? Vzpoura proti staršímu bráchovi?“

„Ne. Šel jsem si svojí cestou. Dělal jsem sporty, šla mi matika
a takový věci. Brácha fídlal na housle, hrál na kytaru písničky
od Merty a čet Sartra a Dostojevského...“

„Tak vidíš, každéj máte svůj směr, tak proč se hádat. Jste do-
spělí, proboha.“

„Já mu to neberu, ať si dělá, co chce, ale proč on mnou po-
hrdá?“

„To je dost silný slovo, ne?“

„Měla bys vidět ten jeho výraz. Pro něj jsem technokrat, po-
vrchní týpek v obleku, přitom se nezajímá, co dělám. Jsem mu
podezřelej, že vydělávám peníze, že dělám pro nadnárodní fir-
mu, protože jenom tak, jak žije on, je to správný...“

Tamara mu položila dlaň na koleno. Míjeli právě ceduli s ná-
pisem Jihočeský kraj.

S rodiči se Standa přivítal ve dvoře, otec šel za nimi zavřít vrata a maminka pozorovala Tamaru trochu nedůvěřivě.

„Nech je otevřený, Josífek přijede každou chvíli,“ volala na manžela. Vyšla ještě v zástěře, večere nebyla hotová a začínalo se šerit.

„Už máte stromek, mami?“

„Josef ho přivez už o víkendu,“ odpověděl za ni otec. Šlachovitý muž s vlasy už bílými, načesanými na prosvítající pleš, měl pevný stisk ruky, ale Tamaře se zdálo, že před ní očima uhnul příliš rychle, jakoby nesměle. Nebo to bylo tím, že měl oči jenom pro Standovo auto.

„Půjč mi na chvíli klíčky.“

„Tady máš, tati. Klidně se projed', jestli chceš.“

„Ani nápad,“ vpadla do toho maminka, „táta už nesmí řídit.“

„Ale co bych nesměl...“

„No nesmíš! Doktor už ti nedal potvrzení. Nechceš si nechat udělat nový brejle, tak nesmíš za volant.“

„Nepotřebuju žádný nový brejle,“ remcal otec a posadil se za volant, v koženém sedadle se rozvalil jako na křesle.

„Když někam potřebujeme, vozí nás Josífek,“ vysvětlovala maminka.

„Když budu chtít, tak pojedu, kam se mi zachce,“ bručel otec.

„Ach jo, tady se nic nezměnilo, mami.“

„V podkroví to máš přichystaný, Stáníku. Od včerejška tam topím,“ řekla maminka.

„Děkuju. Dáme si tam nejdřív věci a pak přijdeme dolů.“

Tašku s dárky nechal na chodbě za dveřmi a nahoru po schodech stoupali s Tamarou každý jen s malým baťůžkem. Podkrovní pokojík voněl dřevem, kterým byly obložené stěny, i podlaha byla z dřevěných prken. Jedním oknem bylo vidět do dvora, druhým za humna k lesu. Ve stínu pod stromy se bělal sníh. Poslední zbytky od mikulášské sněhové nadílky.

„Tohle bejval můj azyl, budovali jsme to s tátou, když jsem byl na gymplu. Pak jsem se moh konečně trhnout od bráchy. Zůstal

dole a pěkně mi ten bejvák záviděl. Je tu i záchod a miniaturní koupelna, podívej," Standa otevřel dveře do místnůstky se zkošeným stropem.

Vedle úzké skříně stál malý psací stůl, stěny kolem byly polepené vybledlými fotkami lyžařů a hokejistů.

„Postel je široká, dělal mi ji místní truhlář, ještě když jsem byl na studiích v Praze," řekl Standa a mrknul jedním okem na rozhlížející se Tamaru.

„No nevím, jestli se tam s tebou budu mačkat," pronesla pomalu a dívala se mu upřeně do očí, „nebo tě pošlu spát dolů na pec."

Od té doby, co jí Standa poprvé řekl, že pochází z vesnice, předhazovala mu rodilá Pražanka v žertech, že je zvyklý spát na peci. Objali se a Standa viděl přes její rameno vikýřem ven. Vzal Tamaru kolem ramen a postrčil ji k malému okýnku. Otec pořád ještě seděl za volantem černého audi. Ruce natažené, držel se volantu.

„Když jsem tu byl v létě, to jsem to měl nový, seděl v něm půl dne."

„Je na tebe pyšnej, to bylo vidět."

„Chlubí se se mnou strejcům v hospodě. Vypráví jim, že jsem finanční analytik a bydlím na Vinohradech."

Zasmáli se. Do dvora právě vjelo auto.

„Tak se dívej, Tami, tady je budeš mít všechny jako na dlani."

Vedle velkého černého vozu, který se blýskal ve sklánějícím se slunci, zastavil zaprášený šedý peugeot, přední nárazník měl jinou barvu a zadní blatník byl trochu pomačkaný. První se otevřely dveře od řidiče. Chlapík se světlými vlasy trochu přes límec měl docela břicho, na očích kulaté dioptrické brýle a soukal se ven, aby mohl otevřít zadní dveře a vzít na obě ruce dvě ani ne dvouleté děti.

„Tvůj brácha má tak malé děti?" vydechla Tamara s nosem těsně u skla.

„Říkal jsem ti, že mají dvojčata. Z druhý strany vyleze Petr. Tomu letos bylo myslím šestnáct."

Mladíček drobné postavy už otvíral kufr auta, vlasy měl světlejší a o dost delší než otec. To už byla venku taky žena středního věku, světlý melír ve vlasech, dlouhou sukni s pestrým vzorem.

„Sakra, Jarka od poslední nějak přibrala,“ zabručel Standa.

„Nebud' protivnej, náhodou jí to sluší. Kolik je jí?“

„Brácha měl letos pětáctýřicet, ona je asi o dva roky mladší.“

„Říkals, že je učitelka?“

„Jo. Čeština – hudebka. Jsou spolu už od studií.“

Otec konečně vystoupil z černého auta a vítal se s dětmi a vnoučaty. Standa tiskl v dlani Tamařino levé rameno, díval se na dvorek a najednou se mu vůbec nechtělo dolů. Nejraději by otočil klíčem ve dveřích a zůstal v příjemně vytopeném podkrovním pokojíku až do rána. Slyšel zdola jejich hlasy a pocítil kolem žaludku lehkou nervozitu.

Štědrý večer připomínal Standovi slalom. Mezi stromkem a stolem a židlemi a třemi dětmi, do cesty se pletli rodiče a Jarka, jen Josef jako by se mu pořád vyhýbal. Slalom je to vlastně pro něho, napadlo Standu, a úspěšně se mu daří nezavadit o mě ani pohledem. Pokoj se starým gaučem a proskleným sekretářem byl pro všechny těsný, přesto se najedli namačkaní u jednoho stolu. Jarka s Josefem měli dvojčata na klíně a maminka nosila z kuchyně. Polévku, salát a řízky z kapra. Děti se nemohly dočkat, tak se šlo hned od stolu ke stromečku. Jen v té chvíli, kdy se v pokoji zhaslo a dospělí přinášeli z chodby a z verandy zabalené dárky, se Standa srazil ve tmě předsíně s Josefem. Oba náručí plnou balíčků.

„Nic jsem našim neřek, jak jsem slíbil, ale...“

„Z toho webu už to zmizelo, Stando.“

„Já vím, ráno jsem se díval.“

„Počkej prosím tě, až bude po všem,“ řekl Josef polohlasem, za ním už stála Jarka a za ní jejich Petr.

„Co tady po tmě kujete, vy dva?“ zahlaholila Jarka a Josef proklouzl dveřmi do obývacího pokoje, odkud blikala barevná světýlka.

Když zazvonil zvoneček, všechno se zase rozjelo. Dvojčata, chlapeček a holčička, oba s andělsky blondatými vlasy, se prala o dárky, šustily vánoční papíry, všichni děkovali Ježíškovi a klopytali mezi rozbalenými krabicemi. Petr si po chvíli sedl do kouta s kytarou, Standa vzal Tamaru za ruku a táhl ji za ním. Celej brácha, řekl si Standa, když Petr hrábl do strun a spustil vánoční song od Johna Lennona. Vlasy mu padaly do čela, na nose měl pihy a přivíral oči, když zpíval. Zpívali s ním *So this is Christmas* a Josef s Jarkou se přidali, ale trvalo to jen chvíli, než to přehlušily vřeštící děti, které se dožadovaly pozornosti.

Večer dosprintoval až k jedenácté hodině. Nejdříve se vytratil Petr, otrávený z rodinného koloritu, pak mrzutá dvojčata začala rvát, že chtějí sněhuláka, kterého jim tatínek slíbil. Josef nevěděl, jak je utišit, tak jim ho slíbil znovu na druhý den, odešel obě děti uložit do pokoje na konci chodby a už se nevrátil.

Standa si rekapituloval večer jako hokejový zápas v NHL. Jestliže v centru pozornosti byla dvojčata, tak druhou hvězdou zápasu byla určitě Tamara. Každý se jí na něco ptal a každý ji chtěl trochu poznat. A Standa s blízcí se půlnocí měl před očima jen její krátkou černou sukni a ten rovný šev na každé nohavici jejích tmavých punčoch, dva úzké černé proužky vynořující se z černých lodiček a ubíhající po patách přes štíhlá lýtka a dál po zadní straně stehen a mizící někde za lemem sukýnky.

„Nevrzala moc ta postel?“ zeptala se polohlasem Tamara.

„Neboj, to mám vyz...“ Standa se zarazil uprostřed věty a začal rychle o něčem jiném.

„Počkej,“ přerušila ho Tamara a zvedla se na loktech, „chtěls říct, že to máš vyzkoušený?“

„Ne, vůbec.“

„Ty neřáde, to mi vysvětlíš!“

„Tami, miláčku, mám strašnou chuť si zapálit.“

„Tady doufám ne?“

„Půjdu ven.“

„Měl bys s tím něco udělat. Takovej sportovec...“

„Říkal jsem ti, že už jsem jen sváteční kuřák. A dneska je přece svátek.“

Tamara zase položila hlavu na polštář a dlouze zívla. Než se vrátil Standa z koupelny, měla už zavřené oči a klidně oddychovala. Chvilí se na ni díval, na linku jejích úst a dlouhé řasy. Potichu si navlékl na nahé tělo kalhoty a košili, otevřel dveře a sestupoval po příkrém úzkém schodišti dolů. Na verandě na sebe ještě hodil otcův vatovaný kabát, který tam visel na háčku. Vyšel na dvůr a zapálil si cigaretu. Vydechoval s gustem kouř a díval se na oblohu bez hvězd, pak obcházel bratrovo auto a špičkou boty kopal do ojetých pneumatik. Vtom uslyšel od stodoly nějaké zvuky. Otočil se a všiml si, že dřevěná vrata jsou pootevřená. Udělal sotva pár kroků ke stodole, když se ze vrat vynořila postava, tlačila před sebou kolečko. Oba se zastavili tak dvacet metrů naproti sobě.

„Co tu vyvádíš?“ vyhrkl Standa, když rozeznal ve tmě obličej.

„Nic. Budím se brzo.“

„Kolik je, proboha?“

„Půl čtvrtý,“ odpověděl Josef. Měl na nohou holínky, přes kalhoty otcovu blůzu od montérek. Z kolečka trčela násada lopaty.

„Ty vstáváš o svátcích v půl čtvrtý ráno?“

„Prostě se vzbudím a vím, že už nezaberu,“ zabručel Josef. Pustil rukojeti kolečka a ruce vrazil do kapes. „Proč vstáváš tak brzo ty?“

Standa se usmál, dlouze potáhl z cigarety a vyfoukl kouř k tmavému nebi.

„Já jsem ještě nešel spát.“

Josef bratra pozoroval úkosem, jeho labužnický výraz při šluhování a sebejistý úsměv. Standa se na oplátku zadíval do bratrovy tváře s hlubokými rýhami pod očima. Zase hodnotí, pomyslel si Standa. Něco se mu na mně nezdá, jako vždycky. Moje cigareta, můj úsměv? Zdá se mu blahosklonný, bohorovný, hedonický? Bratrovy oblíbené knižní výrazy. Dokážu pořád uhádnout, na co myslíš, brácho, řekl si Standa v duchu.

„Co to děláš?“ překvapila ho Josefova otázka.

„Co jako?“

„S tou holkou?“

„Jak to myslíš?“

„Ještě v létě jsi tu měl tu, jak se jmenovala... Simonu.“

„No a?“

„Rok předtím Gábinu, ne? Byla to Gábina, ta bloncka?“

„Co je ti do toho?“

„Stando, Tamara není nějaká tuctová holka. Večer jsem si s ní povídal, je citlivá a chytrá...“

„A co tím chceš říct?“

„Nic.“

Stáli proti sobě, jako by se každým okamžikem měli do sebe pustit. Porvat se, jako když byli kluci. Standa si v tu chvíli na jednu rvačku vzpomněl. Bylo to na palouku za stodolou. Josefovi mohlo být tak dvanáct, Standovi tedy necelých deset. Skončil tehdy samozřejmě na lopatkách, protože Josef byl starší a větší. Standa se upamatoval na ten pocit pokoření a nespravedlnosti.

„Proč jsi zjišťoval cenu chalupy?“

„Bylo to nedorozumění a je to vyřešený, realitka to stáhla z nabídky.“

„Ale z nějakýho důvodu jsi sem toho makléře pozval, ne?“

„To už je teď jedno.“

„Neser mě, brácha, řeknu to našim!“

„Budeš žalovat, jak když jsi byl malej?“

„Ty vole, Josef, tohle není hra! To ty se chováš jak malej.“

„Říkám ti, je to vyřešený, konec. Nemusíš mě tady vyslýchat.“

„Ne, nic není vyřešený. Přemejšlím o tom dva dny.“

„Jo? A cos vymyslel?“

„Tys chtěl tuhle chalupu dát do zástavy.“

Josef neodpověděl a Standa cítil, že to byl zásah. Tušil, že je bratr v koncích. Že mu dochází kyslík, jako když on, Standa, tehdy před lety ležel pod ním, paže přimáčklé jeho koleny k zemi,

nemohl už bojovat, cítil tu bezmoc, ale nechtěl se vzdát, přiznat porážku.

„Vyklop to, dělej. Seš zase v dluzích a vymejšíš, jak z toho ven.“

„Co blbneš?“

„Je to tak. Chtěls ji dát jako zástavu bance.“

„Nic takovýho se nestalo.“

„Dobře, ale chtěls to udělat?“

„Nemůžeš vědět, co jsem chtěl nebo nechtěl...“

„Nevytáčeš se. Na férovku se tě ptám, tak odpověz. Sám bydlíš v obecním bytě, tak jsi chtěl našim za zády zastavit jejich domov.“

„Nebud' patetickej! Odkdy ty se zajímáš o ‚našich domov‘? Přijedeš jednou za rok s nějakou holkou, tatínek je z tebe vedle, že máš zase nový auto, maminka ti vygruntuje podkroví a pak tě tu další rok nikdo neuvidí.“

„Co tím chceš říct?“

„Co? Byls tady, když našim prasklo vodovodní potrubí? Když se dělal novej plot? Když se nově pokládala střecha? Naši nemaj na to, aby si zaplatili firmu. Lezli jsme s tátou po střeše celej tejden. Zeptal ses někdy táty nebo mámy, jestli něco nepotřebujou?“

„To přeháníš, brácha. A nic to nemění na tom, žeš jim chtěl prodat střechu nad hlavou.“

„Nedělej z toho drama.“

„Ne, to už totiž je drama. Ty děláš zoufalý věci...“

„Nedělám.“

„Nech mě domluvit, děláš šílený věci, protože jsi v maléru a nechceš to přiznat!“

„Neřvi tady, všechny vzbudíš,“ řekl Josef ochablým hlasem.

„Tak jak to je?“ uhodil Standa znovu na bratra a zapálil si další cigaretu.

„Připaluješ si jednu od druhý.“

„Hele neuhýbej. Nakonec, kouřit jsi mě naučil ty.“

„Jo, jenže já jsem před patnácti lety přestal.“

„O tom se teď nebavíme, brácha. Kolik dlužíš? A komu?“

Tehdy na louce za stodolou to žádná porážka nebyla, Josef na něm klečel a vynucoval si kapitulaci, ale Standa prohru nepřiznal. Jsem silnější, sípal mu bratr do tváře a Standa mu odpovídal pořád dokola, ano, jsi starší, ale ve skutečnosti jsem silnější já. Protože kdyby mi bylo tolik co tobě, neměl bys šanci. Standa si teď na dvoře, kde oba vyrůstali, přeměřoval pohledem bratra, který si rozkročmo sedl na širokou pneumatiku kolečka, dlaní si mnul čelo a nepřítomně hleděl na siluetu mohutného černého auta, které zabíralo skoro polovinu plácku před verandou.

„Musel jsem zaplatit nájem obchodu za posledních pět měsíců, už mi nechtěli čekat. Hrozili, že mě odtud vyhodí.“

„A proč to nepustíš sám, ty vole? Je to v centru, musíš tam přece platit nekřesťanský prachy.“

„Je to dobrý místo, jinde nemá cenu začínat.“

„Tak změň sortiment, něco vymysli.“

„Změň sortiment... díky za radu.“

„Ty nejsi žádný obchodník, proto krachuješ.“

„Jsem muzikant!“

„No právě,“ opáčil Standa a opřel se rukama o kapotu bratrova šedého peugeotu. „Pamatuju si, jaks tam seděl v tom svém krámu. Jako zoufalec. Kdo kupuje dneska cédéčka? Dývídýčka? Všichni vypalují, stahují z internetu, tak se prober!“

„Víš houby, byl jsi za mnou naposledy před pěti lety.“

„To mi stačilo.“

„Víš, co teď hlavně prodávám? Potištěný trička metalovejch a punkovejch kapel, který nesnáším, hrníčky s Ozzyem Osbornem a repliky fotbalovejch dresů. Kšiltovky a fanouškovský šály. Manchester United, Arsenal, Chelsea. Víš, že jsem nikdy neuměl kopnout do míče, nebaví mě tyhle hovadiny. Ale jako doplněk k muzice a filmům mě to už pár let drží nad vodou.“

„A zaplatils ten nájem?“

„Jo, půjčil jsem si na to.“

„U splátkový firmy? Jo? Ty jsi vůl, brácha.“

„Pár měsíců jsem jim nemohl platit. Chtějí to teď po mně všechno najednou. A šílený úroky navrch. Taky dlužím tři platy prodavačovi.“

„Ty jsi vůl...“

„Šel jsem do banky, že bych to zaplatil z půjčky, ale tam ti tolik jen tak nedaj.“

„Jasně, chtěli do zástavy nemovitost. Ty jsi úplně v prdeli, brácha. Máte vůbec na jídlo?“

„Naštěstí teď před Vánoci byly docela dobrý tržby. Poplatil jsem inkasa a zálohy na teplo a telefon...“

„Jenže v lednu bude propad. To nepřežiješ.“

„Přežiju.“

„Nemoh jsi něco říct, krucinál? Včas se ozvat? Ale to by ti nedovolilo tvoje ego, že jo?“

„Nech mě bejt.“

„Nekoukej takhle ublíženě! Pěkně mě sereš! Myslel sis vždycy, že jsi něco víc. Umělec, inťoš. Zatímco já jsem kravaťák, co nikdy nečet Čechova a nerozumí filmům od Bergmana.“

„Nebudu se s tebou hádat.“

„Ale já jo! Na co seš tak hrdej, kurva? Můžeš mi to vysvětlit? Že nedokážeš uživit vlastní rodinu?“

Teď by stačila poslední rána z milosti, pomyslel si Standa a sledoval, jak Josef s námahou vstává, pomalu obchází kolečko s lopatou v korbičce a bere do dlaní ty léty ohlazené konce kovových trubek.

„Co s tím chceš vlastně dělat?“

„Běž spát.“

„Myslíš, že za humny vykopeš poklad?“ uchechtl se Standa.

„Slíbil jsem dětem sněhuláka.“

„Cože?“

„Támhle u lesa jsou zbytky sněhu,“ řekl tiše Josef a tlačil kolečko k vrátkům. Standa se za ním díval. Za plotem je ta loučka. Když tam tehdy ležel na lopatkách, představoval si, jak Josefa jednou přemůže, pokoří, odplatí mu za to bezpráví, že starší si

podrobil mladšího. Dýchal teď po té hádce podobně zrychleně a těžce, jako tehdy při klukovské rvačce. Ani netušil, že se mu mohou pocity staré pětatřicet let takhle vrátit, že v něm vůbec byly ukryté, zasuté někde vzadu v hlavě. Josef se mu pomalu ztrácel ve tmě, slyšel vrznout branku v plotě.

„Tak počkej, brácha!“

Už ho neviděl, jen z dálky se ještě slabě neslo skřípání kolečka. Rozhlédl se po dvoře. V dřevníku našel potmě dva kýble, vysypal z nich naštípaná polínka připravená na ranní zátop v kamnech. Popadl lopatku na uhlí, hodil ji do kýble a vyrazil k vrátkům. S plechovým kbelíkem v každé ruce dohonil Josefa v polovině mírného kopce. Vzadu u lesa se leskly ostrůvky mokrého sněhu. Čím víc se blížili, bílá plocha se zvětšovala.

„Tady je sněhu jak v Alpách,“ prohodil Standa. Josef vzal mlčky lopatu a nabíral sníh do kolečka. Standa předřepl a naplnil lopatkou oba kýble. Zpátky ke stavení se vraceli spolu. Vyklopili sníh na jednu hromadu a v tu chvíli se poprvé podívali jeden na druhého.

„To je málo, brácha,“ řekl Standa.

Když stoupali podruhé vedle sebe strání nahoru, zadíval se Standa zblízka do bratrovy tváře. Zdála se mu nasupená. Možná byla brunátná tou námahou.

„Ty jsi fakt případ, brácha. Proč nikdy nic neřekneš? Pomoh bych ti.“

„Musím si pomoci sám.“

„Ty vole, z tohohle se nevyhrabeš sám! Nebo myslíš, že to za tebe všechno zaplatí Jarka ze svý mateřský?“

„Nechci od tebe peníze.“

„Já ti taky žádný peníze nedávám.“

Došli k lesu, naložili druhou fůru sněhu, a když se vraceli, otočil se Josef ke Standovi.

„A co mám podle tebe dělat?“

„Víš, co znamená ručitel?“ zeptal se Standa a položil na chvíli oba kýble na zem.

„Zaručíš se za mě v bance? A co když jim to nebude stačit?“

„Ale bude.“

„No, víš, potřebuju půjčit docela dost.“

„Tak jim dám do zástavy byt.“

„Ne, to přece nejde.“

„Poslouchej mě, brácha...“

„Mám už nějaký plán,“ ukončil Josef rozhovor.

„Jo, ty máš plán?“

Standa cítil, že Josef moc dobře slyšel tu ironii, ten posměch v jeho hlase. Znovu roztlačil kolečko, ze svahu to jelo rychle.

„Tak se hned neurážej, brácha!“ zavolal za ním Standa, chvíli oddychoval, pak popadl kýble, ale dohonil ho až na dvorku. Kopice sněhu bledě svítila na zažloutlé trávě.

„Přivezu ještě jedno kolečko,“ řekl Josef.

„Neblbni, to stačí.“

Josef si nedal říct a zmizel s kolečkem za humny. Standa si zapálil třetí cigaretu, aby zahnal únavu, a pak začal slepovat z hromady sněhu velkou kouli. Druhou a třetí už uváleli s bratrem společně.

„A jaký je ten tvůj plán?“

Usadili společně prostřední kouli na spodní.

„Od ledna mám společníka. Prodavač, co už je u mě pár let. Bude se teď podílet na nájmu a s tržbama pojedeme napůl.“

„Výborně!“

„Taky začínám po vánočních prázdninách zase učit. Na půl úvazku v hudebce.“

„Skvělý, brácha.“

Uklidili kolečko a kýble do dřevníku a zpátky přinesli v hrsti každý několik úlomků uhlí.

„Hele, Stando... nemůžu přece po tobě chtít, abys zastavil svůj byt.“

„Neboj, koupil jsem loni v Praze ještě jeden. Jako investici, pronajímám ho.“

„Potřebuju ty prachy rychle, víš?“

„Hned v lednu přijedu a půjdeme spolu do banky,“ uklidňoval Standa bratra, který vysadil nahoru třetí sněhovou kouli. „Zařídíme nízký splátky. Budeš to mít na dýl, ale hlavní je, abys zvládal splácet. A když k tomu uděláš, cos před chvílí říkal, tak to půjde.“

Stáli před sněhulákem a palci zatlačovali do mokrého sněhu uhlíky. Standa poodstoupil.

„Je docela velké, ne?“

„Jako Jarka,“ řekl Josef a položil dlaň sněhulákovi na hlavu, „sto pětadesát. A kolik měří Tamara?“

„Ještě jsem ji nepřeměřoval,“ pokrčil rameny Standa. Rozesmáli se.

„Skoč támhle pro ten hrnec pod okapem,“ šťouchl Josef do Standy a sám sešel po kamenných schůdkách do sklepa a rozsvítil žárovku. Dřevěná bedna u zdi byla naplněná pískem, ve kterém byly zapíchané mrkve. Jednu vytáhl.

Stáli před sněhulákem a najednou jako by odněkud z veliké dálky uslyšeli potlesk. Otočili hlavy ke stavení. Okno v přízemí slabě svítilo. Za záclonou stála Jarka. Držela na rukou obě děti, které tleskaly malýma ručičkami a smály se. V teple za sklem sledovaly, jak se staví sněhulák o Vánocích bez sněhu.

Koleje ve sněhu

Sněžit přestalo kolem poledne. Malý smrček seděl vpředu, špici měl ohnutou o strop auta. Josef se podíval do zpětného zrcátka. Strápec jehličí, manželka Jarka, kterou pro tentokrát vystěhoval dozadu, na klíně měla jedno z dvojčat, holčičku. Vedle ní jejich syn Petr, tomu seděl na kolenou tříletý chlapeček se světlounkými vlásky. Petr měl na nose pihy, i úsměv po mámě, i vlasy. Tedy jejich plavý odstín. Dredy byly výstřelkem jeho sedmnácti let. Všichni se vzadu mačkali navlečení v kabátech, auto netopilo. Na okamžik Josef zapomněl na bolest hlavy a cítil se jako šťastnej chlap, než zase upřel oči před sebe, pálily ho z nevyspání. Čerstvý poprašek sněhu na silnici před autem byl čistý, neporušený. Čím více se blížili k vesnici, tím byla sjízdnost horší.

Ospalost a únava se od rána vůbec nelepšily. A k tomu pocit, že na něm leží všechna tíha světa. Proč se alespoň na Štědrý den nemohl pořádně vyspat, přemítal. Připomněl si sen, ten chabý útržek, který mu zůstal v hlavě, když se ve čtyři ráno probudil a už se mu nepodařilo usnout. V tom snu byl jeho otec. Zdálo se mu o něm poslední dobou často.

Jarka mu zezadu něco říkala, ale unikalo mu to, mrknul do zrcátka, viděl její mluvící ústa, ale jako by nerozuměl. Vedle ní Petrova hlava s tou houní světlých copánků, schovávaly mu uši, a dva tenoučké bílé kabely vedoucí zpod vlasů do jeho telefonu dávaly tušit, že ani on matčina slova nevnímá. Josef se snažil soustředit na cestu před sebou a v jednom momentu jako by se mu propojily tři věci. Silnice klikatící se mezi poli, sen o tátovi a synových sedmnáct. Jako když se spojí drátky a zajiskří to. Chtěl to zachytit, podržet, ale bylo to hned zase pryč.

„Tak volal jsi jim, nebo ne?“

Teď teprve k němu dolehl její hlas, nebo spíš význam slov.

„Nedovolal jsem se. Táta má určitě mobil vypnutej a strčenej v kredenci. Znáš ho.“

„Ptala jsem se, jestli jsi volal bráchovi, ne tátovi.“

„Aha. Standa přijede. I s Tamarou.“

To soustředění bolelo nejvíc, celá pravá strana hlavy až k uším a k čelisti. Vnímat slova a odpovídat. To dalo největší ná-
mahu. Zkusmo přibrzdil, jestli to na čerstvě napadaném sněhu
klouže. Jenom žádné komplikace, pomyslel si. Hlavně nemu-
set řešit nějaké problémy. Sváteční klid ho pomalu vyléčí, ten
obvyklý vánoční sentiment, bude se dívat z okna na zasněžený
dvůr, poslouchat ševlení hlasů v chalupě u rodičů, dá si bram-
borový salát, rozvalí se na křesle. Slast lenošení. A pak třeba
usne u televize. Auto drnclo, Josef se probral a vzápětí se zasty-
děl, že od vánočního večera žádá tak málo. Silnice šla obloukem
do zatačky a najednou to bylo zpátky. Josef pocítil, jak se spojila
nějaká dávná minulost s přítomností. Jako zkrat byla ta vzpo-
mínka. Bylo mu sedmnáct, vykružovali v autě zatačky okresní
silnice, ale neseděl za volantem. Byl jako závozník na nákladáku,
bylo to o žních, letní brigáda. Ten chlápek, který tehdy řídil, byl
ve věku jako Josef dnes. Trochu zavalité postavy, prořídle vlasy.
Vybavoval si jeho slova. Až ti bude pětáctýřicet jako teď mně, tak
si na mě vzpomeneš. Přibereš, pro starosti nebudeš spát a budeš
myslet na svýho tátu...

Poslední kopeček a sjížděli do vesnice. Po návsi se proháněl
traktor s radlicí. Stačil by na to smeták, pomyslel si Josef. Blesklo
mu hlavou, co mu vlastně tehdy ten vesnický chlapík z nákladá-
ku chtěl říct. Až ti bude jako mně, budeš na sobě cítit všechnu
tíhu světa. To mu říkal. Akorát že takhle to vyjádřit neuměl. Je
mi šestačtyřicet, řekl Josef sám sobě.

„Co říkáš, Pepo?“

Jarka se na něho dívala. Ruce měl na volantu, motor už vy-
pnutý. Stáli před vraty do dvora. Byla otevřená. Bratrovo auto
tam ještě nestálo, přijeli tedy první. Proč mu takovou větu, na ja-
kou by si po letech vzpomněl, neřekl tehdy jeho vlastní táta?
Taky mu v té době bylo dost přes čtyřicet. Jenže táta s ním nikdy
nefilozofoval o životě. Vždycky jen pragmaticky – co je třeba
udělat nebo kolik stojí uhlí a brambory. Proč jsou ta vrata ote-
vřená, napadlo Josefa. Vymotal se z auta a tahal ven stromek,

dvojčata se rozběhla k verandě chalupy. Jarka, obě ruce plné tašek, k němu nahnula hlavu.

„Od rána s tebou není řeč, ale tohle tě bude zajímat.“

„Co?“

Pohodila hlavou směrem k jejich Petrovi. Byl už zády, náruč plnou balíčků.

„Našla jsem mu v kapse marihuanu.“

„Cože?“

„Ubalenou cigaretu.“

„Cigaretu?“

„Jointa. Díváš se na mě jako náměsíčněj...“

Prošli vraty do dvora vesnického stavení. Těsně před Josefem se vlnila její dlouhá sukně, těsná na plných bocích, měla na sobě krátký kožíšek jen do pasu. Stárneme a přibíráme, prolétlo Josefovi hlavou. Trochu se lekl, když se k němu otočila.

„Ale tohle si s ním vyřídíš ty. Já už toho mám dost, starat se v rodině o všechno.“

Takže budou komplikace. Josef měl pocit, přímo fyzický, jak mu ta tíha ohýbá ramena. A jak mu třesí hlava.

„Seš moc benevolentní. Co si dovolí přistěť?“

Postavil stromek na zápraží a všiml si, že otevřená jsou nejen vrata do dvora, ale i od stodoly. Od ní přes mírně posněžený dvůr vedly dvě koleje ven. Nahlédl do stodoly a vykročil zpátky.

„Kam jdeš?“ slyšel za sebou Jarčin hlas, když už byl před vraty. Koleje ze dvora vedly na silnici a stáčely se opačným směrem, než právě přijeli. To už slyšel ze dvora matku. Otočil se a na dálku v jejich očích poznal, že se něco děje.

„Táta někam jel?“ zakřičel ke dveřím, jako by nevěřil.

„Před obědem se sebral, sed do auta a odjel!“

Josef si schoval obličej do dlaní. Okamžitě ho napadaly ty nejhorší možné scénáře. I matka vypadala vystrašeně. Dvojčata ji tahala, jedno za ruku, druhé za zástěru. Všechny Josefovy obavy nakonec přehlušil pocit rozmrzelosti. Takže budou ještě další komplikace. A na všechno je zase sám, protože Standa nikde,

jako vždycky, když se něco stane. Bylo něco po druhé hodině, ve čtyři bude tma, počítal v duchu.

„Vždyť tam nemá benzín. Gumy letní a ještě sjetý!“

Zaklel a sáhl do kapsy kabátu pro klíčky od svého auta.

„Vážně ti nic neřek, mami?“

Zakroutila hlavou. Bílé vlasy, tvář plná vrásek.

„Nejel třeba uříznout stromek?“ vložila se do toho Jarka.

„Prosím tě,“ odbyl ji Josef, „stromek vozíme už deset let z města.“

„Ale brejle si vzal, Josífku!“ řekla honem matka.

„Mami! Vidí s nima stejně houby. Nemůžeš na něj dát trošku pozor?“

Mávl bezmocně rukou a pochodoval zpátky k autu. Když otvíral dveře, uviděl Jarku, jak před sebou postrkuje syna.

„Petr chce jet s tebou.“

„Nechci, mami,“ ozval se. Strčila ho na přední sedačku a obešla auto.

„Můžete si cestou popovídat,“ řekla Josefovi a významně zamrkala.

Jeli po stopách dvou pneumatik, místy mizely a zase se objevovaly, pak se ztratily mezi jinými. Josef odbočil dva kilometry za vsí doleva.

„Jak víš, kam máš jet?“

Podíval se na syna. Podle Jarky měl tu cigaretu v náprsní kapse kabátu. Najednou nevěděl, jak o tom začít.

„Jel na hřbitov. Co umřela teta, vozím ho tam přece o každém víkendu.“

Přistihl se, že nemyslí na cigaretu, ale na tu shodu okolností. Je mu šestačtyřicet, synovi sedmnáct, jedou spolu v autě. Dokonce je Štědrý den. Teď by měl sakra říct něco, na co si Petr vzpomene za osmadvacet let, tak jako on, Josef, dnes cestou k rodičům. Měl by říct něco významného, otcovského. A ne mu vynadat.

„Tati, vždyť děda na dálku skoro nevidí.“

„To víš, že nevidí. Navíc ty gumy! Byly sjetý už před dvaceti lety. Do nádrže prej nalil zbytek benzínu ze sekačky. Vlastně vůbec nechápu, jak ten starej křáp dokázal nastartovat.“

„Děda je hustej!“

Zase ten úsměv po mámě, pokrčený pihovatý nos. Nejraději by ho objal nebo pohladil po těch zašmodrchaných vlasech. Mís- to toho ale zaútočil. Sam nevěděl, jak to z něho vyletělo.

„Ty jsi taky hustej, ne?“

„Já?“

„No ty,“ poklepal mu Josef dlaní pravé ruky na kapsu, „kouříš trávu, seš chlapák, ne? Seš cool, nebo jak to říkáte.“

Stoupali do mírného kopce a blížili se k vesničce roztahané kolem silnice.

„Jak to víš, co mám v kapsách?“ ohradil se Petr dotčeně. Josefa to donutilo ještě zvýšit hlas. Petrův pihovatý obličej se teď mračil. Byli u hřbitova. Žádné auto, plácek prázdný. Josef vypnul motor a světla. Přemýšlel, jestli s kázáním skončil včas, jestli nepřetáhl míru. Chvilinku tak seděli.

„Říkám ti znovu, že maminka ti neprohledává kapsy,“ promluvil už klidnějším tónem. „Našla ji náhodou. Tak by bylo od tebe férový mi odpovědět.“

„Nekouřím trávu. Je to dárek od kámoše.“

„Tak dárek?“

„Prostě jen tak blbne. Dal mi ji k Vánocům.“

„Není to tvůj první průšvih. A něco jsi slíbil. Za rok maturuješ, maminka a já máme starost, aby ses k tý maturitě vůbec dostal. Chápeš nás?“

Petr se mu podíval do očí. Ten pohled se zdál Josefovi upřímný a čistý. Cokoli teď řekne, tak mu uvěřím, pomyslel si.

„Chci si žít už po svém.“

Všechna ta očekávání se zhroutila. Josef pustil zklamaně ruce z volantů. Ještě před chvilkou uvažoval o tom, že je dobrý otec, že to zvládl na výbornou. Teď bylo všechno zase pryč, zbyla jen protivná sebelítost, že takhle blbou odpověď si nezasloužil.

„Tu cigaretu mi dáš. Nebo slíbíš, že mu ji vrátíš.“

„Ty s tím naděláš, s jedním pitomým jointem...“

Josef prudce otevřel dveře auta. Chvilku to venku vydýchal. Před hřbitovní brankou bylo kolejí víc, křížily se, skláněl se nad nimi a připadal si jako detektiv nebo indiánský zvěd. Přepnul myšlenky ze syna zpátky na otce. Už v nich nebylo tolik strachu.

„Vylez,“ zaťukal klouby prstů na sklo, „podíváme se na hroby, když už jsme tady.“

Na obou rodinných hrobech čerstvě hořely svíčky. Stál před nimi a Petr se za ním přišoural. Naposledy tu byli s celou rodinou o Dušičkách.

„Můj děda byl taky... hustej,“ řekl Josef a kývl k malému portrétu v oválném rámečku na pomníku, „v šestatřicátým, když mu jeho otec vynadal, že není k ničemu, koupil za ušetřený peníze kousek louky a vysázal tam třešňovej sad. Říkal jsem ti, že tvůj praděda byl řezník?“

„Jo, asi padesátkrát.“

„A že každý den odpoledne, když se vracel domů z městskéjch jatek, vozil v koženým měchu na zádech hovězí krev, kterou zalejval ty mladý stromky?“

„Jo. A po něm sad převzal můj děda a po něm ty...“

Josef sebral z kamenné obruby hrobu červený plastový zapalovač.

„Vidíš? Ten je dědův,“ zabručel. „Sklerotik starej...“

Strčil zapalovač do kapsy. Ten nález ho ještě více uklidnil. Před hřbitovem se Josef zase sklonil nad změť stop po pneumatikách. Rozeznal, jak se ty dvě úzké koleje ve sněhu oddělují od ostatních. Nevracely se. Vedly dál. Zahýbaly od hřbitova na opačnou stranu.

„Víš, kolik litrů hovězí krve odtahal takhle můj děda na zádech? Měl to z města deset kilometrů, šlapal to denně na kole, v zimě v létě. Dělal to hlavně pro nás, ty stromy začaly pořádně rodit, až když umřel...“

„Kam mohl děda ještě jet?“ přerušil ho Petr.

„Bude určitě v chalupě po tetě Líbě. Je teď prázdná.“

Kdo ví, třeba si jeho syn Petr po létech vzpomene právě na tuhle vánoční cestu zasněženým jihočeským venkovem se svým tátou. Bude vzpomínat na vyprávění o třešňovém sadu, o svém pradědovi, dědovi a tátovi. Josefovi ta představa udělala dobře, nadechl se a jako by nasál spolu se studeným vzduchem nějakou novou naději, taky chuť vzpomínat a vyprávět. Odbočili z okresky na vedlejší silnici, tady už byly ve sněhu znát opravdu jen dvě vyjeté koleje.

„... staral jsem se o ten sad od deseti let, Péťo. Byla to taková nudle ve stráni, tak dvanáct metrů na šířku, ale dlouhá. Ten sad, to byly tehdy všechny moje jara a léta. Nejdřív zrály májovky, koncem května, pak bělice, ty byly světlejší, potom chrupky, dva košatý stromy, po nich napoleonky a srdcovky a nakonec tmavý třešně, říkali jsme jim černice. Ty byly sladký, ale plný červů, víš? Když se zavařují, dávají se do slané vody, aby červi vylezli. Všechny jsem je sám trhal, ze štaflí nebo ze žebříku, a na kolečku vozil ze stráně do chalupy k tetě. To bylo skoro kilometr...“

Pole kolem úzké silničky byla světlá, pocukrovaná vrstvičkou sněhu, kterou vířil vítr. Josef vykládal a sledoval přitom tanec vloček, které se zvedaly před autem. Stopy kol se místy ztrácely. Po čtvrt hodině dojeli do osady pod strání. Poslední chalupa po pravé straně. Josef zastavil před plaňkovým plotem. Auto tam nestálo.

„Sakra, není tady. Vystup, Péťo, a mrkni se za vrátka, jestli jsou tam jeho stopy.“

Motor auta starého patnáct let zhluboka a neklidně předl. Josef si vzdychl.

„Měl jsem tetu Líbu rád. Byla tu celý život sama, trochu podivínská, ale byla fajn. A hlavně byla úplně jiná než celá naše rodina...“

Petr se nehýbal a díval se nepřítomně před sebe. Teprve když k němu Josef otočil pořádně hlavu, zpozoroval bílý kabel zpod

jeho vlasů vinoucí se do kapsy kabátu. Štouchl ho do ramene a Petr sebou trhl.

„Co je?“ skoro zakřičel.

„Ty posloucháš muziku?“

Petr vytáhl z ucha sluchátko.

„Tys poslouchal celou cestu muziku....?“

Zklamání se mísilo se vztekem. Najednou tu byla zpátky ta tíha nedospané noci a celého světa a trablů, kterých ho neušetřily ani Vánoce. Josef myslel na to, co on by za to dal, kdyby si s ním jeho vlastní táta byl někdy chvíli povídal o životě. Jako s kamarádem. S námahou se vysoukal z auta a popošel k vrátkům. Stopy vedly k nim a zase nazpátek a koleje od kol pokračovaly dál, kam až dohlédl v zimním odpoledni. S mrzutým výrazem dosedl zpátky za volant. Petr se na něho podíval, jako kdyby ho táta právě nevhod probudil.

„Že se vůbec namáhám. Už sis to laskavě vypnul?“

„Jo. A nemusíš tak řvát.“

Rozjeli se, minuli červeně přeškrtnutou ceduli s názvem obce.

„Jel do toho sadu, vid', tati?“

„Tak tys mě přece jen poslouchal?“

„Ne celou cestu.“

„Jo? A kdy sis to zapnul? To by mě zajímalo.“

„Když jsi začal o tom, že sis v sadu za léto vydělal tři tisíce a koupil sis za ně svůj první magnetofon.“

„A proč zrovna tady?“

„Protože jsem to slyšel už nejmíň stokrát.“

Josef si představil sněhem zapadaný zpustlý sad na vrchu nad tetinou chalupou. Pobořený plot a polorozpadlou dřevěnou boudu na zahradní nářadí. Staré stromy, které už léta nikdo neprořezává.

„Je to nakonec jedno,“ zabručel, „stejně jsme ten sad už dávno prodali.“

„Nikdy jsem nepochopil proč,“ namítl Petr, „když vám na něm tolik záleželo.“

„Už se to nevyplatilo. Ve městě zrušili výkup, bylo s tím víc práce než užitku. Ale já jsem to tehdy vořval. Jenže to ty nepochopíš.“

Petr mlčel a Josef najednou dostal znovu strach, i když cítil, že otec musí být blízko. Aby se dostali k sadu, museli kopec objet po silnici. Za zatáčkou začala cesta prudce stoupat a v dálce uviděli u krajnice zadek auta, starého embéčka.

„Chcíplo mu to v kopci,“ řekl Josef a v jeho hlase bylo znát zlost i úlevu zároveň.

Opuštěné auto bylo odemčené a klíčky v zapalování. Stopy bot vedly nahoru do svahu. Zadýchaný Josef v rozepnutém kabátu proklínal svá kila navíc. Se synem v zádech rychle vystoupal na palouk a vešel mezi stromy. Z holých větví shazoval vítr zbytky sněhu. Některé stromy už byly suché, větve polámané. Denního světla začalo nenápadně ubývat. Otcovu siluetu uviděl Josef hned, jak zaostřil na kůlnu v protějším rohu úzkého dlouhého sadu. Seděl shrbený na dřevěném schůdku, dvířka ze zašlých prken byla vyvrácená.

„Jsi v pořádku?“ vyrazil ze sebe Josef ještě za chůze. Jeho otec zvedl hlavu, neoholený, řídké bílé vlasy mu povlávaly ve větru. Podle výrazu tváře se zdálo, jako by ho vyrušili z vánočního rozjímání. Díval se na oba, jak popadají dech a pozorují ho.

„Táto... co tady sakra děláš?“

„Došel mi v kopci benzín.“

„To jsem viděl. Jak tě vůbec napadlo někam jet?“

„Byl jsem na hřbitově...“

„To taky víme. Něco sis tam zapomněl,“ řekl Josef a podal otcovi zapalovač.

„Rozsvítil jsem tam Slávkovi a Líba aspoň světýlka, když jsem tu zbyl poslední.“

Seděl se svěšenými rameny. Zadýchaný Josef ho pozoroval, strach vystřídalo podráždění.

„Pak jsem zajel zkontrolovat Líbinu chalupu, jestli tam někdo nevlez. No a pak si říkám, podíváš se, jak vypadá náš bejvalej sad...“

„Jak by asi vypadal? Nikomu jsi nic neřek, mobil máš na kredenci a jsi pryč tři hodiny!“

„Zrovna jsem chtěl sejít dolů a poprosit o trochu benzínu v nějaký chalupě.“

„Nikdo už tam nebydlí. Sám víš, že jsou to dávno jen víkendový chalupy na léto.“

„No jo, porád. Nepeskuj mě tady. Vytáhnu benzín z tvýho a jedu domů.“

„Z diesela vytáhneš benzín těžko. Prosím tě pojd', musíš bejt zmrzlej.“

„Už přijel Standa?“

„Ne. Proč?“

„Škoda. Standovo audina má benzínovej motor.“

Josef nečekal a vyrazil dlouhým krokem nazpátek. Po pár metrech se otočil. Viděl Petra, jak vytáhl z kapsy svou barevnou pletenou čepici a nasadil ji dědovi na hlavu. Pořád spolu stáli u kůlny, která byla už na spadnutí, některá prkna byla shnilá nebo chyběla.

„Nosíval jsem sem tajně jídlo Slávkovi, svému bráchovi. To mi bylo sotva deset, Petříku,“ slyšel Josef otcův hlas. Byl trochu roztřesený.

„A proč, dědo?“

„V pětačtyřicátým. Skrejval se tu pár měsíců, když utek z rajchu. Měl tu deky, slámu, udělal si tu takovej pelech.“

„Hledali ho?“

„To ne, ale někdo ho moh udat. Němci projížděli kolem až na jaře, táhli k hranicím. Zbyla tu po nich spousta věcí. Opasky, helmy, technika. Těch krámů tu bylo po válce tolik, že se tím zavážely příkopy...“

Josef cítil bolest v celé pravé straně hlavy. Jako by měl do spánku vražený hřebík. Loudal se zpátky k těm dvěma.

„... můj bratranec, co měl statek, ukořistil německou motorku se sajdkárou. Měla převodovku jako auto. I dozadu dvě rychlosti! Motor tak silnej, že do toho zapřáhli pluh a vorali s tím pole...“

„Teď není čas na ty tvoje zkazky,“ ozval se Josef.

„Jo, hochu, tahle dřevěná bouda něco pamatuje,“ pokračoval dědeček otočený k vnukovi, syna si nevšímal. „Slávek mi tu vyprávěl o Berlíně. O Totaleinsatz. Byl ročník jednadvacet. Spiral-federwerke Berlin! To si pamatoval do smrti.“

„Co to znamená, dědo?“

„Tak se jmenovala ta fabrika, kde byl nasazenej. Vyráběli tam pružiny do samopalů.“

„Tati, tyhle tvoje historky už známe! Nech boudu boudou a pojd,“ Josef netrpělivě přešlapoval.

„Já jsem to ještě neslyšel,“ zastal se dědečka Petr.

„Možná kdyby sis občas vytáhl z uší ty dráty...“

„Co ty mě pořád okřikuješ?“ pustil se do Josefa otec, „tobě byla ta bouda taky dobrá, jen si vzpomeň.“

„Na co, prosím tě?“

„Když jsi utek z domova a přespávals tu. Bylo ti šestnáct.“

„Cože?“ pobaveně se zeptal Petr.

„To sem snad teď nebudeš tahat.“

„Trucoval jsi tady. A na podzim, když ti začalo bejt zima, jsi přesídlil dolů do chalupy k Líba.“

„Teda, tati, jak dlouho jsi tu bydlel?“ zeptal se udiveně Petr.

„Poslouchej si tu svoji muziku, jo?“ osopil se na něho Josef a hrábl rukou po tenoučkém kabelu vedoucím od Petrova levého ucha.

„Co děláš, nech mě!“ Petr uskočil stranou.

„Vrátil se tehdy až před Vánocema, byl pěkněj fracek,“ pokračoval děda k vnukovi.

„Fakt? Táta tu bydlel takovou dobu?“

„Já se z vás obou zblázním,“ zakroutil hlavou Josef a otočil se podruhé k odchodu.

„Tati, tys byl hustej.“

„Nech si to a radši zavolej mamince,“ zakřičel přes rameno, „ať vyřídí babičce, že jsme dědu našli.“

„A ty, Josef, zavolej Standovi, ať pro mě přijede!“ zaslechl z dálky otcův hlas.

„Nebudu nikomu volat. A pojdte už!“

Scházel ze svahu a už se neohlížel. Vycouval se svým autem až k silnici a potom sedl do otcova embéčka. Vyřadil rychlost a uvolnil ruční brzdu. Pozadu se embéčko sunulo z kopce, před Josefem pomalu mizely tmavé větve třešní z horizontu. Když dole na silnici upevňoval druhý konec tažného lana na předeek otcova starého auta, uviděl je, jak se oba v družném hovoru blíží po zapadané klikaté cestě. Sehnutý před autem uslyšel za zády synův hlas.

„Tati, děda mi říkal něco jiného. Žes ten sad prodal ty. Prej ses o něj už nestaral.“

„Cos mu to napovídal?“ obrátil se Josef k otci.

„Vždyť je to pravda. Přepsal jsem ho na tebe, když jsi byl plnoletý.“

„Taky jsem tam dřel ještě léta po vojně...“

„Houby. Akorát jsi tam poslouchal magneták a do tý boudy sis tahal holky.“

Petr vyprskl smíchy.

„Táto, kdyby sis ještě něco pamatoval, tak bys sis vzpomněl, že sad jsme prodali až někdy v pětadevadesátém. A to proto, že za třešně se platilo místo dvanácti korun pak už jen tři koruny za kilo. A teď si laskavě sedni za volant, ať se vůbec někdy dohrabem domů.“

„Proč furt říkáš prodali jsme? Tys ho prodal a nakoupil sis za ty peníze kytaru a gramofonový desky a podobný hlouposti.“

„Investoval jsem ty peníze do podnikání, do své živnosti.“

„Investoval... tys udělal dobře, Josef, že ses nakonec vrátil do školy.“

„Nech toho a nasedněte.“

„Podívej se, jak ten sad vypadá dneska,“ nedal se otec.

„Můžu za to, že ho novej majitel nechal zpustnout?“

Josef zatahal oběma rukama za lano, drželo pevně. Stáli kolem něho, Petrův úsměv s pokrčeným pihovatým nosem se mu zdál drzejší než jindy. Otec s barevnou čepicí vraženou do čela se

tvářil dotčeně a smutně. Josef najednou nevěděl, co s tím. Otec a syn. A on mezi nimi s lanem v ruce. Aby přebil náhlou nejistotu, spustil na ně na oba zhurta.

„Tak jedem, ne? Nebo tu chcete stát do Štěpána?“

Pozoroval otce, jak se šourá ke svému autu. Najednou mu ho bylo líto. Vzal by hned zpátky ten hrubý tón, ale už to nešlo. Petr najednou dědečka hbitě předběhl a sunul se za volant. Josef za protestoval.

„Tati, mám už za sebou přece pět hodin jízd v autošcole,“ zaskemral Petr.

„Ale budeš pořádně brzdit, rozumíš? Ne že to do mě zezadu naválíš. Vyřaď na neutrál. A pořád musíš sledovat lano, jestli je napnutý. Jasný?“

Nastartoval a podíval se do zpětného zrcátka. Petr se držel oběma rukama volantu, ve tváři pekelné soustředění. Vedle něho děda, bílé vlasy mu čouhaly zpod pletené čepice. Dal jim zvednutou rukou pokyn a rozjel se, lano se napnulo.

Gelou cestu ze zpětného zrcátka skoro nespouštěl oči, takže si všiml červeného zapalovače v otcových rukou. I toho, jak Petr sáhl do náprsní kapsy kabátu a cosi mu podal. Pak se v šeru za čelním sklem rozžal na chvilíčku plamínek. Viděl je, jak si podávají cigaretu. Nejdřív chtěl zabrzdít, ale zastavil nohu těsně nad brzdovým pedálem, protože měl strach, že do něho zezadu narazí. Tak jen bezmocně mával rukama a představoval si, jak si je podá, až zastaví na dvoře. Když projížděli vesnicí, měli oba na tvářích úsměvy. Bělovlasý otec s pletenou čepicí v barvách jamažské vlajky a s šedivým strništěm vousů vypadal dost komicky – něco mezi přestárlým hipíkem a dědou Mrázem, vedle něho synova světlá hlava s dredy. Josef je táhl oba za sebou na laně a s nimi ještě všechnu tíhu světa. Už se šelo, když podivné vánoční spřežení vjíždělo pomalu do dvora. Šedý peugeot opatrně projel kolem bratrova širokého černého auta ke stodole. V podkroví se svítilo a oknem v přízemí bylo vidět, jak Jarka s dětmi zdobí stromek.

Vesnickej román

Hospodářství č. p. 8, kterému se říkalo Vajdlovna, koupil roku 1811 Kašpar Vácha za dva tisíce zlatých. Nikdo nepamatoval žádného Vajdla, jen na faře byl v listině z roku 1624, kdy se chalupy ještě nečíslovaly, zapsán jistý Šimon Waidel. Po chalupě se tam říkalo u Vajdlů dál. Vácha se synem Josefem obdělávali nevelkou roli a měli dvě kravky a kozu. Roku 1815 se ve vesnici zastavila družina ruského cara Alexandra I. A z panského rozmaru si sám car vyoral na poli za Vajdlovnou brambory, které si pak upekl v popelu. Kašpar Vácha zemřel ve věku 64 let na marasmus, jak je napsáno ve farní knize zemřelých, a pohřben byl na hřbitově při kostelíku sv. Pavla.

Chalupu vystavěnou kdysi z lomového kamene, která měla z jižní strany klenutou průchodní bránu do dvora, koupil od jediného bezdětného syna Kašpara Váchy hospodář Vojtěch Němec vulgo Babík. Se svou ženou Antonií a pěti dětmi zde hospodařili na půdě o sto devadesáti korcích. Když roku 1839 přestavovali dům a prohlubovali sklep, rozbil Babík motykou hliněný hrnek a z hlíny pak se synem vybrali celou hrst starodávných stříbrných mincí. Právě jeho jediný syn Štěpán převzal po otcově smrti chalupu a celé hospodářství, když se jeho sestry provdaly do okolních vsí. Oženil se s dcerou truhláře Maixnera Johannou a kromě práce na poli kostelničil, byl zvoníkem a jeho syn Jan, který se narodil dva roky po své sestře Lidce a který se od děda z matčiny strany přiučil práci se dřevem, si při dvoře zřídil malou dílnu, kde vyráběl džbery, díže, hrábě, cepy a jiné věci potřebné k hospodaření. Jan zemřel druhého října 1872 na vnitřní krvácení, byv přejet vozem na poli. Pohřbili ho u severské zdi hřbitova v rakvi stlučené z prken, která Jan nechával zrát v koutě své dílničky. Jeho otec ho přežil o sedm let a přenechal v závěti hospodářství svému zeti Matěji Svobodovi, který se do chalupy přišel již jako padesátiletý roku 1881, když si vzal za ženu prvorozenou dceru Štěpána Němce Ludmilu. Ta zemřela za rok při porodu i s dítětem, pohřbeni byli do jednoho hrobu, a Matěj Svoboda, kterému se po chalupě říkalo Vajdl, se

za dva roky oženil s Ludmilinou mladší sestrou Alžbětou, jež zůstala na gruntu, ale manželství bylo bezdětné. Protože byl Matěj Svoboda řečený Vajdl příčinlivý a celý svůj dlouhý život si hleděl práce, zastal i švagrovu dílnu na hrábě a topůrka k sekerám a šel mu také handl s dobyt看, zahospodařil si slušně peněz a ke stáru je věnoval na stavbu věže místního kostelíka sv. Pavla. Na místě dřevěné zvonice s bytem pro hrobaře se tak začala zdít vysoká věž a podle závěti mělo zbýt ještě na bicí hodiny a nový zvon. Tak veškeré jmění Svobody Vajdla, které si krátce před smrtí sepsal, dva a půl tisíce zlatých u knížecí hlavní pokladny ve Vídni a další dva tisíce zlatých za budoucí prodej Vajdlovny po smrti jeho ženy Johannny, přišlo na zvelebení kostela.

Chalupu č. p. 8, kterou vlastnil Kašpar Vácha a po něm jeho syn Josef a kterou od něho koupil Němec řečený Babík a po něm se přizženil na grunt Matěj Svoboda, mecenáš farnosti, toto hospodářství v čísle 8 koupil roku 1912 po smrti vdovy Svobodové Jaroslav Kabrnka, hospodář z chalupy č. p. 14, pro svého mladšího syna Jakuba, kterého nechal roku 1893 pokřtít po svém tchánovi. Na vnitřních deskách své modlitební knížky měl kromě syna Jakuba ještě tužkou zapsaná jména ostatních dětí – prvorozeného syna Jaroslava a dcery Anny. A také dvou chlapců, kteří se nedožili jednoho roku. Jakub se odstěhoval do Vajdlovny přesně v den svých osmnáctých narozenin. Otec a starší bratr mu pomáhali s opravami starého stavení i s polními pracemi, Jakub si z otcova statku půjčoval na práci koně. Když prvně orál v poli nad chalupou, zaleskla se v obrácené voňavé půdě stříbrná mince. Pocházela ze zavázky z roku 1839, kdy Němec vulgo Babík kopal sklep a hlínu vozil na pole za statek. Jakub Kabrnka držel stříbrnou minci na dlani a myslel na dobré znamení pro něho a jeho hospodářství a taky na děvče, které si jednou do chalupy přivede. Doma minci probil hřebíkem a nosil ji na řetízkou od matky vedle stříbrného křížku. Nebyl na svém gruntu ani půldruhého roku, když musel narukovat k jednadevadesátému regimentu do Budějovic a brzy pochodovali na pozice.

Do zajetí se dostal v zimě téhož roku. Po úmorném pochodu Srbskem a Albánií už myslel na smrt. Daleko od domova, zůstal ležet zbědovaný pod palmou, v dlani svíral křížek a stříbrnou minci a před smrtí hladem ho zachránilo, že našel želvy, které si vařil a jedl jejich maso. Když se připojil zpátky k zajatecké koloně, převzali je Italové a po nich Francouzi a po moři se dostali do Francie. Jakub přežil všechnen hlad, vši a štěnice, tyfus i španělskou chřipku v osmnáctém roce. V Bordeaux se stal vojákem vznikající československé jednotky a bojoval s ní až do konce války. Když se po pěti letech vrátil na statek, namluvil si Pepinu z č. p. 9 a za slib vejměnku dostal od tchána velký kus pole, který sousedil s jeho. Od svého otce, než ho pochovali u západní zdi hřbitova, dostal mladičkou kobytku Bělu a s bratrem si navzájem pomáhali s polními pracemi. Největší kus polí měl otevřený proti západnímu větru a často mu kroupy a vítr potloukly jeho žita a ovsy, ale nahospodařil si za pár let něco peněz a koupil tříletou hřebici Ryzku a nové chomouty a řemení na obě kobyly a taky zbylo na tisíc strojových cihel, kterými vydláždil chlévy. V roce 1926 se narodila dcera Maruška a za rok a půl syn Josef. Jejich jména připsal Jakub na zadní desky modlitební knížky po otci. V osmadvacátém koupil secí stroj a napa-ječky, za rok mlátičku na splátky a zvelebil chalupu a přistavěl novou maštal pro koně. A tak ve vsi, kde byli kravaři a volaři, byl Jakub koňář, jako jeho táta. A jako první ve vesnici měl motocykl a chalupa č. p. 8 měla jako první elektřinu, to už bylo za protektorátu. Na podzim dvaadvacátého přišly brzy sněhy a po nich zpátky deště a Kabrnkova pole byla jako bažina, ale přece musel z toho bláta dobýt brambory, aby měl na povinné dodávky říši. Taky pětadvacet kilo másla od krávy a vepřové maso. Všechno bylo na lístky a za peníze se nic nesehnalo, za vykrmenou husu se nabízelo dva tisíce korun. Pak přišla výzva občanstvu, aby darovalo německé armádě teplé šatstvo a prádlo, kdo měl doma něco z lepších časů, musel to darovat, dům od domu chodila kvůli tomu komise. Další výzva byla k darování tahacích harmonik,

gramofonů a desek německým vojákům na frontu. Bylo zabaveno uhlí a stavební materiál a zatýkalo se pro černý obchod s dobyt看em a potravinami. Sedlák Kabrnka musel podepsat, jako všichni ostatní, že si pořídí protektorátní vlajku nebo říšsko-německý prapor. Povinně musel s potahem svážen dlouhé dříví z lesa pro Německo. Byly uzavřeny pozemkové knihy a dobytek se povinně odváděl. Tak Jakub Kabrnka přišel o valacha a krávu. V květnu 1945 stloukal v dílničce dvě rakve pro padlé sovětské vojáky. Nadporučík Rudé armády, který se u nich zabydlel, mu sebral motorku a Jakub už ji nikdy nedostal zpátky. Kvůli německé i sovětské armádě zůstalo hodně statků pez potahu, a tak byl Jakubu Kabrnkovi přidělen na reverz jeden z těch válečných koní, kteří zůstali po osvobození na lukách, kde se ve stádech pásli ponechaní napospas. Byl to zchromlý valach, nastydlý a samé chřípění, a nakonec se ukázalo, že má i prašivinu. Od něj se nakazila i stará kobyła Běla, kterou měl Jakub ještě po otci. Mazal je oba naftou s vápennou vodou a olejem a pak je drhnul jádrovým mýdlem, ale ani jeden kůň už z maštale po svých nevyšel. V padesátém nechtěl dát Kabrnka do družstva pole ani dobytek. Když si činovníci JZD přišli pro stroje, byly zamčené ve stodole. Druhý den se družstevníci vrátili v doprovodu příslušníků SNB, zámky utloukli a stroje si vzali. Příštího jara dostal vesnický boháč Kabrnka pět let vězení za sabotáž a neplnění dodávek. Na svůj statek už se nikdy nevrátil a rodina skončila kdesi na státním statku ve východních Čechách. Několik let před smrtí si legionář a sedlák Kabrnka zapsal do modlitební knížky sloupec čísel. Ta smutná čísla zarovnaná pod sebou znamenala, kolik mu kdo dluží – německá říše, Rudá armáda a lidovědemokratický stát.

Po Kašparu Váchovi, který kdysi koupil grunt za dva tisíce zlatých, po Němcí řečeném Babíkovi a jeho synu Štěpánovi, po farním mecenáši Svobodovi a po Jakubu Kabrnkovi, který v první válce jedl na albánském pobřeží želvy, aby neumřel hlad, a který ke stáru skončil daleko od statku zbavený občanských

práv, přišel na Vajdlovnu kočí Bureš. Říkalo se, že je jedním z těch zlatokopů, co se vraceli zpátky ze Sudet, kde se napakovali na statcích přidělených po odsunutých Němcích. Ale Bureš neměl nic než dva koně, které si přivedl pěšky za opratě v každé ruce. Za ním šla jeho žena, na zádech cíchu nacpanou šatstvem, a za sebou táhla malý žebříňák s nádobím a peřinami. Za vozíkem klopýtaly dvě děti. Protože byl kočí nemluvný, nikdo se pořádně nedozvěděl, odkud vlastně přišli. Jednotné zemědělské družstvo potřebovalo každou ruku i koně, tak ubytovalo Bureše s manželkou a dvěma syny v chalupě č. p. 8 a ve vsi se mu začalo říkat kočí z Vajdlovny. Bylo mu něco přes čtyřicet a uměl i kovat, takže jednou za týden v prázdné kovárně na návsi koval koně pro družstvo i pro pár zbylých malých rolníků ze vsi a okolí. Nebyl hromotluk, spíš menší chlapík, byl mírný a mluvil tiše, ale sílu měl, v ramenou i v pažích. Hned první týden, když se večer zastavil v hospodě, se od vedlejšího stolu zvedl jeden z místních chlapů, přišel k němu, napil se z püllitru čerstvě natočeného piva, které stálo před Burešem na keramickém tácku, a zase v klidu odešel ke stolu ke svým. Kočímu Burešovi bylo jasné, že jestli chce jako naplavenina v téhle vesnici obstát, musí udělat jediné. Dojít k sousednímu stolu a napálit toho chlapa pěští do obličeje, až se převrhne i s židlí na záda. Z toho pocitu, uhodit někoho hranou holé ruky do brady, ho na okamžik nepříjemně zašimralo v krajině břicha, ale vzápětí vstal a udělal přesně to, co musel. V bitce s oním sousedem pak nevěděl, jestli nemá hlavu dvakrát tak velkou a jestli ještě někdy uvidí na pravé oko, ale podle všeho v pěstním souboji muže proti muži obstál. Už se mu pak v hospodě nikdy nic podobného nestalo. Jeho drobná žena Anna krmila družstevní dobytek a starala se o děti. Starší Karel šel po škole do města učit se automechanikem a mladší Tomáš dvakrát opakoval ročník a školu vyšel ze sedmé třídy. Koní se bál, tak ho dali učit zedníkem. Družstvo postupně nakoupilo dva traktory a kočího z Vajdlovny posílali víc do lesa stahovat s koňmi klády. Jeho syn Karel si ve dvaceti letech koupil motorku

dvěstěpadesátku a za tři týdny narazil v zatačce za vsí do stromu. Neměl na hlavě helmu a byl na místě mrtvý. Byl to takový náraz, že kmen vzrostlého topolu se chvěl ještě druhý den ráno. Karlův bratr Tomáš chodil poslouchat ty vibrace, ucho přitisknuté na hladký kmen. Chodil tam večer co večer a tvrdil, že slyší staršího bratra broukat si písničku. Zpíval si tu melodii před usnutím, jeho matka nevycházela dva týdny po pohřbu z chalupy a otec kočí trávil více večerů ve výčepu. Družstvo si časem pořídilo pásový traktor a další kolový do lesa na přibližování dřeva. Kočí z Vajdlovny začal pít místo piva kořalku, nosil si lahve domů a v lese pak vídal bílé veverky a v maštali bílé potkany. Koně během dvou let odvezli na jatka a kočího Bureše našla jednoho večera jeho žena Anna ve stodole oběšeného na oprati. Když přijeli od SNB a dostavil se lékař a předseda družstva, odřízli kočího Bureše z trámu kuchyňským nožem. Anna Burešová s tím nožem pak dál krájela chleba pro sebe a syna Tomáše. Ten si ve svých osmnácti letech přivedl přespolní děvče, plavovlasou Terezu. Měla už břicho, za dva týdny se brali a zůstali bydlet u matky Burešové ve Vajdlovně. Synovi dali jméno Stanislav, narodil se v jednašedesátém roce. Dcerka Květa se jim narodila o rok a půl později. Namísto koní dalo družstvo do maštali ve Vajdlovně jalovice, o které se starala vdova Burešová. Zemřela jedné zimy, kdy byl takový mráz, že nešlo vykopat hrob. Když půda přece jen povolila, pochovali Burešovou k synu Karlovi s lebkou rozštípnutou o strom. Kočí sebevrah odpočíval u zdi za márnicí. Tereza se poté ve Vajdlovně starala o dobytek a její muž vodil malého Stanislava často k topolu, kde zahynul na motocyklu Karel, přikládal chlapci ucho ke kůře stromu a ptal se ho, jestli slyší vrčet tu červenou dvěstěpadesátku svého nebohého strýce. Stanislav chodil do místní jednotřídky a s písmeny a čísly zápasil jako s mrštnými užovkami, pořád se mu kroutily před očima a on kroužil tužkou po papíru, přetahoval linky a soudružka učitelka mu psala do sešitů červené pětky a čtyřky. S ostatními dětmi se moc nekamarádil, byl nejraději venku. Fascinovalo ho letadélko,

které práškovalo pole. V družstevních dílnách mu dali vyřazený oranžový majáček z kombajnu a on běhal po polích a lukách za vsí a hrál si na letadlo. To mu vydrželo pár let, než mu otec majáček sebral a vyhodil a zapráhl ho do práce na opravě stavení. Syn kočího z Vajdlovny věděl, že chalupa mu nepatří, přesto po večerech a o volných dnech opravoval střechu, zdivo, jak stačily peníze, vyspravil plot i vrata od stodoly. Standa se učil od táty a po základní devítileté škole šel taky na zedníka. Tereza zdédila po smrti svých rodičů v sousední vesnici chalupu a tam s manželem a dcerou odešli. Jejich syn Stanislav, už dospělý, se odmítl hnout z Vajdlovny a žil tam sám až do nového tisíciletí. Pracoval v zednické skupině, která byla v polovině osmdesátých let vytvořena při zemědělském družstvu.

Usedlost č. p. 8, na které se vystřídali Kašpar Vácha, Němec vulgo Babík a jeho syn Štěpán, bohabojný Matěj Svoboda, legionář Kabrnka, který si v jednapadesátém, předtím než ho odvedli do kriminálu, nechal z tlampače obecního rozhlasu zahrát písničku *Já už to políčko nedoorám*, a kočí Bureš se svou malou černovlasou paní Annou, synem Tomášem a vnukem Stanislavem, běžajícím po polích za letadlem a považovaným za vesnického blázna, toto chátrající stavení v čísle 8, kde místo koní byly poslední léta ustájené jalovice a po nich prasata, dostali po roce 1989 v restituci bratři Zdeněk a František, vnuci Jakuba a Josefy Kabrnkových. Protože jeden pracoval v Liberci jako řidič nákladáku, druhý dělal v Náchodě údržbáře u dráhy a ani jeden nerozuměl polím a dobytku, dohodli se, že polnosti nechají v pronájmu transformujícímu se zemědělskému družstvu a stavení se stájemi si opraví jako rekreační chalupu. Když se přijeli na bývalý statek svého dědečka Jakuba podívat, chalupu našli v ještě přijatelném stavu, ale stáje a stodola byly na spadnutí. Před vrata je přišel přivítat chlapík kolem třiceti, měl na sobě montérky od malty a vápna, byl cítit tabákem z levných cigaret a představil se jako Bureš, zedník. Oběma bratrům připadal jako podivín, moc toho nenamluvil, ale zdálo se jim, že se o chalupu,

kde už léta přebýval sám, celkem dobře stará. Z toho mála, co jim řekl, pochopili, že nemá kam jít, a tak ho tam prozatím nechali s tím, že jim aspoň chalupu pohlídá. Po sedm let jezdili bratři s rodinami o letních prázdninách na staré rodové sídlo, ale nakonec je odradily dlouhé cesty přes celou republiku. Mladší Zdeněk navrhl, aby chalupu i pole prodali. František zprvu nechtěl, matně si pamatoval z dětství na dědečka, jak si o nedělích připínal na tmavé sako francouzské vyznamenání z první světové války a vyprávěl o svém gruntu a o tom, jaké tam mívá koně. Taký se František spřátelil se svérázným Stanislavem Burešem, který se jim staral o letní byt a po večerech si lepil modely letadel. Měl jich plný starodávný prosklený kredenc, který v sednici zbyl ještě po Františkově dědovi, hospodáři Kabrnkovi. Uběhlo dalších pět let, než přece jenom začali přes realitní kancelář hledat kupce, a trvalo další tři roky, než se našel zájemce, který by koupil venkovskou nemovitost v jižních Čechách i s břemenem nájemníka.

Stará Vajdlovna, jak se říkalo po chalupě v čísle 8, kde si za Kašpara Váchy v roce 1815 opékal ruský car v popelu brambory a kde v květnu 1945 pár týdnů bydlel nadporučík Rudé armády, se stala roku 2006 majetkem Petra Takovského, který se svou ženou Kristýnou a dvěma malými dětmi přijel z Prahy a na prastarém dubovém stole v kuchyni venkovského stavení podepsal za přítomnosti realitního makléře a bratrů Zdeňka a Františka Kabrnkových kupní smlouvu, v níž se zavazoval, že nájemníka Bureše Stanislava nechá bydlet v jedné určené místnosti do doby, než si tento najde jiné ubytování, nejdéle však 18 měsíců od data podpisu smlouvy. Čerstvý pětatřicátník Takovský zaplatil celou kupní cenu v hotovosti, penězi vydělanými v devadesátých letech v počítačovém byznysu, když po deseti letech prodal v Praze svou IT firmu a šel za snem svým a své ženy – návrat k přírodě, stáj plná jezdeckých koní a penzion pro agroturistiku. Zedník Bureš si přestěhoval starý kredenc s modely letadel a úzkou postel do sedničky na konci stavení. Na Vajdlovně zedničil každý

večer po práci a o každém víkendu. Za práci si nikdy nevzal ani korunu, a tak mu Kristýna aspoň vařila a jedl v kuchyni společně s Takovskými. S opravami se začalo hned v létě, jako první přišly na řadu maštale, a na podzim se tak mohli na Vajdlovnu vrátit koně, skoro po padesáti letech. Malá Kristýnka jezdila na poníku bez sedla jako divoška, opálená, vlasy zapletené do copánků a na krku stříbrnou minci, kterou našli rodiče při úklidu zapadlou mezi prkny podlahy. Její matka, vystudovaná archeoložka, určila stáří té mince s dírkou pro řetízek na 600 let. Do příštího jara byly v podkroví vystavěny dva hostinské pokoje a přijeli první turisté. V ohradě za stavením se pásli čtyři koně a ve dvoře Bureš a parta zedníků přistavěli do zimy další tři pokoje a jídelnu. Malý Toník trávil zimní večery nejraději u Bureše v jeho malé sedničce. Z proskleného kredence bral do ruky letadélka, o kterých mu jinak nemluvný Bureš vyprávěl a četl mu z jediné knihy, jakou kdy měl, *Deník stíhače* od pilota RAF Fejfara. V polovině prosince si Kristýna, když si šla pro Toníka, aby ho zahrnala spát, všimla starého odřeného kufru u dveří Burešovy sedničky. Rozhlédla se po místnosti – věci z police zmizely, všude vysmýčeno a uklizeno, ručník složený na umyvadle. Modely letadel narovnané v bedničce od zeleniny si odnášel Toník do svého pokojíčku. Když Kristýna uložila děti spát, uvařila konvici čaje a poslala muže přes dvůr za Burešem. Přivedl ho do kuchyně s velkými kachlovými kamny, kde vždycky společně jedli. Zasedli všichni tři za stůl a napili se čaje.

„To už je rok a půl?“ zeptal se Petr Takovský a zakroutil hlavou. „Pro samou práci jsme si ani nevšimli, jak ubíhá čas.“

„Zejtra je sedmnáctýho,“ řekl Bureš. „Sedmnáctýho června loňského roku jste to tu koupili.“

„Ty máš kam jít, Stando?“

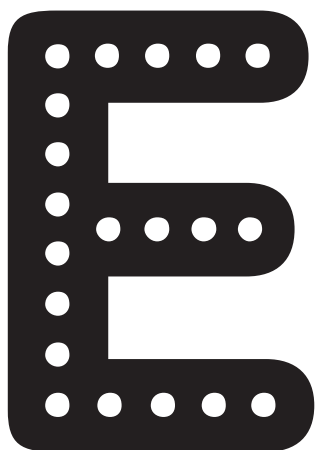
„Na ubytovně v Nový Vsi je přes zimu místa dost.“

„Ne. Ty nepůjdeš na žádnou ubytovnu, proboha,“ řekl Takovský, „ty jsi doma tady! Nadřel ses tu, vždyť jsi to tu celý postavil! Budeš tu s náma – teda jestli chceš. A nikdy nebudeš nic platit,

rozumíš? Je to tak, Kristýno?“ obrátil se na ženu. Přikývla, oběma dlaněmi držela hrneček horkého čaje s griotkou a dívala se do Burešovy vážné tváře, na sevřená mlčenlivá ústa. Ve svých téměř padesáti byl tolik podobný svému dědovi, zamlklému kočímu z Vajdlovny.

„Přinesu nějaký dřevo,“ zabručel Bureš, rychle se zvedl od stolu a zmizel za dveřmi. Petr s Kristýnou se podívali jeden na druhého a pak ke kamnům, na bednu vrchovatě naloženou naštípanými polínky. Kristýna si po chvíli natáhla tlustý pletený svetr a vyšla na zápraží. Málem do něho vrazila, stál pod rozsvícenou žárovkou a kouřil. Ten pohled trval jen pár vteřin. Viděla na jeho osvětlené ztrhané tváři každou vrásku, strniště našedlých vousů a pod očima dvě lesklé stružky sbíhající se u koutků pootevřených chvějících se úst. Chtěla něco říct, ale nic z ní nevyšlo, tak se jen plaše usmála a vklouzla zpátky do chalupy.

Ediční poznámka

Pinky a já

Snídaně na refýži (Hynek, 1998)

Baladička

Snídaně na refýži (Hynek, 1998)

Noc s manekýnou

Snídaně na refýži (Hynek, 1998)

Někdy tě hledám

Snídaně na refýži (Hynek, 1998)

Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku roku 1986

Revolver revue č. 46/(2001), Dřevěný nůž (Host, 2004)

Dřevěný nůž

Dřevěný nůž (Host, 2004)

Havrani ve městě

Host 1/2004, Dřevěný nůž (Host, 2004)

Koně se mají pohřbívat

Dřevěný nůž (Host, 2004)

Příběh milovnice koňakových špiček

Dřevěný nůž (Host, 2004)

Octavia

Dřevěný nůž (Host, 2004)

Metání trav

Dřevěný nůž (Host, 2004)

Melancholické lístečky z podzimních stromů demokracie
Revolver revue 42 (2000), Dřevěný nůž (Host, 2004)

Anděl na půdě
Šťastné a veselé 2 (Listen, 2008)

Baywatch
Literární sborník 7edm (Theo, 2008)

Popel nejlepšího záložníka
Respekt 27–28/2014

Bubny a dýmovnice
Literární noviny 49/2007

Lvíčata
vychází poprvé

Driving Home for Christmas
vychází poprvé

Koleje ve sněhu
Respekt 51–52/2013

Vesnickej román
vychází poprvé

I.

- Pinky a já 9
Baladička 25
Noc s manekýnou 51
Někdy tě hledám 81

II.

- Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku roku 1986 97
Dřevěný nůž 117
Havrani ve městě 129
Koně se mají pohřbívat 139
Příběh milovnice koňakových špiček 163
Octavia 179
Metání trav 185
Melancholické lístečky z podzimních stromů demokracie 201

III.

- Anděl na půdě 219
Baywatch 239

IV.

- Popel nejlepšího záložníka 259
Bubny a dýmovnice 277
Lvíčata 291

V.

- Driving Home for Christmas 309
Koleje ve sněhu 329

VI.

- Vesnickej román 345

Jiří Hájíček

Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku

Obálku a typografickou úpravu navrhl Martin Hrdina

Sazba písmy Permian Slab Serif & Adam Gorry Lights

Vladimír Ludva

Redaktorka Dagmar Procházková

E-book připravil Jaroslav Bulíček

Vydal Host – vydavatelství, s. r. o.

Radlas 5, 602 00 Brno, tel.: 545 212 747

roku 2014. První, elektronické vydání

e-mail: redakce@hostbrno.cz

www.hostbrno.cz

